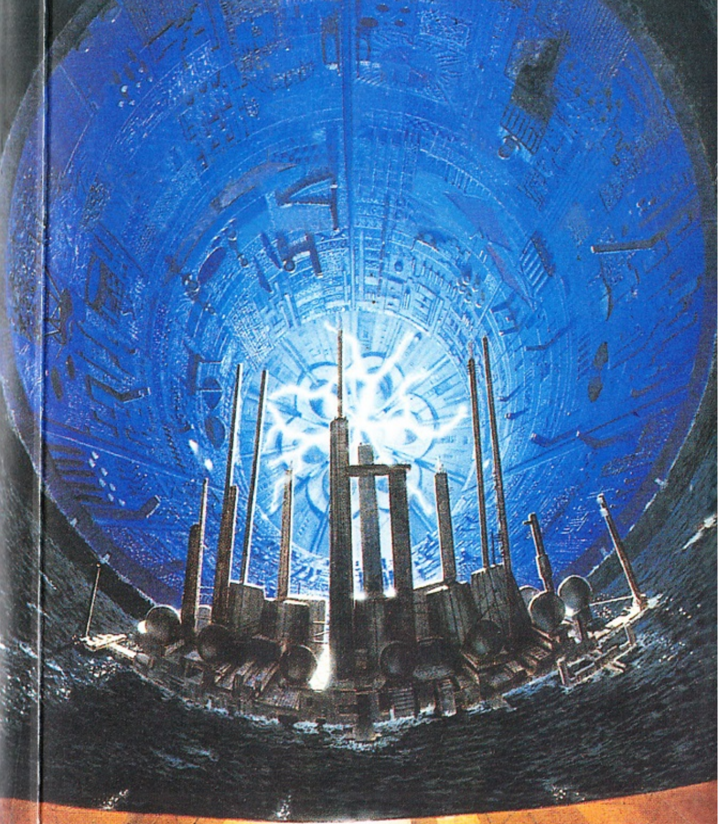
RAMA'YLA BULUŞMA

ARTHUR C. CLARKE

ARTHUR C. CLARKE

1917'de İngiltere'de, Somerset'te doğdu. King's College'ı fizik ve matematik dallarında birinci olarak bitirdi. British Interplanetary Society'nin eski başkanı, Academy of Astronautics, Royal Astronomical Society ve başka birçok bilimsel organizasyonun üyesidir. 2. Dünya Savaşı'nda Kraliyet Hava Kuvvetleri subayı olarak ilk kez radar yoluyla kör iniş yaptırma denemelerinde görevliydi. Bilimkurgu olmayan tek romanı Glide Path bu çalışmalar hakkındadır.

Elli kitap yazmış, bu kitaplar otuzun üzerinde dile çevrilmiş ve yirmi milyondan fazla satmıştır. "Rama"larla bütün büyük bilimkurgu ödüllerini almıştır.

1945'te iletişim uydularını icat etmesi, Clarke'a aralarında Marconi Uluslararası Dostluk Ödülü, Franklin Enstitüsü'nden bir altın madalya ve Londra King's College Dostluk Ödülü'nü kazandırdı.

Edebiyat 6
Bilimkurgu 4
Rama'yla Buluşma
Arthur C. Clarke
ISBN 975-6902-05-1

Özgün Adı: Rendezvous with Rama/Arthur C. Clarke

Çeviri: Ümit Kayalıoğlu
Yayına hazırlayan: Savaş Kılıç
Teknik Hazırlık: Penguen Kitap Kaset Bas. Yay. Ltd. Şti.
Kapak ve iç baskı: Mart Matbaacılık

1. Baskı İstanbul, OCAK 1999

İthaki Yayınları
Caferağa Mah. Sakızgülü Sk. 33/2 Kadıköy 81300 İstanbul
Telefon: 0 216 348 36 97 Faks: 0 216 338 26 33

RAMA'YLA BULUŞMA

Arthur C. Clarke

Çeviri:
Ümit Kayalıoğlu

Tanrıların Merdivenini
tırmandığım
Sri Lanka'ya

1

UZAY MUHAFIZI

Bu er geç olacaktı. 30 Haziran 1908 tarihinde Moskova -evren ölçülerine oranla çok küçük kalan- üç saat ve dört bin kilometre ile yerle bir olmaktan kurtuldu. Tekrar, 12 Şubat 1947'de 20. yüzyılın ikinci büyük meteoru, yeni bulunmuş olan uranyum bombasına meydan okuyan bir patlama ile, Vladivostok'un dört yüz kilometreden daha yakınına düşünce, başka bir Rus şehri daha yok olmaktan ucuz kurtulmuş oldu.

O günlerde; Ay'ın yüzünü bir zamanlar delik deşik etmiş olan bu kozmik bombardımanın seyrek de olsa Dünya'ya çarpmalarına karşı insanların yapabileceği hiçbir şey yoktu. 1908 ve 1947 meteorları insanların yerleşik olmadığı vahşi topraklara düşmüştü, fakat 21. yüzyılın sonuna doğru Dünya'da artık böyle göksel cisimlere hedef olabilecek boş bir bölge kalmamış, insanlar bir kutuptan diğerine kadar bütün Dünya'yı doldurmuştu ve artık bunun sonucundan da kaçınılamazdı.

2077 yılının çok güzel geçmiş olan yazının 11 Eylül günü, Greenwich zamanıyla saat 9.46'da, Avrupa'da yaşayanların çoğu gökyüzünün doğusunda gözleri kamaştıran bir ateş topu gördüler. Bu cisim birkaç saniye içinde Güneş'ten fazla bir parlaklığa erişti ve arkasında büyük bir gaz ve

toz bulutu bırakarak gökte sessizce, fakat hızla ilerledi.

Avusturya'nın üzerinde bir yerde çok şiddetli patlamalarla parçalanmaya başladı, patlamaların şiddetinden bir milyondan fazla insanın kulaklarında devamlı hasar oluştu, ancak bu insanlar şanslı kişilerdi.

Saniyede elli kilometre hızla ilerleyen binlerce ton kaya ve metal parçası, yüzyılların emeğini birkaç yakıcı saniye içinde yok ederek Kuzey İtalya düzlüklerine çarptı. Padua ve Verona şehirleri yeryüzünden silindiler. Gökten gelen bu çekiç darbesiyle coşup karaya hücum eden Adriyatik denizi, Venedik'in son görkemini bütünüyle ve bir daha çıkmamacasına suların altına gömdü.

Altı yüz bin insan öldü ve toplam hasar bir trilyon dolardan fazlaydı. Fakat; sanat, tarih, bilim ve özellikle insan ırkının uğradığı kayıp hiçbir şekilde hesaplanamazdı. Sanki büyük bir savaşa girilmiş ve bu savaş bir tek sabahta kaybedilmişti. Çarpmayla oluşan ve göğe yükselen tozların yavaş yavaş yeryüzüne çökmesine kadar geçen aylar boyunca bütün Dünya, Krakatoa'dan sonra görülebilen en görkemli şafak ve günbatımlarını izledi; fakat pek az kimse bundan haz aldı.

İlk şok atlatıldıktan sonra insanlık, önceki çağlarda rastlanmayan bir birlik ve kararlılıkla hareket etti. Artık anlaşılmıştı ki, böyle bir felaket bel-

ki bin yıl daha olmayabilir fakat belki de ertesi gün tekrarlanabilirdi. Tekrarlandığı taktirde ise sonuç daha kötü olabilirdi.

Öyle ise; *bir daha böyle bir olay olmamalıydı.*

Yüz yıl kadar önce, daha fakir olan Dünya çok sınırlı kaynaklarına rağmen, intihar edercesine gökyüzüne gönderilen silahları imha etmeye girişerek servetini boş yere harcamıştı. Bütün bu çabaların başarılı olmamasına karşın elde edilen tecrübeler unutulmamıştı. Şimdi bunlar daha yüce bir amaç için daha geniş çapta kullanılacaktı. Artık böyle bir felakete yol açabilecek kadar büyük hiçbir meteorun Dünya'nın savunmasını yarmasına izin verilmeyecekti.

Böylece UZAY MUHAFIZI Projesi başladı ve elli yıl sonra da, onu yaratanların hiç beklemediği bir şekilde, kuruluşunun ne kadar yerinde olduğunu kanıtladı.

2

DAVETSİZ MİSAFİR

2130 yılında Mars'ta üslenmiş radarlar hemen hemen günde bir düzine yeni asteroit buluyordu. Uzay Muhafızlığı bilgisayarları derhal onların yörüngelerini hesaplıyor ve aldıkları bilgileri büyük bilgi depolarına aktarıyorlardı; böylece her birkaç ayda bir isteyen astronom, onların birikmiş istatistiklerini inceleyip bilgi alabiliyordu. Bunlar şimdi çok etkileyiciydi.

İlk bin asteroidin saptanması, bu küçük dünyaların en büyüğü olan Ceres'in 19. yüzyılın birinci gününde keşfedilmesinden sonra, yüz yirmi beş yıldan biraz fazla zaman almıştı. Yüzlercesi bulunmuş, kaybolmuş ve yeniden bulunmuştu; o derece yoğun kümeler halinde olanları vardı ki bunalmış bir astronom onlara "Gökyüzünün haşaratı" adını takmıştı. Aynı astronom Uzay Muhafızlığının şimdi yarım milyon asteroidi izlediğini bilse, muhakkak ki büyük bir şaşkınlığa düşerdi.

Sadece beş devin -Ceres, Pallas, Juno, Eunomia ve Vesta'nın- çapları iki yüz metreyi aşabiliyordu. Büyük bir kısmı ise, ancak büyükçe bir parkı doldurabilecek kaya parçalarından ibaretti. Hemen hemen hepsi Mars'ın ötesinde kalan bir yörüngede dolanıyordu. Güneş'e doğru biraz yaklaşan bir yörünge izleyen ve Dünya için tehlike

yaratabilecek birkaç tanesi sadece, Uzay Muhafızlığı tarafından dikkatle izleniyordu. Ve bunların binde biri bile Güneş Sistemimizin gelecek tarihi içinde Dünya'nın bir milyon kilometre yakınına yaklaşmayacaktı.

Henüz Jüpiter'in yörüngesi dışında iken keşfedilen cisim, keşfedildiği yıla ve sıraya göre ilk olarak 31/439 olarak kataloglara geçirildi. Bulunduğu yer bakımından bir anormallik görülmemişti, çünkü bir sürü asteroit, Satürn'den öteye gider, sonra tekrar uzak efendileri olan Güneş'e dönerdi. İçlerinde en uzak mesafede dönen Thule 2, Uranüs'e o derece yaklaşırdı ki, bu asteroidin, Uranüs'ün elinden kaçırdığı bir uydusu olduğu zannediliyordu.

Bu kadar uzak mesafe ile yapılan ilk radar bağlantısının daha önce örneği yoktu; 31/439'un oldukça büyük bir yapıda olduğu belli oluyordu. Yankıların şiddetinden bilgisayarlar en az kırk kilometrelik bir çap hesapladılar. Böyle bir dev yüz yıldır keşfedilmemişti ve gözden kaçmış olması da aklın alabileceği bir şey değildi.

Sonra yörüngesi hesaplandı ve sır, yerini daha büyük bir sırra bırakarak çözüldü. 31/439 normal bir asteroidin her birkaç yılda bir, saat dakikliği ile tekrarladığı elips şeklinde bir yol izlemiyordu. O, yıldızlardan gelen ve Güneş Sistemi'ne ilk ve son ziyaretini yapan yalnız bir gezgindi. O derece süratli yol alıyordu ki, Güneş'in çekim gücü-

nün onu yakalamasına imkân yoktu. Hızla içerilere dalacak, Jüpiter, Mars, Dünya, Venüs ve Merkür'ün yörüngelerinden geçecek, Güneş'in etrafında dolanırken daha da hız kazanacak ve tekrar bilinmeyene doğru yol alacaktı.

İşte tam bu noktada bilgisayarlar "Hey oradakiler, ilginç bir şey bulduk" işareti vermeye başladılar ve ilk defa olarak 31/439 insanların ilgisini çekti. Uzay Muhafızlığı Merkezi geçici bir heyecan dalgası ile çalkalandı. Yıldızlararası "gezgin" sadece bir numara olmaktan çıkarılarak ona bir isim verildi. Yunan ve Roma mitolojisini artık tüketmiş olan astronomlar çoktandır Hindu tanrıları ile çalışıyorlardı. Böylece 31/439, Rama ismini aldı.*

Birkaç gün için haber çevreleri ziyaretçi hakkında epeyce gürültü kopardılar, ancak bu gürültü bilgi noksanlığı nedeniyle çok çapraşıktı. Rama hakkında sadece iki şey kesin olarak biliniyordu -alışılmışın dışındaki yörüngesi ve yaklaşık büyüklüğü...- Bunlar bile radar yankılarının sağladığı bilgilere dayanılarak elde edilen yaklaşık rakamlardı. Teleskoptan Rama, hâlâ belirgin bir disk görüntüsü vermeyecek kadar küçük, zayıf ışıklı, onbeşinci kadirden bir yıldız gibi görünüyordu. Ancak Güneş Sistemi'nin kalbine doğru

* Vişnu'nun bedenlenişi ve *Ramayana* destanının kahramanı olan Rama, bu destanda Ravana adlı şeytanı yener ve kaçırılmış olan karısı Sita'yı geri alır. Rama tanrılaştırılır ve ahlaki görevin savunucusu ve aynı zamanda bir kral olarak görülür. (y.n.)

daldıkça, sonsuza kadar gözden kaybolmadan önce, her gün biraz daha büyüyecekti. Dünya etrafında yörüngede olan gözlemevleri onun şekli ve büyüklüğü hakkında daha kesin bilgiler sağlamayı başaracaklardı. Bol zamanları vardı; belki de gelecek yıllar içinde görevli bir uzay aracı, ona yeteri kadar yaklaşıp güzel fotoğraflar çekebilecekti. Gerçek bir buluşmanın başarılı olacağına ihtimal verilmiyordu. Saatte yüz bin kilometreden fazla bir hızla, gezegenlerin yörüngelerini keserek ilerleyen bir cisimle fiziksel bir teması sağlamak için gerekli enerji çok pahalıya mal olurdu.

Böylece Dünya kısa sürede Rama'yı unuttu; fakat astronomlar unutmadılar ve heyecanları, bu yeni asteroidin onlara her gün yeni bilmeceler sunduğu aylar boyunca gittikçe arttı.

Her şeyden önce Rama'nın ışık eğrisiyle ilgili bir problem vardı. Rama'da ışık eğrisi diye bir şey yoktu.

İstisnasız; bilinen bütün asteroitler birkaç saatlik devrelerde donuklaşıp parlaklaşarak ışıklarında ufak değişiklikler gösterirlerdi. İki yüz yıldan beri yapılan gözlemler bunun, muntazam olmayan biçimlerinin ve eksenleri çevresinde dönmelerinin kaçınılmaz bir sonucu olduğunu göstermişti. Yörüngeleri boyunca ilerlerken kendi çevrelerinde de dönünce Güneş ışığını yansıtan yüzeyleri devamlı olarak değişmekte ve parlaklıkla-

rı da buna göre azalıp çoğalmaktaydı.

Rama böyle bir değişiklik göstermiyordu. Ya hiç ekseni etrafında dönmüyordu, ya da tam anlamıyla simetrik bir yapıya sahipti. İki açıklama da eşit derecede ihtimal dışı görünüyordu.

Konu bu noktada birkaç ay hiçbir ilerleme göstermeden kaldı, çünkü Dünya çevresinde dolanan büyük teleskoplardan hiçbirinin evrenin derinliklerini gözetleme gibi önemli bir görevi durdurulamazdı. Uzay astronomisi pahalı bir uğraştı ve büyük bir teleskopla yapılacak bir dakikalık bir çalışma bin dolardan daha fazlaya mal oluyordu. Eğer çok önemli bir program, bozuk çıkan elli sentlik bir kapasitör nedeniyle ertelenmese, Dr. William Stenton on beş dakikalık bir süre için iki yüz metrelik reflektörü kullanma şansını daha uzun bir süre ele geçiremeyecekti. Başka bir astronom için talihsiz bir olay, onun şansı olmuştu.

Bill Stenton ertesi gün aldığı sonuçları sıra bulup da bilgisayara verinceye kadar, ne yakalamış olduğunu daha bilmiyordu. Hatta sonuçlar bilgisayar ekranında belirdikten sonra bile onların ne anlattığını anlaması birkaç dakika sürdü.

Rama'dan yansıyan Güneş ışığı yoğunluk bakımından hep aynı değildi. Fark edilmesi çok zor, çok küçük, fakat aynı zamanda çok muntazam bir değişme gösteriyordu. Tıpkı diğer asteroitler gibi Rama da ekseni etrafında dönüyordu. Fakat

bir asteroitin normal bir günü birkaç saat sürüyorsa, Rama'nınki, sadece dört dakikaydı.

Dr. Stenton bazı çabuk hesaplar yaptı. Karşısında beliren rakamlar ona inanılması çok güç geldi. Bu küçük dünyanın ekvatorundaki dönme hızı saatte bin kilometreden fazla olmalıydı; kutupları dışında bir yere iniş yapmak çok tehlikeli olabilirdi. Rama'nın ekvatorundaki merkezkaç kuvveti o bölgede açıkta olan herhangi bir cismi yaklaşık olarak 1 yerçekimi gücüyle uzaya savurmaya yeterdi. Rama; üzerinde hiçbir zaman kozmik yosun tutunamayan, yuvarlanan bir taştı. Böyle bir cismin, bu şartlarda çoktan milyonlarca parçaya ayrılmadan sağlam kalabilmesi şaşırtıcı bir şeydi.

Kırk kilometre çapında, dört dakikalık bir dönme süresine sahip bir kütle -bu, astronomik tablodaki cisimlerin hangisine uyardı?- Dr. Stenton düş gücü oldukça kuvvetli ve sonuçlara kolayca varabilen bir insandı. O anda ulaştığı sonuç onu birkaç dakika rahatsız etti.

Yukarıda saydığı niteliklere göksel hayvanat bahçesinde tek uyan örnek sadece sönmüş bir yıldız olabilirdi. Belki de Rama; santimetre küpü milyarlarca ton çeken, çılgınca dönen bir nötron küre... bir ölü güneşti.

Bir anda H. G. Wells'in ölmez klasiği "*Yıldız*" Dr. Stenton'un hafızasında bütün tazeliği ve dehşetiyle canlandı. O kitabı küçük bir çocukken

okumuştu. Astronomiye ilgisini kamçılayan da zaten bu kitap olmuştu. Yazılışından bu yana iki yüzyıldan fazla zaman geçmesine rağmen kitap, sihir ve dehşetinden bir şey kaybetmemişti. Yıldızlardan gelen ziyaretçinin Jüpiter'e çarptıktan sonra Güneş'e doğru düşerken Dünya'nın yakınından geçmesiyle yol açtığı kasırgaların, dev dalgaların, denize kayıp, yok olan şehirlerin zihninde çizdiği resimleri hiç unutmamıştı. Gerçi Wells'in çizdiği yıldız soğuk değil, akkor haldeydi ve yok etme gücünü ısıdan alıyordu; fakat bu pek önemli değildi, çünkü Rama sadece Güneş ışığını yansıtan soğuk bir cisim de olsa, çekim gücüyle ateş kadar kolaylıkla öldürücü olabilirdi.

Güneş Sistemi'ne giren yıldız kütlesindeki herhangi bir cisim gezegenlerin yörüngelerini tam anlamıyla bozardı. Bu nedenle Dünya'nın Güneş'e veya yıldızlara doğru birkaç milyon kilometrelik bir yörünge değişikliği, çok hassas bir dengesi olan iklimlerde değişmeye yol açardı. Ya Antarktika'daki buzdan takke eriyerek bütün alçak bölgeleri suya boğacak ya da okyanuslar donarak bütün Dünya'yı sonsuz bir kışa mahkum edecekti. Bu felaketlere her iki yönde de ufak bir oynama yeterli olurdu.

Birden Dr. Stenton rahatladı ve derin bir soluk aldı. Bütün bunların hepsi saçmaydı, onun gibi bir bilim adamı bu kaygılarından dolayı utanmalıydı.

Rama hiçbir şekilde sıkışmış, büzülmüş maddeden oluşamazdı. Yıldız büyüklüğünde hiçbir cisim bir takım anormal değişiklikler yaratmadan ve daha önce fark edilmeden Güneş Sistemi'nin bu kadar içine giremezdi. Diğer gezegenlerin yörüngeleri çoktan etkilenmiş olurdu. Zaten Neptün, Plüton ve Persephone bu şekilde bulunmamış mıydı? Hayır... Ölü bir güneş kütlesindeki bir cismin fark edilmeden içeri sızması kesinlikle olamazdı.

Ancak, kim bilir, böyle bir karanlık yıldızla karşılaşmak ne kadar heyecanlı olurdu... Yazık.

Fakat bir gün nasıl olsa...

3

RAMA VE SİTA

Uzay Danışma Meclisi (U.D.M.)'nin olağanüstü toplantısı oldukça kısa ve fırtınalı geçmişti. 22. yüzyılda bile yaşlı ve tutucu bilim adamlarının kilit yönetim pozisyonlarını tutmalarını engelleyen bir yöntem bulunamamıştı. Aslında bu hiçbir zaman önlenemeyecek bir problemdi.

İşleri daha da kötüleştiren, U.D.M.'nin şimdiki başkanının seçkin astrofizikçi Profesör (Emeritus) Olaf Davidson oluşuydu. Profesör Davidson, bir galaksiden daha küçük gök cisimleri ile ilgilenecek kadar alçalmaz ve önyargılarını kendine

saklamak gibi bir zahmete de katlanmazdı. Biliminin yüzde doksanının artık uzaydaki araçlara dayandığını kabul etmek zorunda kalmasına rağmen, bu durumdan hiç de memnun olmadığını açıkça ortaya koyardı. Profesörün seçkin meslek hayatı boyunca en az üç kez, uydular onun hayran olunacak teorilerini kanıtlamak için uzaya açılmış, fakat her defasında da tersini kanıtlayarak geri dönmüşlerdi.

Meclisin önündeki sorun oldukça açıktı. Rama'nın olağandışı bir cisim olduğuna kuşku yoktu -ancak acaba önemli bir cisim miydi?- Birkaç ay sonra dönmemek üzere sonsuza gitmiş olacaktı, bu nedenle harekete geçmeleri için çok sınırlı bir zamanları vardı. Şimdi kaçırılan fırsatlar bir daha ele geçmezdi.

Korkunç derecede pahalıya mal olmuş bir uzay sondası yakında Mars'tan Neptün ve ötesine hareket edecekti. Bu araç ufak bir değişiklikle Rama ile buluşabilecek yüksek hızda bir mermi gibi kullanılabilirdi. Aslında bir buluşma umudu yoktu. Bu, iki cisim saatte iki yüz bin kilometre hızla birbirinin yanından geçerken, yapılan en hızlı kayıt olacaktı. Rama sadece birkaç dakika süreyle yoğun bir şekilde gözlenebilecek, gerçek bir yakın görünümü ise bir saniyeden az sürecekti. Fakat uygun gereçlerle bu süre birçok sorunun cevaplanmasına yeter de artardı bile.

Profesör Davidson aslında Neptün'e gönderile-

cek araca da gereksiz gözüyle bakıyordu. Ancak bu daha evvel programlanmış bir araştırmaydı. Bu nedenle zaten boş yere yapılmış bir masrafa daha yenisinin eklenmesine gerek görmediğini söyledi. Asteroit izleme konusuyla iğneli bir dille alay ettikten sonra asıl masraf gerektiren yerin yeniden canlanan "Yaratılışa ilişkin Büyük Patlama Teorisi"ni kanıtlamak için Ay'da acele kurulması gereken yüksek çözünürlüklü interferometre olduğunu belirtti.

Bu tehlikeli bir taktik hataydı, çünkü Profesörün taraftar olduğu teoriye karşıt olan, "Yenilenmiş Değişmez Durum Teorisi"nin en ateşli üç taraftarı, aynı zamanda meclisin de üyesiydi. Asteroit peşinde koşmanın para israfı olduğu konusunda içlerinden Profesör Davidson'a hak vermelerine rağmen...

Profesör Davidson oylamayı bir oyla kaybetti.

Üç ay sonra Sita diye adı değiştirilen uzay sondası Mars'ın iç uydusu Phobos'tan hareket ediyordu. Uçuş süresi yedi haftaydı ve araç karşılaşmaya beş dakika kalıncaya kadar tam yolla ilerleyecek şekilde ayarlanmıştı. Karşılaşma anında bir sürü fotoğraf makinesi ve televizyon kamerası ortaya çıktı ve Rama bütün yönlerinden fotoğraflarla tesbit edildi.

On kilometre uzaktan alınan ilk resimler insanlığın bütün etkinliklerini bir anda durdurdu. Mil-

yarlarca televizyon ekranında hiçbir özelliği belli olmayan, fakat her saniye büyüyen küçük bir silindir belirmişti. Görüntü büyüklüğü iki katına çıktıktan sonra kimse artık Rama'nın doğal bir cisim olduğunu ileri süremezdi.

Gövdesi silindir biçiminde ve tornadan yeni çıkmışçasına kusursuzdu. Merkez noktaları birbirinden elli kilometre uzaklıkta ve iki ucu oldukça düzdü. Bir yüzünde, merkeze yakın bir yerde birkaç ufak yapıya benzer şey dışında hemen hemen hiçbir şey görülmüyordu. Rama komik bir şekilde evlerde kullanılan sıradan bir buhar tenceresine benziyordu.

Rama az sonra ekranları dolduracak kadar büyüdü. Yüzeyi tıpkı Ay gibi koyu, ölü bir gri renksizlikteydi. Bir nokta dışında, üzerinde hiçbir işaret yoktu. Silindirinin ortalarına doğru bir kilometre genişliğinde bir leke veya bir sıva göze çarpıyordu, sanki asırlar önce bir şey ona çarpmış ve dağılmıştı.

Bu çarpmanın Rama'nın dönen duvarlarında en küçük bir hasar yaptığını belirten hiçbir iz yoktu. Ancak Rama'nın parlaklığında çok küçük değişiklik meydana getiren bu leke Dr. Stenton'un buluşuna yol açmıştı.

Diğer kameralardan alınan resimler bilgilere yeni bir şey eklemedi. Ancak uzay sondasının diğer araçları Rama'nın çekim gücünü ölçerek Dünya'ya çok önemli başka bir bilgi verdiler - Si-

lindirin kütlesi.

Rama katı bir cisim olamayacak kadar hafifti. Artık herkes gerçeği görüyordu; Rama'nın içinin boş olduğu açıkça ortadaydı.

Çoktandır ümitle ve kaygıyla beklenen karşılaşma nihayet olmuştu. İnsanlık yıldızlardan gelen ilk ziyaretçisini kabul etmek üzereydi.

4

BULUŞMA

Kumandan Norton buluşmanın son dakikalarına kadar tekrar tekrar izlediği o televizyon yayınlarını hatırladı. Ancak o yayınlarda hiçbir elektronik aracın aktaramayacağı bir şey vardı. Bu da Rama'nın insanı etkileyen, bunaltan büyüklüğüydü.

Ay gibi veya Mars gibi cisimlere iniş yaparken böyle bir etkiye hiç kapılmamıştı. Onlar birer dünyaydı ve büyük olmaları doğaldı. Kaldı ki o, Rama'dan biraz daha büyük olan Jüpiter 8'e de iniş yapmıştı, ki oldukça küçük bir cisim gibi görünmüştü.

İçinde bulunduğu paradoksu açıklamak çok kolaydı. (Üzerine inmek üzere olduğu şey) el yapısı bir araçtı; insanın şimdiye kadar uzaya koyabildiği en büyük şeyden milyonlarca defa daha büyük bir araç. Rama'nın kütlesi en az on milyon

kere milyon tondu. Böyle bir yapı her uzay adamında sadece hayranlık uyandırmakla kalmaz, beraberinde saygı ve korku hislerini de getirirdi. Bu yaşlanmamış metal yığınının kendilerine doğru yükseldikçe gökyüzünü doldurması onda bir değersizlik, hatta garip bir hüzün hissinin doğmasına yol açıyordu.

Önceki deneyimlerinden tamamen farklı olarak burada tehlike hissi de duyuyordu. Daha önceki inişlerinde sonucun ne olacağını bilirdi; her zaman için bir kaza olasılığı vardı, fakat bir sürpriz olasılığı yoktu. Rama'da ise kesin olarak bildiği şey sadece sürprizdi.

Şimdi *Endeavour* silindirin kuzey kutbunun üzerinde yavaş yavaş dönen diskin tam merkezine bin metreden daha yakın bir uzaklıkta hafifçe dolanıyordu. Bu taraf silindirin Güneş gören yüzü olduğu için özellikle seçilmişti. Rama döndükçe merkeze yakın olan yerlerdeki muammalı yapıların gölgeleri, metal düzlük üzerinde uzun çizgiler meydana getiriyordu. Rama'nın kuzey yüzü, dört dakikalık gününün hızlı geçişini ölçen dev bir güneş saatine benziyordu.

Beş bin tonluk bir uzay gemisini dönen bir diskin tam ortasına indirmek Kumandan Norton'u rahatsız eden fikirlerin en hafifiydi. Bunun büyük bir uzay istasyonuna inmekten farkı yoktu. *Endeavour*'un yan jetleri ona Rama ile eşit bir dönme hızı sağlamıştı bile, ve Teğmen Joe Calvert'in ge-

miyi seyir bilgisayarı yardımı ile veya kendi başına bir kar tanesi yumuşaklığı ile aşağı indireceğini biliyordu. Joe gözlerini ekrandan ayırmadan "üç dakika sonra" dedi, "Rama'nın anti-maddeden yapılıp yapılmadığını anlayacağız."

Norton, Rama'nın kökeni hakkında o tüyler ürpertici teorilerden birini hatırlayınca gülümsedi. Eğer olasılığına pek inanmadığı bu teori doğru ise birkaç saniye sonra Güneş Sistemi kuruluşundan bu yana en büyük patlamaya şahit olacaktı. On binlerce tonun birlikte yok oluşu gezegenlere yeni bir Güneş sağlayacaktı.

Ancak görev profili bu uzak olasılığı bile hesaba katmıştı. *Endeavour* emniyetli bir uzaklık olan bin kilometreden, jetlerinden birini Rama'ya doğru püskürttü. Genişleyen buhar ve duman hedefe vardığı zaman hiçbir şey olmadı. Birkaç miligram için bile olsa madde anti-madde tepkimesi korkunç patlamalar dizisine yol açabilirdi.

Bütün uzay kumandanları gibi Norton da çok tedbirli bir adamdı. Rama'nın kuzey yüzünü uzun uzun ve dikkatle inceleyerek inecekleri noktayı seçti. Biraz düşündükten sonra çok belirgin olan bir noktaya, -eksenin tam ortasına- inmekten vazgeçti. Yüz metre çapında oldukça net işaretlenmiş daire şeklinde bir disk kutbun tam ortasına konmuştu. Norton bunun çok büyük bir hava kabininin dış kapısı olduğundan kuşkulanıyordu. Bu içi boş dünyayı inşa eden yaratıklar

uzay gemilerini de içeri alabilmek için bir yol bırakmış olmalıydılar. Bu nokta ana giriş için en uygun yerdi ve Norton kendi uzay aracı ile ön kapıyı kapatmanın uygun bir şey olmadığını düşündü.

Fakat bu düşünce ortaya başka problemler çıkardı. *Endeavour* eksenden birkaç metre öteye konsa bile, Rama'nın hızlı dönüşü onu kutuptan öteye sürüklemeye başlayabilirdi. Başlangıçta merkezkaç kuvveti zayıf fakat devamlı ve direngen olacaktı. Kumandan Norton gemisinin kutup düzlüğünde kayması, her dakika daha çok hız kazanarak saatte bin kilometre hızla diskin kenarından boşluğa savrulması düşüncesine tahammül bile edemezdi.

Rama'nın Dünya'nın binde biri kadar olan çekim gücünün bunu engellemesi mümkündü. Bu güç *Endeavour*'u birkaç tonluk bir çekimle yerinde tutabilir ve eğer yüzey de yeterli derecede sert ise gemi kutba yakın bir yerde kalabilirdi. Fakat Kumandan Norton bilinmeyen bir sürtünme gücü ile bilinen bir merkezkaç kuvvetinin nasıl dengeleneceğini bilemezdi.

Şans eseri olarak Rama'yı inşa edenler buna bir çözüm de getirmişlerdi. Kutup ekseninin etrafında eşit aralıklarla üç tane on metre kadar çapı olan ilaç tüpü şeklinde yapı yer alıyordu. Eğer *Endeavour* bunlardan ikisinin arasına inerse, merkezkaç sürüklenmesi onu bu yapılardan iki-

sine bitiştirecek; uzay gemisi de, tıpkı bir geminin dalgaların etkisiyle rıhtıma yapışması gibi, yerinde sağlamca kalacaktı.

Joe "on beş saniyeye kadar iniyoruz," derken dikkatini dokunmak zorunda kalmamak için dua ettiği yedek kontrollere vermişti. Kumandan Norton bütün bunların çok kısa bir zaman süresine sığması gerektiğini çok iyi biliyordu. Şüphesiz bu, bir buçuk yüzyıl önce Ay'a yapılan inişten sonra gerçekleşen en önemli inişti.

Gri ilaç kutuları kontrol kulesinin yanından yukarı yükseldiler, bir tepki jetinin son tıslamaları duyuldu, sonra da oldukça kuvvetli bir sarsıntı hissedildi.

Son haftalar boyunca Kumandan Norton bu anda Dünya'ya neler söyleyeceğini düşünmüştü. İşte o an gelip çatmıştı. Söyleyeceği sözleri sanki Tarih seçti ve Norton otomatik bir şekilde geçmişin yankısını tekrarladı.

"Rama üssü. *Endeavour* kondu."

Daha bir ay önce böyle bir şeyin olabileceği aklına gelmezdi. Emir geldiği zaman gemisi, asteroit alarm sinyallerini kontrol ve bozulanları değiştirme gibi, normal görev turundaydı. Rama Güneş etrafında kıvrılıp kendini yıldızlara fırlatmadan önce onunla buluşabilecek yapıda ve uzaklıkta olan elde mevcut tek araç *Endeavour*'du. Böyle olduğu halde Güneş Araştırma Bö-

lümü'nün üç gemisinin tüm yakıtını almaları gerekmişti. Bu gemilere tankerler yakıt götürünceye kadar üçü de boşlukta çaresiz olarak sürüklenmeye devam edeceklerdi. Norton; *Calipso*, *Beagle* ve *Challenger*'ın kaptanlarının onunla uzun bir süre tekrar konuşamayacaklarından korkuyordu.

Bütün bu fazla yakıta rağmen uzun ve zorlu bir takip olmuştu. *Endeavour* onu yakaladığı zaman Rama, Venüs'ün yörüngesi içine girmişti bile. Bu gerçekten hiçbir uzay gemisinin başaramayacağı bir zaferdi. Artık önlerindeki haftaların bir saniyesinin bile boşa harcanmaması gerekiyordu. Dünya'da binlerce bilim adamı böyle bir inceleme fırsatı için seve seve ruhlarını bile satarlardı; ancak şimdi ellerinden, olayları dudaklarını ısırarak televizyondan izlemek ve Rama'daki çalışmaları en iyi şekilde nasıl yapabileceklerini düşünmekten başka bir şey gelmiyordu. Araştırmalara katılma isteklerinde haklıydılar, fakat yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Gök mekaniğinin amansız kanunları *Endeavour* 'un insanlığın Rama ile temas kurabilecek ilk ve son uzay gemisi olmasına karar vermişti.

Dünya'dan devamlı olarak aldığı öğütler Norton'un sorumluluğunu hiç hafifletmiyordu. Ani kararlar vermesi gerekse kimse ona yardım edemezdi. Görev kontrol ile telsiz temasında zaman açığı şu anda on dakikaydı ve gittikçe de artmak-

taydı. Elektronik haberleşme bulunmadan önceki günlerde, emirlerini mühürlü zarflar içinde alan, merkezle devamlı haberleşme olanakları olmayan geçmişin büyük denizcilerini sık sık kıskanırdı. Neden hata yaptıklarını kimse hiçbir zaman bilemezdi.

Aynı zamanda bazı kararların da Dünya'ya bırakılacağına memnundu. Şimdi *Endeavour* 'un yörüngesi Rama ile birleşmişti. İkisi tek bir vücut halinde Güneş'e doğru gidiyorlardı. Kırk gün sonra Güneş'e en yakın noktaya vararak yirmi milyon kilometre yakınından geçeceklerdi. Bu mesafe çok tehlikeli olduğundan çok önceden *Endeavour* geri kalan yakıtını kendisini daha emin bir yörüngeye sokmak için kullanacaktı. Rama'dan tamamiyle ayrılmadan önce onu incelemek için üç hafta kadar süreleri vardı.

Bundan sonra iş Dünya'ya düşüyordu. *Endeavour* çaresiz bir şekilde kendisini yaklaşık olarak elli bin yılda diğer yıldızlara ulaştıracak bir yörüngede hızla gitmekte olacaktı. Endişelenmemeleri öğütlenmişti. Görev Kontrol onların yakıtını tamamlamaya, gerekirse peşlerinden hiçbir masraftan kaçınmadan yakıt tankerleri göndermeye ve bütün yakıt boşaltıldıktan sonra tankerleri uzayda terk etmeyi göze aldıklarına dair onlara söz vermişti. Rama, her riski göze almaya değen bir ödüldü. İntihar görevi dışında.

Ancak, iş buna bile dayanabilirdi. Kumandan

Norton bu konuda gerçekçi düşünüyordu. Yüzyıllardır ilk kez tam anlamıyla esrarengiz bir cisim insanların karşısına dikilmişti. Esrar ne bilim adamlarının ne de politikacıların kabul edebileceği bir durumdu. Eğer bu sırrı çözmenin bedeli buysa, *Endeavour* ve mürettebatı feda edilebilirdi.

5

İLK EVA

Rama bir mezar kadar sessizdi. Kim bilir, belki de gerçekten öyleydi. Ne hiçbir frekans üzerinden herhangi bir telsiz sinyali, ne Güneş'in artan ısısının yol açtığı mikro-sarsıntılar dışında sismografların saptayabileceği ufak bir sarsıntı, ne bir elektrik cereyanı, ne radyoaktivite... Rama uğursuz denebilecek bir şekilde susuyordu. O kadar ki bir asteroidin bile daha gürültülü olduğunu düşünüyorlardı.

Norton kendi kendine "Ne bekliyorduk ki?" diye sordu. "Bir karşılama komitesi mi?" Düş kırıklığına mı uğramıştı yoksa ferahlamış mıydı, bir türlü karar veremiyordu. Artık her durumda inisiyatifin onun üzerinde olduğu ortadaydı.

Ona verilen emirlere göre yirmi dört saat bekleyecek, sonra çıkıp etrafı inceleyecekti. O ilk gün gemide kimse uyuyamadı. Görevli olmayan

mürettebat bile hiçbir yararı olmadan Rama'yı sonda eden çeşitli aletlerle uğraşmakla yahut sadece gözetleme pencerelerinden geometrik, ruhsuz manzarayı seyretmekle vakit geçirdiler. Bu dünya canlı mıydı? Bu soruyu kendilerine defalarca sordular. Yoksa ölü müydü? Yoksa sadece uyuyor muydu?

İlk EVA'da* Norton yanına sadece bir arkadaş aldı. Dayanıklı ve becerikli yaşam destek subayı Teğmen Karl Mercer. Geminin görüş uzaklığının dışına çıkmaya hiç niyeti yoktu, eğer ortaya bir mesele çıkarsa, hiç olmazsa gemisi emniyette olurdu. Bununla beraber bir önlem olarak mürettebattan iki kişiyi giyimli olarak çıkış kapısının dışına dikti.

Rama'nın birleşik çekim ve merkezkaç alanlarının onlara verdiği birkaç gramlık ağırlık ne işlerine yarıyor, ne de güçlük çıkartıyordu. Tümüyle kendi jetlerine güvenmek zorundaydılar. Norton ilk fırsatta gemi ile ilaç kutuları arasına ağ şeklinde kılavuz ipleri germeye karar verdi. Böylece o bölgede yakıt harcamadan dolaşabileceklerdi.

En yakın ilaç kutusu çıkış kapısından on metre uzaktaydı. Norton ilk önce iniş sırasındaki çarpmanın gemiye bir hasar verip vermediğini kontrol etmek istiyordu. *Endeavour*'un omurgası eğri duvarın üzerinde birkaç tonluk bir basınç ile duruyordu. Bu basıncın her yerde aynı olduğuna emin olduktan sonra yuvarlak yapının etrafında

* Extra Vehicular Activity: Araçdışı etkinlik (y.n.)

dolaşarak ne olduğunu anlamaya çalıştı.

Norton daha birkaç metre yol almıştı ki karşısına düz ve madeni görünüşlü bir duvar çıktı. İlk önce bunun hiçbir yararlı görevi olmayan garip bir dekorasyon olduğunu zannetti. Daire şeklinde dizilmiş altı tane derin oluk veya delik duvarın içine oyulmuştu ve onların içinden çembersiz dümen dolabı parmaklıklarını andıran haç şeklinde altı çubuk uzanıyordu, en ortada küçük bir çark vardı. Duvara gömülmüş gibi duran çarkın ne yöne doğru döneceğini belirten hiçbir işaret yoktu.

Gittikçe büyüyen bir heyecanla, dümen çarkı parmaklıklarının uçlarının bir elin (kıskacın veya dokunaçların) tutabilmesi için daha derin şekilde oyulmuş olduğunu gördü. Eğer biri öyle durup duvardan destek alarak parmaklıkları kendine doğru çekerse...

Bir kadife yumuşaklığıyla çark, duvardan çıktı. Norton bu uzay aracı dışındaki her bölümün asırlar önce vakum kaynağı yapıldığına ve yerinden oynamayacağına inandığından elinde dümen çarkı ile ortada kalıverince son derece hayret etmişti. Gemisinin dümenine geçmiş eski yelkenlilerin kaptanlarından birine benziyordu.

Başlığındaki güneş siperi yüzünün ifadesini Mercer'den sakladığı için çok memnundu.

Şaşırmış, fakat aynı zamanda kendine kızmıştı; belki ilk hatasını yapmıştı bile. Acaba Rama'nın

içinde alarm zilleri çalıyor muydu? Acaba bu düşüncesizce hareketi amansız bir mekanizmayı harekete geçirmiş miydi?

Fakat *Endeavour*'dan hiçbir değişiklik olmadığı raporu geldi. Gemideki araçlar hafif ısı çıtırtıları ve Norton'un hareketlerinden başka hiçbir şey kaydetmemişlerdi.

"Evet Kaptan - çarkı çevirecek misin?"

Norton bir kez daha kendisine verilen emirleri düşündü. "... Kararını kendin ver, fakat ihtiyatlı ol..." Eğer her hareketini görev kontrola danışacak olsa hiçbir şey yapamazdı. Mercer'e sordu:

"Senin düşüncen ne Karl?"

"Bunun bir çıkış kapısının el kontrolü olduğu belli. Belki de enerji düşmesi halinde acele durumlarda kullanılmak için yapılmıştır. Ne kadar ileri olursa olsun her teknoloji böyle önlemlere muhakkak baş vurur."

'O halde muhakkak arızalara karşı da otomatik kontrolü vardır," diye Norton kendi kendine söylendi. "Ancak sistem için bir tehlike yoksa çalışır bu..."

Dümen çarkının karşılıklı iki çubuğunu elleriyle kavradı, ayaklarını sıkıca yere dayadı ve çarkı döndürmeyi denedi, çark hareket etmedi. "Bana yardım et" dedi Mercer'e. Her ikisi de birer çubuktan tutarak bütün güçleriyle çarkı çevirmeye çalıştılar; fakat en ufak bir kımıldama olmadı.

Elbette Rama'daki saatlerin ve türbişonların on-

ların Dünya'da alıştıkları yöne dönmesi şart değildi.

"Diğer yönü deneyelim" diye Mercer teklif etti. Bu kez mukavemet yoktu, çark rahatça tam bir daire çevirdi, sonra çok yumuşak şekilde bir mekanizma çalışmaya başladı.

Yarım metre ötede ilaç tüpünün yuvarlak duvarı bir istiridye kabuğu açılır gibi yavaşça hareket etmeye başladı. Dışarı kaçan havanın etkisiyle içerden fırlayan birkaç toz parçası üzerlerine düşen Güneş'in etkisiyle elmas parçaları gibi parıldadılar.

Rama'ya giden yol açılmıştı.

6

KOMİTE

Dr. Bose sık sık Birleşik gezegenler Genel Merkezi'nin Ay'da kurulmasıyla ciddi bir hata işlenmiş olduğunu düşünürdü. Kaçınılmaz bir şekilde Dünya, tıpkı şu anda bulundukları salonun kubbesinden görünen manzaraya hakim olduğu gibi, bütün olaylara da hükmetmek istiyordu. Bu merkezin burada kurulması madem ki gerekliydi... O zaman keşke Ay'ın diğer yüzünde... Şu, insanı büyüleyen mavi diskin ışınlarını yayamadığı yerde yapılsaydı.

Ancak, bir değişiklik için artık çok geçti. Aslın-

da başka bir çözüm şekli de yoktu. Koloniler hoşlansın veya hoşlanmasın Dünya, şimdi ve gelecek yüzyıllar boyunca Güneş Sistemi'nin kültürel ve ekonomik efendisi olmamaya devam edecekti.

Dr. Bose Dünya'da doğmuş ve otuzuna gelmeden Mars'a göç etmemişti. Bu nedenle politik duruma oldukça tarafsız bir şekilde bakabileceğini düşünüyordu. Artık, mekikle beş saatlik bir uzaklıkta olmasına rağmen doğmuş olduğu gezegene hiç dönmeyeceğini biliyordu. 115 yaşındaydı ve sağlığı mükemmeldi, fakat, ömrünün çoğunu yaşadığı bir çekim gücünden ayrılıp üç katı fazlası bir çekim gücüne alışma işlemlerine artık katlanamazdı. Doğduğu dünyadan sonsuza kadar sürgün edilmişti. Fakat fazla duygusal bir insan olmadığından bu onu pek rahatsız etmiyordu.

Onu rahatsız eden tek şey, tekrar her yıl aynı tanıdık yüzlerle çalışmak zorunda kalmasıydı. Tıbbın harikalarını inkâr etmiyordu ve zamanı da yerinde tutmak gibi bir düşüncesi kuşkusuz ki yoktu. Fakat, şu konferans masasının çevresinde oturan adamlardan bazıları ile yarım yüzyıldan fazla bir süredir birlikte çalışıyor, hemen hemen her konuda neler söyleyeceklerini, ne tür oy kullanacaklarını kesinlikle biliyordu. Ara sıra içinden, bir gün içlerinde birinin hiç beklenmedik bir şey -oldukça çılgınca da olsa- yapmasını dilerdi.

Kim bilir, belki diğerleri de onun hakkında aynı şeyleri düşünüyorlardı.

Rama komitesi şu anda oldukça küçüktü, fakat kısa bir süre sonra sayısının artacağına kuşku yoktu. Altı meslektaşı -Merkür, Dünya, Ay, Ganymede, Titan ve Triton'dan gelen Birleşik Gezegenler temsilcileri- toplantıya şahsen katılıyorlardı. Buna mecburdular; çünkü Güneş Sistemindeki uzaklıklar henüz elektronik diplomasiye izin vermiyordu. Dünya'daki saniyelik haberleşmelere alışık bazı yaşlı devlet adamları telsiz dalgalarının gezegenler arasındaki büyük uçurumları aşması için dakikalar... hatta saatler gerektiği fikrine kendilerini bir türlü alıştıramıyorlardı. Dünya ile uzak çocukları arasında yüz yüze konuşmanın imkânsız olduğu kendilerine söylendiği zaman; "Siz bilim adamları bu konuda da birşeyler yapamaz mısınız..." şeklinde şikayetleri sık sık rastlanan bir şeydi. Yalnız Ay, bir buçuk saniyelik haberleşme avantajının bütün politik ve psikolojik sonuçlarına katlanmak zorundaydı. Astronomik yaşamın bu gerçeği yüzünden Ay -Yalnız Ay- her zaman Dünya'nın bir banliyösü olarak kalacaktı.

Toplantıya, komiteye yardımcı olan birkaç kişi daha katılıyordu. Astrofizikçi Profesör Davidson eski bir tanıdıktı. Her zamanki sinirli hali bugün üzerinde yoktu. Dr. Bose'un Rama'ya ilk sonda atılması konusunda geçen fırtınalı toplantıdan haberi yoktu, fakat meslektaşları o toplantıyı Pro-

fesör Davidson'a bir türlü unutturmuyorlardı.

Dr. Thelma Price sayısız olan televizyon programlarıyla tanınırdı. Ününü elli yıl önce büyük deniz müzesi Akdeniz'in sularının boşaltılmasının yol açtığı arkeolojik patlamayla sağlamıştı.

Dr. Bose eski Yunan, Roma ve bir düzine başka uygarlığın kayıp hazinelerinin tekrar gün ışığına çıkarılmasının o günlerde yarattığı heyecanı hâlâ hatırlıyordu. Bu, Mars'ta yaşamak zorunda kaldığına üzüldüğü birkaç olaydan biri olmuştu.

Uzay biyoloğu Carlisle Perera ve bilim tarihçisi Dennis Solomons da komiteye seçilmiş tanınmış kişilerdi. Dr. Bose, yirminci yüzyıl sonlarında Bewerly Hills'deki büluğa erme dinsel törenleri üzerine bilim ve erotizmi birleştiren eseriyle ün yapmış olan Condrad Taylor'ın komitede bulunmasından rahatsızlık duyuyordu.

Hiç kimse Sir Lewis Sands'ın komitede bulunma hakkı üzerinde en küçük bir söz bile söyleyemezdi. Bilgisini ancak efendiliği aşabilen bir insan... Sir Lewis'in sadece kendisine çağının Arnold Toynbee'si dendiği zaman sinirlendiği söylenirdi.

Bu büyük tarihçi toplantıda şahsen bulunmuyordu. Böyle çok önemli bir toplantı için bile olsa, Dünya'dan ayrılmayı inatla reddetmişti. Aslından zor ayırt edilebilen stereo görüntüsü Dr. Bose'un sağındaki iskemlede yer alıyordu. Sanki illüzyonu tamamlamak için biri de önüne bir bar-

dak su koymuştu. Dr. Bose böyle teknolojik zorlamaların gereksiz bir yutturmaca olduğu kanısındaydı, fakat büyüklüğü su götürmeyen birçok insanın aynı anda iki yerde bulunmaktan çocukça bir zevk alması ne kadar şaşırtıcıydı. Bazen de bu elektronik mucize tatsız şanssızlıklara yol açıyordu. Diplomatik bir kabulde birinin stereogramın içinden geçmeye çalışıp karşısındakinin gerçek insan olduğunu anlayınca hatasını çok geç fark ettiğini görmüştü. Bir projeksiyonla el sıkışmaya kalkan başka birini seyretmek daha komikti.

Mars'ın Birleşik Gezegenlerdeki büyükelçisi dağılmış olan düşüncelerini toparladı, boğazını temizledi ve "Baylar" dedi "Komite toplantısı açılmıştır. Az rastlanan yeteneklerin az rastlanan bir durum için bir araya gelmiş olduğunu söylemekle pek hata yapmadığımı sanıyorum. Baylar, Genel Sekreter'in bize verdiği emre göre Rama'da ortaya çıkan sorunları değerlendirecek ve gerekli olduğu zaman Kumandan Norton'a talimat vereceğiz."

Bu açıklama, konunun son derece basitleştirilerek ortaya konmasıydı ve herkes gerçeğin farkındaydı. Çok acele bir durum ortaya çıkmadıkça Komite Norton ile temas edemeyecekti -Aslında onun komitenin varlığını bile duyacağı şüpheliydi. Komite, Birleşik Gezegenler Bilim Kurumu tarafından geçici olarak kurulmuştu, alınan so-

nuçlar Komite Başkanı tarafından doğrudan doğruya Genel Sekreter'e iletilecekti. "Uzay Muhafızlığı" Birleşik Gezegenlerin bir bölümü idi, fakat bilim değil yalnız operasyon yönüyle. Teorik olarak Rama komitesi veya başka biri Kumandan Norton'u arayıp ona yararlı olabilecek öğütlerde bulunmakta serbestti.

Fakat Derin Uzay Haberleşmesi pahalıydı. *Endeavour* ile temas, yalnız çalışmalarında disiplin ve yeterliliği ile ünlü, özerk bir kuruluş olan Planetcom aracılığıyla yapılacaktı. PLANETCOM'dan böyle bir hat sağlamak uzun zaman alacaktı. Bir yerde, bazı insanlar bunu sağlamak için uğraşıyorlardı; fakat şu anda Planetcom'un katı yürekli bilgisayarlarının Rama Komitesinin varlığından haberi yoktu.

Dünya elçisi Sir Robert McCay "Bu Kumandan Norton" dedi "Büyük sorumluluklar taşıyor. Nasıl bir insan acaba?"

Profesör Davidson parmaklarını hafıza defterinin klavyesi üzerinde dolaştırırken "Buna ben cevap verebilirim" dedi. Bir ekran dolusu bilgiyi kaşlarını çatarak bir süre inceledikten sonra acele özetlemeye başladı.

"William Tsien Norton, doğum 2077 Brisbane Okyanusya. Sydney, Bombay ve Houston'da eğitim görmüş. Sonra beş yıl Astrograd'da itici güçler üzerine uzmanlık çalışması. 2102'de göreve başlamış, bilinen rütbelerden geçerek yükselmiş.

Üçüncü Persephone seferinde teğmen olmuş, Venüs'te üs kurmak için yapılan on beşinci teşebbüste göze çarpmış... daha... örnek alınabilecek bir sicil... çifte vatandaşlık... Dünya ve Mars... Brisbane'de bir eşi bir çocuğu, Port Lowell'de bir eşi iki çocuğu var, üçüncüye de niyetli...

Taylor safça sordu "Eş mi?"

Profesör diğerlerinin gözlerinde beliren gülümsemeyi görmeden "Hayır" dedi "Üçüncü çocuk..."

Masanın etrafında küçük gülüşmeler oldu. Komitede çoğunlukta olan Dünyalılar ise eğlenmekten çok imrenmişe benziyorlardı, çünkü bir asırlık ciddi bir çabaya rağmen Dünya hâlâ nüfusunu hedefi olan bir milyarın altına indirememişti.

"... Güneş inceleme gemisi *Endeavour*'a kumandan tayin edilmiş. İlk seferi Jüpiter'in geriye giden uydularına olmuş... sonra... asteroit görevindeyken bu operasyona hazırlanması emredilmiş... Rama ile zamanında buluşmayı başarmış."

Profesör ekranı temizleyerek arkadaşlarına baktı. "Kanımca" dedi "Böyle kısa bir sürede bulabildiğimiz tek adamın o olmasından dolayı çok şanslıyız. Her zamanki gibi sıradan kaptanlardan biri olabilirdi."

Abartılmış şekilde uzay yollarının tahta bacaklı, aksi, bir elinde tabanca diğerinde kılıç olarak karikatürize edilen kaptanlarını kastediyordu.

Merkür (Nüfus 112.500 fakat artıyor) elçisi iti-

raz etti:

"Sicili onun iyi yetişmiş bir eleman olduğunu gösteriyor. Fakat, böyle tam anlamıyla yeni bir durumda nasıl davranacaktır?"

Sir Lewis Sands Dünya'da boğazını temizledi, bir buçuk saniye sonra aynı şeyi Ay'da da yaptı. "Yeni bir durum değil bu" diye Merkürlüye hatırlattı. "Son kez üç asır önce aynı durum meydana geldi. Eğer Rama ölü veya terk edilmiş ise -ki bütün veriler bunu gösteriyor- Norton çoktan yok olmuş bir kültürün kalıntılarını inceleyen bir arkeolog durumunda olacaktır" kendisini onayladığını gördüğü Dr. Price'a başıyla zarif bir selam verdikten sonra devam etti "Bunun apaçık örnekleri Truva'da Schliemann ve Angkor Vat'ta da Mouhot'tur. Tehlike en az düzeydedir. Fakat, elbette bir kaza olasılığı hiçbir zaman hatırdan çıkarılmamalıdır."

Dr. Price sordu "Fakat, herkesin bahsettiği bubi tuzakları, tetikli mekanizmalar, Pandora halkı söylentilerine ne diyorsunuz?"

"Pandora mı?" Merkür elçisi merakla sordu "Nedir bu?"

Sir Robert bir diplomatın hiçbir zaman takınmaktan hoşlanmadığı sıkıntılı bir ifadeyle "Saçma bir düşünce akımı" dedi "Buna inananlara göre Rama ciddi bir tehlike taşıyor... açılmaması gereken bir kutu... biliyorsunuz..."

Fakat Merkürlünün bildiğini pek sanmıyordu.

Merkür'de klasiklerin öğretimine pek önem verilmiyordu.

Conrad Taylor "Pandora-paranoya" diye homurdandı. "Elbette böyle şeylerin olması mümkündür, fakat ileri bir uygarlık neden böyle çocukça oyunlar oynamak istesin?"

Sir Robert onun sözünü tamamladı. "Bu tatsız söylentileri dikkate almasak bile; canlı, içinde yaşanabilir bir Rama bulmamız çok daha kötü bir rastlantı olur. O zaman durum, teknolojik düzeyleri birbirinden farklı iki kültürün karşılaşması olacaktır Pizarro ve İnkalar, Peary ve Japonlar, Avrupa ve Afrika... sonuç taraflardan biri veya her iki taraf için kaçınılmaz şekilde felaket olacaktır. Herhangi bir öneride bulunmuyorum; yalnız daha önce olmuş böyle olayları belirtmek istiyorum."

"Teşekkür ederiz Sir Robert" dedi Dr. Bose. İçinden de şu küçük komitede bile iki tane Sir bulunmasının ne kadar sıkıcı bir şey olduğunu düşünüyordu. Son zamanlarda asalet ünvanı ancak birkaç İngilizin kurtulabildiği bir şeref haline gelmişti. "Eminim ki hepimiz bu korku veren olasılıkları düşündük. Fakat, eğer Rama'nın içindeki yaratıklar... nasıl desek... kötü niyetliyseler bizim yapacaklarımızın sonuca ne gibi etkisi olabilir?"

"Eğer onlardan uzaklaşırsak bizi önemsemeyebilirler."

"Nasıl! -Milyarlarca kilometre ve binlerce yıl

yolculuk ettikten sonra mı?"

Tartışma en kritik noktaya gelmişti. Dr. Bose iskemlesinde arkaya yaslanarak çok az konuştu ve ortaya çıkacak uzlaşmayı bekledi.

Sonuç tam onun tahmin ettiği gibi olmuş ve herkes hemen hemen aynı karara varmıştı. Kumandan Norton'un ilk kapıyı açtıktan sonra ikinciyi de açmaması düşünülemezdi.

7

İKİ EŞ

Kumandan Norton ara sıra eşlerinin onun gönderdiği videogramları karşılaştırmalarının başına bir sürü dert açacağını düşünürdü. Şimdi uzun bir video dolduruyor, kopyasını çıkartıyor, birbirinin aynı olan bu mesajları Dünya ve Merih'e postalamadan evvel sadece sonuna bazı özel haberler ve sevgiler ekliyordu.

Eşlerinin böyle bir karşılaştırmayı yapabilmeleri, yalnız uzay adamlarının ailelerine uygulanan indirimli tarife üzerinden bile olsa, pahalı ve imkânsızdı. Hem bunu yapmak için hiçbir neden yoktu. Eşleri birbiriyle çok iyi ilişkiler içindeydi. Doğum günlerinde, yıldönümlerinde karşılıklı olağan kutlama mesajları gönderirlerdi. Fakat her şeye rağmen kızlar birbirleriyle hiç karşılaşmamışlardı ve belki de hiç karşılaşamayacaklardı.

Myrna Mars'ta doğmuş olduğundan Dünya'nın yüksek çekim gücüne katlanamaz, Caroline ise yeryüzündeki en uzun yolculuk olan yirmi beş dakikadan bile nefret ederdi.

Norton iki tarafı da idare edecek bir başlangıçtan sonra; "Bu yayını bir gün geciktirdiğimden dolayı özür dilerim" diye anlatmaya başladı "Fakat ister inan, ister inanma, tam otuz saattir geminin dışındaydım... sakın telaşlanma her şey kontrol altında ve mükemmel yürüyor. İki günümüzü aldı; ama hava kabini kompleksinin hemen hemen tümünü inceledik. Eğer şimdiki bilgimiz olsaydı iki saatte işin içinden çıkardık. Fakat hiçbir şeyi şansa bırakamazdık. Arkamızdan kapanmayacağına emin olmak için bütün kilitleri defalarca çevirdik uzaktan kumandalı kameralar gönderdik... her kilit bir tarafında küçük bir oluk olan basit bir döner silindir. Bu oluktan yararlanarak silindiri yüz seksen derece döndürünce kapı kolayca açılıyor, böylece içeri adımını atıyorsun... yani havada yüzerek giriyorsun... Bu Rama'lılar her şeyi iyice garantiye almışlar; dış gövde ile ilaç kutusunun girişi arasında bu silindir kilitlerden peş peşe üç tane var... Düşün ki biri bu kilidi açamayıp patlayıcı madde kullansa peşinden aynı kilidi taşıyan bir kapı var, sonra bir tane daha...

Bu daha başlangıç, son kilit yaklaşık yarım kilometre uzunluğunda düz bir koridora açılıyor.

Koridor çok temiz ve tertipli. Her birkaç metrede belki de ışıkların yerleştirildiği küçük, gemi pencerelerine benzer lumbozlar var. Fakat şimdi her şey tam anlamıyla karanlık ve... sana rahatça söyleyebilirim... ürkütücü. Ayrıca koridor boyunca uzanan ve karşılıklı duvarlara oyulmuş bir santimetre genişliğinde iki paralel oluk var. Bunların, içinde eşya veya insan taşıyan bir aracın rayları olduğunu tahmin ediyoruz. Eğer bunu işletebilirsek bize çok kolaylık sağlayacak.

Tünelin yarım kilometre uzunluğundan bahsetmiştim. Sismik deneylerimiz de bize Rama'nın kabuğunun bu kalınlıkta olduğunu göstermişti... yani hemen hemen bu kalınlığı aşmış durumdayız. Tabii tünelin sonunda o silindir kilitlerden bulunca hiç şaşmadık...

Evet, peşinden bir tane daha, sonra bir tane daha. Rama'lılar anlaşılan her şeyi üçlü yapmayı seviyorlar. Şimdi artık son hücrede, son kilidin karşısındayız ve içeri girmeden önce Dünya'dan son emri bekliyoruz. Rama'nın içi birkaç metre ötemizde. Şu bekleyiş bir bitse çok memnun olacağım.

"Benim ikinci kaptan Jerry Kirchoff'u hatırlarsın. Hani hakiki kitaplardan oluşan büyük bir kütüphanesi vardı. Bu nedenle de bir türlü Dünya'dan göç edemiyordu. İşte Jerry bana aynen böyle bir olayın yirmibirinci... hayır yirminci yüzyılın başlarında da olduğunu anlattı. Bir arkeolog

hırsızlar tarafından soyulmamış ilk Mısır firavunu mezarını bulmuş. Adamları son duvarı buluncaya kadar aylarca odadan odaya geçerek yollarını kazımışlar. Son duvarı da kırdıktan sonra içeri bir lamba tutup kafalarını delikten uzatınca arkeolog kendisini harikulade eşyalar, altın ve mücevherlerle dolu bir hazinenin karşısında bulmuş." "Belki burası da bir mezardır; gitgide daha da çok mezara benziyor. Şimdi bile ne en küçük bir ses ne de en küçük bir canlılık belirtisi var. Neyse... Yarın anlayacağız..."

Kumandan Norton kayıt düğmesini kapattı. Ailelerine ayrı özel mesajlara başlamadan önce daha neler anlatabilirim diye düşündü. Normal olarak bu kadar açıklamaya gerek duymazdı. Fakat bu çok ender rastlanılacak bir durumdu.

Belki de sevdiklerine yollayacağı son video olacaktı. Burada neler yaptığını onlara açıklamak zorunda hissediyordu kendini.

Zaten onlar bu görüntüleri izleyip sesini dinlemekte oldukları zaman kendisi iyi de olsa kötü de olsa Rama'nın içinde olacaktı.

8

DELİKTEN İÇERİ

Norton çoktan ölmüş olan Mısır uygarlığı arkeoloğuna kendini bu kadar yakın hiç hissetmemişti. Howard Carter'ın Tutankhamen'in mezarına kafasını uzatmasından beri hiçbir insan böyle bir an yaşamamıştı -kaldı ki bir kıyaslama yapmak bile gülünç derecede saçma olurdu.

Tutankhamen daha dün -dört bin yıldan bile az bir süre önce- gömülmüştü. Rama ise belki de insanlıktan bile daha eskiydi. Krallar vadisindeki küçük mezar, içinde dolaşılmış küçük koridorların arasında kaybolmuştu, fakat şu son kilidin arkasındaki alan en az bir milyon kez daha büyüktü. Kapsadığı düşünülen hazine de hakeza - ki hayal gücünün ötesindeydi.

En az beş dakika telsiz bağlantılarından kimsenin sesi gelmedi. Mükemmel yetiştirilmiş ekip bütün kontroller tamam olduğu halde konuşmuyordu. Sadece Mercer eliyle "tamam" işareti vererek açılmış olan tüneli gösterdi. Sanki herkes bu tarihi anı gereksiz küçük konuşmalarla bozmak istemiyordu. Kumandan Norton'un da bu anda söyleyecek hiçbir şeyi yoktu. El fenerinin düğmesine bastı, jetlerini ateşledi ve emniyet ipini peşinde sürükleyerek kısa koridora daldı. Birkaç saniye sonra Rama'nın içindeydi.

Neyin içindeydi? Önünde tam bir karanlık vardı; fenerinin ışığı hiçbir şeyde yansıma yapmıyor, parıldamıyordu. Bunu bekliyor, fakat inanamıyordu. Bütün hesaplar karşı duvarın onlarca kilometre uzakta olduğunu gösteriyordu; fakat şimdi gözleri de ona bunun gerçek olduğunu kanıtlıyordu. Bu karanlığın içinde yavaş yavaş sürüklenirken birdenbire, hiçbir zaman, hatta ilk EVA'sında bile hissetmediği bir şiddetle, emniyet ipinin güvenliğini aradı. Bu çok saçmaydı, o, ışık yıllarına... megaparseklere* başı dönmeden karşı koyabilmişti; o halde birkaç kilometreküplük boşluktan neden rahatsız olsundu?

Midesi kasılmış bir halde bu düşüncelerle sürüklenirken biten emniyet ipinin ucundaki mekanizma onu belirgin bir geri çekme ile durdurdu. Fenerinin boş yere araştıran ışınlarını önündeki hiçlikten, çıktığı yüzeyi inceleyebilmek için geriye çevirdi.

Büyük bir kraterin ortasında bulunan küçük bir kraterin üzerinde boşlukta durduğu hissine kapılmıştı. Her tarafta tümüyle geometrik, kusursuz ve yapma olduğu belli bir takım setler ve rampalar kompleksi ışığın eriştiği yerlere kadar uzanıyordu. Yüz metre kadar ileride kendi girdiğinin benzeri olan iki hava kabininin çıkışlarını gördü.

Hepsi bu kadardı. Manzaranın yabancı veya olağandışı hiçbir yönü yoktu. Aslında burası terk edilmiş bir maden ocağına çok benziyordu. Nor-

*Parsek: Güneş sisteminin ötesindeki mesafeler için kullanılan uzunluk birimi. (y.n.)

ton belirsiz bir hayal kırıklığı duydu; bu kadar çabadan sonra hiç olmazsa biraz dramatik hatta doğaüstü bir buluş olmalıydı. Sonra kendine daha sadece birkaç yüz metreyi görebildiğini hatırlattı. Görüş alanının dışındaki karanlık umduğundan öte harikaları kapsıyor olabilirdi.

Endişeyle bekleyen arkadaşlarına bilgi verdikten sonra "İşaret fişeğini atıyorum" dedi. "İki dakika süreli. İşte gidiyor."

Bütün gücüyle küçük silindiri yukarı doğru - veya dışarı doğru- fırlattı ve disk fenerin ışığı altında gittikçe kaybolurken saniyeleri saymaya başladı. Çeyrek dakikaya varmadan disk gözden kaybolmuştu. Yüze vardığı zaman gözlerini koruyarak kamerayı çevirdi. Zamanlaması her zaman iyiydi, ortalık ışıkla aydınlandığı zaman sadece iki saniye hata yapmıştı. Bu kez hayal kırıklığına uğraması için neden yoktu.

Milyonlarca mum ışığı gücünde bir işaret fişeğinin bile bu muazzam boşluğu aydınlatmasına imkan yoktu, fakat şimdi onun planını kavrayabilecek ve korkunç ölçülerini anlayabilecek kadar görebiliyordu. En az on kilometre genişliği, belirsiz bir uzunluğu olan derin bir silindirin bir ucundaydı. Merkez eksendeki görüş açısına göre kavisli duvarlar üzerinde o kadar çok ayrıntı görüyordu ki bunların en küçük parçasını bile aklı almıyordu. Bütün bir dünyaya bir işaret fişeğinin ışığı altında bakıyordu ve görüntüyü aklında

dondurmak için büyük çaba harcıyordu.

Etrafında "krater"in setlerle dolu rampaları gökyüzünü çevreleyen duvarlarla birleşinceye kadar yükseliyordu. Hayır -bu izlenim yanlıştı. Dünya ve uzayla ilgili içgüdülerinden kurtulmalı ve kendini bu koordinatlar sistemine göre ayarlamalıydı.

Bir kere; bu garip, dışı içinde olan dünyanın en aşağı değil, en yukarı noktasındaydı. Buradan bütün yönler yukarı değil *aşağıydı.* Eğer merkez eksenden ayrılıp eğri duvara doğru yaklaşırsa -ki artık onu da duvar olarak düşünmemeliydi- yerçekimi yavaş yavaş artacaktı. Silindirin iç yüzeyine vardığı zaman onun üzerinde herhangi bir noktada ayakları yıldızlara, başı da dönen silindirin merkezine doğru dik olarak durabilecekti. Bu kavram onun için oldukça bildik bir şeydi; uzay uçuşlarının ilk başladığı zamandan beri merkezkaç kuvveti çekim yaratmak için kullanılmaktaydı. İnsanı ürküten, sersemleten sadece uygulamanın çapının büyüklüğüydü. Uzay istasyonlarının en büyüğü, Syncsat Beş'in çapı iki yüz metreden daha küçüktü. Bu ölçünün yüz kat büyüklüğüne aklın alışması biraz zaman isterdi.

Onu kavrayan tüp manzara ışıklı ve gölgeli alanlarla benek benekti. Bunlar ormanlar, tarlalar, donmuş göller ve şehirler olabilirdi. Uzaklık ve işaret fişeğinin zayıflayan aydınlığı kesin bir tanımlamayı imkânsızlaştırıyordu. Dar çizgiler,

çok zayıf bir şekilde görülebilen geometrik bir şebeke oluşturan caddeler, kanallar veya iyi düzenlenmiş nehirler olabilirdi. Silindirin sonlarında, görüş sınırının sonunda daha koyu siyahlıkta bir şerit vardı: Ve bu dünyanın ortasında tam bir çember çeviriyordu. Norton birden eski insanların Dünya'yı çevrelediğine inandığı okyanus efsanesini hatırladı.

Burada, belki de daha garip bir deniz vardı. Dairesel değil, silindirik bir deniz. Acaba, yıldızlararası gecede donmadan evvel dalgaları, gelgitleri, akıntıları ve balıkları var mıydı?

İşaret fişeği eriyerek söndü; bilinmeyeni keşif anı sona ermişti: Fakat Norton yaşadığı sürece bu görüntülerin zihninde yanacağını biliyordu. Geleceğin buluşları ne getirirse getirsin, hiçbir zaman bu ilk izlenimi silemeyecek ve tarih, yabancı bir uygarlığın eserlerini ilk gören insan olma ayrıcalığını ondan hiç alamayacaktı.

9

KEŞİF

"Şimdi silindirin ekseninden beş tane uzun süre dayanan fişek attık, böylece bütün yanma süresince çok iyi fotoğraf çekme olanağı bulduk. Tanımlayabildiklerimiz ancak birkaç tane olmasına karşın, bütün ana görüntülerin haritasını yaptık, onlara geçici isimler verdik.

"İç boşluk elli kilometre uzunluğunda ve on altı kilometre genişliğinde. İki uç oldukça karmaşık geometrik düzende ve çanak gibi çukur. Bizim tarafa kuzey yarım küre adını verdik ve ilk üssümüzü burada, eksende kuruyoruz.

"Ana tünelden yayılan 120 derece ilerde aşağı yukarı bir kilometre uzunluğunda üç merdiven var. Üçü de hemen çanağın etrafını çeviren bir set veya yüzük biçiminde bir platoda sona eriyor. Ve bunun üzerinden başlayarak bu merdivenlerin yönünü izleyen başka üç ayrı ve çok uzun merdiven aşağı düzlüğe kadar uzanıyor. Sadece eşit aralıklı üç teli olan bir şemsiye düşünürseniz Rama'nın bu yönü hususunda iyi bir fikriniz olur.

"Bu tellerin her biri birer merdiven; eksene doğru dik fakat aşağıdaki düzlüğe yaklaştıkça yavaş yavaş yassılaşıyor. Merdivenler -biz onlara Alfa, Beta ve Gamma isimlerini verdik- devamlı değil, beş tane daire şeklinde terasla kesiliyor.

Yirmi otuz bin arasında basamak olduğunu tahmin ediyoruz... herhalde sadece acele durumlarda kullanıyorlardı, yoksa Rama'lıların -veya onlara ne isim vereceksek- dünyalarının eksenine ulaşmak için başka bir yol kullanmamış olmaları akıl alır şey değil.

"Güney yarımkürenin oldukça değişik bir görüntüsü var, önce merdivenleri ve düzgün bir ana hava kabini yok. Bunun yerine eksen boyunca çıkıntı yapan kilometreler boyunda bir boynuz ile çevresinde altı daha küçük bir boynuz var. Bütün düzenleme çok garip ve ne anlama geldiğini kavrayamıyoruz.

"Silindirin iki ucundaki çukurların arasında kalan silindirik bölgeye Ana Düzlük adını verdik. Tam anlamıyla eğri bir şeyi tarif ederken 'düz' deyimini kullanmak saçma gibi görünüyor fakat biz bunu şöyle açıklıyoruz; ortaya indiğimiz zaman yer bize düz gözükecek -tıpkı bir şişenin içinde dolanan bir karıncaya orasının düz gelmesi gibi.

"Ana Düzlükteki en çarpıcı şekillerden biri tam ortadan silindiri bir çember gibi saran on kilometre kalınlığında koyu şerit. Buza benziyor, bu nedenle biz de ona silindirik deniz adını verdik. Denizin tam ortasında uzun yapılarla kaplı on kilometre uzunluğunda iki kilometre genişliğinde büyük oval bir ada var. Bize Manhattan'ı çok hatırlattığından ona da New York adını verdik. Fa-

kat bunun bir şehir olduğunu sanmıyorum, daha çok büyük bir fabrika veya kimyasal işlem tesisine benziyor.

"Fakat diğer yandan bazı kasabalar veya şehirler var. Hiç olmazsa altı tane; eğer insanlar için yapılmışlarsa her biri en az elli bin insanı barındırabilir. Onları Roma, Pekin, Paris, Moskova, Londra ve Tokyo diye isimlendirdik... Şehirler birbirine yollar ve demiryollarına benzeyen bazı şeylerle bağlanıyor.

"Bu donmuş dünya kalıntısında asırlar boyunca araştırma yapılabilecek kadar malzeme var. Önümüzde keşfedilecek dört bin metrekarelik alan, fakat bunu yapabilmek için sadece birkaç hafta bulunuyor. İçeri girdiğimizden beri aklımdan çıkmayan iki sorunun cevabını acaba öğrenebilecek miyiz? Kimdi bunlar? *Ve başlarına ne geldi?*"

Kayıt burada bitiyordu. Dünya ve Ay'da Rama Komitesi üyeleri arkalarına yaslanarak önlerine yayılmış olan fotoğraf ve haritaları incelemeye başladılar. Bunları daha önce saatlerce incelemiş oldukları halde Kumandan Norton'un sesi onlara hiçbir resmin anlatamayacağı bir boyut kazandırmıştı. O, gerçekten orada bulunmuştu -uzun zaman sürmüş olan gecesinin işaret fişekleriyle aydınlatılması anında bu olağanüstü, dışı içinde olan dünyaya kendi gözleriyle bakmıştı. Ve o, bu dünyayı keşfedecek ekibi yönetecek adamdı.

"Dr. Perara, galiba bize iletmek istediğiniz bazı yorumlarınız var."

Elçi Bose, bir an kıdemli bilim adamı ve aralarındaki tek astronom olan profesör Davidson'a ilk sözü vermesi gerektiğini düşündü. Fakat yaşlı evrenbilimcinin hâlâ hafif bir şok geçirmekte olduğu ve kendini toplamamış olduğu görülüyordu. Bütün profesyonel meslek yaşamı boyunca Profesör, evrene dev çekim, manyetik ve radyasyon güçlerinin egemen olduğu bir alan gözüyle bakmıştı. Hayatın maddenin düzeninde önemli bir rol oynadığına hiç inanmamış ve Dünya, Mars ve Jüpiter'de hayatın belirmesini de tesadüfi bir sapma olarak görüyordu.

Fakat şimdi hayatın sadece Güneş Sistemi dışında da var olduğu değil, aynı zamanda insanlığın erişebildiğinin veya önümüzdeki yüzyıllarda erişebileceğini umduğunun çok ötesindeki ölçülerde var olduğuna ait bir kanıt vardı. Üstelik Rama'nın bulunuşu, Profesör Olaf'ın yıllardır savunduğu başka bir dogmaya da meydan okuyordu. Ara sıra gönülsüz bir şekilde, başka yıldız sistemlerinde hayat olabileceğini kabul etmişti -fakat bu onca manasız bir tartışmaydı ve o her zaman hayatın yıldızlararası uçurumları aşmayı başaramayacağı fikrini savunmuştu.

Eğer Kumandan Norton'un bu dünyanın bir mezar olduğu hususundaki düşüncesi doğru ise, Ramalılar belki de gerçekten başaramamışlardı.

Fakat hiç olmazsa geleceğe yüksek güvenlerini gösteren bir girişimde bulunmuşlardı. Eğer böyle bir olay bir kere olduysa, üç milyardan fazla güneşi olan bu Galaksi'de defalarca tekrarlanmış demekti... ve biri... bir yerde, sonunda başarılı olmuş olmalıydı.

Bu da, Dr. Carlisle Perera'nın hiçbir kanıtı olmayan fakat oldukça taraftar toplamış olan yıllardır savunduğu teziydi. Dr. Perera şimdi çok mutlu fakat aynı oranda düş kırıklığına uğramış bir insandı. Rama onun görüşlerini harikulade bir şekilde kanıtlıyordu -fakat o ise; Rama'dan içeri giremiyor hatta onu gözleriyle bile göremiyordu. Şu anda şeytan birdenbire ona gözükerek aniden onu Rama'ya nakletmeyi teklif etse, şartlarını bile okumadan önüne süreceği sözleşmeye imzasını atardı.

"Evet sayın elçi" diye söze başladı. "İlginizi çekeceğini umduğum bir bilgi vereceğim. Bence Rama kuşkusuz bir 'uzay Nuh gemisi'dir. Bu uzay yolculuğu literatüründe eski bir düşüncedir. Bu yoldan yıldızlararası kolonizasyonu teklif eden bir kitabı 1929'da yayınlanmış olan İngiliz fizikçisi J. D. Bernal'e kadar bu fikri geri izleyebildim -evet, iki yüzyıl önce. Ve büyük Rus Tsilkovski buna benzer bir düşünceyi daha da önce ortaya koymuştu.

"Eğer bir yıldız sisteminden diğerine gitmek isterseniz önünüzde çeşitli seçenekler vardır. Işık

hızının en son limit olduğunu varsayarak -aksine bir şey duyulmamasına karşın bu da kesin olarak halledilmemiştir -Profesör Davidson'dan resmi protesto yerine yalnız bir içerleme homurtusu duyuldu- ya küçük bir gemi ile hızlı bir yolculuk yahut da büyüğü ile yavaş bir yolculuk yapabilirsiniz.

"Bir uzay aracının ışık hızının yüzde doksanına erişmemesi için bir neden yoktur. Bunun da anlamı komşu yıldızlara beş yıldan on yıla kadar bir yolculuk demektir -özellikle yaşam süreleri asırlarla ölçülebilen yaratıklar için sıkıcı fakat yapılamayacak bir şey değil. Bizimkilerden pek büyük olmayan gemilerle bu sürede yolculuklar düşünülebilir.

"Fakat, belki taşınan yükler nedeniyle böyle bir hız mümkün olamayabilir; dönüşü olmayacak bir yolculuk için bile olsa yolculuğun sonunda yavaşlamak için yakıt taşımanız gerektiğini düşünün. O zaman zamanınızı daha uzun tutmak daha akıllı bir iş olur -on bin... yüz bin yıl...

"Bernal ve diğerleri bunun, birkaç kilometre uzunluğunda ve nesiller boyu devam edecek yolculuklarda binlerce yolcu taşıyabilen hareketli küçük dünyalarla gerçekleştirilebileceğini düşündüler. Şüphesiz bu, bütün yiyecek ve diğer harcanabilen şeylerin yeniden işlenip kullanılır hale getirildiği sıkı şekilde kapalı bir devre olacaktır. Fakat, zaten Dünya da bu şekilde işlemek-

tedir -daha geniş bir çapta.

"Bazı yazarlar bu gibi Uzay Gemilerinin tam bir küre şeklinde inşa edilmesi gerektiğini ileri sürerken bazıları tıpkı Rama'da bulduğumuz gibi merkezkaç kuvvetinin yapma bir çekim yaratabilmesi için içi boş bir silindir şeklinde olmasını teklif ediyorlar..."

Profesör Davidson bu saçma konuşmaya daha fazla katlanamazdı. "Merkezkaç kuvveti diye bir şey yoktur" dedi. "Bu mühendislerin bir hayalidir. Sadece süredurum bir gerçektir."

"Elbette çok haklısınız" diye Perera kabul etti. "Bilimle yeni karşılaşmış kimseleri buna inandırmak çok zor olabilir. Fakat matematik kesinlik gereksiz gözüküyor..."

Dr. Bose biraz öfkeli bir tavırla araya girdi. "Doğru. Ne demek istediğinizi biliyoruz veya bildiğimizi sanıyoruz. Lütfen konuşmaları kişisel çekişme haline sokmayınız."

"Pekâlâ, fakat ben yalnız Rama'da kavramsal olarak yeni hiçbir şey olmadığını belirtmek istiyordum, sadece ölçüleri çok şaşırtıcı. İnsanlık bu gibi gemileri iki yüz yıldır hayal ediyor.

"Şimdi müsadenizle başka bir konuya değinmek istiyorum. Rama ne kadar süredir uzayda seyahat etmektedir?

"Onun yörüngesi ve hızı hakkında elimizde kesin rakamlar var. Hiç yolundan sapmamış olduğunu farz etsek, onun durumunu milyonlarca yıl

geriye kadar izleyebiliriz. Onun yakın bir yıldızdan geldiğini tahmin edenler var. Fakat bu yanlış. Benim hesaplarıma göre Rama son kez bir yılldızın yanından geçeli *iki yüz bin yıl* olmuştur, ve bu da düzensiz bir değişkendir -hayat olan bir Güneş Sistemi için düşünebileceğiniz en uygunsuz yıldız. Elli ile bir arasında değişen parlaklığı var; çevresinde döndüğünü düşünebileceğimiz bir gezegen her birkaç yılda bir fırınlanmakta veya donmakta olmalıdır "

Dr. Price araya girdi;

"Bir önerim var. Belki de bu her şeyi açıklıyor. Bir zamanların normal bir güneşi zamanla istikrarsız hale gelmiş olabilir. Bu nedenle de Rama'lılar yeni bir güneş aramak zorunda kalmış olabilirler."

Dr. Perera yaşlı arkeoloğu takdir ettiğinden sözlerini bitirmesini bekledi. Fakat onun uzmanlık alanı ile ilgili çok açık şeylere değindiği zaman ne diyeceğini merak etti. Kibarca;

"Bunu dikkate aldık" dedi. "Fakat yıldız evrimi hakkındaki şimdiki teorilerimiz doğruysa bu yıldız *hiçbir zaman* istikrarlı olamamış ve hiçbir zaman da hayat taşıyan gezegenleri olmamıştır. Demek oluyor ki Rama uzayda en az iki yüz bin yıldan beri yolculuk yapmaktadır... belki de bir milyon yıldan fazla... Şimdi Rama soğuk, karanlık ve belirgin şekilde ölü. Ben bunun nedenini bildiğimi sanıyorum. Rama'lıların başka çaresi kalma-

mış olabilir -belki de Rama'lılar bir felaketten kaçıyorlardı- fakat hesapları yanlış çıktı.

"Hiçbir kapalı ekoloji yüzde yüz verimli olamaz; her zaman atıklar, ziyan olan maddeler olur -çevrede bir azalma ve atıkların bir birikimi. Bir gezegeni zehirlemek ve tüketmek için milyonlarca yıl gerekir, fakat eninde sonunda bu olur. Okyanuslar kurur ve atmosferde sızıntı ortaya çıkar...

"Bizim ölçülerimize göre Rama olağanüstü büyük -fakat evrensel ölçülere göre ise çok küçük bir gezegen. Benim gövdesindeki sızıntılara, biyolojik bir dönem ile ilgili akla yakın tahminlere dayanan hesabım ekolojisinin ancak bin yıl kendini kurtarabildiğini göstermektedir. En çok on bin yıl dayanabilmiş olduklarını kabul edebilirim.

"Bu, Rama'nın yolculuk ettiği hızla Galaksi'nin merkezindeki birbirine yakın yıldızlar arasında geçiş için yeterli olabilir. Fakat burada, spiral kolların dağınık yıldız nüfusu arasında değil. Rama hedefine erişemeden bütün kaynaklarını tüketmiş bir gemi, yıldızlar arasında sürüklenen bir harabedir.

"Bu teoriye bir tek ciddi itiraz vardır ve bunu da içimizden biri ileri sürmeden ortaya koyacağım. Rama'nın yörüngesi Güneş Sistemi'ne o derece muntazam ayarlanmış ki, bir rastlantı olasılığını ortadan kaldırıyor. Aslında, şu anda Güneş'e doğru rahatsız edici şekilde yaklaşıyor. *Endeavo-*

ur fazla ısınmayı önlemek için Rama Güneş'e en yakın noktaya gelmeden çok önce ondan ayrılacak.

"Rama'nın bu durumunu anlamakta epeyce zorluk çekiyorum. Belki de Rama'nın içinde, onu inşa edenler öldükten binlerce yıl sonra bile hâlâ işleyen ve onu en yakın yıldıza yönelten bir çeşit otomatik idare merkezi vardır.

"Ve onlar öldüler. Buna bütün ünümü ortaya koyarım. İçerden aldığımız bütün örnekler tam anlamıyla steril -bir tek mikro organizma bile bulamadık. Yaşamın geçici olarak durdurulması hakkındaki konuşmalara kulak asmayın. Dönemlik uyku tekniklerinin yalnız birkaç asır yararlı olabildiğine dair temel nedenler vardır. Biz ise burada bin kez daha fazla zaman süresi için konuşuyoruz.

"Böylece Pandoracıların ve onların sempatizanlarının korkmalarına neden kalmıyor. Bana gelince... üzgünüm. Başka bir akıllı türle karşılaşmak kim bilir ne kadar harikulade olurdu.

"Fakat, sonunda çok eski bir sorunun cevabını verebiliyoruz. Yalnız değiliz. Yıldızlar artık bize hiçbir zaman eskisi gibi gözükmeyecekler."

10

KARANLIĞA İNİŞ

Kumandan Norton bu işi aslında kendisi yapmayı şiddetle arzu ediyordu. Fakat kaptan olarak ilk görevi gemisini düşünmekti. Bu ilk incelemede çok kötü giden bir durum olursa gemiyi kurtarmaya koşmak zorunda kalabilirdi.

O zaman ikinci kaptanlardan Karl Mercer tek seçeneği oluyordu. Norton içinden Karl'ın bu görev için daha uygun olduğunu düşündü.

Yaşam destek sistemleri üzerine bir uzman olan Mercer bu konudaki standart ders kitaplarının çoğunu yazmıştı. Sayısız tip malzemeyi en tehlikeli şartlar altında sık sık şahsen incelemişti ve onun biyolojik geri besleme kontrolü çok ünlüydü. Bir saniye içinde nabız atışlarının sayısını yüzde elli düşürebilir, ve solunumunu on dakikalık bir süre için durdurabilirdi. Bu faydalı küçük hileler onun hayatını birkaç kez kurtarmıştı.

Bütün bu yetenek ve bilgisine rağmen Mercer düş gücünden yoksundu. Ona göre en tehlikeli deneyler ve görevler yalnız yapılması gereken işlerdi. Hiçbir zaman gereksiz risklere girmez, ve cesaret denilen bir şeyin varlığını düşünmezdi.

Masasının üzerinde duran iki vecize onun hayat hakkındaki felsefesini çok güzel açıklıyordu. Bir tanesi "Neyi Unuttun?" diye soruyor, diğeri

ise "Cesareti Yok Et" öğüdünü veriyordu. Aslında Mercer filodaki en cesur insan olarak tanınırdı ve bu da onu sinirlendiren tek şeydi.

Mercer onunla gelecek ikinci adamı düşünmeden seçti. Ayrılmaz arkadaşı Teğmen Joe Calvert. Bu iki adamın ortak yönlerinin ne olduğunu anlamak zordu. Narin yapılı, oldukça uzun ve sıska bir insan olan Uçuş Subayı Calvert, ilkel sinema sanatına karşı büyük ilgisini paylaşmayan, temkinli ve soğukkanlı arkadaşından on yaş gençti.

Fakat şimşeğin nerede çakacağını kimse bilemez. Yıllar önce Mercer ve Calvert çok sağlam bir dostluk kurmuşlardı. Bu her zaman rastlanan bir şeydi. Az rastlanan şey, onların dünyada her ikisine de birer çocuk doğurmuş olan aynı eşi paylaşmakta oluşlarıydı. Kumandan Norton bu dikkate değer kadınla bir gün tanışmayı ümit ediyordu. Üçgen en az beş yıldır gayet uyumlu bir şekilde devam etmekteydi ve hâlâ da eşkenar bir üçgen gibi görünüyordu.

Bir keşif takımı için iki kişi yeterli değildi; uzun deneyler üç kişinin en uygun ekip olduğunu göstermişti. Bir kişi kaybedilse bile geriye kalan iki kişinin tehlikeden kaçma şansları olabilirdi. Halbuki kalan bir kişi olursa panik onu da yok edebilirdi. Uzun süre düşündükten sonra Norton Teknik Çavuş Willard Myron'u seçti. Her şeyi işletebilen -işlemiyor ise daha iyisini yapabilen- bir mekanik dahisi. Myron yabancı bir aracın parça-

larını tanıyabilecek en iyi adamdı. Astrotek'teki doçentlik görevinden aldığı uzun bir izinden sonra Çavuş tekrar yeryüzünde bir görev almak istememiş, gerekçe olarak da daha yetenekli meslektaşlarına engel olmak istemediğini ileri sürmüştü. Hiç kimse bu açıklamayı ciddiye almamıştı, genel kanı Will'de hırs diye bir şey bulunmadığı yolundaydı. Uzay Çavuşluğu yapabilirdi, fakat Profesör Myron olamazdı. Önündeki sayısız görevli gibi o da iktidar ve sorumluluk arasındaki ideal uzlaşmayı seçmişti.

Son hava kabininden süzülüp Rama'nın ağırlıksız ekseninde yüzmeye başladıkları zaman Teğmen Calvert kendini, sık sık olduğu gibi, bir film sahnesinin içinde buldu. Bu alışkanlığını tedavi ettirmesi gerektiğini ara sıra düşünürdü, fakat hayale dalmanın ona bir zarar vermediği gerçekti, hatta bazen çok kötü ve sıkıcı durumları ilginç hale getirmeye bile yarıyordu -kim bilir?- belki de bir gün hayatını kurtarmaya da yarayabilirdi. Fairbanks, Connery veya Hiroshi'nin benzer durumlarda neler yaptıklarını hatırlayabilirdi...

Bu kez yirminci yüzyılın birinci yarısındaki savaşlardan birinin içine girmek üzereydi; Mercer üç kişilik keşif heyetini bilinmeyen topraklara götüren çavuştu. Kendilerini çok büyük bir bomba çukurunun dibinde hayal etmek zor değildi. Sanki biri, merdiven gibi yukarı çıkan teraslar

oluşturmuştu. Krater aralıklı bir şekilde yerleştirilmiş üç tane plazma ışıldağı ile aydınlatılmıştı. Bunlar Rama'nın giriş bölümünü hemen hemen hiçbir gölgeye yol açmayacak şekilde aydınlatıyordu. Fakat bu aydınlığın ötesinde -en uzak terasın kenarından itibaren- karanlık ve sır vardı.

Zihninden Calvert orada neler bulunduğunu biliyordu. Önce bir kilometre genişliğinde daire bir düzlük vardı. Burayı tıpkı geniş demiryoluna benzeyen üç ayrı merdiven sanki üç simetrik parçaya ayırıyordu. Merdivenlerin basamakları dairenin yüzeyine hiçbir çıkıntı meydana getirmeyecek şekilde birleştirilmişti. Düzenleme o derece simetrikti ki, merdivenlerden herhangi birini diğerlerine tercih etmek için hiçbir neden yoktu. İçeri girdikleri hava kabinine en yakın olan Alfa, iniş için seçilmiş, hava kabinine de Alfa Hava Kabini adı verilmişti.

Merdivenlerin basamaklarının birbirinden oldukça aralıklı olması onlar için problem teşkil etmiyordu. Eksenden yarım kilometre uzaklaştıkları halde çekim hâlâ Dünya'nın on üçte biri kadardı. Her biri en az yüz kilo kadar ağırlıkta teçhizat ve yaşam destek cihazı taşıdıkları halde inişte hiçbir güçlük çekmiyorlardı.

Kumandan Norton ve destek takımı Alfa Hava Kabininden kraterin dibine kadar uzatılmış emniyet ipleri boyunca onlarla birlikte geldiler. Buradan sonra, ışıldakların aydınlatabildiği alan hariç

Rama'nın karanlığı önlerinde uzanıyordu. Başlıklarının oynaşan ışıkları altında görülebilen tek şey merdivenin ilk birkaç yüz metresiydi. Daha ötede her şey yavaş yavaş şekilsizleşerek kayboluyordu.

"Ve şimdi" Karl Mercer kendi kendine söylendi "ilk kararımı vermek zorundayım. Bu merdivenlerden yukarı mı çıkacağım yoksa aşağı mı ineceğim?"

Bu soru önemsiz değildi. Esas olarak hâlâ sıfır çekim gücü içindeydiler ve beyin bu durumda her iki fikri de kabul edebilirdi. Biraz gayretle Mercer kendini, yatay bir düzlük üstünde olduğuna veya dikey bir duvarla karşı karşıya bulunduğuna veya dik bir uçurumun kenarında durmakta olduğuna inandırabilirdi. Karmaşık bir görev almış bir sürü astronotun yanlış koordinatlar seçiş nedeniyle ciddi psikolojik problemlerle karşılaştıkları bilinen bir şeydi.

Mercer başı önde olarak yüzer gibi gitmeye karar verdi. Başka türlü bir hareket çok hantalca olacaktı, ayrıca bu yolla önünde neler bulunduğunu kolaylıkla görebilecekti. Böylece ilk birkaç yüz metrede yukarı tırmanmakta olduğu düşüncesine kapılacak, ancak gittikçe artan çekim gücü onu bu fikrinden ayırmaya ve tam zıt şekilde düşünmeye zorlayacaktı.

İlk basamağı kavradı ve kendini yavaşça merdivenler boyunca çekmeye başladı. Hareket tıpkı

deniz dibinde yüzüyormuşçasına kolaydı -ayrıca burada arkasında suyun girdabının yarattığı hafif çekim de yoktu. O kadar kolay ilerliyordu ki, içinde çok daha hızlı gitmek arzusu uyandı. Fakat Mercer böyle alışılmışın dışındaki durumlarda acele etmeyecek kadar tecrübeliydi.

Başlığındaki kulaklıklardan iki arkadaşının muntazam soluklarını duyuyordu. Bu, onların durumunun iyi olduğunu gösterdiğinden gereksiz konuşmalarla vakit kaybetmedi. Arkaya bakmak için büyük arzu duymasına rağmen merdivenin ucundaki platforma ininceye kadar riske girmemeye karar verdi.

Basamaklar düzenli olarak yarımşar metre aralıklarla yerleştirilmişti. Tırmanmanın ilk bölümünde Mercer iki basamakta bir atlayarak geçmiş, fakat onları dikkatle sayınayı ihmal etmemişti. İkiyüzüncü basamak yakınlarında ağırlığı ilk olarak belirgin şekilde hissetmeye başladı. Rama'nın dönüşü kendini belli etmeye başlamıştı.

Dörtyüzüncü basamakta hissettiği ağırlığın yaklaşık olarak beş kilo olduğunu hesapladı. Bu, ona bir zorluk çıkarmıyordu, fakat sıkı bir şekilde aşağı doğru çekilirken artık yukarı tırmandığını düşünmek gittikçe zorlaşıyordu.

Beşyüzüncü basamak dinlenmek için uygun bir yerdi. Bütün işi Rama'nın yapmasına ve kollarını yalnız kendisine yön vermek için kullanmasına rağmen, Mercer kol adalelerinin yorulduǀ-

ğunu hissediyordu.

"Her şey yolunda kaptan" diye raporunu verdi, "Yarı yol işaretini geçtik sayılır. Joe, Will... bir sorun var mı?"

Joe Calvert cevap verdi:

"İyiyim... Neden durdun?"

Çavuş Myron ekledi:

"Ben de iyiyim, fakat Coriolis gücüne dikkat edin, gittikçe artmaya başladı."

Mercer de bunun farkına varmıştı. Basamakları tutmayı bıraktığı zaman sağa doğru çekildiğini hissediyordu. Bunun Rama'nın dönmesinin bir etkisi olduğunu çok iyi biliyordu, fakat gene de esrarengiz bir gücün onu hafifçe merdivenlerden uzağa ittiği fikrine kapılıyordu.

Belki de artık merdivenleri ayakları üzerinde inme zamanı gelmişti. Şimdi artık "aşağı" sözcüğü fiziksel bir anlam kazanmaya başlıyordu. Birkaç saniyelik bir denge bozulmasını göze almaya karar verdi.

"Dikkat -geriye dönüyorum..."

Merdiveni sıkı bir şekilde tutarak kolları yardımıyla kendini yüz seksen derece döndürdü. Arkadaşlarının ışıkları nedeniyle bir an hiçbir şey göremedi, sonra çok yukarılarda -şimdi artık gerçekten yukarıda- platformun kenarında çok hafif bir aydınlık gördü: Bu aydınlıkta onu dikkatle izleyen Kumandan Norton ve destek takımının silüetleri gözüküyordu. Çok uzakta ve çok ufak

görünüyorlardı. Güven verici şekilde onlara elini salladı.

Ellerini merdivenlerden ayırarak Rama'nın artık hissedilmeye başlanan sahte yerçekimine kendini bıraktı. Bir basamaktan diğerine düşüş iki saniyeden fazla zaman alıyordu. Dünya'da aynı sürede bir insan otuz metre düşerdi.

Düşme hızı o derece sıkıcı bir yavaşlıktaydı ki Mercer elleri yardımıyla birkaç merdiven atlayarak hızlanmayı ve böylece zaman kazanmayı tercih etti. Çok hızlandığını hissettiği zaman ayakları yardımıyla kendini frenliyordu.

Yediyüzüncü basamakta bir daha durarak başlığının ışığını aşağıya çevirdi; tıpkı hesapladığı gibi ilk teras ve ondan başlayan daha sık basamaklar elli metre kadar aşağıdaydı.

Birkaç dakika sonra son basamağa gelmişlerdi. Aylarca uzayda dolaştıktan sonra sert bir yüzey üzerinde dimdik durmak ve ayaklarının altında bu sertliği hissetmek çok garip bir histi. Ağırlıkları şimdi on kilodan azdı, fakat bu bile sağlamca durdukları hissini duymalarına yetiyordu. Mercer gözlerini kapatarak bir an için Dünya'nın üzerinde olduğunu düşündü.

Üzerinde durdukları set veya platform yaklaşık on metre genişlikteydi, her iki taraftan yukarı doğru eğriliyor ve karanlıkta kayboluyordu. Mercer onun tam bir daire oluşturduğunu biliyordu. Eğer onun üzerinde yürüse, beş kilometre sonra

tam bir tur attıktan sonra yürümeye başladığı noktaya gelecekti, yani Rama'nın içinde ufak bir tur atmış olacaktı.

Fakat, buradaki çekim gücünün azlığı nedeniyle gerçek bir yürüyüş imkânsızdı. İnsan ancak dev adımlarla ilerleyebileceğinden bu yürüyüş çok tehlikeli olabilirdi.

Işıklarının erişebildiği yerden daha ötelere kadar uzanarak karanlıkta kaybolan basamaklardan inmek çok kolay gözüküyordu. Fakat her iki taraftan başlayarak aşağı uzanan merdiven parmaklıklarına tutunmak şarttı, çünkü dikkatsiz bir adım ihtiyatsız yolcunun boşluğa uçarak yüz metre kadar aşağıdaki diğer rampaya düşmesine yol açabilirdi. Çarpma, ağırlıksızlıktan dolayı, fazla sert olmayacaktı, fakat sonuçları zararsız olmayabilirdi -Rama'nın dönüşü merdiveni sola çekmiş olacak, böylece düşen vücut hiçbir engele rastlamadan yaklaşık yedi kilometre aşağıdaki düzlüğe çarpacaktı.

Mercer, kayarak inmenin cehennemi bir şey olacağını düşündü. Bu çekim gücünde bile en az hızın saatte birkaç yüz kilometre olacağı belliydi. Başı önde olarak böyle bir inişte belki yeterli bir sürtünme sağlanarak hız azaltılabilirdi. Bu sağlanabilirse Rama'nın en alt yüzüne inebilmek için belki de en uygun yol bu olacaktı. Fakat önceden çok dikkatli bir deneme yapılması şarttı.

"Kaptan" dedi. "Merdivenden inişte hiçbir so-

rın yoktu. Kabul ederseniz, ikinci platforma kadar inişe devam etmek ve merdivendeki iniş hızımızı ölçmek istiyorum."

Norton tereddütsüz cevapladı.

"Devam et." 'Dikkatli ol' diye ekleme gereği duymadı.

Mercer'in işin esasını anlaması çok uzun sürmedi. Bu on ikide bir çekim düzeyinde basamakları normal şekilde inmeye imkan yoktu. Böyle bir iniş yavaş çekilmiş bir filme benzeyen son derece yorucu bir takım hareketlerle oluyordu; tek çare basamakları hiç düşünmeden iki eliyle merdiven parmaklıklarını kavrayarak kendini aşağı doğru çekmekti.

Calvert de aynı sonuca varmıştı. Mercer'e seslendi:

"Bu basamaklar yukarı çıkmak için yapılmış, aşağı inmek için değil. Bu merdivenleri çekim gücüne karşı hareket ederken rahatça kullanabilirsin, fakat aşağı iniş çok rahatsız edici. Alay edebilirsiniz, fakat bence en iyi iniş yolu merdiven parmaklıklarından kayarak inmek."

"Bu saçma" diyerek Çavuş Myron itiraz etti: "Ramalıların böyle bir davranışta bulunduklarını sanmıyorum."

"Ben aslında onların bu merdivenleri kullandıklarını hiç sanmıyorum -bunların acil bir durum için yapıldıkları belli. Buralara çıkmak için mekanik bir taşıma sistemi kullanmış olmalılar.

Belki telle çekilen bir vagon. Bu da giriş tünelindeki olukları açıklayabilir."

"Ben onları hep su oluğu gibi düşündüm. Her ikisi de olabilir. Acaba burada hiç yağmur yağmış mıdır?"

Mercer:

"Olabilir" dedi. "Bence Joe haklı. Bir deneyelim bakalım... ben gidiyorum."

El veya ele benzeyen şeyler için yapılmış olan merdiven parmaklığı, aralıklı şekilde yerleştirilmiş bir metre yüksekliğinde direklerle desteklenmiş pürüzsüz, yassı metal bir çubuktu. Mercer onun üzerine ata biner gibi oturdu, elleriyle sağlayabileceği frenleme gücünü bir ölçtükten sonra kendini bırakarak kaymaya başladı.

Sakin bir şekilde ve yavaşça, başlık lambasının ışığında, hız alarak karanlığa doğru elli metre kadar indikten sonra arkadaşlarını da çağırdı.

Açıkça belli etmemelerine rağmen kendilerini çocuk gibi hissediyorlardı. İki dakikadan kısa bir sürede güven ve rahatlık içinde bir kilometre yol indiler. Hızlı gittiklerini hissettikleri anda kaydıkları çubuğu elleriyle sıkarak gerekli fren ve yavaşlamayı yapıyorlardı. İkinci platforma indikleri zaman Kumandan Norton onlara seslendi:

"İyice eğlendiğinizi umarım. Fakat geriye tırmanış o kadar kolay olmayacak." Artan çekim gücünü denemek için platformda aşağı yukarı dolaşan Mercer, "Ben de bunu denemek istiyo-

rum" dedi. "Burada çekim gücü Dünya'nın onda biri kadar -insan farkı hemen hissediyor."

Platformun sonuna kadar yürüdü -daha doğrusu kaydı- ve başlığının ışığını merdivenin aşağı inen kısmına çevirdi. Işığın eriştiği yere kadar merdiven az önce indiklerinin aynısı gibi gözüküyordu Aslında daha önce alınmış fotoğraflar dikkatle incelendiği zaman artan çekim oranında basamakların yüksekliklerinin yavaş yavaş azaldığı görülmüştü. Basamaklar bu uzun çıkışın her noktasında, her basamak için aynı çabayı gerektirecek şekilde ayarlanmıştı.

Mercer yukarı, şimdi onlardan yaklaşık iki kilometre yukarıda olan Rama'nın giriş deliğine baktı. Çok hafif bir ışık ve önünde küçük silüetlerle delik, korkunç şekilde uzak görünüyordu.

İlk defa olarak bu olağanüstü merdivenin tümünü görmediğine memnun oldu. Düş gücünün noksanlığına ve sağlam sinirlerine rağmen kendini on altı kilometre yüksekliğinde dikey bir tabağın tam ortasında bulunan ve yukarı tırmanmaya çalışan bir böcek gibi görünce nasıl davranacağını bilemiyordu. Şu ana kadar karanlığa bir sıkıntı gözüyle bakmıştı, şimdi ise karanlıktan çok memnundu. Norton'a rapor verdi:

"Sıcaklıkta bir değişiklik yok, hâlâ donma noktasının biraz altında. Fakat hava basıncı tahmin ettiğimiz gibi artıyor -üç yüz milibar civarında. Bu kadar az oksijen kapsayan bir yerde bile ne-

fes alınabileceğini tahmin ediyorum. Daha aşağılarda solunum hiç problem olmayacak ve bu da araştırmalarımızı son derece kolaylaştıracak. Ne buluş değil mi? -solunum aygıtı kullanmadan üzerinde yaşayabileceğimiz bir dünya! Bu havadan bir soluk alacağım."

Yukarıda Kumandan Norton rahatsız bir şekilde kımıldandı. Fakat Mercer ne yaptığını çok iyi biliyordu. Kendini garantiye almak için gerekli bütün testleri yapmıştı.

Mercer başlıktaki basıncı eşitledi, emniyet mandalını açtı ve camı biraz araladı, önce tedbirli bir soluk aldı... Sonra derin bir soluk daha.

Rama'nın havası tıpkı fiziksel çürümenin binlerce yıl önce bittiği bir mezar gibi ölüydü ve küf kokuluydu. Mercer'in yıllardır yaşam destek sistemlerini en zor şartlar altında inceleyerek yetişmiş ultra-hassas burnu bile tanınabilecek en küçük bir koku alamıyordu. Sadece kokuda madensel bir tat vardı. Mercer birdenbire Ay'a inen ilk astronotların Ay Modülü'nü yeniden basınçlarken yanık barut kokusu duyduklarını rapor ettiklerini hatırladı. *Kartal*'ın kabini, onu dolduran havaya bulaşan Ay tozu nedeniyle Rama gibi kokuyor olmalıydı.

Başlığını yeniden kapayarak kilitledi ve ciğerlerindeki yabancı havayı boşalttı. Bu havayla yaşamını devam ettiremezdi. Hatta Everest'in zirvesindeki havaya alışık bir dağcı bile burada çabu-

cak ölürdü. Fakat birkaç kilometre daha aşağıda durum herhalde çok farklıydı.

Artık burada yapacağı bir şey kalmış mıydı? Alışık olmadığı hafif bir çekim gücünün verdiği tatlı rahatlık dışında başka bir şey düşünemiyordu. Az sonra çekim olmayan giriş tüneline döneceklerinden buraya pek alışmak da istemiyordu, "Geri dönüyoruz kaptan" dedi. "Bütün yolu sonuna kadar gitmeye hazırlanıncaya kadar artık daha fazla ilerlememize gerek yok."

"Tamam, dönüşünüzü zamanla ölçüyoruz, fakat acele etmeyin."

Merdivenleri üçer dörder zıplayarak çıkmaya başlayınca Mercer, Calvert'in çok haklı olduğunu bir kere daha kabul etti. Bu merdivenler aşağı değil, yukarı yürümek için yapılmıştı. Bir insan arkasına bakmadıkça ve yükselen eğrinin baş döndürücü uçurumunu düşünmedikçe tırmanış çok kolay bir deneme oluyordu. Fakat, iki yüz basamaktan sonra baldır kaslarında bazı ağrılar hissetmeye başladı ve yavaşlamaya karar verdi. Arkasındakiler de aynı şeyi yaptılar. Omzunun üzerinden geriye göz atınca onların epeyce geride kalmış olduklarını gördü.

Tırmanış tümüyle olaysız geçiyordu, önlerinde yalnız sonsuzmuşçasına uzanan merdivenler vardı. En üst platformun hemen dibindeki basamakta bir kez daha durdukları zaman artık açıkça yorgunluktan sallanıyorlardı. On dakika dinlen-

dikten sonra son dikey kilometreyi de çıkmaya başladılar.

Zıpla - bir basamak yakala - zıpla - yakala - zıpla - yakala... bu iş kolay, fakat o derece sıkıcı bir tekrarlamaydı ki dikkatsizlik tehlikesi yaratıyordu. Merdivenin yarısında beş dakika daha dinlendiler. Artık bacakları kadar kolları da ağrımaya başlamıştı. Mercer bir kez daha tırmandıkları bu dikey merdivenlerin sadece bir bölümünü görmelerinin ne kadar iyi bir şey olduğunu düşündü. Merdivenin, ışıklarının ulaştığı yerin az ötesine kadar uzandığına ve biraz sonra biteceğine kendini inandırmak pek zor değildi.

Zıpla - bir basamak yakala - zıpla... sonra birdenbire merdivenler *gerçekten* bitiverdi. Artık tekrar ağırlıksız eksen dünyasında ve kendilerini endişeyle bekleyen arkadaşlarının arasındaydılar. Bütün yolculuk bir saatten biraz az sürmüştü ve hepsi alçakgönüllü bir başarı duygusu içindeydiler.

Fakat kendilerinden böyle memnun olmaları için henüz çok erkendi. Çünkü, bütün bu çabaya rağmen bu dev merdivenin ancak sekizde birini yürümüşlerdi.

11

ERKEKLER, KADINLAR VE MAYMUNLAR

Kumandan Norton çok eskiden beri bazı kadınların uzay gemilerine alınmamaları gerektiğini düşünürdü. Ağırlıksızlık onların göğüslerine insanı fena halde şaşırtan bazı şeyler yapıyordu. Hareketsiz durdukları zaman neyse ama, bir harekete ve ahenkli titreşimlere başladıkları zaman sıcakkanlı bir erkeğin dayanabileceğinden çok daha fazla tahrik edici oluyorlardı. Norton hiç değilse en az bir uzay kazasının, üstü fazla gelişmiş bir bayan subayın kontrol kabininden geçişinin, görevliler arasında yarattığı zihin karışıklığından olduğuna emindi.

Bu teorisini bir defasında, kim bu düşüncelere dalmasına bilhassa neden olduğunu açıklamadan, gemi doktoru Laura Ernst'e açmıştı. Açıklamaya gerek yoktu; birbirlerini çok iyi tanıyorlardı. Yıllarca önce Dünya'da, karşılıklı yalnızlık ve üzüntü anında bir kere beraber olmuşlardı. Bunu bir daha tekrarlamayı düşünmüyorlardı (ancak bundan kim *çok* emin olabilirdi), çünkü ikisi için de zaman çok şeyi değiştirmişti. Fakat ne zaman bu güzel yapılı doktor Kaptanın kabinine girse, eski bir tutkunun ani bir sızısı Norton'un içini yakardı. Laura da onun bu hislerinin farkındaydı ve

herkes mutluydu. Laura:

"Bill" dedi. "Bizim dağcıları muayene ettim, işte raporum: Karl ve Joe'nun durumları çok iyi - yaptıkları işe göre bütün belirtiler normal. Fakat Will belirli bir bitkinlik ve kilo kaybı gösteriyor. Fazla açıklamaya girmeyeceğim fakat gemide yapmaya mecbur olduğu jimnastiği yaptığını sanmıyorum ve bu işten kaytaran yalnız o değil, merkezkaç odasında bazı aldatmalar yapılıyor, bir daha böyle şeyler olursa rapor etmek zorunda kalacağım. Lütfen bunu duyur."

"Anlıyorum Doktor, fakat ortada bir mazeret var, biliyorsun adamlarım çok çalışıyorlardı."

"Evet, fakat sadece beyinleri ve parmakları ile, vücutları ile değil -yani kilogram metre ile ölçülen gerçek bir çalışma yapmıyorlar. Eğer Rama'yı keşfedeceksek gerçek bir bedensel çalışma yapmak zorundayız."

"Yani... sence bunu başarabilir miyiz?"

"Eğer tedbirli davranırsak evet. Karl ve ben ikinci platformda solunum aygıtlarımızı terk edeceğimizi varsayarak çok akla yatkın bir plan yaptık. Bu elbette çok şanslı bir rastlantı ve bütün lojistik hesaplarımızı değiştiriyor. Hâlâ oksijeni olan bir dünya fikrine bir türlü alışamadım... böylece sadece yiyecek, su ve ısı elbiselerine ihtiyacımız olacak. Sonra işe başlayabiliriz. Aşağı inmek çok kolay. Yolun büyük kısmını herhalde o muntazam parmaklıkların üzerinden kayarak ine-

ceğiz.

Chips'e paraşüt frenli bir tür kızak üzerinde çalışmasını söyledim. Mürettebat için kullanmak tehlikesini göze alamasak bile kumanya ve teçhizat için kullanabiliriz."

"Güzel! Bu, yolculuğu on dakikaya indirir, aksi halde iniş bir saatimizi alırdı."

"Yukarı tırmanış tahmininden de zor olacak. İki kez bir saatlik dinlenme dahil altı saat süre tanımayı düşünüyorum. Daha sonra, tecrübe kazanıp kaslarımızı geliştirdikçe bu süreyi yavaş yavaş kısaltabiliriz."

"Ya psikolojik faktörler?"

"Böyle bir ortamda ne olacağını kestirmek zor. Karanlık en büyük problem olabilir."

"Ana girişe büyük projektörler koyduracağım. Yanlarında taşıdıkları lambalardan ayrı olarak her keşif kolu üzerlerinde projektörlerden birinin ışığını bulacak."

"Güzel -bunun çok faydası olur."

"Başka bir nokta daha var; çok tedbirli davranıp merdivenlerin yarısına kadar bir grup yollayarak sonra geri mi çıkaralım, yoksa ilk seferde bütün yolu inelim mi?"

"Bol zamanımız olsaydı ben de tedbirli davranırdım, fakat vaktimiz çok az. Bütün yolu inip hemen araştırmaya başlamakta bir tehlike görmüyorum."

"Teşekkürler Laura, ben de bunu bilmek isti-

yordum. İkinci Kaptana ayrıntılar üzerinde çalışması için talimat vereceğim. Ayrıca herkesin günde yirmi dakika yarım gee'de merkezkaç odasında çalışmasını emredeceğim. Bu seni tatmin eder mi?"

"Hayır. Rama'nın dibinde 0,6 gee basınç var, ben de bir emniyet payı bırakmak istiyorum. Üç çeyrek gee olsun."

"Of... of..."

"On dakika süreli..."

"Bunu halledebilirim..."

"Günde iki kez."

"Laura sen çok zalim ve sert bir kadınsın. Fakat öyle olsun. Haberi tam yemek öncesi yayımlayacağım. Belki birkaç kişinin iştahı kaçar."

Norton, Karl Mercer'i ilk kez olarak böyle huzursuz görüyordu. Her zamanki gibi işini iyi planlamış olan Karl on beş dakika onunla lojistik problemler üzerinde görüştü, fakat bir şeyin onu rahatsız ettiği belli oluyordu. Bunun ne olduğunu kesin olarak bildiği halde Norton, o açılıncaya kadar sabırla bekledi. En sonunda Karl;

"Kaptan" dedi. "Bu grubu yönetmenizin doğru olacağına emin misiniz? Eğer işler yolunda gitmezse... benim feda edilmem daha doğru olur. Hem ben Rama'nın içinde herkesten fazla -elli metre bile olsa- ilerledim."

"Haklısın, fakat artık kumandanın birliklerini

yönetme zamanı geldi, hem bu yolculuğun bir öncekinden daha tehlikeli olacağını sanmıyoruz. Bir tehlike sezdiğim anda o merdivenlerden Ay Olimpiyatlarına yaraşır hızla çıkacağıma emin ol."

Başka itirazlar beklediyse de olmadı, fakat Karl hâlâ mutsuz görünüyordu, Norton onun Galvert'i düşündüğünü biliyordu. Sözünü espriyle tamamladı:

"Bu tırmanma yarışında da Joe'nun beni geçeceğine iddiaya girerim."

Koca adam biraz rahatlamıştı, yüzünde hafif bir gülümseme dolaştı.

"Hepsi aynı Bill" dedi. "Keşke yanına başkasını alsaydın."

"Yanımda daha önce aşağıda dolaşmış bir kişinin bulunmasını istedim. Myron'u alamıyorum, çünkü Herr Doktor Profesör Çavuş Myron, Laura'ya göre hâlâ iki kilo fazla. Bıyıklarını bile traş etse yararı yok."

"Üç numara kim olacak?"

"Henüz karar vermedim. Bu Laura'ya bağlı."

"Kendisi de gitmek istiyor."

"Kim istemiyor ki? Fakat aşağı inebilecekler listesinin başına kendisini koyarsa epey şüphelenirim doğrusu."

Teğmen Mercer kağıtlarını toplayıp kabini terk ettikten sonra Norton içinde bir kıskançlık sancısı duydu. Bütün mürettebatın -onun tahminine

göre en az yüzde seksen beşinin- karşılıklı bir takım duygusal ilişkilere girdiklerini, hatta, başka gemilerde kaptanların da böyle davrandığını biliyordu. Fakat o böyle şeyler yapamazdı. *Endeavour*'un içindeki disiplin geniş ölçüde, yüksek düzeyde eğitilmiş kadınlar ve erkekler arasındaki karşılıklı saygıya dayanıyorsa da Norton'un durumunun önemi onun daha farklı davranmasını gerektiriyordu. Sorumluluğu tekti ve belirli bir dereceye kadar, en yakın arkadaşlarından bile uzak durması gerekiyordu. Herhangi yakın bir ilişki, etrafta değişik düşüncelere yol açabilir ve personelin morali üzerinde olumsuz etki yapabilirdi. Bu nedenle iki rütbeden aşağı ilişkiler genellikle önleniyordu. Bunun dışında gemide seksi yöneten tek kural "koridorlarda yapmadıkça ve maymunları ürkütmedikçe serbest" idi.

Endeavour'da dört tane süperşempanze vardı. Gerçeği söylemek gerekirse bu isim pek de doğru değildi, çünkü, geminin insan olmayan bu mürettebatı şempanze soyundan gelmiyordu. Sıfır yerçekiminde uzun ve her yere dolanabilen bir kuyruk büyük bir avantajdı. İnsanlara bu kuyruklardan takma çabaları çok sıkıcı başarısızlıklara yol açmıştı. Büyük, kısa kuyruklu hayvanlar üzerindeki deneyler de başarısızlıkla sonuçlanınca Süperşempanze şirketi maymun krallığına el atmıştı.

Blackie, Blondie, Goldie ve Brownie'nin soyla-

rı eski ve yeni dünyanın en zeki örneklerine ve doğadışı sentetik genlere kadar uzanıyordu. Yetiştirilmeleri ve eğitimleri vasat bir uzay adamı için harcanan paraya hemen hemen eşitti. Fakat onlar da bu harcamalara değdiklerini kanıtlamışlardı. Her biri otuz kilodan az geliyor ve bir insanın yarısı kadar oksijen ve yiyecek harcıyorlardı. Ev bakımı, basit yemekleri pişirme, alet taşıma ve düzinelerle başka rutin işlerde, 2,75 insan yerini tutuyorlardı.

Bu 2,75 şirketin bir sürü zaman -hareket etüdlerine dayanan bir rakamdı. Çok şaşırtıcı olmasına ve genellikle itirazlara yol açmasına rağmen gerçeğe benziyordu. Çünkü maymunlar günde on beş saat çalışmaktan çok mutlu oluyor ve en sıradan, en sıkıcı işleri yaparken hiç yakınmıyorlardı. Böylece insanları, insan işleriyle baş başa bırakıyorlardı ki, bir uzay gemisinde bu, hayati önem taşıyan bir yardımdı.

En yakın akrabaları olan maymunların aksine, *Endeavour*'un maymunları uysal, söz dinler ve fazla meraklı olmayan hayvanlardı. Klonlanmış olduklarından seks problemleri de yoktu. Bu da bazı garip davranışlarda bulunmalarını engelliyordu. Dikkatli, evcil ve otobur olan bu hayvanlar çok temizdiler, kokmuyorlardı. Mükemmel bir ev hayvanı olabilirlerdi ancak parasal yönden buna kimsenin gücü yetmezdi.

Bütün bu avantajlara rağmen gemide maymun

bulundurmak bazı problemlere yol açıyordu. Onlara ayrılmış bir bölüm gerekliydi -ve üzerinde elbette "Maymun Evi" yazıyordu. Birlikte yaşadıkları küçük oda her zaman pırıl pırıldı, ayrıca televizyon, oyunlar ve programlanmış eğitim makineleriyle doluydu. Kazalardan sakınmak için geminin teknik bölümlerine girmeleri kesinlikle yasaklanmıştı. Bu bölümlerin girişleri kırmızıya boyanmıştı. Maymunlar o şekilde şartlandırılmışlardı ki, psikolojik olarak o işaretleri geçmeleri imkansızdı.

Diğer taraftan iletişim sorunu vardı. Maymunların IQ dereceleri 60'a yakındı ve İngilizce birkaç yüz sözcüğü anlayabiliyor, fakat konuşamıyorlardı. Gerek şempanzelere gerek maymunlara ses telleri vermek mümkün olamamıştı, bu nedenle de onlar işaret diliyle konuşmayı öğrenmişlerdi.

Temel işaretler basitti ve kolayca öğrenilebiliyordu bu nedenle de gemideki herkes alışılmış işaretleri anlıyordu. Fakat gemide akıcı ve düzgün maymunca konuşabilen tek kişi, maymunların bakıcısı -Baş Kabin Memuru Mc Andrews idi.

Gemide her zaman yapılan şakalardan biri, Çavuş Ravie Mc Andrews'in de bir maymuna benzediğiydi. Bu bir hakaret sayılmazdı, çünkü maymunlar kısa ve renkli postlarıyla, zarif hareketleriyle aslında çok yakışıklı hayvanlardı. Ayrıca çevrelerine karşı sevgi ile doluydular. Mürettebatın hepsi içlerinden birine kendi hayvanıymış gibi bağlanmıştı. Norton'un en çok sevdiği, adına ya-

raşır Goldie idi.

Fakat maymunlara böyle bağlanmak ortaya başka bir problem çıkarıyordu, bu da onların uzayda kullanılmalarına karşı çıkanların sık sık ileri sürdükleri bir fikirdi. Maymunlar rutin ve düşük düzeyde işler yapmaya alışmış olduklarından acil bir durumda hiçbir işe yaramıyorlardı. Kendileri tehlike içinde oldukları kadar insan arkadaşları için de tehlike yaratıyorlardı. Onlara uzay elbiselerini kullanmayı öğretme çabaları başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Bu iş onların anlayışlarının çok ötesinde ve karmaşıktı.

Kimse bu konu hakkında konuşmak istemiyordu, fakat geminin gövdesinde bir yarık açılsa veya gemiyi terk etmek için bir emir alınsa, ne yapılacağını çok iyi biliyorlardı. Bu olay uzay tarihinde bir kere olmuştu. Maymunların bakıcısı görevini çok fazlasıyla yerine getirmiş ve öldürdüğü hayvanların yanında, kendini de aynı zehirle zehirlemiş olarak bulunmuştu. Bu olaydan sonra hayvanları acısız olarak öldürme görevi hayvanlarla daha az duygusal ilişkiye girebilen birinci tıp subayına verilmişti.

Norton hiç olmazsa bu sorumluluğun kaptanın omuzlarına yüklenmemiş olduğuna çok memnundu. Goldie'yi öldürürken duyacağı vicdan azabından çok azını duyarak öldürebileceği birçok insan tanıyordu.

12

TANRILARIN MERDİVENLERİ

Rama'nın berrak, soğuk atmosferinde projektörden gelen ışınlar sanki yokmuşçasına, hiçbir ışın demeti oluşturmadan geçiyor, ana girişten üç kilometre aşağıda, yüz metre genişliğinde çok büyük oval merdivenin bir kısmını aydınlatıyor ve etrafı saran karanlıkta çöl ortasındaki bir vaha gibi parıldayarak hâlâ beş kilometre altlarında olan eğri düzlüğü süpürüyordu. Bu ışığın ortasında karıncalara benzeyen üçlü bir grup aşağıya inerken önlerinde uzun gölgeler oluşuyordu.

Durum tam umdukları ve bekledikleri gibiydi - tam anlamıyla olaysız bir iniş. Birinci platformda biraz durmuşlar ve Norton dar ve eğri yüzeyde, ikinci platforma inmeden, yüz metre kadar yürümüştü. İkinci platformda oksijen cihazlarını çıkarmışlar ve mekanik bir yardım olmadan nefes alabilmenin garip zevkini tatmaya başlamışlardı. Şimdi araştırmalarını rahatlık içinde ve bir insanı uzayda tehdit edebilecek en büyük tehlikeden uzak bir şekilde yapabilirlerdi. Artık elbiselerinde bir delik açılması veya oksijen rezervinin tükenmesi gibi korkulardan kurtulmuşlardı.

Bu arada beşinci platforma varmışlardı, önlerinde inilecek sadece bir bölüm kalmıştı. Artık çekim, Dünya'dakinin hemen hemen yarısına

eşit hale gelmişti. Sonunda Rama'nın merkezkaç dönüşü gerçek gücünü göstermeye başlamıştı. Kendilerini her gezegende hüküm süren ve en küçük bir ayak kaymasını bile acımasızca cezalandıran amansız güce -yerçekimine teslim etmişlerdi. Aşağı iniş hâlâ çok kolaydı, fakat bu binlerce ve binlerce merdiveni geri çıkma düşüncesi onları oldukça rahatsız etmeye başlamıştı.

Merdivenler baş döndürücü dikliği çok yukarıda bırakmıştı ve gittikçe yatay bir eğimle aşağı uzanıyordu. Eğim başlangıçta 5'e 1 iken, şimdi 1'e 5'ti. Gerek fiziksel, gerekse psikolojik yönden basamaklardan normal bir iniş artık mümkündü. Sadece yerçekiminin azlığı onlara bu merdiveni Dünya üzerinde inmediklerini hatırlatıyordu. Norton bir zamanlar eski bir Aztek tapınağının kalıntılarını ziyaret etmişti. O ziyarette edindiği tecrübeyi şimdi yüzlerce kez gözünde büyüterek hatırlıyordu. Burada da aynı hayranlık, esrar ve kaçınılmaz şekilde yok olmuş bir geçmişin hüznü vardı. Ancak zaman ve yer bakımından ölçüler o derece büyük ve değişikti ki, insan aklı doğru hüküm veremiyor, bir süre geçtikten sonra uyum sağlayabiliyordu. Norton Rama'yı tümüyle inceleyebilme şansını bulabilecek miydi? Bunu merak ediyordu.

Diğer taraftan Dünya'daki harabelerle Rama arasında başka bir farklılık daha vardı. Rama, Dünya'da sağlam kalmış herhangi bir yapıdan -

hatta Büyük Piramit'ten yüzlerce kat daha eskiydi. *Fakat her şey o kadar yeni görünüyordu ki, hiçbir aşınma ve yıpranma izi yoktu.*

Norton bu bilmecenin üzerinde epeyce düşündü ve kendince geçici bir açıklama buldu. Şu ana kadar inceledikleri her şey çok ender olarak kullanılan acil ihtiyaç destek sistemiydi. Dünya'da bilinmeyen bedensel bir yapıya sahip olmaları dışında, Ramalıların bu inanılmaz merdiveni çıkıp indiklerini ve karanlıkta gözükmeyen iki arkadaşının görünmez Y'yi tamamladığını sanmıyordu. Belki de bu merdivenler Rama ilk inşa edilirken gerekmiş ve o zamandan beri kullanılmamıştı. Bu teori ilk anda akla yatkın geliyorsa da yine içi rahat değildi... bir yerde... bir eksiklik vardı.

Son kilometreyi kaymadılar, bunun yerine iki basamağı kapsayan uzun, yumuşak adımlarla indiler. Norton kaslarını daha sıkı bir çalışmaya zorlamaları gerektiğini, çünkü yakında buna çok ihtiyaçları olacağını düşündü.

Bu düşünceler arasında birdenbire merdivenlerin sonu geliverdi -önlerinde, ana girişin projektörlerinin onlara zayıf şekilde erişen ışığı altında birkaç yüz metre ötelerindeki karanlıkta kaybolan koyu gri bir düzlük vardı.

Norton başını kaldırarak artık kendilerinden sekiz kilometre yukarıda olan ışık kaynağına baktı. Mercer'in oradan onları teleskopla izlediği-

ni biliyordu. Neşeli bir ifadeyle ona el salladı. Telsizinden "Kaptanınız konuşuyor" diye seslendi, "Hepimiz çok iyiyiz -olay yok. Planladığımız gibi devam ediyoruz" Mercer cevapladı.

"Güzel, sizi izliyoruz."

Bir anlık bir sessizlikten sonra başka bir ses devreye girdi. "Ben ikinci kaptan, gemiden konuşuyorum. Kaptan, gerçekten bu yeterli değil. Biliyorsunuz haber ajansları bir haftadır kıyameti koparıyorlar. Ölümsüz bir şiir beklemiyoruz, ama deminkinden daha iyi birşeyler söyleyemez misiniz?"

Kaptan güldü: "Deneyelim, fakat henüz ortada görülecek bir şey olmadığını belirteyim. Burada şey... bir tek spot ışığı olan büyük karartılmış sahnede duruyor gibiyiz. Merdivenin ilk birkaç yüz basamağı karanlıkta gözden kayboluncaya kadar üzerimizde yükseliyor. Düzlüğün görebildiğimiz kısmı mükemmel şekilde düz -yani bu görebildiğimiz sınırlı bölgede eğrilik görülemeyecek kadar az. İşte hepsi bu kadar."

"Biraz izlenimlerinizi anlatır mısınız?"

"Peki, burası hâlâ çok soğuk -donma noktası altında- ısı elbiselerimizi giydiğimize çok memnunuz. Ve elbette her taraf çok sessiz. Her zaman arka planda bir parça gürültü olan Dünya'da veya uzayda düşünebildiğim her yerden daha sessiz. Burada her ses yutuluyor; çevremizdeki alan o derece büyük ki hiçbir yankı duyulmuyor. Çok

garip bir yer, fakat buna alışacağımızı umuyorum."

"Teşekkürler kaptan. Başka kim konuşacak... Joe, Boris?"

Oldukça çenesi düşük bir insan olan Teğmen Joe Calvert, konuşmaya zorlandığından memnundu.

"Başka bir dünyanın üzerinde yürüyebilmeyi ve onun doğal atmosferini soluyabilmeyi *ilk* kez gerçekleştirdiğimizi düşünmekten kendimi alamıyorum -aslında doğal sözcüğü böyle bir yere çok az yakışan bir anlatım oluyor. Bununla beraber Rama, onu yapanların dünyasını yansıtıyor olmalı. Bizim uzay gemilerimizin küçük dünyalar oluşu gibi. Şimdi elimizde bulunan iki örneğe bakarak bir karara varmak zor ama bu bütün zeki hayat türlerinin oksijen tükettiği anlamına mı geliyor? Gördüğümüz yapıtlarından anladığımıza göre Ramalılar insana benzeyen yaratıklar belki boyları bizden yüzde elli fazla. Ne dersin Boris?

Norton Calvert'in Boris'e takıldığını düşündü ve Boris'in tepkisinin ne olacağını merak etti.

Bütün gemi arkadaşları için Boris Rodrigo bir bilmece idi. Sessiz ve ağır başlı Muharebe Subayı mürettebat arasında çok popülerdi, fakat hiçbir zaman aralarına fazla girmez ve sanki başka bir dünyanın insanıymış gibi onlardan uzak dururdu.

Boris "Beşinci Kozmonot-İsa" kilisesinin ciddi

bir üyesiydi. Norton önceki dört Kozmonot-İsa'ya ne olduğunu öğrenecek zamanı bir türlü bulamamıştı ve kilisesinin ayin ve kuralları hakkında da hiçbir şey bilmiyordu. Fakat inançlarının ana ilkesi biliniyordu: İnanışa göre İsa uzaydan gelen bir ziyaretçi idi ve bu düşünce üzerine tam bir teoloji kurulmuştu.

Kilisenin taraftarlarının birçoğunun çeşitli görevlerle uzayda çalışmaları çok normal sayılıyordu; istisnasız hepsi yeterli, dürüst ve tam anlamıyla güvenilir insanlardı. Herkes tarafından sevilir ve saygı görürlerdi. Başkalarını kendi dinlerine çevirmek için etkilemeye çalışmazlardı. Fakat bütün bunlara rağmen garip bir tarafları vardı. İleri bilimsel ve teknik eğitim görmüş bu adamların bazı şeylere yadsınamaz gerçekler diye nasıl inandıklarını Norton'un bir türlü aklı almıyordu.

Joe'nun oldukça şaşırtıcı sorusuna Teğmen Rodrigo'nun cevabını beklerken Norton kendisi ile gelecek ekip elemanlarını nasıl seçtiğini düşündü. Boris'i bedensel uygunluğu, teknik yeterliği, tam anlamıyla güvenilir bir insan oluşu nedeniyle üçüncü adam olarak seçmişti. Acaba aynı zamanda Teğmen'i farkında olmadan kafasındaki neredeyse zararlı merak nedeniyle mi yanına almıştı? Böyle bir dinsel görüşü olan bir insan Rama'nın korku veren gerçekleri karşısında nasıl davranacaktı? Belki inancını sarsacak bir şeyle

karşılaşacak... belki de onu kanıtlayan bir şey bulacaktı.

Boris Rodrigo her zamanki ihtiyatlılığı ile Joe'nun tuzağına düşmedi.

"Oksijen soluyan yaratıklar oldukları belli" dedi. "İnsana benzeyen yaratıklar da olabilirler. Bekleyelim, göreceğiz. Biraz şansla neye benzediklerini öğrenebiliriz. Burada resimler, heykeller hatta eğer bunlara şehir diyebilirsek bu şehirlerde cesetlerini bile bulabiliriz."

Calvert ümitle devam etti.

"Ve en yakın şehir yalnız sekiz kilometre ötemizde."

Norton "evet" diye düşündü, fakat sekiz kilometre de geriye dönüş, sonra da tekrar tırmanılacak şu bunaltıcı merdivenler... bu riske girebilir miyiz?

Paris adını verdikleri şehre çabuk ve kısa bir ziyaret Norton'un ilk yapılacak işler planı içindeydi, ve şimdi karar vermek zorundaydı. Yirmi dört saat aşağıda kalmalarına yetecek bol su ve yiyecekleri vardı. Ana girişteki destek ekibi tarafından devamlı göz altında olacaklardı. Bu pürüzsüz ve çok hafif şekilde kıvrılan metal düzlükte bir kaza hemen hemen imkânsızdı. Akla gelebilecek tek tehlike yorgunluk olabilirdi. Paris'e kolayca varabilirlerdi, ancak ondan sonra birkaç fotoğraf çekip birkaç ufak parça topladıktan sonra geri dönecek gücü bulabilecekler miydi?

Fakat böyle kısa bir ziyaret bile çok önemli olabilirdi, çünkü Rama hızla *Endeavour* için çok tehlikeli olan Güneş'e en yakın noktaya ilerliyordu.

Bu durumda verilecek kararın bir kısmı onun sorumluluğunda değildi. Yukarıda... gemide Dr. Laura Ernst, onların vücuduna iliştirilmiş bio-telemetrik alıcıların verilerini izliyordu. Eğer olumsuz cevap verirse bu yolculuk yapılamaz demekti.

"Laura" diye seslendi "ne diyorsun?"

"Otuz dakika dinlenin, beş yüz kalorilik enerji alın, sonra yola çıkabilirsiniz."

"Teşekkürler Doktor" diyerek Joe Calvert araya girdi, "artık mutlu ölebilirim. Her zaman Paris'i görmek istemiştim. Monmartre, işte geliyoruz."

13

RAMA'NIN DÜZLÜĞÜ

O sonsuz merdivenlerden sonra yatay bir yüzey üzerinde yürümek onlara garip bir rahatlık veriyordu. Önlerinde uzanan düzlük, ışıkla aydınlanan bölgenin sınırları boyunca tam anlamıyla düzdü, daha ötelerinde yükselen eğim belli oluyordu. Çok geniş ve eğri bir vadide yürüdükleri hissine kapılıyorlardı. Olağandışı büyüklükte bir silindirin içinde yürüdüklerine ve onları çevreleyen ışık dairesinin dışında yeryüzünün çevre-

lerinde yükselerek gökyüzü ile birleştiğine inanmak son derece güçtü.

Kendilerine güvenmelerine ve gizli bir heyecan duymalarına rağmen bir süre yürüdükten sonra Rama'nın elle tutulur sessizliği ağır bir şekilde onların üzerine çökmeye başladı. Her adım, her ses en küçük bir yankı yapmadan hemen kayboluyordu. Yarım kilometreden biraz fazla yol aldıktan sonra Teğmen Calvert buna daha fazla dayanamadı.

Bütün başarılarının yanında Teğmen Calvert'in az rastlanan bir yeteneği vardı -ıslık çalma sanatı. Etraftan teşvik edilsin veya edilmesin, ıslığıyla son iki yüz yılın filmlerinden ünlü temaları rahatça çıkarabilirdi. Kendi kendine Disney'in yedi cücelerinin "heigh-ho, heigh-ho, 'tis off to work we go" marşını çalmaya başladı. Sonra onun bu duruma uymadığını görünce "Kwai Nehri Marşı"na geçti. Daha sonra kronolojik sırada bir düzine kadar parça çaldıktan sonra Sid Krassman'ın yirminci yüzyılda yaptığı Napoleon'un fon müziği ile bitirdi.

Bu iyi bir deneme olmuştu, fakat sessizliği bozmak bir yana moral artırıcı olarak bile işe yaramamıştı. Rama'nın popüler eğlencenin hafif parçaları yerine Bach, Beethoven, Sibelius veya Tuan Sun'un ihtişamına ihtiyacı vardı. Norton tam ona ileride karşılaşacakları güçlükler nedeniyle nefesini tutmasını söylemeyi düşünürken genç

subay boş yere çaba harcadığını fark ederek ıslığı kesti. Bundan sonraki bölümü, gemi ile yapılan seyrek konuşmalar dışında, sessizlik içinde yürüdüler. Rama ilk raundu kazanmıştı.

Bu ilk yolculukta Norton yollarından ufak bir sapma yapmaya karar verdi. Paris, merdivenlerin bittiği yerle silindirik deniz arasındaki düz yolun tam ortasındaydı, fakat yollarının bir kilometre kadar sağında çok göze çarpan, oldukça esrarlı ve "Düz Vadi" diye isimlendirdikleri bir şekil vardı. Burası kırk metre derinliğinde, yüz metre genişliğinde, kenarları meyilli bir oluk veya hendek idi. Onu geçici olarak bir sulama hendeği veya kanalı olarak tanımlamışlardı. Tıpkı merdivenler gibi bunun da Rama'nın eğri yüzeyi üzerinde yerleştirilmiş iki tane daha benzeri vardı.

Üç vadi de on kilometre uzunluktaydı ve denizin önünde birdenbire bitiyorlardı -eğer su taşımaya yarıyorlarsa bu çok garipti. Denizin diğer yanında aynı şekil tekrarlanıyordu, üç tane daha on kilometrelik hendek de Güney Kutup bölgesinde uzanıyordu.

On beş dakikalık rahat bir yürüyüşten sonra düz vadinin yanına geldiler ve bir süre onun derinliğini incelediler. Mükemmel şekilde düz olan duvarlar, üzerinde hiçbir tutunacak yer olmadan altmış derece eğimle aşağıya iniyordu. Zemini tıpkı buza benzeyen düz ve beyaz bir madde kaplamıştı. Buradan alınacak bir örnek birçok so-

ruya cevap verebilirdi. Norton bir denemeye karar verdi.

Calvert ve Rodrigo onun tutunduğu emniyet ipini yavaş yavaş salarlarken eğri duvardan aşağı inmeye başladı. Vadinin dibine indiği zaman buz üstüne basarken hissedilen kayganlığı bulacağını zannediyordu, fakat çok geçmeden yanıldığını anladı. Sürtünme çok büyük ve bastığı yer çok sağlamdı. Bu madde bir tür cam veya kristale benziyordu. Parmağıyla dokundu onun soğuk, sert ve direngen olduğunu gördü.

Ana girişteki projektöre sırtını çevirerek gözlerini kamaşmaktan koruyan Norton donmuş bir gölün derinliklerini görmeye çalışan bir insan gibi bu kristal derinlikleri incelemek istedi. Fakat hiçbir şey belli olmuyordu. Hatta başlığının lambasını yakından üzerine tutması bile bir işe yaramadı. Bu madde şeffaf değil yarı-şeffaftı. Eğer donmuş bir sıvı ise kuşkusuz erime noktası sudan çok daha yüksekti.

Jeoloji takımından çıkardığı bir çekiç ile maddeye hafifçe vurdu; alet donuk, ahenksiz bir tınlamayla geri sıçradı. Daha sert vurdu, gene sonuç alamadı. Tam bütün gücüyle vuracaktı ki ani bir his onu durdurdu.

Bu maddeyi sonunda kıracağından kuşkusu yoktu. Fakat kırsa ne olacaktı? Büyük bir pencere camını kıran bir vandaldan farkı kalmayacaktı. Nasıl olsa ilerde daha iyi bir inceleme yapa-

caklardı, hem şimdilik oldukça değerli bilgi de toplamıştı. Artık bunun bir kanal olmadığı da bir gerçekti. Bu sadece birdenbire başlayıp, birdenbire biten ve hiçbir yere ulaşamayan garip bir hendekti. Bir zamanlar sıvı taşımışsa rastlanması olağan olan lekeler, kuruyan çöküntülerin oluşturduğu tabakalar neredeydi? Herşey, Rama'yı inşa edenler sanki dün burayı terk etmişlercesine parlak ve temizdi.

Bir kez daha Rama'nın temel sırrı ile yüz yüze gelmişti, ve bu kez kaçmak imkânsızdı. Kumandan Norton hayal gücü makul ölçüde olan bir insandı, zaten kuruntulara ve hayallere kendini fazla kaptırmış olsa bu günkü yerine gelemezdi. Fakat şimdi ilk kez olarak içinde tam anlamıyla bir önsezi değil, sanki bir bekleyiş hissi vardı. Hiçbir şey göründüğü gibi değildi; bu yepyeni fakat aynı anda milyonlarca yıl yaşlı yerde çok... çok garip bir şey vardı.

Düşünceler içinde küçük vadinin uzunluğu boyunca yürümeye başladı. Hâlâ onun beline bağlı ipi tutan arkadaşları uçurumun üstünden onunla beraber yürüdüler. Norton daha fazla bir şey bulabileceğini sanmıyordu, fakat kendini kaptırdığı hislerin hemen kesilmesini istemiyordu. Onu rahatsız eden başka bir şey daha vardı, bunun da Rama'nın açıklayamadığı yeniliği ile ilgisi yoktu.

On, on beş metre kadar yürümüştü ki birden onu yıldırım gibi çarptı.

Bu yeri biliyordu. *Burada daha önce bulunmuştu.* Dünya'da veya başka bir gezegen üzerinde böyle rahatsız edici hislere kapılma olayları az rastlanan şey değildi. Birçok insan ara sıra bazı olayları daha önce yaşadıkları hissine kapılırlar, fakat bunu eski bir fotoğraf veya büyük bir rastlantı gibi karşılayarak üzerinde durmaz, unuturlardı. Veya başka bir zihinden aldıkları telepatik bir haber veya geleceklerinden bir görüntü olarak kabul ederlerdi, şayet mistik eğilimli idiyseler.

Fakat *hiçbir* insanın daha önce görmediği bir yeri tanımak -işte bu çok sarsıcıydı. Norton birkaç saniye yürümekte olduğu kristal yüzey üzerinde duygularını güçlendirebilmek için kımıldamadan durdu. Düzenli evreni tersine dönmüş ve o, bütün yaşamı boyunca inatla reddettiği gizemlere inanacak duruma gelmişti.

Sonra, birden büyük bir ferahlık duydu. Sağlam mantığının yardımıyla, onu sıkan, boğan deja-vu iyice hatırladığı bir gençlik anısına dönüştü.

Evet, gerçekten bir zamanlar böyle meyilli bir şekilde aşağı inen duvarlar arasında durmuş ve onların çok uzakta birleşircesine uzaklaştığını seyretmişti. Fakat duvarlar metal değil, çok temiz biçilmiş çimenle ve bastığı yer de sert kristalle değil, kırık taşlarla kaplıydı.

Bu olay otuz yıl önce İngiltere'deki bir yaz tatilinde olmuştu. Bir kız öğrenci yüzünden (onun

yüzünü hatırlıyor -fakat ismi aklına gelmiyordu) sonraları bilim ve mühendislik mezunları arasında çok popüler olan endüstriyel arkeoloji derslerini izlemişti. Terk edilmiş kömür madenlerini ve pamuk fabrikalarını keşfetmişler, harap olmuş maden eritme ocakları ve buhar makineleri üzerine tırmanmışlar, hâlâ tehlikeli olan ilkel nükleer reaktörler üzerinde inanılmaz geziler yapmışlar ve restore edilmiş motor yolları üzerinde paha biçilmez türbinle işleyen antikaları kullanmışlardı.

İnsanlar günlük kullandıkları araçları saklamak zahmetine nadiren katlandıklarından gördükleri her şey hakiki değildi. Fakat kopyasını yapmaları gerekince bunu büyük bir dikkatle yeniden yapmışlardı.

Böylece genç Bill Norton kendini Büyük Batı Demiryolu'nun otuz kilometre uzunluğundaki dümdüz yolu üzerinde saatte yüz kilometre hızla giden ve iki yüz yaşında gözüken bir lokomotifin ocağına kömür atarken buluvermişti. Demiryolu gerçekten eskiydi. Ortaya çıkarılması, üzerinde tren işler hale gelmesi büyük çaba ve masraf gerektirmişti.

Düdük çalarak bir tepenin içinden dalmışlar, dumanlı, kıvılcımların aydınlattığı bir karanlıkta şaşılacak kadar uzun bir yol gittikten sonra tünelden derin, eğri ve çimenli duvarların arasında kalmış tam anlamıyla düz bir vadiye çıkmışlardı.

Çoktan unutmuş olduğu bu sahne şimdi hemen hemen aynı biçimde önünde uzanıyordu.

Teğmen Rodrigo seslendi,

"Ne oluyor Kaptan, bir şey mi buldunuz?"

Norton kendini içinde bulunduğu gerçeğe çekerken zihnindeki baskının bir kısmından kurtulduğunu hissetti. Burada gizem vardı -evet; fakat bu, insan anlayışının ötesinde olamazdı. Bir ders almıştı ve bu deneyi arkadaşlarına anlatmaya henüz hazır değildi. Ne pahasına olursa olsun Rama'nın onu ezmesine izin vermemeliydi. Bu, başarısızlığa yol açabilirdi. "Hayır" diye cevap verdi "Burada bir şey yok. Beni yukarı çekin. Doğruca Paris'e gidiyoruz."

14

FIRTINA UYARISI

Merih'in Birleşik Gezegenler'deki Büyük Elçisi;

"Komiteyi toplantıya çağırmamın nedeni" diye söze başladı. "Dr. Perera'nın bize anlatacağı önemli bir buluşu olduğunu bildirmesidir. Kendisi Kumandan Norton ile öncelikli kanalı kullanarak hemen temasa geçmemiz için ısrar ediyor. Bu epeyce güç olacak. Dr. Perera'nın açıklaması oldukça teknik bir konu olduğu için, buna geçmeden şimdiki durumumuzun bir özetini yapmak yerinde olacak. Dr. Price bir rapor hazırladı. Oh,

evet, burada bulunmayanların özür mesajları da var. Sir Lewis Sands bir konferansa başkanlık ettiğinden bizimle birlikte olamıyor, ve Dr. Taylor da özür dileyerek gelemeyeceğini bildiriyor."

Büyükelçi bu sonuncunun toplantıda bulunmayışına gerçekten memnundu. Kendisine fazla bir çalışma alanı vermeyeceği belli olduktan sonra antropoloğun Rama'ya karşı ilgisi hızla kaybolmuştu. Birçokları gibi Dr. Taylor da bu hareketli küçük dünyanın ölü olduğunu öğrenince çok büyük düş kırıklığına uğramıştı. Şimdi artık Ramalıların dinsel törenleri ve davranış şekilleri hakkında sansasyonel kitaplar ve makaleler yazma imkânı yoktu. Diğerleri iskeletleri kazıp çıkarabilirdi, çanak çömlek sınıflayabilirlerdi. *Bu* gibi işler Conrad Taylor'a göre değildi. Onu komiteye geri getirebilecek tek şey Rama'da Thera veya Pompei'nin ünlü fresklerine benzeyen erotik sanat eserlerinin bulunuşu olabilirdi.

Arkeolog Thelma Price tam aksi görüşteydi, kazılar yapılmasını ve harabelerin bilimsel araştırmaları engelleyecek kişilerden temizlenmesini istiyordu. Akdeniz'in yatağı şehir planlamacıları ve manzara ressamları temizlendikten sonra araştırmalara uygun hale getirilebilmişti. Rama ise böyle bir iş için idealdi, sadece yüz milyon kilometre uzakta oluşu ve onu şahsen ziyaret edememesi çok can sıkıcı bir durumdu. Arkeolog;

"Bildiğiniz gibi" diyerek söze başladı, "Kuman-

dan Norton hiçbir olayla karşılaşmadan otuz kilometrelik bir geziyi tamamlamış bulunuyor. Haritalarınızda 'Düz Vadi' adıyla gösterilen garip hendeği inceledi. Bu hendeğin ne için yapıldığı anlaşılamadı, fakat -Silindirik Deniz'deki kesinti dışında- Rama'nın hemen hemen boyuna eşit şekilde uzanması nedeniyle önemli olduğu belli ve dairesel dünyada 120 derece aralıklarla yerleştirilmiş iki benzeri daha var.

"Sonra grup sola -eğer kuzey kutbunu esas alırsak doğuya- dönerek Paris'e ilerledi. Ana girişteki teleskop kamera ile alınan şu fotoğrafta göreceğiniz gibi, Paris birkaç yüz binadan oluşan ve aralarında geniş caddeler bulunan bir grup.

"Şimdi *şu* fotoğraflar Kumandan Norton'un grubu tarafından oraya vardıkları zaman çekilmiş. Eğer Paris bir şehirse çok garip bir şehir. Hiçbir evin penceresi ve hatta kapısı bile olmadığına dikkat edin! Hepsi dümdüz dikdörtgen prizma şeklinde ve birbirinin aynı olarak otuz beş metre yüksekliğinde. Ve hepsi de yerden garip şekilde yükselmiş -hiçbir bağlantı yeri veya kaynak izi yok- bir duvarın yerle birleştiği yeri gösteren şu fotoğrafa bakın -yerle kesintisiz şekilde birleşiyor.

"Ben şahsen burasının bir yerleşim merkezi değil, bir depo, malzeme deposu olduğunu sanıyorum. Bu düşüncemi destekleyen şu fotoğrafa bakın...

"Şu yaklaşık beş santimetre genişliğinde oluk veya raylar bütün caddeler boyunca uzanıyor, ve her binaya bir kol ayrılarak doğruca duvardan içeri giriyor. Yirminci yüzyıl başlarındaki tramvay yolları ile şaşırtıcı bir benzerliği var. Bu rayların bir taşıma sisteminin parçası olduğu apaçık ortada.

"Her eve bir genel taşıma sistemi yapmayı hiç düşünmedik. Bu ekonomik yönden çok akılsızca bir hareket olurdu -insanlar her zaman birkaç yüz metreyi yürüyebilirler. Fakat bu binalar ağır malzeme depoları olarak kullanılıyorlarsa bu raylar o zaman bir anlam kazanıyor."

Dünya elçisi söz aldı:

"Bir soru sorabilir miyim?"

"Elbette Sir Robert."

"Kumandan Norton bir tek binaya bile giremedi mi?"

"Hayır; raporunu dinlediğiniz zaman onun boş yere epey çaba harcamış olduğunu anlayacaksınız. Bir ara bu binalara ancak yer altından girilebileceğini sanmış, sonra bu taşıma sistemi oluklarını bulunca fikrini değiştirmiş."

"Zorla girmeyi denedi mi?"

"Patlayıcı maddeler ve ağır aletler olmadan bunu yapamazdı. Ayrıca diğer yaklaşımlar başarısızlığa uğramadan bunu yapmak istemedi."

Dennis Solomons birden araya girdi:

"Buldum... Kozalama yapılmış."

"Pardon... anlayamadım."

Bilim tarihçisi açıkladı:

"Bu, birkaç yüzyıl evvel geliştirilmiş bir tekniktir. Diğer bir adı da -naftalinlemek- saklamak istediğiniz bir şey varsa plastik bir zarf içine yerleştirir, içine de etkisiz bir gaz doldurup mühürlersiniz. Bu tekniğin esas amacı, savaşlar arasında askeri malzemeyi saklamaktı. Bir defasında bütün gemiler için uygulama yapıldı. Şimdi bile depo sıkıntısı çeken müzelerde kullanılıyor. Smithsonian Enstitüsündeki yüzlerce yıllık kozalarda neler bulunuğunu bilen pek yok."

Carlisle Perera pek sabırlı bir insan değildi. Bombasını patlatmak için içi içine sığmıyordu ve artık kendini tutamayacaktı.

"Lütfen Sayın Elçi!" diyerek yüksek sesle araya girdi, "bütün bunlar çok ilginç, fakat vereceğim bilginin çok acele olduğunu hissediyorum."

"Başka bir nokta yoksa... buyurun Dr. Perera."

Conrad Taylor'un aksine uzay biyoloğu Rama'yı düş kırıklığı yaratan bir yer gibi görmüyordu. Artık onun da Rama'da hayat bulmayı beklemediği bir gerçekti -fakat eninde sonunda bu fantastik dünyayı yaratan varlıkların bir takım kalıntılarının bulunacağına emindi. Araştırmalar daha yeni başlamıştı, fakat *Endeavour*'un şimdiki, neredeyse Güneş'e sürtünecek biçimdeki yörüngesinden kaçmasından önce kullanabilecekleri zaman da çok sınırlıydı.

Fakat şimdi, eğer hesapları doğru ise, insanlığın Rama ile olan teması korktuğundan da kısa olacaktı. Bir nokta gözden kaçınıştı -çünkü o kadar büyüktü ki kimse dikkat etmemişti.

"Son aldığımız bilgilere göre" Perera söze başladı. "Rama'da bir grup Silindirik Deniz'e doğru yol alırken Kumandan Norton yönetiminde başka bir grup da Alfa merdivenlerinin dibinde bir üs kurmakla meşgul. Bu üs kurulduktan sonra Norton aynı anda iki keşif grubu daha göndermeyi düşünüyor. Bu yoldan elindeki sınırlı insan gücünü en etkin şekilde kullanmak istiyor.

"Bu iyi bir plan. Fakat bunu yerine getirmeye vakitleri yok. Yani, acele alarm verilmesini ve en az on iki saat içinde tümüyle geri çekilmeye derhal hazırlanmalarını istiyorum. Nedenini de derhal açıklayayım...

"Rama'daki oldukça belirgin bir anormalliği kimsenin fark edememesi çok garip. Şu anda Venüs'ün yörüngesi içinde -buna rağmen içerisi hâlâ donma noktasında. Fakat bulunduğu yerde Güneş ışığını direkt olarak alan bir cismin ısısı beş yüz derecedir!

"Bunun nedeni açık... Rama ısınacak vakit bulamadı. Yıldızlar arası uzayda mutlak sıfıra -eksi iki yüz yetmiş derece- kadar soğumuş olmalıdır. Şimdi ise Güneş'e yaklaşıyor, dış kabuğu şu anda erimiş bir kurşun kadar sıcak olmalı. Fakat ısı yarım kilometrelik kabuktan içeriye geçinceye

kadar içi soğuk kalacak.

"Sıcak bir kabuğun içine dondurma konan bir yiyecek vardı... ismini hatırlayamıyorum..."

"Pişmiş Alaska... maalesef Birleşik Gezegenlerdeki ziyafetlerin de ünlü tatlısıdır."

"Teşekkürler Sir Robert. İşte Rama'da şu andaki durum budur, fakat uzun sürmeyecek. Bütün geçtiğimiz haftalar boyunca Güneş ısısı içeri işlemekle meşguldü ve bir kaç saat içinde içerde büyük bir ısı yükselmesi bekliyoruz. Isı mükemmel bir tropik iklim sıcaklığından fazla olmayacak. Fakat asıl mesele bu değil, Rama'yı gene de bir süre için boşaltmak zorunda kalacağız."

"Öyleyse problem nedir?"

"Size bir tek kelime ile cevap vereceğim Sayın Elçi. *Fırtınalar*."

15

DENİZİN KIYISI

Şimdi Rama'nın içinde yirmiden fazla kadın ve erkek vardı -altı tanesi aşağı düzlükte, geri kalanları da hava kabininden ve merdivenlerden aşağı teçhizat ve yiyecek taşıyorlardı. Gemi, görevde bırakılması gereken en az mürettebat dışında hemen hemen terk edilmişti. Mürettebat arasında *Endeavour*'un artık dört maymun tarafından yönetildiği ve Goldie'ye vekil-kumandan rütbesi verildiği şakası dolaşıyordu.

Bu ilk geziler için Norton, insanların ilk uzay uçuşlarından beri kullandıkları önemli yer kurallarını uygulamaktaydı. Her grupta bir tane -fakat yalnız bir tane- tecrübeli kişinin bulunmasını kararlaştırmıştı. Böylece herkes en kısa yoldan zorunlu tecrübe kazanmak zorunda kalacaktı.

Silindirik Deniz'e yol alacak ilk gruba gemi doktoru Laura Ernst'in başkanlık etmesine rağmen, Paris'ten henüz dönmüş olan Teğmen Boris Rodrigo tecrübeli yardımcı olarak onun yanında bulunacaktı. Üçüncü üye, Çavuş Pieter Rousseau daha evvel destek takımıyla birlikte ana girişte bulunmuştu: Çavuş Pieter uzay araştırmaları teçhizatı üzerine uzmandı, fakat bu yolculukta yalnız gözlerine ve küçük bir taşınabilir teleskoba güvenmek zorundaydı.

Alfa merdivenlerinin dibinden deniz kıyısına kadar on beş kilometre vardı -bu uzunluk Rama'nın düşük çekiminde Dünya ölçülerine göre sekiz kilometreye denk oluyordu. Kendi koyduğu sağlık kurallarına uyduğunu kanıtlamak zorunda olan Dr. Laura Ernst canlı adımlarla ilerliyordu. Yarı yolda otuz dakika mola verdikten sonra bütün yolu tümüyle olaysız üç saatte tamamladılar. Rama'nın yankısız karanlığı boyunca Giriş Kontrol'ün projektör ışığı altında yaptıkları bu yolculuk çok monoton geçmişti. Işık havuzu onlarla beraber ilerledikçe yavaş yavaş uzun ve dar bir elips şekline dönüşüyordu. Işık boyunun böyle kısalması ilerlediklerinin tek belirtisi oluyordu. Eğer Giriş Kontrol'deki gözcüler onlara uzaklık rakamlarını vermeseler bir kilometre mi, yoksa beş kilometre mi yol aldıklarını tahmin edemezlerdi. Milyonlarca yıldır süren gecede üzerinde hiçbir ek yeri olmayan, dümdüz metal yüzeyde ağır ağır ilerliyorlardı.

Fakat sonunda, çok uzakta, artık zayıf şekilde onlara ulaşan ışığın sınırlarında yeni bir şey vardı. Normal bir dünya üzerinde buna ufuk denirdi. Yaklaştıkça üzerinde yürüdükleri düzlüğün aniden kesildiğini gördüler. Deniz kıyısına yaklaşmışlardı.

Giriş Kontrol:

"Yalnız yüz metre ilerinizde" dedi. "Yavaşlasanız iyi olur."

Bu uyarıya gerek yoktu. Onlar yavaşlamışlardı bile. Kenarında durdukları düzlükten deniz kıyısına -tabii eğer bu da o esrarengiz kristale benzeyen maddeden değil de bir deniz ise- elli metrelik dik bir uçurum vardı. Norton'un herkese Rama'nın içinde gördükleri herhangi bir şeyi almanın tehlikeli olacağını anlatmasına rağmen bazıları hâlâ denizin buzdan yapılmış olduğundan kuşkulanıyorlardı! Acaba hangi akla yatkın bir nedenle güney kıyılarındaki uçurum buradaki gibi elli metre değil de, beş yüz metre yüksekliğindeydi?

Sanki dünyanın kenarına yaklaşıyorlardı; önlerindeki oval ışık gittikçe kısalarak birdenbire kesiliverdi. Fakat uzakta, denizin eğri yüzeyi üzerinde korkunç ve incelen gölgeleri her hareketlerini ürkütücü şekilde büyüterek gözüktü. Bu gölgeler ışığın içinde yürüdükçe, onlara yol boyu arkadaşlık etmişti. Fakat uçurumun kenarında kırılıp buzda yansıyınca artık onların bir parçası gibi görünmüyorlardı. Silindirik Deniz'de yaşayan ve bölgelerine girecek davetsiz misafirlerle hesaplaşmaya hazırlanan yaratıklara benziyorlardı.

Elli metrelik uçurumun kenarında durduklarından ilk kez olarak Rama'nın eğriliğini değerlendirmek mümkün olabiliyordu. İçlerinden hiçbiri donmuş bir gölün yukarıya kıvrılarak bütün bir silindirik yüzeyi kapladığını görmemişti. Bu kesinlikle tedirgin edici bir görüntüydü ve gözleri

başka bir yorum yapabilmek için onlara yardımcı olmaya çalışıyordu. Bir zamanlar göz aldanmaları üzerine çalışma yapmış olan Dr. Ernst bile ilk anlarda *yatay* olarak eğri bir körfeze bakmakta olduğunu sandı. Bu fantastik gerçeği kabullenebilmek için bilinçli bir çaba harcamak gerekiyordu.

Yalnız tam önlerinde, Rama'nın eksenine paralel olan hat normalliğini koruyordu. Sadece bu yönde görüntü ve mantık arasında bir uyum vardı. Burada -hiç olmazsa birkaç kilometre için- Rama düz görünüyordu ve düzdü de... Ve orada, biçimi bozulmuş gölgelerinin arkasında, ışığın sınırlarının dışında Silindirik Deniz'e hükmeden ada yatıyordu. "Giriş Kontrol..." Dr. Ernst telsizden seslendi, "lütfen ışığı New York'a çevirin."

Oval ışık denize doğru kayarken Rama'nın gecesi birden üzerlerine çöküverdi. Görünmeyen uçurumun ayakları dibinde olmasının bilinciyle hepsi birkaç metre geriye çekildiler. Sonra, sanki sihirli bir sahne değişimiyle New York'un kuleleri ortaya çıktı.

Burasının eski Manhattan'a benzeyişi çok yüzeyseldi. Dünya'nın geçmişinin yıldızlardan gelen bu benzeri, kendine has bir özellik taşıyordu. Dr. Ernst New York'a baktıkça buranın bir şehir olamayacağına daha çok emin oluyordu.

İnsanların yerleşim yerlerinin çoğu gibi gerçek New York hiçbir zaman bitirilememişti; şimdi bi-

le planlaması devam ediyordu. Halbuki *bu* yer baştan başa öyle karmaşık bir simetri ve düzene sahipti ki, insanın zihni karışıyordu. Burası üstün bir zekâ tarafından düşünülüp planlanmış ve sonra da tıpkı belirli bir amaç için yapılmış bir makine gibi, tamamlanmıştı. Bundan sonra büyüme veya değişme imkânı yoktu.

Işıldağın aydınlığı yavaş yavaş uzak kuleler, kubbeler, birbirine bağlı küreler ve çapraz borular üzerinde dolaştı. Ara sıra düz bir yüzey üzerine düşen ışığın onlara doğru yansıması nedeniyle parıltılar oluşuyordu. İlk kez yansıma olduğunda hepsi çok şaşırdılar. Sanki orada... o garip adada birisi onlara işaret veriyordu...

Fakat buradan, ana girişten alınmış olan fotoğraflarda zaten büyük bir ayrıntıyla gösterilen şekillerden fazla bir şey görmelerine imkân yoktu. Birkaç dakika sonra ışığın tekrar kendi üzerlerine çevrilmesini istediler ve uçurum boyunca doğuya doğru yürümeye başladılar. Akla yakın bir düşünceye göre, bir yerde, muhakkak denize doğru inen bir merdiven veya rampa olmalıydı. Bir zamanlar usta bir gemici olan mürettebattan biri ilginç bir varsayımda bulunmuştu. Çavuş Ruby Barnes:

"Nerede deniz varsa," demişti, "orada muhakkak limanlar, rıhtımlar ve gemiler vardır. Bir kültürün her şeyini, gemilerini inşa şeklini inceleyerek öğrenebilirsiniz."

Arkadaşları bunun oldukça sınırlı bir görüş olduğunu düşünüyorlardı; ama hiç değilse oldukça teşvik ediciydi.

Dr. Ernst tam aramaktan vazgeçip aşağıya iple inmeye hazırlanırken, Teğmen Rodrigo, dar merdivenleri gördü. Uçurum kenarının yaptığı gölge ve tutunacak bir trabzanın olmayışı merdivenin gözden kaçmasına yol açmıştı. Merdiven belirli bir yere götürmüyordu, elli metrelik dikey duvarı bir merdiven için oldukça dik bir eğimle iniyor ve denizin yüzeyinin altında kayboluyordu.

Başlıklarının ışığıyla merdivenleri aydınlattılar ve hiçbir tehlike görmediler. Dr. Ernst aşağı inmek için kumandan Norton'un iznini aldı. Bir dakika sonra da denizin yüzeyini dikkatle kontrol ediyordu.

Ayakları hemen hemen hiçbir sürtünme ile karşılaşmadan ileri geri kaydı. Bu madde tıpkı buza benziyordu... gerçekten de buzdu.

Çekiciyle buza vurdu ve buz kırılması seslerini tanıdı, sonra hiçbir zorluk çekmeden istediği kadar parça topladı. Bazıları onları ışığa tutuncaya kadar elinde erimişti bile. Sıvı hafif yoğun ve bulanık bir suya benziyordu. Tedbirli bir şekilde kokladı. Rodrigo yukarıdan kuşkuyla seslendi:

"Nasıl? Tehlikeli mi?"

"İnan bana Boris, buralarda benim dedektörlerimden kaçmış bir virüs olsaydı, sigorta poliçelerimizin bedeli bir hafta önce ödenmiş olurdu."

Fakat Boris'in düşüncesi farklıydı: Yapılmış olan bütün testlere rağmen az da olsa, bu maddenin zehirli olması veya bilinmeyen bir hastalık taşıması olasılığı vardı. Normal şartlar altında Dr. Ernst en küçük bir riski göze almazdı. Şimdi ise zaman kısa ve oynanan kumar çok büyüktü. İlerde *Endeavour*'u karantinaya almak gerekse bile bu, onun bilgi yükü için çok ufak bir bedel olacaktı.

Dr. Ernst devam etti:

"Evet, bu bir su, fakat içilmesi göze alınamayacak nitelikte bir su -tıpkı bozulmuş bir yosun kültürü gibi kokuyor. Laboratuvara gitmek için sabırsızlanıyorum."

"Buz, üzerinde yürünecek kadar sağlam mı Doktor?"

"Evet, bir kaya gibi sert."

"Öyleyse New York'a kadar gidebiliriz."

"Gidebilir miyiz Pieter?" Hiç buz üzerinde dört kilometre yürümeyi denedin mi?"

"Oh... ne demek istediğini anlıyorum. Depodan paten istesek ne diyeceklerini bir düşünün. İçimizden çoğu paten kullanmayı bile bilmiyor. Hatta gemide bilen olduğunu da sanmıyorum."

Boris Rodrigo söze karıştı.

"Başka bir problem daha var. Farkında mısınız, ısı donma noktasının üzerine yükseldi. Çok geçmeden buz eriyecek. Dört kilometre yüzebilecek kaç uzay adamı vardır? Ben değil..."

Dr. Ernst merdivenleri çıkarak onların yanına geldi ve elindeki içi su örneği dolu şişeyi zaferle havaya kaldırarak:

"Birkaç santilitre kirli bir su için uzun bir yürüyüş oldu" dedi, "fakat bu su bize Rama hakkında şu ana kadar bulduklarımızdan çok daha fazla şeyler öğretebilir. Haydi artık eve dönelim."

Ana Giriş'in uzak ışıklarına dönerek Rama'nın az çekim gücü için en uygun yürüyüş olarak saptadıkları yumuşak, uzun ve rahat adımlarla ilerlemeye başladılar. Donmuş denizin ortasında duran adanın gizlediği sırların etkisiyle sık sık geriye bakıyorlardı.

Ve yalnız bir kez Dr. Ernst yanağında hafif bir rüzgâr hissettiğini sandı, fakat bir daha tekrarlanmadığı için çabucak unuttu.

16

KEALAKEKUA

Büyükelçi Bose sesinde büyük bir sabır ve uysallıkla:

"Billdiğiniz gibi Dr. Perera" dedi "sizin matematiksel meteoroloji bilginize içimizden çok azı erişebilir. Bu nedenle bilgisizliğimize anlayış gösterin."

Uzay biyoloğu hiç de alçakgönüllü değildi.

"Memnuniyetle," dedi. "Size bunu en iyi şekil-

de çok yakında Rama'nın içinde neler olacağını anlatarak açıklayabilirim.

"Güneşin ısı dalgaları içeriye ulaştığında Rama'nın içindeki ısı artık yükselmek üzeredir. Son aldığım bilgiye göre donma noktasının üzerine varmış durumda. Yakında Silindirik Deniz'in buzları çözülmeye başlayacak, fakat Dünya'daki su kütlelerinin aksine erime suyun dibinden yukarıya doğru olacak. Bu, birtakım garip etkilere yol açabilir fakat ben daha çok atmosferle ilgileniyorum.

"Atmosfer ısındıkça Rama'nın içindeki hava genişleyecek -ve ana eksene yükselmeye başlayacak. İşte mesele burada. Yer düzeyinde hava oldukça durgun görünüyorsa da Rama'nın saatte sekiz yüz kilometrelik dönüş hızını paylaşıyor. Fakat eksene doğru yükseldikçe bu hızı korumak isteyecek -tabii başaramayacak. Sonuç çok şiddetli rüzgârlar ve anaforlar olacak; ben saatte iki üç yüz kilometre hızla esen rüzgârlar olacağını tahmin ediyorum.

"Şunu da belirteyim, bunun çok benzeri olaylar Dünyamızda da oluyor. Dünya'nın saatte bin altı yüz kilometrelik dönüş hızını ekvatorda paylaşan hava yükselerek güney ve kuzeye dağıldıkça aynı problemlerle karşılaşır."

"Ah... Alize rüzgârları! Bunu coğrafya derslerimden hatırlıyorum."

"Çok doğru Sir Robert. Rama yakında çok şid-

detli alizelere sahne olacak. Bu rüzgârların birkaç saat süreceğini tahmin ediyorum, sonra bir tür dengelenme sağlanacak. Fakat bu arada kumandan Norton'a en kısa zamanda Rama'yı boşaltmasını bildirmeliyiz. Kendisine gönderilmesini teklif ettiğim mesajı takdim ediyorum."

Norton biraz düş gücü ile kendini Asya veya Amerika'nın ıssız bölgelerindeki dağların eteklerinde kurmuş olduğu bir kampta gecelemekte olduğuna inandırabileceğini düşünüyordu. Uyku torbaları yığını, açılır kapanır iskemleler -masalar, taşınabilir enerji kaynağı, aydınlatma gereçleri, elektrosan tuvaletler ve çeşitli bilimsel araçlarla -bir de bunlara yaşam destek sistemi olmadan çevrede dolaşan kadın ve erkekler eklenince- burası Dünya'nın herhangi bir köşesinden farksızdı.

Her şeyin hava kabinleri zinciri boyunca insan eliyle taşınarak ana girişten aşağıya paraşütlü kızaklarla yollanması, sonra tekrar aşağıda dağılmış kızakların toplanarak ambalajlarının da insan eliyle açılması nedeniyle Alfa Kampı'nı kurmak çok zor olmuştu. Ara sıra fren paraşütleri arızalanmış ve malzeme düzlükte merdivenlerden bir veya birkaç kilometre uzağa düşmüştü. Mürettebattan bazıları uzağa düşen bu malzemeyi gidip getirmeyi teklif etmişlerse de Norton bunu kesin şekilde yasaklamıştı. Acil bir durumda bu yasağı

kaldırmayı düşünebilirdi.

Aşağı indirilen bütün bu malzeme burada kalacaktı. Bunların geri taşınması düşünülemezdi -aslında imkânsızdı. Kumandan Norton ara sıra bu kadar çok döküntüyü garip şekilde temiz olan bu yerde bırakmak zorunda kalacağından dolayı pek akılla açıklanamayacak bir utanç duyuyordu. Ayrılma zamanı gelince çok değerlenecek zamanlarının bir kısmını feda ederek her şeyi derli toplu bir şekle sokarak bırakmayı düşünüyordu. Belki hiç olmayacak bir şeydi ama milyonlarca yıl sonra Rama başka bir yıldız sistemine girince tekrar ziyaretçileri olabilirdi, Norton onlarda Dünya hakkında iyi bir izlenim uyandırmak istiyordu.

Bu arada çok daha önemli bir sorun ile karşı karşıyaydı. Son yirmi dört saat içinde Mars ve Dünya'dan hemen hemen birbirine benzer iki mesaj almıştı. Mesajların benzerlği garip bir rastlantı oluşturuyordu. Belki de ayrı gezegenlerde yaşayan eşleri böyle bir durumda birbirleri ile dertleşme ihtiyacını duymuşlardı. İkisi de Norton'a, daha çok dolaylı şekilde, artık büyük bir kahraman olmasına rağmen hâlâ aile sorumlulukları olduğunu hatırlatıyorlardı.

Kumandan açılır kapanır bir iskemle alarak kampı çevreleyen ışık havuzunun dışındaki karanlığa yürüdü. Ancak böylece kendi problemleriyle baş başa kalabilecekti, ayrıca etraftaki karı-

şıklıktan da uzaklaşınca daha iyi düşünebilirdi. Kamptaki organize karmaşaya sırtını dönerek iskemleye oturdu ve boynunda taşıdığı teybe kayda başladı.

"Orijinali şahsi dosyama, kopyaları ise Mars ve Dünya'ya.

"Merhaba sevgilim. -Evet biliyorum, mektup yazmakta çok tembel davrandım, fakat bir haftadır gemiye ayak basmadım. Gemide bıraktığımız iskelet mürettebat dışında hepimiz Rama'nın içinde, merdivenlerin dibinde Alfa adını verdiğimiz kampta kalıyoruz.

"Şimdi ana düzlüğü incelemek için üç grup yollamış durumdayım, fakat her şeyi yürüyerek yapmak zorunda kaldığımızdan çok yavaş ilerleme kaydediyoruz. Ah bir taşıma aracımız olsaydı... birkaç elektrikli bisiklet keşif işleri için en mükemmel araç olurdu.

"Benim tıp subayı Dr. Ernst ile tanışmıştın..."

Norton bir an düşündü. Laura'yı eşlerinden biri ile tanıştırmıştı... ama hangisi ile... en iyisi burayı çıkarmak...

Az önce söylediklerini sildikten sonra devam etti:

"Benim tıp subayı Dr. Ernst buradan on beş kilometre uzaklıktaki Silindirik Deniz'e giden ilk gruba başkanlık etti ve orasının düşündüğümüz gibi donmuş sudan oluştuğunu kanıtladı. -Fakat bu suyu kimsenin içmek isteyeceğini sanmıyo-

rum. Dr. Ernst'in dediğine göre bu denize sulandırılmış bir organik çorba denilebilir. İçinde fosfatlar, nitratlar ve düzinelerle madensel tuz olmasına rağmen en küçük bir hayat işareti -hatta ölü mikroorganizmalar bile- yok. Yani Ramalıların biyokimyası hakkında hâlâ bir şey öğrenemedik... belki de bizimkinden çok farklı değildir."

Bir şey hafifçe saçlarını okşadı, bütün bu uğraşısı arasında Norton saç traşı olmaya vakit bulamamıştı. Bir daha uzay başlığını takmadan bu işi halletmeye karar verdi.

"Denizin bu tarafındaki Paris ve diğer şehirlere yaptığımız yolculukların filmlerini görmüşsündür... Londra, Roma, Moskova... bunların içinde bir şey *yaşaması* için yapıldıklarına inanmak çok zor. Paris büyük bir malzeme deposuna benziyor. Londra birbirine borularla bağlı bir sürü silindir kolleksiyonu ve pompalama istasyonunu andırıyor. Her şey mühürlenmiş; patlayıcı madde veya laser kullanmadan içeri girip incelemeye imkân yok. Bu yolu da başka çare kalmadıkça denemeyeceğiz.

"Roma ve Moskova'ya gelince..."

Arkasından bir ses duydu:

"Özür dilerim kaptan, Dünya'dan öncelikli bir haber var."

Norton 'şimdi ne var' diye düşündü, insan aileleriyle dertleşmek için birkaç dakika ayıramaz mıydı?..

Mesajı çavuştan aldı, o kadar önemli olmadığına kendini inandırmak için çabucak gözden geçirdi. Sonra... ağır ağır yeniden okudu.

Bu Rama Komitesi de nereden çıkmıştı? Neden böyle bir komitenin varlığını şimdiye kadar duymamıştı? Aslında bir sürü derneğin ve profesyonel grubun kendisiyle temas kurmaya çalıştıklarını ve Görev Kontrol'ün onu bunlardan çok iyi koruduğunu biliyordu. Eğer bu haber çok önemli olmasaydı ona ulaştırmazlardı.

İki yüz kilometre hızla esen rüzgârlar -birdenbire başlama olasılığı... işte bunlar üzerinde düşünülecek şeylerdi. Fakat son derece sakin bir gecede böyle bir uyarıyı ciddiye almak çok zordu ve tam etkin keşif çalışmalarına başlamışken ürkmüş bir fare gibi kaçmak ona çok saçma geliyordu.

Norton bir şeyin etkisiyle yeniden dağılıp gözlerine düşen saçlarını düzeltmek için elini kaldırmıştı ki, hareketini tamamlayamadan dondu kaldı.

Son birkaç saat içinde kaç kez rüzgâr esintisi hissetmişti? Bu o kadar hafif olmuştu ki önemsememişti bile, ne de olsa kendisi yelkenli gemi değil *uzay* gemisi kaptanıydı. Şu ana kadar hava değişikliklerine en küçük profesyonel ilgi duymamıştı. Acaba *Endeavour*'un kaptanı onun yerinde olsa ne yapardı?

Norton son birkaç yıldır karşılaştığı her zor du-

rumda kendine bu soruyu sormuştu. Bu onun kimseye açmadığı sırrıydı ve hayattaki en önemli şeyler gibi bu da bir rastlantı sonucu doğmuştu.

Endeavour'un ismini tarihin en önemli gemilerinin birinden aldığını bilmeden gemide birkaç ay kaptanlık yapmıştı. Aslında son dört yüzyıl süresince denizlerde en az bir düzine, uzayda ise iki tane *Endeavour* olmuştu. Fakat hepsinin atası, Kaptan James Cook'un 1768-1771 yılları arasında Dünya'nın etrafını dolaştığı 370 tonluk büyük kömür gemisiydi.

Norton önceleri basit bir merak iken çabucak büyük bir ilgiye -adeta sabit fikre- dönüşen bir hırsla Cook hakkında ne bulursa okumaya başlamıştı. Belki de şimdi bütün zamanların bu en ünlü kâşifi hakkında Dünya'nın en yetkili kişisiydi ve Cook'un bütün seyir jurnallerinin her bölümünü ezbere biliyordu.

Bir insanın o kadar ilkel araçlarla o kadar çok şey yapabilmesi inanılır gibi değildi. Ayrıca Cook sadece üstün bir denizci değil, aynı zamanda bir bilim adamı ve -o sert disiplin devrinde bile- bir hümanistti. Adamlarına o zamana göre duyulmamış ve alışılmamış şekilde iyi davranmış, aynı davranışı yeni keşfettiği ülkelerdeki düşman tavırlı vahşilere de tekrarlamıştı.

Hiçbir zaman o fırsatı bulamayacağını bildiği halde, Cook'un Dünya çevresindeki yolculukla-

rından birini tekrarlamak Norton'un en büyük arzularından biriydi. Bir zamanlar kutup yörüngesinde Büyük Engel Kayalıkları üzerinde uçarken Kaptan Cook'u hayrete düşürecek kadar harikulade fakat kısa bir başlangıç yapmıştı. Bulutsuz bir günün erken saatleriydi ve o, dört yüz kilometre yukarıdan o öldürücü duvarın Queensland kıyıları boyunca uzanan beyaz köpüklerini seyretmişti.

Kayalıkların iki bin kilometrelik uzantısının üzerinden geçiş beş dakika kadar sürmüş ve Norton, *Endeavour*'un haftalar süren korkutucu yolculuğunu bir bakışta görebilmişti. Teleskoptan, geminin kayalıklardan yediği ölümcül darbeden sonra tamir için çekildiği Cooktown'u gözlemişti.

Bir yıl sonra Hawai Derin Uzay İzleme İstasyonu'na yaptığı ziyaret onun hiç unutamadığı bir olay daha yaşamasına yol açmıştı. Küçük bir motorla Kealakekua Körfezi'ne yaptıkları yolculukta, çıplak volkanik kayaların arasından geçerken kendisini gerçekten şaşırtan, hatta biraz sarsan derin duygulara kapılmıştı. Kılavuz onun da dahil olduğu bilginler, mühendisler ve astronomlar grubunu 68'in büyük tsunamisinin yok ettiği anıtın yerine konmuş olan parlak metalin yanına götürmüş ve tam deniz kıyısındaki siyah, kaygan kayanın üzerine çakılmış olan küçük plaketin üzerine eğilen Norton, üzerinden küçük dalgalar geçen şu satırları okumuştu:

"KAPTAN JAMES COOK BU NOKTANIN YAKININDA ÖLDÜRÜLMÜŞTÜR. 14 ŞUBAT 1779. 19 AĞUSTOS 1928 TARİHİNDE COOK YÜZELLİNCİ YIL KOMİSYONU TARAFINDAN KONAN ORJİNAL PLAKET, 14 ŞUBAT 2079 TARİHİNDE COOK ÜÇYÜZÜNCÜ YIL KOMİSYONU TARAFINDAN DEĞİŞTİRİLMİŞTİR."

Bu, yıllarca önce ve yüz milyon kilometre ötede olmuştu. Fakat böyle anlarda Cook'un ona güven veren varlığını yanında hissediyordu. Şu anda zihninin gizli derinliklerinde ona soruyordu: "Evet Kaptan... bana ne öğütlerdin?"

Sağlam karar vermesine yeterli veriler olmayan ve yalnız içgüdüsüyle hareket etmesi gereken durumlarda oynadığı küçük bir oyundu bu. Çok uzaklarda kalmış olan Kealakekua Körfezi'nden beri Cook'un dehası onun her zaman doğru karar vermesine yardımcı olmuştu.

Haberi getiren çavuş, Kumandanı Rama'nın gecesini derin düşüncelere dalmış seyrederken, sabırla bekledi. Rama'nın karanlığı dört kilometre kadar uzakta araştırma yapan grupların bulundukları yerden hafifçe görülen ışıkları nedeniyle artık kesintisiz değildi.

Norton acil durumda onları bir saat içinde toplayabileceğini düşündü. Evet bu kararı şimdilik yeterliydi.

Çavuşa dönerek: "Şu mesajı Spacecom kanalı ile Rama Komitesi'ne gönder," dedi. "Uyarınıza teşekkür ederim. Değerlendirecek ve gerekli ön-

lemleri alacağım. Lütfen 'birdenbire başlamak' demekle ne kastettiğinizi açıklayın. Saygılar. Norton. *Endeavour* Kaptanı."

Kampın parlak ışıkları altında habercinin gözden kayboluşunu izledikten sonra tekrar teybini açtı. Fakat düşünce akışı kaybolmuştu ve bugün artık aynı havaya girebileceğini sanmıyordu. Mektup bitirilmek için başka bir günü beklemek zorundaydı.

Görevini ihmal ettiği zamanlarda da Cook onun yardımına gelirdi. Aklına birdenbire zavallı Elizabeth Cook'un on altı yıllık evlilik hayatında kocasını ne kadar aralıklı ve kısa süreli görebilmiş olduğu geldi. Buna rağmen ona altı çocuk vermiş ve hepsinden de çok yaşamıştı.

Kendisinden ışık hızıyla on dakika uzakta olan eşlerinin yakınmaya hakları yoktu...

17

BAHAR

Rama'da geçirdikleri ilk gecelerde uyumak pek kolay olmamıştı. Karanlık ve onun gizlediği sırlar onlara çok bunaltıcı geliyordu. Fakat en tedirgin edici olan, sessizlikti. Ses yokluğu hiçbir zaman doğal bir koşul değildi. İnsanın bütün duyularının her zaman bazı verilere ihtiyacı oluyordu. Eğer duyular bunlardan yoksun kalırlarsa, zihin

bunların yerine geçecek şeyleri kendisi yaratırdı.

Ve uyuyanların çoğu garip sesler, hatta insan sesleri duyduklarından yakınmaya başladılar. Bunların bir hayal ürünü olduğu kuşkusuzdu, çünkü uyanık olanlar bir şey duymuyorlardı. Sonunda Gemi Doktoru Ernst çok basit fakat etkili bir tedavi yöntemi buldu. Uyku süresince kampta artık çok hafif ve yatıştırıcı bir müzik çalınıyordu.

Bu gece Kumandan Norton bu tedaviyi yetersiz buldu. Kulaklarını zorlayarak karanlığı dinliyor, ne duymayı umduğunu çok iyi biliyordu. Ara sıra çok hafif bir rüzgâr yüzünü okşuyorsa da bunlar, uzaklardan şiddetlenen bir fırtınanın belirtileri olmaktan çok uzaktı. Diğer taraftan keşif grupları anormal bir durum rapor etmemişlerdi.

Sonunda gemi saatiyle gece yarısına doğru o da uyudu. Her zaman kampta bir nöbetçi ve acele bir haber gelmesi olasılığına karşı bir haberleşme görevlisi nöbette bırakılıyordu. Başka bir önlem almaya gerek görülmemişti.

Norton'u ve bütün kampı bir anda uyandıran sesi hiçbir kasırga çıkaramazdı. Sanki gök üzerlerine çöküyor veya Rama ortasından iki parçaya ayrılıyordu. Önce bir şey yırtılıyormuşçasına korkunç bir cayırtı, arkasından da milyonlarca kristal ev yıkılıyormuşçasına uzun süreli cam kırılması çatırtıları duyuldu. Birkaç dakika süren bu kulakları sağır edici gürültü onlara saatler gibi gel-

mişti. Hafifleyerek devam eden gürültü biraz uzaklaşınca Norton telsiz teması kurabildi.

"Giriş kontrol! Ne oluyor?"

"Bir saniye Kaptan. Ses denizden geliyor, projektörü oraya tutuyoruz."

Sekiz kilometre yukarda, Rama'nın ekseninden Giriş Kontrol'ün ışığı düzlükte dolanarak ilerledi. Denizi bulduktan sonra onu izleyerek yavaş yavaş yukarılara tırmandı. Silindirik yüzeyin dörtte birini gitmişti ki birden durdu.

Orada, gökyüzünde -orayı gökyüzü olarak düşünme hatasını hâlâ yapabiliyorlardı- olağanüstü şeyler oluyordu. İlk bakışta Norton'a Deniz kayniyormuş gibi geldi. Deniz artık ebedi kışın etkisiyle durgun ve donmuş durumda değildi. Kilometrelerce genişlikte çok büyük bir bölge renk değiştiriyor ve geniş bir beyaz şerit buzun üzerinde ilerliyordu.

Birdenbire bir kilometre genişliğinde bir dilim, açılan bir kapı gibi, yukarı kıvrılmaya başladı. Yavaş yavaş ve akla durgunluk veren bir heybetle projektörün ışığı altında parıldayarak ve ışıldayarak göğe doğru yükseldi... sonra geri kayarak suların altında kaybolurken, büyük bir gürültü ile düştüğü yerden köpüren sular, dev dalgalarla her yana saldırdı.

O anda Kumandan Norton ne olduğunu birden kavradı. *Buzlar çözülüyordu.* Bütün geçen günler ve haftalar boyunca Denizin derinliklerinde

erime başlamıştı. Düşen buzların büyük gürültüsü dünyayı doldurarak hâlâ Rama'nın göklerinde yankılanmakta olduğundan düşüncelerini toparlamak zordu. Buna rağmen Norton bu dramatik görüntünün nasıl oluştuğuna bir açıklama bulmaya çalışıyordu. Dünya'da donmuş bir göl veya nehirde buzlar çözülmeye başladığı zaman böyle şeyler olmazdı.

Fakat... elbette! Şu anda bunun nasıl olabildiği açıkça ortadaydı. Güneş ısısı Rama'nın gövdesinden sızarak içeri işleyince denizdeki buz dibinden çözülmeye başlamıştı. Suya dönüşen buzun daha az bir yer kapladığı bilinen bir şeydi. Demek ki Deniz, üst tabakayı oluşturan kalın buzun altında eriyerek alçalmış ve onu desteksiz bırakmıştı. Bunun yarattığı gerilim günden güne artmıştı, şimdi ise Rama'nın ekvatorunu çevreleyen buz, ana dayanağını kaybetmiş bir köprü gibi çökmekteydi. Artık buz yüzlerce yüzen adaya bölünmekte, bunlar da üzerinde yüzdükleri denizde birbirleriyle çarpışıp sıkışmaktaydılar. Bu durum hepsi eriyinceye kadar sürecekti. New York'a kızaklarla gitmek için yaptıkları planı hatırlayınca Norton kanının donduğunu hissetti.

Gürültü ve kargaşa yavaş yavaş azalıyordu. Buz ile su arasındaki savaşta geçici bir uzlaşma sağlanmıştı. Birkaç saat sonra, ısı yükselmeye devam ettikçe, son buz kırıntıları da yok olacaktı. Fakat uzun vadede, Rama Güneş etrafında dola-

nıp tekrar yıldızlararası gecede yol almaya başlayınca, zafer gene buzun olacaktı.

Norton durııma hakim olması gerektiğini düşündü ve telsizden denize en yakın grubu aradı. Teğmen Rodrigo'nun hemen cevap vermesi onu çok sevindirmişti. Hayır, su onlara ulaşamamış, büyük dalgaların hiçbiri uçurumu aşamamıştı. Teğmen Rodrigo sakin bir şekilde ekledi.

"Böylece denizin yüksek bir uçurumla ayrılma nedenini de öğrenmiş oluyoruz." Norton onun dediğini sessizce kabul etmesine rağmen bu açıklamanın güney kıyılarının neden on kat daha yüksek uçurumla ayrılmış olduğunu pek açıklamadığını düşünüyordu.

Ana girişteki projektör denizin çevresinde dönmeye devam ediyordu. Canlanan deniz yavaş yavaş sakinleşmekte ve devrilen buz parçaları artık etrafa köpükler saçarak yayılan dev dalgalar yaratmamaktaydı. Ana kargaşa sona ermişti.

Fakat Rama artık sessiz değildi, uzun uykusundan uyanmıştı. Sık sık aysberglerin birbirine çarpmasından veya sürtünmesinden doğan sesler duyuluyordu.

Norton baharın biraz geç geldiğini düşündü, fakat artık kış sona ermişti

Ve tekrar rüzgâr başlamıştı, hem de eskisinden daha kuvvetli şekilde... Rama onları yeterince uyarıyordu; artık gitme zamanı gelmişti.

Yarı yola yaklaştığı zaman Norton yukardaki ve aşağıdaki görüntüleri gizleyen karanlığa bir minnet duydu. Üstünde on binden fazla basamak uzandığını bilmesine ve bunların nasıl dik helezonlar çizerek yükseldiğini gözlerinde canlandırabilmesine rağmen, bunların yalnız küçük bir bölümünü görebilmesi, görüntüyü daha dayanılır hale sokuyordu.

Bu onun merdivenleri ikinci çıkışıydı, birincide yaptığı hatalardan oldukça ders almıştı. Bu düşük çekim gücünde insanda hızlı çıkma arzusu uyanıyordu. Her adım o kadar kolaydı ki yavaş ve uyumlu adımlarla bir tırmanış yapmak bu merdivenleri ilk kez çıkan bir kimse için imkânsızdı. Fakat acele uyumsuz adımlarla başlanan bir çıkışta ilk bin basamaktan sonra kaslarda ve kalçalarda garip ağrılar beliriyor, varlığı hiç akla gelmeyen kaslar protestoya başlıyorlardı. Bu nedenle de daha uzun dinlenme süreleri gerekiyordu. Tırmanışın sonuna doğru dinlenmeye, tırmanmaktan daha çok zaman ayırmak zorunda kalmış, bu bile yeterli olmamıştı. Tırmanışı izleyen iki gün acı dolu bacak krampları çekmişti. Eğer geminin ağırlıksız ortamında olmasaydı yürüyecek gücü bile bulamayacaktı.

Bu nedenle bu kez kendine eziyet edercesine bir yavaşlıkla, tıpkı yaşlı bir adam gibi, tırmanmaya başladı. Düzlüğü en son terk eden o olmuştu, adamları onun üzerinde yarım kilometre uzunlu-

ğunda bir dizi oluşturuyorlardı. Görünmeyen eğri merdivenlerde başlıklarındaki ışıkların oynaşarak uzayışı tuhaf bir görüntüydü.

Görevin böyle başarısızlıkla sonuçlanmasına üzülüyordu. Bunun geçici bir geri çekiliş olmasını diledi. Ana girişe vardıkları zaman atmosferdeki karışıklığın dinmesini bekleyebilirlerdi. Belki de orası fırtınanın merkezi olduğundan atmosfer durgun olacaktı. Orada başlayacak fırtınanın geçmesini güven içinde beklemeleri mümkün olabilirdi. Bir kez daha bulundukları yer ile Dünya'yı karşılaştırdı. En durgun şartlarda bile Dünya'nın meteoroljisi fevkalâde karmaşık bir durum gösteriyordu. Birkaç yüzyıldır süregelen incelemelere rağmen Dünya'ya ait hava tahminleri hâlâ güvenilir değildi. Rama ise tümüyle yeni bir sistem olmakla kalmayıp son birkaç saatte yükselen birkaç derecelik ısı nedeniyle çok hızlı değişikliklere sahne oluyordu. Aklını kurcalayan bir nokta da tümüyle değişik yönlerden gelen birkaç sert rüzgar sağnağı dışında henüz kendisinden kaçtıkları kasırganın bir belirtisinin olmayışıydı.

Artık beş kilometre tırmanmışlardı, düşük ve gittikçe azalan yerçekiminde bu yolculuk Dünya'da iki kilometreden daha az bir tırmanışa eşitti. Eksenden üç kilometre uzaklıktaki üçüncü platformda bir saat kadar dinlenerek hafif şeylerle karınlarını doyurdular ve bacaklarına masaj yaptılar. Burası rahatlıkla nefes alabilecekleri son

noktaydı. Tıpkı eski zamanların Himalaya dağcıları gibi oksijen cihazlarını burada bırakmışlardı, şimdi onları son tırmanış için yeniden takıyorlardı.

Bir saat sonra birinci platforma varan basamakları bitirmişlerdi. Önlerinde tırmanacak bir kilometre kalmıştı. Neyse ki yerçekimi artık Dünya'nın yüzde birkaçına kadar düşmüştü. Yarım saat daha dinleniş, dikkatli bir oksijen kontrolü, artık son tırmanış için hazırlardı.

Norton bir daha adamlarının önde, birbirinden yirmişer metre aralıklarla tırmanmalarını kontrol etti. Bu noktadan ötesi çok yavaş, dikkatli ve son derece sıkıcı bir tırmanış olacaktı. En iyi teknik bütün düşüncelerden sıyrılarak tırmandığı basamakları sayınaktı -yüz... iki yüz... üç yüz... dört yüz...

Binikiyüzüncü basamağa gelmişti, birdenbire bir gariplik olduğunu fark etti. Hemen gözlerinin önündeki basamakların üzerinde parlayan ışık, olması gereken renkte değildi -ve çok da parlaktı.

Kumandan Norton durumunu kontrole veya adamlarını uyarmaya vakit bulamadan herşey birkaç saniye içinde oluverdi.

Işığın sessiz bir darbesiyle Rama'da birden şafak söktü.

18

ŞAFAK

Işık o derece parlaktı ki Norton bir dakika kadar gözlerini sımsıkı kapatmak zorunda kaldı. Sonra hafifçe açmaya cesaret ederek aralamış olduğu göz kapaklarının arasından, yüzünden birkaç santimetre uzaktaki basamakları seyretti. Birkaç kez göz kırparak, istemeden gözlerinden süzülen yaşların dinmesini bekledi ve sonra yavaş yavaş şafağı seyretmek için döndü.

Görüntüye yalnız birkaç saniye dayanabildi, sonra tekrar gözlerini kapatmaya mecbur oldu. Dayanılmaz olan ışığın şiddeti değildi. O bu gibi şeylere dayanacak bir eğitimden geçmişti ve buna kendini alıştırabilirdi. Dayanılmaz olan, Rama'nın tümüyle ilk kez ortaya çıkan ve insanın kanını donduran dehşetli görüntüsüydü.

Norton ne göreceğini çok iyi biliyordu, buna rağmen görüntü onu sersemletmiş, kontrol edemediği bir titreme ve heyecan nöbetine kapılmıştı. Elleri tıpkı boğulmak üzere olan bir insanın korku ve telaşla cankurtaran simidine sarılması gibi basamaklara yapışmıştı. Kol kasları gevşemeye ve saatler süren tırmanıştan yorulan bacakları da çözülmeye başlamıştı. Eğer çok düşük bir çekim alanında bulunmasa düşebilirdi.

Sonra görmüş olduğu eğitim durıma hâkim ol-

maya ve panik karşısındaki önlemlerini almaya başladı. Gözlerini hâlâ kapalı tutarak ve etrafındaki müthiş görüntüyü unutmaya çalışarak derin, uzun nefesler alıp ciğerlerini oksijenle doldurmaya ve yorgunluğun zehirlerini vücudundan atmaya başladı.

Sonunda kendini biraz daha iyi hissetti, fakat düşündüğü bir şeyi yapmadan gözlerini açmayacaktı. Sağ elini merdivenden ayırmak için büyük çaba harcaması gerekti -elleriyle adeta yaramaz bir çocukla konuşur gibi konuşmak zorunda kalmıştı- nihayet bir elini merdivenden ayırarak beline götürebildi. Emniyet kemerinin bir ucunu çengelinden çıkararak tokasını en yakın basamağa sağlamca takıp kilitledi. Şimdi artık ne olursa olsun düşme tehlikesi yoktu.

Norton birkaç derin nefes daha aldı, sonra -hâlâ gözlerini kapalı tutarak- telsizinin düğmesini açtı, içinden sesinin sakin ve güven verici şekilde çıkmasını dileyerek konuştu.

"Kaptan konuşuyor. Herkes iyi mi?"

İsimleri bir bir kontrol edip, bazıları ürkek ve titrek bir sesle de olsa, cevap alırken, kendisine olan güven ve kontrolü yavaş yavaş yeniden kazandığını hissetti. Bütün adamları emniyetteydi ve onun önderliğini bekliyorlardı. Kumandan olduğunu unutmamalıydı.

"Çevrenizdeki görüntü çok müthiş" diye konuştu. "Bunu görmeye dayanabileceğinizi aklınız

kesmeden sakın gözlerinizi açmayın. Dayanamayacağını hisseden geriye bakmadan tırmanmaya devam etsin. Unutmayın yakında sıfır yerçekiminde olacaksınız. Yani düşme tehlikesi yok."

Bu husus eğitilmiş uzay adamlarına hatırlatılması gerekmeyen en basit gerçekti, fakat Norton bile bunu deminden beri kendi kendine tekrarlıyordu. Sıfır çekim düşüncesi onu tehlikeden koruyan bir tılsımdı. Gözleri ona ne söylerse söylesin, sıfır çekim gücünde Rama onu sekiz kilometre aşağıdaki düzlüğe çekip yok edemezdi.

Gözlerini tekrar açıp çevresindeki dünyayı incelemek artık onun için bir kendine saygı ve gurur konusu haline gelmişti. Fakat önce vücudunu kontrol altına alması lazımdı.

İki eliyle merdivenleri bırakarak kolunu bir kanca gibi basamaklardan birine geçirdi. Yumruklarını sıkıp açarak kas kramplarının geçmesini bekledi, sonra... kendini oldukça rahat hissedince gözlerini açtı ve tekrar Rama'ya döndü.

İlk fark ettiği şey mavilik olmuştu. Gökyüzünü dolduran bu aydınlığı güneş ışığı olarak düşünmeye imkân yoktu. Bu bir elektrik kemerinden gelen ışık olmalıydı. 'Öyleyse' Norton düşündü, 'Rama'nın güneşi bizimkinden daha sıcak olmalı.' Bu astronomları ilgilendiren bir konuydu.

Şimdi "Düz Vadi" adını verdikleri o esrarengiz hendeğin ve beş arkadaşının ne işe yaradıkları anlaşılıyordu. Bunlar dev boyutlarda ışık çizgile-

rinden başka bir şey değillerdi. Rama, çevresi boyunca simetrik olarak yerleştirilmiş altı tane çizgisel güneşe sahipti. Bunların her birinden geniş bir ışık yelpazesi ana eksene doğru yayılıyor ve dünyaya uzak olan yüzünü aydınlatıyordu. Norton bu ışıkların birbirini izler şekilde yakılarak gece ve gündüz etkisi verilip verilmediğini, yoksa buranın sürekli gündüzü olan bir dünya olarak mı kalacağını merak etti.

Bu köreltici ışık çizgilerine uzun süreli bakış gözlerini yeniden rahatsız etmişti, aslında onları yeniden kapatmak için bir neden bulduğuna çok memnundu. O ana kadar zihni ilk görüntünün etkisinden henüz kurtulamamıştı. Kendini toparladıkça daha ciddi konular üzerinde düşünmeye başladı.

Rama'nın ışıklarını kim veya ne yakmıştı?

İnsanların uygulayabileceği en duyarlı testlerin sonuçlarına göre bu dünya sterildi. Şimdi ise doğal güçlerin hareketleri ile açıklanamayacak bazı şeyler oluyordu. Burada hayat bulunmayabilirdi, fakat belki de bilinç ve farkındalık vardı... belki de robotlar milyonlarca yıllık uykularından uyanmaktaydılar... belki de bu ışık patlaması programdışı bir kaza, bir spazm veya yaklaştıkları yeni bir güneşin sıcaklığına yabanıl biçimde karşılık veren makinelerin ümitsiz ölüm çırpınmasıydı. Kısa bir süre sonra, belki de sonsuza kadar uyanmamak üzere, dinlenmeye çekileceklerdi.

Fakat Norton Rama'nın bu kadar basit şekilde açıklanabileceğine inanmıyordu. Bilmecenin taşları, hâlâ birçoğu eksik olmasına rağmen, yerine oturmaya başlamıştı. Kafasını bilinmeyenler kurcalıyordu. Hiçbir yıpranma izi görülememesi... sanki Rama daha dün yaratılmış gibi insanda uyanan *yenilik* hissi... bunları anlayamıyordu.

Bu düşüncelerin aslında ona korku, hatta dehşet telkin etmesi lazımdı. Fakat o böyle duygulara kapılmamıştı, tam aksine Norton bir canlılık, hatta bir neşe hissediyordu. Burada, bulmayı umduklarından çok daha fazla keşfedilecek şey vardı. Kendi kendine 'Bekle bakalım' dedi. 'Rama Komitesi *bu* olanları bir duysun.'

Sonra, kararlı bir serinkanlılıkla gözlerini açtı ve gördüğü her şeyi dikkatle incelemeye başladı.

Önce bir tür bakış düzeni kurmak zorundaydı. Şu anda insanlığın bugüne kadar gördüğü en büyük kapalı sahaya bakıyordu, bunun içinde yolunu bulabilmesi için bir zihinsel harita yapması lazımdı.

Zayıf çekim gücü ona bu konuda hiç yardımcı olmuyordu, çünkü az bir çaba ile yukarı ve aşağı kavramlarını istediği yöne çevirebilirdi. Fakat bazı yönler psikolojik bakımdan sakıncalı olduğundan bunları aklından hemen silmek zorundaydı.

En emin yol on altı kilometre genişliğinde ve elli metre derinliğinde dev bir kuyunun dibinde

durduğunu düşünmekti. Böyle bir düşüncenin avantajı düşme korkusunu aklından silmesi oluyor, fakat başka ciddi sakıncalar doğuruyordu.

Norton bu şekilde düşünürse; Rama'nın silindirik iç yüzeyi etrafında kule şeklinde yükselmiş oluyordu ve bu yükselen şehirlerin, kasabaların, çeşitli renklerde olan bölünmüş belirli yapıdaki bölgelerin duvarlara sağlam bir şekilde sabitlenmiş olduğunu, üzerine devrilmeyeceğini ve tam tepesindeki tavandan sarkan çeşitli karmaşık yapıların ve boynuz şeklindeki uçların Dünya'daki büyük konser salonlarında tam tepelerinden sarkan büyük avizelerden daha sinir bozucu olmadığını kabul etmek zorundaydı. Fakat bu görüşe uymayan tek şey Silindirik Deniz'di.

Orada, yukarıda, kuyunun tam ortasında hiçbir dayanağı olmadan tam bir çember çeviren bir su kuşağı... bunun su olduğuna hiçbir kuşkuları kalmamıştı... ara sıra içinde hâlâ erimemiş birkaç buz kütlesinin parıldadığı canlı mavi renkte bir su kütlesi... Yirmi kilometre yukarıda, silindirin iç yüzünde tam bir daire çeviren dikey bir deniz... bu düşündüğü düzene uymayan bir görüntüydü. Bu nedenle başka bir açıklama aramaya başladı.

Bir anda aklında sahne doksan derece döndü. Demin düşündüğü derin kuyu birdenbire iki arafı kapalı uzun bir tünele dönüşmüştü. Şimdi aşağı kavramı altında uzayan merdivenlerin yönünde oluyordu ve artık Norton bu görüş açısından

bu dünyayı inşa eden mimarların gerçek amaçlarını anlayabiliyor ve onların gözüyle bakabiliyordu.

Hafifçe eğri ve on altı kilometre yüksekliğinde bir uçurumu tırmanıyordu. Bu yüksekliğin yarısı, yukarda kalan ve artık gökyüzü olarak kabul edeceği eğri tavana kadar uzanıyordu. Altında, basamaklar beş yüz metre inerek ilk teras veya platforma ulaşıyordu. Orada parmaklıklı merdivenler başlıyor ve bu düşük çekim bölgesinde hemen hemen dik bir şekilde aşağılara uzanıyor; sonra, artan çekime paralel biçimde yavaş yavaş eğim kazanarak beş platform daha geçtikten sonra uzaktaki ana düzlüğe varıyordu. Norton ilk birkaç kilometre basamakları seçebiliyordu; fakat ondan sonra basamaklar düzgün bir şerit gibi gözüküyorlardı.

Bu muazzam merdivenin iniş görüntüsü o kadar heybetliydi ki onun gerçek ölçülerini kavrayabilmek çok zordu. Norton bir zamanlar Everest Tepesi'nin çevresinde uçmuş ve büyüklüğüne hayran kalmıştı. Bu merdivenlerin de Himalayalar kadar yüksek olduğunu düşündü; ancak bir karşılaştırma yapmak çok anlamsızdı.

Diğer taraftan üzerinde, gökyüzünde eğimli bir şekilde silindirin çevresindeki değişik yerlere uzanan diğer iki merdiven, Beta ve Gamma ile de bir karşılaştırma yapmak mümkün değildi. Alfa'nın benzeri olmalarına rağmen onunla ters

yönlere uzanmaları oldukça akıl karıştırıcı bir görüntüydü. Norton artık hafifçe geriye eğilerek onlara kısa bir göz atabilecek kadar kendine güven kazanmıştı. Sonunda bu merdivenlerin varlığını unutmanın en iyi şey olacağına karar verdi.

Rama ile ilgili olarak düşündüğü iki görüş düzeninin yanında hiç aklına getirmek istemediği bir görüntü daha vardı. Bu da ilk düşündüğü gibi dikey bir kuyu veya silindirde bu kez tıpkı bir sineğin eğri bir tavanda tepesi aşağı durması gibi kendinin tavandan aşağıya sallanmakta olduğu fikriydi -aşağıya elli kilometrelik bir düşme korkusu... Norton bu görüntünün zihnini kemirdiğini hissettiği her defasında bilinçsizce basamaklara sarılmamak için kendini zor tutuyordu.

Bu korkuların zamanla kaybolacağına ve özellikle uzayın gerçekleriyle karşılaşmak için yetiştirilmiş insanlar için Rama'nın bu gariplik ve harikalarının, korkunçluğunu kaybedeceğine emindi. Belki; Dünya'dan hiç ayrılmamış, onu çevreleyen yıldızları hiç görmemiş bir insan bu görüntülere dayanamazdı. Fakat, eğer bunlara göğüs gerecek insanlar varsa -inatçı bir kararlılıkla Norton kendine söz verdi- bunlar *Endeavour*'un Kaptan ve mürettebatı olacaktı.

Kronometresine göz attı, bu düşüncelere dalalı iki dakika olmuş, fakat sanki bir ömür geçmişti. Üzerindeki durgunluğu atmak için büyük çaba harcayarak, gittikçe zayıflayan çekim gücünde

kendini merdivenin son yüz metresinde yavaş yavaş yukarı çekmeye başladı. Giriş tüneline girmeden önce Rama'ya dönerek son kez hızla gözden geçirdi.

Son birkaç dakikada Rama yine değişmişti. Denizden bir sis yükselmekteydi. Hayalet şeklindeki dumanlar ilk dört yüz metreden sonra Rama'nın dönüş yönüne doğru keskin bir eğim yapıyorlar, sonra da yukarılara tırmanan havanın hızını arttırma çabası nedeniyle çalkantılı bir girdabın içinde kayboluyorlardı. Bu silindirik dünyanın alize rüzgârları göklerdeki düzenini kurmaya başlamıştı ve bilinmeyen çağların ilk tropik fırtınası başlamak üzereydi.

19

MERKÜR'ÜN UYARISI

Haftalar sonra ilk kez Rama Komitesi bütün üyelerinin katılmasıyla toplanmıştı. Profesör Solomons derin okyanus çukurlarında yönettiği maden arama araştırmalarını bırakarak Pasifik'in derinliklerinden çıkıp gelmişti. Ve Rama'nın cansız insan ürünlerinden başka şeyler taşıma olasılığı belirince Dr. Taylor'ın yeniden Komite'de görünmesi kimseyi şaşırtmamıştı.

Başkan, Rama'daki fırtına hakkındaki görüşü doğru çıkan Dr. Carlisle Perera'nın her zaman-

kinden daha çok gururlu ve tartışma kabul etmeyecek kadar iddialı olmasını bekliyordu. Fakat Dr. Perera'nın şaşılacak şekilde ağırbaşlı... hatta neredeyse sıkılganlığa varan tavrıyla, sanki bunlara layık değilmiş gibi, tebrikleri kabul ettiğini görünce sayın Büyükelçi çok şaşırdı.

Aslında uzay biyoloğu kendisini çok mahçup hissediyordu. Silindirik Deniz'in görülmeye değer bir görüntüyle çözülmesi olasılığı, fırtına rüzgârlarına göre çok daha belirgin olmasına rağmen o bunu gözden kaçırmıştı. Sıcak havanın yükseleceğini hatarlayıp sıcak buzun eriyip büzüleceğini düşünememek pek gurur duyacağı bir başarı değildi. Fakat, her şeye rağmen, kısa sürede bu duygulardan kurtulacak ve kendine olan güveni bütün heybetiyle geri gelecekti.

Başkan ona söz vererek, başka ne gibi iklim değişiklikleri beklediğini kendilerine açıklamasını istediği zaman, Dr. Perera sözlerini dikkatle seçme zorunluğunu duydu.

"Bir şeyi dikkate almanız gerek," diyerek söze başladı. "Rama gibi garip bir dünyanın meteorolojisi, bir sürü başka sürprizler gizleyebilir. Fakat, eğer hesaplarım doğru ise, artık başka fırtına olmayacak ve durum içerde yakında sakinleşecek. Güneş'e en yakın noktaya kadar hafif bir ısı yükselmesi olacak ve sonra... fakat bundan sonrası bizi ilgilendirmiyor, çünkü *Endeavour* bundan çok önce Rama'dan ayrılmış olacak."

"O halde yakında tekrar güvenle içeri girmek mümkün olabilir?"

"Şey... herhalde... bunu kesin şekilde kırk sekiz saat içinde anlayabiliriz."

Merkür Elçisi:

"Muhakkak içeri girmeliyiz" dedi. "Artık Rama hakkındaki her şeyi en kısa zamanda öğrenmek zorundayız. Durum şimdi tümüyle değişmiş bulunuyor."

"Ne demek istediğinizi bildiğimizi sanıyorum. Fakat lütfen bir açıklama yapar mısınız?"

"Elbette. Bugüne kadar Rama'nın cansız -hiç değilse idaresiz- olduğunu sanıyorduk. Fakat artık onun kaderine terk edilmiş bir enkaz olduğunu düşünemeyiz. Rama, içinde hiçbir hayat türü bulunmasa bile belki de, bizim için çok tehlikeli olabilecek belirli bir görevi yerine getirmek için programlanmış robot mekanizmalar tarafından yönetilmektedir. Şimdi söyleyeceğim şey size oldukça tatsız gelebilir, artık kendimizi koruma önlemlerini düşünmemiz gerekir."

Etraftan protesto sesleri yükselmeye başlamıştı. Başkan sessizliği yeniden sağlamak için elini kaldırdı.

"Baylar bırakın sayın Elçi bitirsin" dedi. "Ortaya konan fikri beğensek de beğenmesek de ciddiye almak zorundayız."

Dr. Conrad Taylor:

"Sayın Elçi'ye olan büyük saygıma rağmen"

derken sesi en saygısız tondaydı. "Kötü niyetli bir ziyaret korkusu gibi çocukça düşünceleri aklımızdan çıkarabiliriz. Ramalılar gibi çok ileri bir uygarlık düzeyine erişmiş yaratıkların buna paralel olarak gelişmiş bir ahlak anlayışları olmalıdır. Aksi takdirde, az daha bizim yirminci yüzyılda yapmak üzere olduğumuz gibi, kendilerini çoktan yok ederlerdi. Bu konuyu son kitabım *Ethos ve Cosmos*'da çok açık şekilde işlemiştim. Size göndermiş olduğum nüshayı herhalde almışsınızdır."

"Evet... teşekkür ederim... fakat bir sürü işin ağırlığı altında... biliyorsunuz... ne yazık ki takdim bölümünden ötesini henüz okuyamadım. Her şeye rağmen ana tezi biliyorum. Fakat dikkatinizi çekmek istediğim nokta şu... Bir karınca yığınına kötü niyetli bir davranışta bulunmasak bile yuvalarının yanına bir ev yapmaya kalkarsak..."

"Bu da Pandora hikayesi kadar sakat bir düşünce... bu... yıldızlararası yabancı düşmanlığından başka bir şey değil!"

Başkan araya girmek zorunda kaldı:

"Lütfen baylar! Bu konuşmalarla bir yere varamayız. Bay Elçi hâlâ söz sizde."

Başkan bu arada, aralarındaki üç yüz seksen bin kilometre mesafeden, tıpkı patlamaya hazır bir volkan gibi kendini zorla tutmaya çalışan Conrad Taylor'a dik dik bakıyordu. Merkür Elçi-

si:

"Teşekkür ederim," dedi. "Belki ortada hiçbir tehlike yoktur, fakat insan ırkının geleceği bahis konusu olunca hiçbir şeyi şansa bırakamayız. Ve... açıkça söylemek gerekirse biz Merkürlüler bu işle daha çok ilgileniyoruz. Alarma geçmek için de herkesten fazla nedenimiz var."

Dr. Taylor duyulabilir bir şekilde homurdandı, fakat Ay'dan gelen ikinci bir dik bakışa boyun eğerek konuşmadı.

Başkan sordu:

"Neden diğer gezegenlerden daha çok Merkür?"

"Durumun dinamiklerine dikkat edin. Rama şu anda bizim yörüngemiz içinde. Güneş etrafında dönerek tekrar uzaya yol alacağı yalnız bir varsayımdan ibaret. Ya frenleme manevralarına başlarsa? Bunu yaparsa Güneş'e en yakın noktada yapacaktır, yani bugünden başlayarak otuz gün sonra. Bilim adamlarım bana, eğer orada tüm hız değişimi gerçekleşirse, Rama'nın Güneş'ten yirmi beş milyon kilometre uzakta dairesel bir yörüngeye yerleşebileceğini söylediler. Oradan da Rama bütün Güneş Sistemi'ne hâkim olabilir."

Uzun bir süre kimse -Conrad Taylor bile- bir kelime konuşmadı. Komite üyelerinin hepsi, elçilerinin açık şekilde gösterdiği gibi, şu Merkürlülerin ne çetin insanlar olduğunu düşünüyorlardı.

Birçoklarına göre Merkür, cehennemin çok ya-

kın bir örneğiydi ve daha kötüsüne rastlanıncaya kadar da öyle kalacaktı. Fakat Merkürlüler; yıllarından daha uzun günleri, çifte gün doğuş ve batışları, erimiş madenden nehirleri olan bu garip gezegenleriyle gurur duyuyorlardı. Ay, Mars hatta diğer gezegenler onunla kıyaslanmayacak kadar rahat bir ortam içindeydiler. İnsanlık -eğer bir gün başarabilirse- Venüs'e ininceye kadar Merkür'den daha düşman bir çevre ile karşılaşmayacaktı.

Fakat, her şeye rağmen bu dünya birçok nedenle Güneş Sistemi'nin anahtarı durumuna gelmişti. Geçmişe bakıldığı zaman çok belirgin olan bazı şeylerin o zaman gözden kaçmış olduğu anlaşılıyordu. Gerçek anlaşıldığı zaman ise Uzay Çağı başlayalı yüz yılı geçmişti ve artık Merkürlüler bu gerçeği kimsenin unutmasına izin vermeyecek şekilde davranıyorlardı.

İnsanlar daha Merkür'e gelmeden önce, gezegenin anormal yoğunluğu onun ağır elementler bakımından çok zengin olduğu hakkında bir takım ipuçları vermişti. Şimdi ise, zenginliği hâlâ herkesi hayrete düşürüyor ve medeniyetin gerektirdiği temel madenlerin bir gün tükenmesi endişesini en az bin yıl için erteliyordu. Ve bu zenginlik, bulunabilecek en iyi yerdeydi. Güneş enerjisinin soğuk Dünya'dan on kat fazla olduğu bir yerde.

Sonsuz enerji -sonsuz metal... işte Merkür buy-

du. Büyük manyetik fırlatıcıları işlenmiş ürünleri Güneş Sistemi'nin herhangi bir yerine gönderebilirdi. Ayrıca Merkür sentetik transuranyum izotopları veya saf radyasyon halinde enerji de ihraç edebiliyordu. Hatta bir gün Merkür lazerlerinin dev Jüpiter'i eriteceği öne sürülüyordu. Fakat böyle bir söylenti bile diğer gezegenlerde hoş karşılanmıyordu. Jüpiter'i pişirebilecek kadar gelişmiş bir teknoloji, gezegenlerarası şantaj için çok özendirici bir unsur olurdu.

Böyle bir kuşkunun varlığı Merkürlülere karşı genel tutumu oldukça etkilemişti. Onlar; dayanıklılık ve mühendislik ustalıkları nedeniyle saygı görürler ve böyle korkulu bir dünyayı fethedebilmeyi başardıklarından dolayı da takdir edilirlerdi. Fakat kimse tarafından sevilmez ve aynı oranda da güvenilmezlerdi.

Diğer taraftan, onların görüşlerinin de haklı bir yönü olduğunu düşünmek mümkündü. Sık sık yapılan bir şakaya göre Merkürlüler Güneş'e kendi arazileri gözüyle bakarlardı. Tıpkı bir zamanlar Vikinglerin denize, Nepallilerin Himalayalara ve Eskimoların da tundralara bağlılığı gibi onlar da Güneş'e derin sevgi ve nefret hisleri ile bağlıydılar. Eğer hayatlarına hükmeden, onu kontrol eden bu doğal güç ile aralarına başka bir şey girerse huzursuz olacakları ve bunu kabul etmeyecekleri bir gerçekti.

Başkan sonunda sessizliği bozdu. Hindistan'da

bulunduğu zamanlar Güneş'in nasıl sıcak olduğunu hatırlıyordu, Merkür'ün Güneş'ini düşünmek bile istemiyordu. Merkürlüleri incelikten yoksun teknolojik barbarlar olarak kabul etmesine rağmen, her konuyu çok ciddiye aldıklarını iyi biliyor ve ona göre davranıyordu. Yumuşak bir sesle:

"Söylediklerinizde haklı taraflar var Sayın Elçi" dedi. "Bir öneriniz var mı?"

"Evet Sayın Başkan. Alınacak önlemleri düşünmeden önce bazı gerçekleri öğrenmemiz lazım. Rama'nın -eğer bu terimi kullanmamız doğru ise -coğrafyasını çok iyi biliyoruz. Fakat onun neler yapabileceği hakkında hiçbir bilgimiz yok. Bütün meselenin anahtarı da işte burada; Rama'nın itici bir güç sistemi var mı? *Yörünge değiştirebilir mi?* Bu konuda Dr. Perera'nın görüşleriyle çok ilgileniyorum."

Uzay biyoloğu:

"Bu konu üzerinde çok düşündüm," dedi. "Elbette Rama'ya şimdiki hızı ve yörüngesi itici bir tür roketle sağlanmış. Fakat bunun dışa takılı bir roket olduğu belli. Eğer geminin içinde böyle bir sistem olsaydı bir izini bulurduk. Dış kabuğun bir yerinde roket egzos boruları veya buna benzer şeyler görmemiz lazımdı."

"Gizlenmiş olabilir."

"Doğru, fakat bundan bir sonuç çıkmaz, çünkü yakıt tankları, enerji kaynakları nerede? Ana göv-

de tümüyle katı. Bunu sismik araştırmalarla kesin olarak saptadık. Kuzey kutbundaki tünellerin hepsi de hava kabini sistemlerini oluşturuyor.

Geriye Kumandan Norton'un on kilometre genişliğindeki su şeridi nedeniyle henüz geçemediği Rama'nın güney ucu kalıyor. Güney Kutbunda ilgi uyandıran çeşitli mekanizmalar ve değişik yapılar var -fotoğraflarını gördünüz. Acaba bunlar nedir? İçinizden biri tahmin yürütebilir mi? Hiçbir şeyden emin olamayız. Fakat emin olduğum bir tek şey var. Eğer Rama'nın bir tür itici güç sistemi varsa, bu tümüyle bizim şimdiki bilgilerimizin dışında bir şey olmalı. Aslında bu güç herkesin iki yüzyıldır sözünü ettiği inanılmaz 'Uzay Sürüşü' olabilir."

"Bunu imkansız olarak kabul etmiyor musunuz?"

"Elbette hayır. Eğer Rama'nın Uzay Sürüşü ile yol aldığını kanıtlayabilirsek -nasıl işlediği hakkında hiçbir şey öğrenemesek bile- en büyük buluşu yapmış oluruz. Hiç değilse böyle bir şeyin mümkün olabileceğini anlamış oluruz."

Dünya Elçisi şaşkın bir ifadeyle sordu:

"Bu Uzay Sürüşü nedir?"

"Roket prensiplerine göre çalışmayan bir tür itici güç sistemi Sir Robert. Çekim gücünü yok etmek -eğer mümkün olursa- bu işi mükemmel görebilir. Şu anda böyle bir sürüşü nasıl sağlayabileceğimize dair hiçbir bilgimiz yok. Çoğu bilgin-

ler böyle bir şeyin varlığından bile kuşku duyuyorlar."

Profesör Davidson araya girdi:

"Böyle bir şey yoktur. Newton bunu çok güzel açıklamıştır. Tepkisi olmayan bir hareket sağlanamaz. Uzay Sürüşü bir saçmalık. Bana inanın."

Perera olağandışı bir yumuşaklıkla:

"Haklı olabilirsiniz," dedi. "Fakat, eğer Rama'nın Uzay Sürüşü yoksa, hiçbir sürüşü yok demektir. Çünkü bildiğimiz itici güç sistemleri ve bunlar için gerekli büyük yakıt tankları için hiç yer ayrılmamış."

Dennis Solomons:

"Yani" dedi. "Koca bir dünya itile kakıla döndürülmüş... Peki içindeki cisimlere ne diyorsunuz? Hepsinin dağılıp saçılması gerekirdi. Akıl alır şey değil."

"Haklısınız, fakat belki de hızlandırma çok yavaş olmuştur. En büyük problem Silindirik Deniz'deki su olmalıydı. Onu dökülmeden nasıl korumuşlar..."

Perera'nın sesi yavaşlayarak kayboldu ve gözleri parlamaya başladı. Birden başlayan bir sara nöbetine veya kalp krizi sancılarına kapılmış gibi görünüyordu. Meslektaşları onu kaygıyla izlerken birden kendini toparladı ve yumruğunu önündeki masaya vurarak haykırdı:

"Elbette! Bu her şeyi açıklıyor! Güney kıyılarındaki uçurum... şimdi anlam kazanıyor!" Ay Elçisi

homurdandı:

"Benim için değil."

Sanki orada bulunan bütün diplomatların adına konuşmuştu. Perera sözlerine devam ederken heyecanla önündeki haritayı açtı:

"Rama'nın şu uzunlamasına kesitine bir bakınız. Sizde de bu haritanın kopyaları var. Silindirik Deniz iki uçurum arasında kalıyor ve Rama'yı içten tümüyle çevreliyor. Kuzeydeki uçurum yalnız elli metre yükseklikte, güneydeki uçurumun ise yaklaşık olarak yarım kilometre yüksekliği var. Bu büyük fark neden? Hiçbirimiz buna mantıklı bir neden bulamadık. Fakat, Rama'nın kendisini ileri doğru itebildiğini ve kuzey ucu önde olmak üzere hız kazanabildiğini kabul edersek, denizdeki su geriye doğru hareket eğilimi gösterecek ve güney taraftaki su düzeyi yükselecektir -belki de yüzlerce metre. Böylece uçurum onu önleyecektir. Bir hesaplayalım..."

Perera çılgınca hesap yapmaya başladı. Şaşılacak kadar kısa süre sonra -yirmi saniyeden fazla sürmüş olamazdı- başını kaldırarak onlara zaferle baktı.

"Bu uçurumların yüksekliklerini bilince Rama'nın ulaşabileceği en son hızı hesaplamak mümkündür. Eğer yerçekimi gücünün yüzde ikisinden fazla hız yaparsa deniz güney kıtasını kaplayacaktır."

"Ellide bir gee! Fakat bu çok büyük bir hız de-

ğil."

"On milyon megatonluk bir kütle için yeterlidir. Ve astronomik manevralar için de gerekli olan budur."

Merkür Büyükelçisi:

"Çok teşekkür ederiz Dr. Perera," dedi. "Bize üzerinde düşünmemiz gereken çok şey verdiniz. Sayın başkan, Kumandan Norton'a güney kutbu bölgesini muhakkak incelemesinin çok önemli olduğunu bildirebilir miyiz?"

"Elinden geleni yapıyor. Biliyorsunuz deniz büyük bir engel oluşturuyor. Bir çeşit sal yapmaya uğraşıyorlar, böylece hiç olmazsa New York'a ulaşabilecekler."

"Güney kutbu çok daha önemli olmalı. Bu arada bu konuları Genel Meclis'e götürmek istiyorum, onayınızı alabilir miyim?"

Hiçbir itiraz -Dr. Taylor'dan bile- yoktu. Fakat tam Komite üyeleri önlerindeki düğmeleri çevirerek devreleri kapatmak üzereyken Sir Lewis elini kaldırdı.

Yaşlı tarihçi çok ender konuşurdu, fakat konuştuğu zaman da herkes dinlerdi. "Kabul edelim ki Rama'yı *canlı* ve yukarda saydıklarınızı yapabilecek kapasitede bulduk. Askeri çevrelerde eski bir deyim vardır: 'Kapasite bir niyet anlamına gelmez'." Merkür elçisi sordu:

"Onun niyetini anlamak için ne kadar bekleyebiliriz? Anladığımız zaman ise, belki de çok geç

kalmış olacağız."

"Zaten şu anın bile çok geç olduğuna inanıyorum. Kanımca artık Rama'yı etkileyebilmek için elimizden bir şey gelmez. Aslında istesek de ona bir şey yapabilir miydik pek sanmıyorum."

"Bunu kabul etmiyorum Sir Lewis. Eğer gerekirse, yapabileceğimiz çok şey var. Fakat zaman tehlikeli bir şekilde kısalıyor. Şunu unutmamalıyız: Rama Güneş'in alevleriyle ısınan bir kozmik yumurtadır. Her an çatlayabilir."

Komite başkanı Merkür Elçisi'ne hayretle bakakaldı. Bütün diplomatlık yaşamı boyunca böyle hayrete kapıldığı çok enderdi.

Bir Merkürlünün konuşmasını böyle şiirsel bir hayal gücüyle süsleyebileceği aklının köşesinden bile geçmezdi.

20

VAHİY KİTABI

Mürettebattan biri ona "Kumandan" veya daha kötüsü "Bay Norton" diye hitap ettiği zaman ortada ciddi bir şey var demekti. Norton, Boris Rodrigo'nun ona bu şekilde hitap ettiğini hatırlamıyordu. Demek ki, iş daha da ciddi diye düşündü. Kabinin kapısı kapanırken Norton sordu:

"Mesele nedir Boris?"

"Kumandanım Dünya'ya direkt bir mesaj göndermek için gemi önceliği hakkını kullanma izni istiyorum."

Bu, yeni değil, fakat ender rastlanan bir durumdu. Dünya ile normal haberleşme en yakın gezegen kanalı ile yapılıyordu. Şu günlerde Merkür'ün aracılığını kullanıyorlardı. Aslında, arada bir gezegen bile olsa gönderilen haberin Dünya'ya ulaşması için çok kısa bir süre yeterliydi. Fakat, genellikle haberler, ilgili şahsın masasına beş veya altı saatlik gecikmelerle varabiliyordu, yani, zamanın yüzde doksan dokuzu boş yere harcanıyordu. Bu arada çok acele durumlar için kaptanın takdir hakkına bırakılan daha direkt, fakat daha pahalı kanallar kullanılabiliyordu. Norton:

"Biliyorsun" dedi. "Bunun için bana çok geçerli bir neden göstermek zorundasın. Çünkü elde bulunan bütün kanallarımız Dünya'ya bilgi nakli için tı-

kanmış durumda. Bu acele iş kişisel bir konu mu?"

"Hayır kumandanım, bu ondan daha önemli bir şey. Ana Kilise'ye bir haber göndermek istiyorum."

Norton içinden 'Tamam' diye söylendi 'Şimdi bunun içinden nasıl çıkacağım!'

"Bunu açıklarsan çok memnun olurum."

Norton bu soruyu merakı kadar başka nedenlerle de soruyordu. Eğer haberleşmenin böyle yoğun olduğu bir zamanda Boris'e istediği önceliği verecek olursa, ilerde bu nedenle karşılaşabileceği bir soruya cevabı hazır olmalıydı.

Karşısındaki sakin, mavi gözler onunkilere dikilmiş bakıyordu. Norton Boris'in kendine güvenli ve sakin halini kaybettiğini hiç görmemişti. Filodaki bütün "Kozmonot-İsa" üyeleri de Boris gibiydiler. Bu, inançlarının onlara sağladığı yararlardan biriydi; ayrıca onların iyi birer uzay adamı olmalarına yardımcı oluyordu. Fakat bazen bu kesin inançları, kendilerine bu kilisenin vahyi inmemiş talihsizler arasında hoşnutsuzluk yaratıyordu.

"Rama'nın amacıyla ilgili kumandanım. Bunu anladığımı sanıyorum."

"Devam et."

"Duruma bir bakın. İşte tümüyle boş ve içinde hayat olmayan bir dünya -fakat insan yaşamına elverişli. Suyu var, soluk alabildiğimiz bir atmos-

feri var. Uzayın sonsuz derinliklerinden kusursuzca ayarlanmış bir şekilde Güneş Sistemi'ne geliyor. Eğer bu bir rastlantı ise oldukça inanılmaz bir şey. Diğer taraftan çok yeni... *sanki hiç kullanılmamış gibi*."

Norton 'Bütün bunları defalarca konuştuk' diye düşündü. Boris'in bunlara ekleyebileceği ne olabilirdi?

"İnancımız bize, ne biçimde, nasıl geleceğini belirtmemiş olmasına rağmen, böyle bir ziyareti beklememizi söylüyor... İncil'de de bazı ipuçları var. Bu eğer ikinci geliş değilse, ikinci kıyamet işaretidir. Biliyorsunuz Nuh'un hikayesi birincisini anlatmaktadır. Ben Rama'nın kozmik bir 'Nuh Gemisi' olduğuna ve buraya kurtarılmaya değer olanları kurtarmaya geldiğine inanıyorum."

Kaptanın kabinine bir süre sessizlik çöktü. Norton söyleyecek söz bulamıyor değildi. Aksine aklına o kadar çok soru geliyordu; bunlardan hangisinin Boris'i incitmeyeceğini düşünüyordu. Sonunda elinden geldiği kadar yumuşak ve anlayışlı tonla konuşmaya çalıştı:

"Bu çok ilginç bir fikir. Her ne kadar seninle aynı inancı paylaşmıyorsak da bu insana boşuna ümit verecek türden makul bir görüş."

Norton kendi dinsel görüşlerinden sıyrılmış, ikiyüzlü ya da övgü dolu bir şekilde davranmıyordu. Ama Rodrigo'nun fikirleri şimdiye kadar duyduğu en az yarım düzine teori kadar ikna

ediciydi. Eğer insan ırkının başına bir felaket gelmek üzere olsa ve yardımsever üstün zekâlı yaratıklar bunun farkına varsa... evet bu da bir fikirdi ve bu duruma uygun bir açıklama oluyordu. Fakat hâlâ ortada bazı problemler vardı.

"Birkaç soru soracağım Boris. Rama üç hafta sonra Güneş'e en yakın noktaya varacak, sonra onun çevresinde dönerek geldiği hızla Güneş Sistemi'ni dönmemek üzere terk edecek. İnandığı gibi bir Yargılama Günü'ne veya şu... seçilmiş insanları buraya taşımak için pek zaman yok. Fakat sen bunun yapılabileceğini söylüyorsun."

"Çok doğru. Çünkü Rama Güneş'e en yakın noktaya ulaştığı zaman hızını azaltacak ve bir park yörüngesine girecek. Belki de Dünya'nınkine en uzak noktada bir yörünge olacak. Burada yeniden bir hız değişimi yaparak Dünya ile buluşmayı sağlayacak."

Bu açıklama rahatsız edici şekilde ikna ediciydi. Eğer Rama, Güneş Sistemi'nde kalmak isterse izleyeceği en iyi yol bu olacaktı. Bu büyük hızda yavaşlamanın en iyi yolu Güneş'e mümkün olduğu kadar çok yanaşmak ve frenleme manevralarına orada başlamaktı. Eğer Rodrigo'nun teorisinde bir gerçek -veya bunun başka bir şekli- varsa yakında denenmeye koyulacaktı.

"Bir nokta daha Boris. Rama'yı şimdi ne kontrol ediyor?"

"Bu konuda öğütte bulunan bir öğreti yok. Tü-

müyle bir robot olabilir. Veyahut da... bir ruh. Bu da içinde neden biyolojik hayat türü bulamadığımızı açıklar."

'*Perili asteroit*'... bu isim niçin birdenbire aklına gelivermişti. Sonra yıllar önce okuduğu saçma bir hikaye olduğunu hatırladı. Boris'e bu hikayeyi okuyup okumadığını sormamanın daha iyi olacağını düşündü. Diğer inanmışların da bu tür kitaplardan hoşlandıkları kuşkuluydu.

Norton birden kararını verdi.

"Sana ne yapacağımızı söyleyeyim Boris," dedi. Bu konuşmayı daha zor şekle sokmadan bitirmek istiyor ve iyi bir çözüm yolu bulduğuna inanıyordu.

"Düşüncelerini... eh... bin bite sığacak kadar özetleyebilir misin?"

"Evet, zannederim."

"Güzel, eğer bu fikirleri açık bir bilimsel teori şekline de sokabilirsen, en öncelikli yoldan Rama Komitesi'ne ve aynı anda kopyasını da Kilise'ne yollarım. Böylece herkes memnun olur."

"Teşekkür ederim kumandanım. Beni çok sevindirdiniz."

"Oh, bunu vicdanımı rahatlatmak için yapıyorum sanma. Komite'nin bu rapor üzerine ne yapacağını merak ediyorum. Seninle bu fikrinin bazı yerlerinde aynı şekilde düşünmememe rağmen, önemli bir noktaya değinmiş olabilirsin."

"Bunu Güneş'e en yakın noktada anlayacağız,

değil mi?"

"Evet, anlayacağız."

Boris Rodrigo kabini terk ettiği zaman Norton kaptan köprüsünü arayarak gerekli emirleri verdi. İçinden bu problemi oldukça temiz bir şekilde çözdüğünü düşünüyordu. Hem ya Boris haklıysa...

Kurtarılanlar arasında olma şansını artırmış olabilirdi.

21

FIRTINADAN SONRA

Alfa hava kabini kompleksinin artık tanıdık koridorlarında ilerlerken Norton sabırsızlıklarının tedbirli davranmalarını yendiğini düşünüyordu. E*ndeavour*'un güvertesinde, gerektiği zaman hemen havalanıp Rama'yı terk etmeye hazır bir şekilde, kırk sekiz saat -iki kıymetli gün- beklemişlerdi. Fakat hiçbir şey olmamış, Rama'nın içinde bırakılan aletler hiçbir olağandışı uyarı kaydetmemişti. Ana girişteki televizyon kamerası da ümitlerini boşa çıkarmış ve görüş sınırını birkaç metreye indiren ve daha yeni çekilmeye başlayan bir sisle körlenmişti.

Son hava kabininin kapısını açıp ana girişin etrafına ağ gibi gerdikleri iplerin çevresinde yüzmeye başlayınca, Norton ışıktaki değişikliğe çok

şaşırdı. Işık artık acı bir mavilikte değildi. Çok daha yumuşak ve nazik şekilde parıldıyor ve ona Dünya'daki hafif sisli ve aydınlık bir günü hatırlatıyordu.

Bu dünyanın ortasına, eksene doğru baktı ve Güney Kutbundaki garip dağlara kadar her yeri kaplayan şekilsiz ve beyaz bir tünelden başka bir şey göremedi. Rama'nın içi tümüyle bulutlarla kaplıydı ve aşağıdaki düzlüğün görülebileceği herhangi bir boşluk yoktu. Bu bulut tabakasının doruğu kesin bir biçimle sınırlanmıştı. Bulutlar bu dönen dünyada beş veya altı kilometre genişliğinde ve içinde birkaç tek sirrus bulutu bulunan bir ana göbek bırakarak, büyük bir silindirin içinde daha küçük bir silindir oluşturmuştu.

Bu olağanüstü büyük bulut borusu her yanından Rama'nın altı yapay güneşi tarafından aydınlatılıyordu. Kuzey kıtadaki üç tanesinin dağılan ışık şeritleri halinde oldukça belirgin olmasına karşılık, Silindirik Deniz'in arka tarafında kalanlar devamlı ve parlak bir şerit halinde birleşmişti.

Norton kendine bu bulutların altında şimdi neler olduğunu sordu. Fakat hiç olmazsa bulutları Rama'nın ekseni etrafında mükemmel bir simetri ile toplayan fırtına dinmişti. Başka sürprizler olmadığı sürece aşağıya inmekte bir sakınca yoktu.

Bu dönüş gezisinde, Rama'ya ilk derin inişi yapan takımı kullanmak en uygun yol olacaktı. Çavuş Myron -tıpkı *Endeavour*'un bütün diğer mü-

rettebatı gibi- artık Dr. Ernst'in fiziksel şartlarına tümüyle uyabiliyordu, hatta çavuş ikna edici bir samimiyetle eski üniformalarını bir daha hiç giymeyeceğini söylüyordu.

Norton; Mercer, Calvert ve Myron'un hızla ve kendilerine güvenerek merdivenlerden nasıl kaydıklarını seyrederken ne kadar çok şeyin değiştiğini düşündü. İlk seferde soğuk ve karanlığa inmişlerdi, şimdi ise ışık ve sıcaklığa doğru ilerliyorlardı. Ayrıca daha evvelki inişlerinde Rama'nın ölü olduğuna emindiler. Bu düşünce hâlâ biyolojik anlamda gerçek olabilirdi. Fakat artık birşeyler harekete geçmişti. Boris Rodrigo'nun sözleri belki de çok şeyi açıklıyordu. Rama'nın ruhu uyanmıştı.

İlk merdivenin dibindeki platformdan daha aşağıya inmeye hazırlanıkları zaman Mercer her zamanki atmosfer testini yapmaya başladı. Bazı şeyleri her zaman çok ciddiye alırdı; hatta çevresindekilerin oksijen aygıtları olmadan rahatça nefes aldıklarını görse bile başlağını açmadan önce atmosferi muhakkak kontrol ettiği bilinirdi. Böyle aşırı tedbirli oluşunun nedeni sorulduğunda:

" Çünkü insan duyuları yeterince duyarlı değildir de ondan" diye cevap verirdi, "bir an iyi olduğunuzu sanırsınız, fakat ikinci derin nefesinizde yüzüstü yere düşebilirsiniz."

Ölçü aygıtını inceledikten sonra homurdandı:

"Kahretsin!"

Calvert sordu:

"Ne oldu?"

"Bozulmuş, çok yüksek rakam gösteriyor. Garip, böyle bir arızası olduğunu sanmıyordum. Kendi soluma devremde deneyeceğim."

Ufak analiz aygıtının fişini oksijen aygıtının kontrol deliğine soktu, sonra bir süre düşünceli bir şekilde durdu. Arkadaşları korkuyla karışık bir ilgiyle onu izliyorlardı. Karl'ı rahatsız eden bir şeyin çok ciddiye alınması gerekirdi.

Aleti fişten çıkardı, tekrar Rama'nın atmosferini kontrol için kullandı, sonra ana girişe seslendi:

"Kaptan, oradaki oksijen oranını ölçer misiniz?"

Sorusunun cevabını alması gereğinden fazla sürdü, sonra telsizden Norton'un sesi duyuldu:

"Benim ölçü aletim bozuk galiba."

Mercer'in yüzünde hafif bir gülümseme dolaştı:

"Yüzde elliden fazla değil mi?"

"Evet, bu ne demek oluyor?"

"Bu, hepimiz başlıklarımızı çıkarabiliriz demek oluyor. Ne dersiniz?"

Norton, Mercer'in sesindeki alaycı tonla cevap verdi:

"Emin değilim. Her şey o kadar gerçek olamayacak kadar mükemmel ki!"

Bütün uzay adamları gibi Kumandan Norton da gerçek olamayacak kadar mükemmel olan

şeylere karşı büyük kuşku duyardı.

Mercer başlığının camını biraz aralayarak tedbirli bir nefes aldı. İlk kez olarak bu yükseklikte hava, mükemmel nefes alınabilecek nitelikteydi. Geçtikleri günlerde mürettebat arasında çeşitli solunum yakınmalarına yol açan aşırı kuruluk ve küf kokulu ölü hava yok olmuştu. Buna denizdeki buzların erimesinin yol açtığı kuşkusuzdu. Nem oranı şaşırtıcı biçimde yüzde seksendi. Havada insana hoş gelen bir sıcaklık ve nem vardı. Mercer 'tropik bir sahildeki bir yaz akşamı gibi tıpkı' diye düşündü. Rama'nın içindeki iklim son birkaç gün içinde çarpıcı bir şekilde değişmişti.

Fakat neden? Artak nem bir problem değildi, fakat oksijen oranındaki şaşırtıcı artışı açıklamak çok zordu.

Tekrar inişe başladıkları zaman Mercer kafasından bir sürü hesap yapmaya başladı, birdenbire bulut katmanına girdikleri zaman hâlâ tatmin edici bir sonuca ulaşamamıştı.

Geçişin çok ani oluşu onlar için çarpıcı bir deney oldu. Berrak bir havada, düzgün maden trabzanlar üzerinde, bu dörtte bir çekim bölgesinde fazla hız kazanmamak için elleriyle fren yaparak kayarlarken, birdenbire etrafı körelten beyaz bir sis içine girmişler ve görüş uzaklığı birkaç metreye düşmüştü. Mercer o kadar çabuk fren yaptı ki arkasından kayan Calvert az daha ona çarpıyordu; fakat Myron Calvert'e öyle bir tosla-

dı ki onu trabzandan aşağıya yuvarlıyordu.

"Yavaş olun" dedi Mercer. "Birbirimizi ancak görecek kadar aralıklı kayalım. Fakat hızlanmamaya dikkat edin, çünkü birdenbire durmam gerekebilir."

Korku veren bir sessizlikte sisin içinde kayarak inmeye devam ettiler. Calvert, Mercer'i on metre kadar önünde belirsiz bir gölge şeklinde görebiliyordu, arkasına baktığı zaman ise Myron aynı uzaklık ve görüntüdeydi. Bir bakıma bu, Rama gecesinin karanlığında kaymaktan daha ürkütücüydü. İlk inişlerinde hiç olmazsa ışıklar, önlerinde ne olduğunu onlara gösteriyordu. Fakat bu durum, kötü görüş şartları altında açık denizde dalış yapmaya benziyordu.

Ne kadar yol aldıklarını söylemek imkânsızdı. Calvert hemen hemen dördüncü platforma yaklaştıklarını düşünürken Mercer bir daha ani bir fren yaptı. Bir araya geldikleri zaman onlara fısıldadı:

"Dinleyin! Bir şey duyuyor musunuz?"

Bir dakika kadar sonra Myron:

"Evet" dedi. "Rüzgâr sesine benziyor."

Calvert bundan pek emin değildi. Başını sağa sola çevirerek sisin içinden onlara kadar gelen hafif mırıltının yerini bulmaya çalıştı, sonra ümitsiz bir şekilde vazgeçti.

Kaymaya devam ettiler, dördüncü platforma vardılar ve beşinciye doğru yola koyuldular. Bu

arada ses tanıdık bir şekle bürünerek gittikçe güçleniyordu. Beşinci platforma inen basamakların tam yarısına gelmişlerdi ki Myron onlara seslendi:

"Şimdi tanıdınız mı?"

Daha önce de tanıyabilirlerdi; fakat bu, yeryüzünden başka bir dünyaya yakıştırmayı düşünmedikleri bir şeydi. Sisin içinden gelen ve uzaklığını tam olarak saptayamadıkları bu ses, yüksek bir yerden devamlı dökülen bir suyun gürültüsüydü.

Birkaç dakika sonra buluttan tavan başladığı gibi birdenbire bitiverdi ve üzerlerindeki alçak bulutlardan yansıyan ışıkla daha çok aydınlanan Rama gündüzünün göz kamaştıran parlaklığına çıktılar. İyi tanıdıkları o eğri düzlük altlarındaydı, şimdi aklın ve duyuların daha rahat kabul edebileceği bir biçimdeydi. Çünkü tam çemberi bulutlar nedeniyle görülemiyordu. Geniş bir vadi boyunca baktıklarını farz etmek çok kolaydı ve böylece denizin yukarı doğru olan eğimi de *dışa doğru* gibi gözüküyordu.

Beşinci ve sondan bir evvelki platformda bulutlardan artık kurtulduklarını haber vermek ve dikkatli bir gözlem yapmak için durdular. Gördükleri kadarıyla aşağıdaki düzlükte hiçbir şey değişmemişti. Fakat, yukarıda, kuzey kubbede Rama başka bir harikayı sergilemeye başlamıştı.

Demek duydukları sesin geldiği yer burasıydı?

Üç veya dört kilometre uzakta, çıkış yeri bulutların arasına gözlenmiş bir şelale görünüyordu. Uzun bir süre neredeyse gözlerine inanamayan bir sessizlikle bu görüntüyü seyrettiler. Mantıkları onlara bu dönen dünyada düşen hiçbir cismin düz bir hat boyunca ilerleyemeyeceğini söylemesine rağmen, çıktığı yerden itibaren Rama'nın eğimine uygun olarak kilometrelerce uzunlukta bir eğri çizerek denize dökülen bu şelalede insanı ürküten müthiş bir doğadışı görüntü vardı.

En sonunda Mercer:

"Eğer Galileo bu dünyada doğmuş olsaydı" dedi. "Dinamik kanunlarıyla uğraşırken aklını kaçırırdı."

Calvert cevap verdi:

"Ben o kanunları biliyorum ve aklımı da kaçırmak üzereyim. Bu görüntü seni rahatsız etmiyor mu profesör?"

Çavuş Myron:

"Neden etsin?" dedi. "Coriolis (yana çekim) Etkisini çok açık şekilde kanıtlayan mükemmel bir gösteri bu. Öğrencilerimden bazılarına bunu gösterebilmeyi çok isterdim."

Mercer düşünceli bir şekilde Silindirik Deniz'in eğri şeridini seyrediyordu:

"Suya ne olduğuna dikkat ettiniz mi?" diye sordu.

"Evet... artık koyu mavi değil, sanki bezelye yeşili... bu neyi gösteriyor?"

"Belki de bir zamanlar Dünya'da olmuş bir şeyi gösteriyor. Dr. Laura denizi hayat verebilmek için biraz çalkalanması gereken organik bir çorba olarak nitelemişti. Belki de şimdi onun dedikleri olmuştur."

"Birkaç gün içinde Dünya'ya göre milyonlarca yıllık bir dönem geçirmiş."

"Son tahminlere göre üç yüz yetmiş beş milyon yıllık bir dönem... Demek ki oksijen bu nedenle artmış. Hayat olmayan bir aşamadan fotosentez yapan bitkilere kırk sekiz saat içinde sıçramak... Rama yarın ortaya daha neler çıkaracak çok merak ediyorum."

22

SİLİNDİRİK DENİZDE YOLCULUK

Merdivenlerin dibine ulaştıkları zaman bir şaşkınlık daha geçirdiler. İlk bakışta kamptan geçen bir şeyin orayı altüst ettiğini ve bazı küçük eşyayı da alıp götürdüğünü sanmışlardı. Fakat kısa bir incelemeden sonra kapıldıkları telaş bir tür utanmayla karışık duyguya dönüştü.

Sanık yalnız rüzgârdı. Bıraktıkları bütün eşyayı oradan ayrılmadan bağlamış olmalarına rağmen bazı ipler fevkalâde kuvvetli boralar yüzünden kopmuş olmalıydı. Dağılmış olan eşyalarını toplamak ve düzeltmek kim bilir kaç günlerini ala-

caktı.

Öte yandan ortada başka önemli bir değişiklik göze çarpmıyordu. Hatta baharın kısa ömürlü fırtınası sona erdikten sonra Rama'nın sessizliği de geri gelmişti. Ve orada, düzlüğün sonunda, milyonlarca yıldır üzerinde gidecek gemiyi bekleyen sakin bir deniz vardı.

"İçinizden biri bir şişe şampanya ile bu yeni gemiye isim vermeyecek mi?"

"Gemide şampanya olsaydı bile, böyle canicesine harcanmasına izin vermezdim. Hem artık çok geç, onu denize indirdik bile."

"Hiç olmazsa yüzüyor. İddiayı kazandın Jimmy. Dünya'ya döndüğümüzde borcumu öderim."

"Bir isim koymalıyız, teklifi olan var mı?"

Bu şakalaşmalara neden olan cisim şimdi, Silindirik Deniz'e inen merdivenlerin biraz ötesinde, sakin sularda hafif hafif sallanıyordu. Bu, altı tane boş malzeme fıçısının hafif bir maden çerçeve ile birleştirilmesiyle yapılmış küçük bir saldı. Onu Alfa kampında inşa etmek, birleştirmek ve on kilometrelik düzlükte kolayca takılıp çıkarılabilen tekerlekler üzerinde deniz kıyısına kadar taşımak bütün mürettebatın birkaç günlük enerjisini tüketmişti. Bu çaba, karşılığı alınması gereken bir kumardı.

Kazanılacak ödül göze alınacak riske değerdi.

Beş kilometre ötede, gölgesiz aydınlığın ortasında, muammalı kuleleriyle parıldayan New York, Rama'ya girdikleri günden beri onlarla alay edercesine yükseliyordu.

Hiç kimsenin bu şehrin -ya da her neyse- bu dünyanın gerçek kalbi olduğundan kuşkusu yoktu. Rama'da başka hiçbir şey yapamasalar bile, New York'a ulaşmaları şarttı.

"Hâlâ gemiye bir isim veremedik Kaptan, ne diyorsunuz?"

Norton güldü, fakat sonra birden ciddileşerek:

"Bir isim buldum" dedi. "Ona *Resolution* adını verelim."

"Neden?"

"Bu Cook'un gemilerinden birinin ismiydi. Güzel bir isimdir, hayırlı olsun."

Saygılı bir sessizlik oldu, sonra geminin projesinin ve yapımının bütün sorumluluğunu taşıyan Çavuş Barnes üç gönüllü istedi. Orada bulunanların hepsi ellerini kaldırdılar.

"Kusura bakmayın, yalnız dört tane cankurtaran yeleğimiz var. Boris, Jimmy, Pieter sizin biraz denizciliğiniz var, gelin şunu bir deneyelim."

Kimse bir idareci çavuşun bu operasyonu yönetmesinin garip olduğunu aklına bile getirmiyordu. Çavuş Ruby Barnes gemide deniz kaptanlığı sertifikası olan tek insandı, bu da meseleyi hallediyordu. O, Pasifik'te yarışan yelkenlileri idare etmişti, birkaç kilometrelik ölü ve sakin de-

nizin onun yeteneklerine karşı koyabilmesi pek zayıf bir olasılıktı.

Çavuş Barnes, ana girişte denizi ilk gördüğü andan beri bu yolculuğu aklına koymuştu. Binlerce yıldır insanlar Dünya'nın sularına meydan okumuşlar, fakat hiçbir denizci böyle bir fırsatla yüz yüze glemememişti. Son birkaç gündür çocukluğundan hatırladığı bir tekerlemeyi şimdiki duruma uydurarak aklına takmıştı ve durmadan içinden tekrarlıyordu. "Açılıyoruz Silindirik Deniz'e...". İşte şimdi yapmak üzere olduğu da zaten buydu.

Yolcuları kovadan bozma koltuklarına oturdular ve Ruby kontak anahtarını çevirdi, yirmi kilovatlık motor çalışmaya başladı, dişliler bulanıklaştı, hızla dönen pervanenin arkasındaki su kaynamaya başladı ve *Resolution* seyircilerin alkışları arasında ileri atıldı.

Ruby bu yükle saatte on beş kilometreyi bulacağını umuyordu, aslında on kilometreyi biraz aşmak da ona yeterdi. Uçurum boyunca yarım kilometrelik bir rota sınır olarak saptanmıştı. Gidiş dönüş beş buçuk dakika sürdü. Dönüşte motorun hızı saatte on iki kilometreye çıkmıştı, Ruby bundan çok memnundu.

Motor gücü olmadan da üç enerjik kürekçi ve usta yönetimi ile Ruby, bu hızın dörtte birine erişebilirdi. Böylece, eğer motor bozulacak olursa sahile bir iki saat içinde dönebilirlerdi. Kullandık-

ları dayanıklı elektrik pilleri onlara bu dünyada tam bir tur atabilmek için yeterli gücü sağlayabilirdi, ayrıca, Ruby yanına iki de yedek pil almıştı... Artık sis tamamen dağılmış olduğundan onun gibi çok tedbirli bir denizci bile bu denize pusulasız açılabilirdi.

Karaya ayak bastıktan sonra çevikçe bir selam verdi:

"*Resolution*'un ilk yolculuğu başarıyla tamamlandı Kaptan. Artık talimatınızı bekliyorum."

"Çok güzel... amiral. Ne zaman yola çıkabiliriz?"

"Gereçler yüklenip liman şefi izin verdikten sonra."

"Öyle ise şafakta yola çıkıyoruz."

"Baş üstüne efendim."

Harita üzerinde beş kilometrelik bir su parçası fazla bir yol değilmiş gibi gözüküyordu; fakat o su parçasının tam ortasında olan biri için durum çok farklıydı. On dakikadan beri yol alıyorlardı. Kuzey Kıtasının elli metrelik uçurumu şaşılacak kadar gerilerde kalmıştı. Buna karşılık New York, gizemli biçimde her zamankinden yakın gözüküyordu.

Onlar, zamanın büyük kısmını karayı seyrederek değil, Denizin harikulade görüntüsüyle ilgilenerek geçirmişlerdi. Yolculuğun başlarındaki sinirli şakalar sona ermişti, yeni bir deney geçiri-

yorlardı ve içinde bulundukları durum çok heyecan vericiydi.

Ne zaman Norton kendine artık Rama'ya alıştığını söylese, o karşısına yeni bir sürpriz çıkartıyordu. *Resolution* homurdanarak düzgün bir yolla ilerlerken kendilerini dev bir dalganın yakalamış olduğu hissine kapılıyorlardı -öyle bir dalga ki her iki taraflarında dikey bir duruma gelinceye kadar yükseliyor ve iki ucu on altı kilometre yukarıda sıvı bir kemer oluşturarak, üzerlerinde sallanır şekilde birleşiyordu. Akıl ve mantık onlara ne derse desin, yolculardan hiçbiri bu milyonlarca ton suyun her an göklerden üzerlerine çökebileceği korkusundan uzun süre kurtulamadı.

Buna rağmen genellikle neşeli bir hava içindeydiler. Ortada *gerçek* bir tehlike yokken tehlike hissine kapılıyorlardı, bu arada denizin de her an yeni sürprizler yaratması olasılığını akıllarından çıkarmıyorlardı.

Bu çok mümkündü, Mercer'in hesaplarına göre su artık canlıydı. Bir çay kaşığı dolusu suda Dünya sularındaki planktonların en eski örneklerine benzeyen binlerce küre biçiminde tek hücreli mikroorganizma kaynaşıyordu.

Bu organizmalar da şaşırtıcı farklılıklar gösteriyorlardı. Yeryüzündeki en ilkel hayat çeşitlerine bile yaşamlarını sürdürmek için gerekli olan şeylere hiçbir gereksinim duymamaları yanında bir çekirdekleri bile yoktu. Artık gemi doktorluğu

yanında onlara bir bilim adamı ve araştırmacı olarak yardımda bulunan Laura Ernst her ne kadar bu mikroorganizmaların oksijen artışında rol oynadıklarını kanıtlamışsa da, bu işte başka bir faktörün de etkin olduğu hususunda kuşkular vardı. Bu denli yüksek oksijen artışına yol açabilmek için sayılarının milyarları aşması lazımdı.

Fakat bu mikroorganizmaların sayılarının süratle azaldığını fark etti. Rama şafağının ilk saatlerinde çok fazla sayıda oldukları açıktı. Sanki o gün Rama'da Dünya'dan trilyon kere hızlı bir zaman ölçüsünü kapsayan bir hayat patlaması olmuştu. Şimdi ise, belki de artık kendilerini tüketmiş olan mikroorganizmalar denizin akıntılarıyla sürüklenerek parçalanmakta ve kimyasal birikimlerini tekrar kullanılmak üzere denize boşaltmaktaydılar. Dr. Ernst gemicileri uyarmıştı:

"Eğer bu suyun içinde yüzmeniz gerekirse ağzınızı sımsıkı kapalı tutun. Hemen tükürebilirseniz birkaç damlanın zararı olmaz, fakat bu garip, organik ve madensel tuzların birleşerek oluşturdukları zehirli çorbayı yutarsanız... sizlere bir de panzehir hazırlamak zorunda kalmak istemem."

Neyse ki bu tehlike oldukça uzak görünüyordu. Üzerinde yüzdüğü tankların birkaçı delinse bile, *Resolution* batmadan su üstünde kalabilirdi. Bunu duyduğu zaman Joe Calvert karamsar şekilde homurdanmıştı:

"*Titanik*'i hatırlayın."

Resolution batsa bile, kaba fakat yararlı cankurtaran yelekleri onların başlarını su üstünde tutmaya yeterdi. Laura bu konuda peşin hükümlü olmayı pek istemiyordu; ama denizde bu ceketlerle yüzmenin ne derece yararlı olacağı konusunda kuşkuları vardı, denenmesini de pek tavsiye etmezdi.

Yirmi dakikalık devamlı bir ilerlemeden sonra New York çok uzaklardan seyrettikleri bir ada olmaktan çıkarak gerçek bir yere benzemeye başlamıştı. Teleskoplardan ve büyütülmüş fotoğraflardan tanıdıkları ayrıntılar artık kocaman, katı cisimler olarak karşılarına serilmişti. Bu 'şehir'in de, Rama'nın birçok yeri gibi, üçlü olarak inşa edilmiş olduğunu görmek onları pek şaşırtmamıştı. New York uzun ve oval temel üzerinde yükselen birbirinin aynı üç dairesel kompleks veya üst yapı kümesinden oluşmuştu. Ana girişten alınmış oldukları fotoğraflarda her kümenin kendisinin de tıpkı bir pastanın 120 derecelik üç eşit parçaya ayrılışı gibi, üç parçaya ayrıldığı görülüyordu. Bu, keşif çalışmalarını oldukça kolaylaştıracaktı. Çünkü dokuzda birini incelemekle New York'un tümünü gezmiş olacaklardı. Bu bile en az bir kilometrekarelik alan ve bazıları yüzlerce metre yüksekliğinde bina ve makinelerin incelenmesini gerektireceğinden, oldukça çetin bir girişim olacaktı.

Görünüşe göre Ramalılar bu üçlü tekrarlama

sanatını bir kusursuzluk derecesine getirmişlerdi. Bu özellikleri; hava kabinleri sisteminde, merdivenlerde, yapay güneşlerde çok iyi sergilenmişti. Ayrıca gereken yerlerde daha da ileri gittikleri görülüyordu. New York, üçlünün üçlüsü tekrarın bir örneğiydi.

Ruby, *Resolution*'u adayı çevreleyen duvar veya setin üstüne, denizden yükselen bir merdivenin görüldüğü ana komplekse doğru götürüyordu. Hatta orada deniz kıyısında gemilerin bağlanabileceği palamar babasına benzeyen bir şey bile vardı. Bunu gördüğü zaman Ruby çok heyecanlandı. Artık bu sıradışı denizlerinde Ramalıların kullandıkları gemilerden birini bulmadıkça rahat etmeyecekti.

Sahile ilk Norton çıktı ve arkadaşlarına dönerek:

"Ben duvarın üstüne çıkıncaya kadar burada bekleyin" dedi. "Elimle işaret verdiğim zaman Pieter ve Boris yanıma gelecekler. Ruby, sen gemide kalacaksın, her an buradan ayrılmamız için gemiyi hazır bulunduracaksın. Bana bir şey olursa Karl'a bildirin ve onun talimatını bekleyin. Kararlarınızda dikkatli olun -sakın kahramanlığa kalkışmayın. Anlaşıldı mı?"

"Evet kaptan, iyi şanslar!"

Kumandan Norton şansa pek inanmazdı. Bir işle ilgili bütün faktörleri incelemeden ve kurtuluş yollarını önceden garantiye almak için bütün

araştırmaları yapmadan hiçbir riske girmezdi. Fakat Rama bir kez daha onu sevgili kurallarının bazılarına uymamaya zorluyordu. Burada her faktör bir bilinmezlikte -tıpkı üç yüz elli yıl önce Pasifik'in ve Büyük Engel Kayalıklarının, kahramanına bilinmez olduğu gibi... evet... inanmadığı şansa burada çok ihtiyacı vardı.

Çıktığı merdivenler, denizin karşı yanında aşağı indikleri merdivenlerin benzeriydi. Karşı kıyıdaki arkadaşlarının şimdi kendisini teleskoplarında düz bir açıdan izlediklerini biliyordu. 'Düz' sözcüğü burada doğru anlamda kullanılmış oluyordu. Rama'nın eksenine paralel biçimde -yalnız bu biçimde- bakıldığı zaman deniz gerçekten düzdü. Bu da Rama'ya has garipliklerden biriydi ve evrende bu özelliği taşıyan tek su kütlesi belki de buydu. Çünkü bütün dünyalarda her deniz veya göl bütün yönlere eşit eğimi olan bir kürenin üzerindeydi.

Sözlerinin kaydedilmesi ve kendisini beş kilometre geriden dikkatle izleyen arkadaşlarına bilgi vermek için; "Tepeye yaklaşıyorum" dedi. "Hâlâ tam bir sessizlik var -Radyasyon normal. Bu duvarın herhangi bir şeye siper olması olasılığına karşı, ölçü aletini başımın üstüne kaldırıyorum. Eğer diğer tarafta düşmanlar varsa, önce ona ateş etsinler."

Şaka yapıyordu elbette. Fakat aslında basit önlemlerle tehlikeleri önlemek mümkün ise riske

girmek saçma olurdu.

Son adımını atınca üstüne çıktığı duvarın on metre kalınlığında olduğunu gördü. İç tarafta değişik düzenlerde rampalar ve merdivenler yirmi metre aşağıdaki şehrin ana düzeyine kadar iniyordu. Şu anda New York'u tümüyle çevreleyen büyük bir duvarın üzerinde duruyor ve görüntüsünü sanki bir tribünün tepesinden seyrediyordu.

Karmaşıklığı nedeniyle insanı çok şaşırtan bir görüntüydü bu. İlk işi kamerası ile şehrin yavaş bir panaromik görüntüsünü almak oldu. Sonra arkadaşlarına el sallayarak telsizden seslendi.

"Hiçbir hareket belirtisi yok, her şey sessiz. Haydi yukarı gelin, araştırmaya başlıyoruz."

23

NEW YORK, RAMA

Norton on dakika içinde burasının bir şehir değil, makine olduğuna karar verdi ve adayı tümüyle dolaştıktan sonra bu fikri değiştirecek hiçbir şeye rastlamadı. İçinde yaşayanlar ne türü bir yaratık olursa olsun bir şehirde yerleşme yerlerine benzer şeyler olması gerekirdi. Yer altında olmaları olasılığı hariç, bu şehirde böyle bir şey yoktu. Yerleşme merkezleri yer altında ise giriş kapıları, merdivenler veya asansörler neredeydi? Hiç olmazsa bir kapı olarak niteleyebileceği tek

bir yer bile bulamamıştı.

Bu yerin Dünya'da gördüğü tek benzeri; dev bir kimyasal işleme fabrikasıydı. Fakat burada hammadde yığınları ve bunları çevreye taşımak için gerekli nakliye sistemine benzer şeyler de yoktu. Ayrıca burada bir üretim yapılıyorsa bunların çıkış yeri neresiydi? Üretilen şey ne olabilirdi? Bunların hepsi çok şaşırtıcıydı, aynı zamanda çok sinir bozucuydu.

Sonunda dayanamadı ve kendisini dinleyenlere seslendi:

"Bir tahmin yürütmek isteyen var mı? Eğer bu bir fabrika ise ne üretiyor? Hammaddelerini nereden alıyor?"

Karşı kıyıdan Karl Mercer:

"Bir fikrim var Kaptan" dedi. "Denizden yararlandığını düşünsek. Doktora göre bu suda düşünebileceğimiz hemen hemen her madde bulunuyor."

Bu düşünce akla yatkındı ve Norton da zaten böyle düşünmüştü. Binaların içine denize uzanan borular yerleştirilmiş olabilirdi, bir bakıma da böyle bir kimyasal fabrikanın zaten bol miktarda suya ihtiyacı olmalıydı. Fakat Norton akla yatkın cevaplara her zaman kuşku duymuştu, sonunda o kadar sık yanlış çıktıklarını görmüştü ki... "Bu iyi bir fikir Karl; Fakat New York bu deniz suyuyla ne yapıyor?"

Bir süre gemiden, ana girişten ve kuzey düzlü-

ğünden kimse cevap vermedi. Sonra hiç beklenmeyen bir ses konuştu:

"Bu çok kolay kaptan, fakat hepiniz bana güleceksiniz."

"Hayır gülmeyeceğiz Ravi. Anlat!"

Başkamarot ve maymunların bakıcısı olan Çavuş Ravi McAndrews teknik bir konuyla ilgili bir görüşmede gemide fikir yürütebilecek en son insandı. Zekâsı normal, bilimsel yeterliliği en alt düzeyde idi. Fakat aptal değildi, herkesin saygı duyduğu doğal bir açıkgözlüğü vardı.

"Evet, bunun bir fabrika olduğu belli Kaptan ve belki de deniz onun hammaddesini sağlıyor -bu başka yollardan da olsa aynen Dünya'da da olmaktadır- ben New York'un Ramalıları yapan bir makine olduğuna inanıyorum."

Birisi, bir yerde hafifçe güldü, fakat çabuk kendini toparlayarak kimliğini belli etmedi. Kumandan kısa bir sessizlikten sonra:

"Biliyor musun Ravi" dedi. "Bu düşüncen doğru olabilecek kadar çılgınca. Fakat burada iken bunun doğruluğunu görmeyi pek istemem... hiç olmazsa ana kıtaya geri dönünceye kadar."

Bu göksel New York yaklaşık Manhattan Adası kadar büyüktü, fakat geometrisi ondan çok farklıydı. Birkaç düz yol dışında, kısa ve merkezleri bir olan kemerler ve onları birleştiren radyal oluk labirentlerinden oluşmuştu. Şükür ki insanın Rama'nın içinde yolunu kaybetmesine imkân

yoktu, gökyüzüne bir bakış bu dünyanın kuzey-güney eksenini hemen bulmaya yeterdi.

Her köşede panoramik görüntüler çekmek için durdular. Bu yüzlerce resim sınıflandırıldığı zaman, şehrin tam ölçülü bir modelini inşa edebilmek, yorucu fakat o oranda zevkli bir çalışma olacaktı. Norton ortaya çıkan bilmecenin bilim adamlarını nesiller boyu uğraştıracağını düşündü.

Buradaki sessizliğe alışmak, Rama'nın kuzey düzlüğündeki duruma göre daha zordu. Böyle bir şehir-makine bir takım sesler çıkarmalıydı, fakat ne en hafif bir elektrik vınıltısı, ne de en küçük bir makine homurtusu duyuluyordu. Norton birçok kez kulaklarını yere veya binaların duvarına dayayarak dikkatle dinledi, kendi kalbinin çarpmasından başka bir ses duyamadı.

Bu makineler uykudaydı; bir 'tık' bile çıkarmıyorlardı. Acaba tekrar canlanacaklar mıydı? Ne amaçla canlanacaklardı? Her şey o kadar kusursuz bir durumdaydı ki sabırlı ve gizli bir bilgisayarın bir tek devreyi kapatmasıyla bütün bu karmaşanın canlanacağına inanmak zor değildi.

Sonunda şehrin arka tarafına ulaştıkları zaman, onu çevreleyen duvarın üstüne tırmandılar ve denizin güney bölümünü incelemeye başladılar. Norton uzun süre onları Rama'nın diğer yarısından -teleskop incelemelerinin onlar üzerinde bıraktığı izlenime göre en karmaşık ve değişik ya-

rısından- ayıran beş yüz metre uzunluğundaki uçurumu inceledi. Baktığı açıdan duvar, uğursuz ve engelleyici bir siyahlık olarak görünüyordu. Sanki bir kıtayı çeviren bir hapisane duvarıydı. Bütün çevresi boyunca tırmanabilecekleri bir merdiven veya başka bir yol yoktu.

Norton, Ramalıların New York'tan güney kıtasına nasıl ulaşabildiklerini düşündü. Belki de denizin altından giden bir tür yeraltı taşıma sistemi vardı, fakat bunun yanında uçakları da olmalıydı. New York'ta iniş alanı olarak kullanılabilecek bir sürü açık bölge vardı. Bir Rama taşıt aracı bulabilmek en büyük başarılarından biri olacaktı bir de onu işletmeyi başarabilirlerse... ve eğer taşıttaki enerji kaynağı da birkaç yüz bin yıl sonra hâlâ çalışıyorsa... Çevrelerinde hangar veya garaj olarak kabul edebilecekleri çeşitli yapılar görülüyordu, fakat hepsi sanki kaplanıp mühürlenmiş gibi kapısız, penceresiz ve dümdüzdü. Norton üzüntüyle sonunda patlayıcılar veya lazer ışınları kullanmak zorunda kalacaklarını düşündü. Bu kararından zorunlu kalmadıkça son dakikaya kadar kaçınmak niyetindeydi.

Kaba kuvvet kullanmamak konusunda direnmesi kısmen gurur, kısmen de korkudan ileri geliyordu. Anlamadığı bir şeyi yıkan teknolojik bir barbar gibi davranmak istemiyordu. Ne de olsa bu dünyada davetsiz konuk olarak bulunuyorlardı ve buna göre davranmaları gerekirdi.

Korkusuna gelince buna korkudan çok, bir kuruntu veya önsezi denebilirdi -Ramalıların her şeyi çok iyi planlamış olduklarını görmesinden ileri geliyordu. Kendilerinin, mallarını korumak için almış oldukları önlemlerle karşılaşmayı hiç istemiyordu. Ana kıtaya dönmeye başladıkları zaman Rama ile ilgili bilgilerine bir şey ekleyememişlerdi.

24

KIZBÖCEĞİ

Teğmen James Pak, *Endeavour*'da bulunan en düşük rütbeli subaydı ve bu yolculuk da onun derin uzayda yaptığı dördüncü görevdi. Hırslıydı, yükselme zamanı gelmişti, diğer taraftan bir sürü kuralı bozmakla suçlanıyordu. Bu nedenle düşündüğü şey üzerinde karar vermesi uzun bir süre aldı.

Bu bir kumar olacaktı; eğer kaybederse başı iyice derde girecekti. Yalnız mesleğini tehlikeye atmakla kalmayacak, belki de canını riske sokacaktı. Fakat eğer kazanırsa bir kahraman olacaktı. Karar verebilmesine yol açan olay ise bu düşünceler değildi. Eğer hiçbir şey yapmazsa ömrünün sonuna kadar bu şansı kaçırmış olduğuna üzüleceğini kesin olarak biliyordu. Gene de kaptandan özel bir görüşme isterken hâlâ tereddüt

içindeydi.

Norton genç subayın yüzündeki kararsız ifadeyi incelerken kendine '*Bu* kez ne var acaba?' diye soruyordu. Boris Rodrigo ile aralarında geçen ilginç konuşmayı hatırladı... hayır... bu o tür bir görüşme olmayacaktı, Jimmy kesinlikle dindar bir tip değildi, onun, işi dışında görülen bütün uğraşları, ikisini de bir arada mükemmel yürüttüğü spor ve seksti.

Mürettebatla ilgili olarak karşılaştığı ilk problem bu değildi ve Norton bunun sonuncu da olmayacağını biliyordu. Bu kabinde bir kumandanın karşılaşabileceği bütün problemlere -görev sırasında programdışı bir doğum gibi klasik bir sürpriz hariç- karşılaşmıştı. Bu doğum konusunda artık, bir zaman meselesi olduğu yolunda gemide sayısız şakalar yapılıyordu.

"Evet Jimmy, ne var?"

"Bir fikrim var kumandanım. Güney kıtasına - hatta Güney Kutbuna nasıl ulaşabileceğimizi biliyorum."

"Dinliyorum. Bunu nasıl yapmamızı öneriyorsun?"

"Şey... oraya uçarak efendim."

"Jimmy, bu konuda elimde tam beş öneri var - Dünya'dan gelen saçmalıkları da eklersen daha fazla. Uzay jetlerimizi bu işe göre ayarlama çareleri aradık, fakat havanın varlığı ve yerçekimi onları yetersiz kılıyor. On kilometre yol almadan

yakıtları tükenecek."

"Bunu biliyorum. Fakat benim önerim daha değişik."

Teğmen Pak'ın davranışında kendine tam bir güven, fakat hâkim olmaya çalıştığı bir sinirlilik açıkça göze çarpıyordu. Norton oldukça şaşırmıştı. Bu çocuk neden korkuyordu? Yapacağı mantıksız bir öneriye bile ne kumandanın ne de kimsenin gülmeyeceğini bilmesi gerekirdi.

"Evet! Devam et. Eğer işimize yararsa terfinin öne alınmasını sağlarım."

Bu yarı ciddi yarı şaka sözler Jimmy'nin üzerinde beklediği etkiyi uyandırmadı, Jimmy zorla gülümsemeye çalıştı, birkaç kez söze yanlış başlayıp kekeledikten sonra konuya dolaylı yoldan girmeye karar verdi.

"Biliyorsunuz kumandanım, geçen yıl Ay Olimpiyatları'na katılmıştım."

"Evet kazanamadığına üzüldüm."

"Kullandığım araç çok kötüydü. Hatanın nerede olduğunu biliyordum. Mars'ta gizlice bu konu üzerinde çalışan arkadaşlarım var. Herkesi şaşırtmak istiyoruz..."

"Mars'ta mı? Fakat orada bu sporla..."

"Çok kimse uğraşmıyor -Bu spor orada çok yeni, yalnız Xante Spor Sahasında denendi. Bu spor için Güneş Sistemi'ndeki en iyi aerodinamik Mars'ta bulunuyor. Eğer o atmosferde uçabilirseniz, her yerde uçabilirsiniz...

"Şimdi, benim düşüncem şu: Eğer Marslılar bütün teknik bilgilerini kullanarak, çekim gücü Mars'ın yarısı olan Ay'da çalışabilecek bir araç yapsalar..."

"Bu mantıklı bir düşünce, fakat bize ne yararı olacak?"

Aslında Norton onun nereye varmak istediğini anlamıştı, fakat ana noktaya yine Jimmy'nin dokunmasını istiyordu.

"İşte, Lowell şehrinde yaşayan bazı arkadaşlarımla işbirliği kurdum. Bana şimdiye kadar hiç görülmemiş bazı özellikleri olan mükemmel bir uçucu yaptılar. Ay çekiminde, Olimpiyat Stadında büyük heyecan yaratacak."

"Ve sen de altın madalyayı kazanacaksın."

"Umarım."

"Bir bakalım. Eğer senin düşünceni doğru anladıysam, altıda bir çekim gücünde Ay Olimpiyatları'na katılabilecek bir hava bisikleti, Rama'nın çekimsiz ortamında çok daha başarılı olabilir. Onunla eksen boyunca Kuzey Kutbundan Güney Kutbuna uçup geri dönebilirsin."

"Evet -Kolayca. Sadece gidiş hiç durmadan üç saat sürer. Ayrıca eksenden uzaklaşmadıkça istenen yerde durup rahatça dinlenmek mümkün."

"Çok parlak bir fikir, seni kutlarım. Yazık ki hava bisikletleri normal uzay araştırma malzemesi arasında olmadığından gemi deposunda bulunmuyor."

Jimmy söyleyeceklerini toplamakta zorluk çekiyor gibiydi. Ağzını birkaç kez açıp kapadı, bir şey söylemek istedi, sonra sustu.

"Pekâlâ Jimmy, kayıtlara geçmek için değil, yalnız çok merak ettiğimden soruyorum. O nesneyi gemiye nasıl soktun?"

"Şey... eğlence malzemesi arasında."

"Eh! Pek de yanlış sayılmaz. Ağırlığı ne kadar?"

"Yalnız yirmi kilogram."

"*Yalnız mı?*.. Gene de pek korktuğum kadar değil. Aslında bu ağırlıkta bir hava bisikleti yapabilmenize çok şaştım."

"On beş kilo gelenleri de var. Fakat onlar çok narin yapıda oluyor ve basit bir dönüş bile yapmaya kalkınca genellikle katlanıveriyorlar. Benim *Kızböceği*'nde böyle bir tehlike yok. Demin anlattığım gibi tam bir hava akrobatıdır o."

"*Kızböceği* -güzel isim. Şimdi bana onu nasıl kullanmayı planladığını anlat, ben de seni yükselttireyim mi, yoksa harp divanına mı vereyim, yahut her ikisini de mi yapayım, karar vereceğim."

25

İLK UÇUŞ

Kızböceği gerçekten güzel bir isimdi. Uzun ve uca doğru incelen kanatları, değişik yönlerden vuran ışıkların etkisiyle parıldayıp gökkuşağı renkleri yansıtmasa, hemen hemen gözle görülemiyordu. Sanki bir uçak şekline sokulmuş narin bir süsleme, bir sabun köpüğüyle kaplanmıştı. Uçucuyu kaplayan kabuk, yalnız birkaç molekül kalınlığında, fakat saatte elli kilometrelik bir uçuşun hareketlerine dayanabilecek kadar sağlam, ince bir organik filmdi.

Uçucunun hareket enerjisini sağlayan ve hareketlerini kontrol eden pilot -bu iki işi de bir arada yapmak zorundaydı- hava mukavemetini önlemek için uçağın tam ortasındaki çok küçük bir yerde yarı yatay durumda oturuyordu. Kontrol aygıtı; ileri, geri, sağa ve sola manevraları yöneten basit bir çubuktu. Uçaktaki tek araç burun kısmına asılı ve görece rüzgârın yönünü gösteren ince bir kurdeleydi.

Uçucu ana girişte monte edildikten sonra, Jimmy Pak ona kimsenin dokunmasına izin vermemişti. Hantal ve beceriksizce bir tutuş tek bir tel inceliğindeki gövde iskeletini kolaylıkla kırabilir ve o parıldayan kanatlar hoyrat parmakların kurbanı olabilirdi. Alet o kadar inceydi ki orada

gerçekten bir şeyin durduğuna inanmak çok zordu.

Jimmy'nin aletin içine girişini seyrederken Kumandan Norton'un aklında başka düşünceler vardı. Eğer bu tel kalınlığındaki çerçeveden bir tanesi, eğer Kızböceği Silindirik Deniz'in öbür yanındayken kırılacak olursa, Jimmy sağ olarak aşağı inmeyi başarsa da geri dönmek için yol bulamayacaktı. Diğer taraftan uzay araştırmalarının en kutsal kurallarından birini çiğneyerek, bilinmeyen ve hiçbir şekilde yardım imkânı olmayan bir bölgeye, bir insanı *tek başına* gönderiyorlardı. Tek teselllileri onu devamlı göz altında tutabilme ve her an onunla temas halinde olabilme şansları olmasıydı. Bir felaketle de karşılaşsa ona ne olduğunu kesinlikle bileceklerdi.

Bununla beraber; bu fırsat kaçırılmayacak kadar güzeldi. Eğer insan kadere veya geleceğe inanıyorsa, Rama'nın öbür yanına ulaşmak ve Güney Kutbunun dört yanını ve gizlediği sırları görmek için ele geçen bu fırsatı kaçırmak, tanrılara meydan okumak olurdu. Jimmy büyük bir işe giriştiğini mürettebatın hepsinden iyi biliyordu. Fakat bu, göze alınması gereken bir riskti; eğer başarısız olursa, bu da oyunun bir kuralıydı. İnsan her zaman kazanamazdı ya... Dr. Laura Ernst onu uyarmaya başladı.

"Şimdi beni iyi dinle Jimmy, kendini çok fazla yormaman önemli. Unutma, burada, eksende ok-

sijen düzeyi hâlâ çok düşük. Soluğunun kesildiğini hissettiğin anda dur ve otuz saniye derin nefes al... fazla da değil."

Jimmy kontrolleri denerken onun söylediklerini dalgın bir şekilde onaylıyordu. Küçük pilot kabininin beş metre gerisinde bir dikme üzerinde tek bir parçadan oluşan havalanma ve dümen sistemi dönmeye, kanadın tam ortasında bulunan sarkık, küçük kanatçıklar da aşağı yukarı oynamaya başladı.

Joe Calvert iki yüz elli yıllık savaş filmlerinin etkisiyle:

"Pervaneyi çevirmemi ister misin?" dedi. "Ateşle! Kontağı aç!"

Belki de Jimmy'den başka kimse onun neden bahsettiğini anlamıyordu, fakat bu hali gergin havayı gidermeye yaramıştı.

Jimmy ayak pedallarını çok yavaş şekilde çevirmeye başladı, tıpkı kanatlar ve gövde gibi, hafif bir iskeletin çok ince film tabakasıyla kaplanması suretiyle yapılmış olan narin pervane dönmeye başladı. Birkaç devir yaptıktan sora göze hiç görünmez oldu... ve *Kızböceği* yola çıktı.

İlk önce ana girişten Rama'nın ekseni boyunca dümdüz ileri gitti, yüz metre sonra pedal çevirmeyi bıraktı. Tümüyle aerodinamik bir aracın havada hareketsiz olarak durduğunu görmek çok garipti. Çok büyük uzay istasyonları içinde yapılabilen küçük çapta bazı uygulamalar dışında,

herhalde böyle bir şey ilk kez görülüyordu. Norton seslendi:

"Rahat kullanabiliyor musun?"

"Çalışması iyi fakat dengesi çok zayıf. Bunun nedenini biliyorum -Çekimsizlik. Bir kilometre kadar alçalsam iyi olacak."

"Hey! Bir dakika... Bu güvenli mi?"

Jimmy yükseklik kaybederek en büyük avantajından fedakârlık yapıyordu. Tam eksende kaldığı sürece o ve *Kızböceği* tam anlamıyla ağırlıksızdılar. Hiç güç sarf etmeden istediği yerde durabilir, hatta dilerse bir uyku bile çekebilirdi. Fakat Rama'nın etrafında döndüğü ana hattan ayrıldığı takdirde, merkezkaç kuvvetinin sahte yerçekim etkisinin ağırlığı kendini göstermeye başlayacaktı.

Bu şekilde, kendini bu yükseklikte tutmayı başaramadığı sürece yükseklik kaybedecek, aynı anda da ağırlık kazanacaktı. Bu, gittikçe hızlanan bir hareket olacak ve sonu felaketle bitecekti. Rama düzlüğündeki yerçekimi *Kızböceği*'nin çalışması için düşünülen ortamın iki katıydı. Jimmy başarılı şekilde güvenli bir iniş yapsa bile bir daha havalanamazdı.

Fakat o, bütün bunları düşünmüştü ve bu güvenle kumandanına cevap verdi: "Onda bir gee'yi hiçbir sıkıntı çekmeden kaldırabilirim. Ayrıca *Kızböceği* yoğun bir atmosferde daha kolay yönetilebilir."

Yavaş, tembel bir şekilde spiral çizen *Kızböceği*, Alfa merdivenlerini izleyerek gökyüzünde süzüldü. Bazı yönlerden bakıldığında hava bisikleti hemen hemen görünmez oluyor, Jimmy de boşlukta bir yere oturmuş çılgınca pedal çevirir gibi görünüyordu. Bazen saatte otuz kilometrelik bir hıza erişiyor, sonra birden pedal çevirmeyi bırakarak tekrar hızlanmadan önce uçağın kontrollerini inceliyordu. Bu arada Rama'nın eğri duvarlarından uzak kalmaya da özen gösteriyordu.

Kızböceği'nin eksenden daha alt yüksekliklerde daha kolay idare edilebileceği çok geçmeden açıkça anlaşılmıştı. Artık dengesini bulmuştu ve hiçbir açıda kendi etrafında yuvarlanmıyordu, o kadar ki, kanatları yedi kilometre aşağıdaki düzlüğe her an paralel şekilde uçmaya başlamıştı. Jimmy çeşitli büyüklükte geniş daireler çizdikten sonra tekrar yukarı tırmanmaya başladı. Sonunda ana girişte kendisini izleyen arkadaşlarından birkaç metre uzakta durdu ve hiç akla gelmeyen bir konuyu, bu havada uçan örümcek ağını ana girişe nasıl yanaştıracağını düşünmeye başladı.

Norton yarı şaka sordu:

"Bir ip atalım mı?"

"Hayır kaptan bu işi kendim halletmem lazım - Güney Kutbuna gittiğim zaman kimseden yardım isteyemeyeceğim."

Bir süre oturduğu yerde düşündü. Sonra *Kızböceği*'ni çok kısa pedal darbeleriyle yavaş yavaş

ana girişe yaklaştırmaya başladı. Her pedal darbesi arasında çok hafif de olsa havanın çekişi nedeniyle hızı kesiliyordu. Ana girişe beş metre kala, hava bisikleti çok yavaş bir şekilde ilerlerken Jimmy gemisini terk etti, ana girişin çevresine gerili iplere doğru yüzdü, tuttu ve hemen dönerek diğer eliyle yaklaşan bisikleti durdurdu. Bu manevralar o kadar ustaca yapılmıştı ki çevredekilerin alkışlarıyla karşılandı.

Joe Calvert onu sevinçle kucakladı:

"Mükemmel bir gösteriydi..."

"Bu iş çok düzensiz oldu. Fakat artık ne yapacağımı biliyorum. Yirmi metrelik bir ipe bağlı yapışkan bomba olacağım, onunla nereye istersem yanaşabilirim."

Doktor emretti:

"Bileğini bana uzat Jimmy ve şu torbaya da üfle. Biraz da kan örneği alacağım. Nefes alıp vermekte zorluk çektin mi?"

"Bu yükseklikte evet... hey... niçin kan alacaksın?"

"Şeker düzeyi için. Ancak bundan sonra sana ne kadar enerji harcadığını söyleyebilirim. Bu görev için yeteri kadar yakıt taşıdığından emin olmamız lazım... Bu arada aklıma gelmişken sorayım; hava bisikletinde en uzun süre havada kalma rekoru ne kadar?"

"İki saat yirmi beş dakika, üç nokta altı saniye. Ay'da elbette -olimpik kubbe çevresinde iki kilo-

metrelik tur."

"Ve sen buna altı saat dayanabileceğini düşünüyorsun!"

"İstediğim an durup dinlenebileceğime göre, kolayca dayanabilirim. Ay'da hava bisikleti kullanmak, buraya oranla iki kat zordur."

"Tamam Jimmy -Laboratuvara gidelim. Bu örnekleri analiz ettikten sonra sana git veya gitme diyebilirim. Peşin ümit vermek istemem fakat - bu işi başarabileceğini sanıyorum."

Jimmy'nin heyecandan bembeyaz olan yüzüne büyük bir tebessüm yayıldı. Dr. Ernst ile birlikte gemiye dönmek üzere koridorda ilerlerken arkadaşlarına seslendi.

"*Lütfen* uçucuya el sürmeyin. Kimsenin yumruğunu kanatlardan geçirmesini istemiyorum."

Kumandan söz verdi:

"Merak etme, bunu sağlayacağını Jimmy."

Sonra radyodan seslendi:

"*Kızböceği herkese* yasak bölge ilan edilmiştir... Ben dahil."

26

RAMA'NIN SESİ

Giriştiği maceranın büyüklüğü Silindirik Deniz'in kıyılarına varıncaya kadar Jimmy Pak'ı pek sarsmamıştı. O ana kadar bilinen bölgelerin üzerinde uçuyordu. Felakete yol açabilecek bir arıza olmadığı takdirde her zaman güvenle iniş yapabilir ve üsse, arkadaşlarının yanına birkaç saat içinde yürüyerek dönebilirdi.

Bu şansı artık kalmamıştı. Eğer denize inmek zorunda kalırsa onun zehirli sularında boğulması olasılığı çok kuvvetliydi. Güney kıtasına güvenli bir iniş yapsa bile, *Endeavour*, Rama'nın Güneş'e yaklaşan yörüngesinden ayrılmak zorunda kalmadan evvel onu kurtarmaları mümkün olmayabilirdi.

Diğer taraftan bütün bu düşündüklerinin başına gelmesi en az muhtemel felaketler olduğunu kavrayabilecek kadar zekiydi. Üzerinde uçtuğu tümüyle bilinmez bu bölge her an değişik sürprizler ortaya çıkarabilirdi. Ya burada onun davetsiz ziyaretini hoş karşılamayan uçan yaratıklar varsa? Havada bir güvercinden daha büyük bir şeyle kapışmak hiç hoşuna gitmezdi. Uygun bir yere rastlayacak birkaç gaga darbesi *Kızböceğinin* aerodinamiğini yok edebilirdi.

Fakat eğer tehlike olmasa ne başarı ne de ma-

cera hissi olurdu. Şu anda milyonlarca kişi onunla seve seve yer değiştirmeye hazırdı. Jimmy yalnız hiç kimsenin şimdiye kadar gidemediği değil, hiçbir zaman da gidemeyeceği yerlere ulaşmak üzereydi. Tüm tarihte Rama'nın güney bölgelerini dolaşabilen tek insan o olacaktı. Ne zaman korku dalgasının onu kavradığını hissetse bunları hatırlıyordu.

Artık, etrafını çevreleyen dünyanın ortasında, boşlukta oturmaya iyice alışmıştı. Ana eksenden iki kilometre aşağı düşmüş olduğundan 'yukarı' ve 'aşağı' kavramları onun için iyice belirginleşiyordu. Yeryüzü yalnız altı kilometre altında, gökyüzü ise on kilometre üstündeydi. Londra şehri, yukarıda tepe noktasına yakın yerde baş aşağı görünüyor, buna karşılık New York, altında düz bir şekilde duruyordu.

Giriş kontrol ona seslendi:

"*Kızböceği*, oldukça aşağı düştün... Eksenden iki bin iki yüz metre."

"Teşekkürler. Yükseklik kazanacağım. İki bin metreye gelince haber verin."

Buna dikkat etmesi lazımdı. Doğal olarak uçucunun yükseklik kaybetme eğilimi vardı ve tam olarak nerede olduğunu söyleyecek aleti de yoktu. Eğer sıfır çekim bölgesinden çok uzaklaşacak olursa tekrar ortaya tırmanamayabilirdi. Şükür ki geniş bir hata payı ve ana girişten onu devamlı izleyen biri vardı.

Artık denizin üstündeydi ve saatte yirmi kilometre hızla pedal çeviriyordu. Beş dakika sonra New York'un üzerinde olacaktı. Ada, Silindirik Deniz'in çevresinde durmadan dolanan bir gemiye benziyordu.

New York'a ulaştığı zaman, küçük televizyon kamerasının hareketsiz ve titreşimsiz görüntüler yollayabilmesi için, birkaç kez durarak şehrin üzerinde bir tur attı. Binaların, kulelerin, endüstri fabrikalarının ve enerji istasyonlarının -veya bunlara ne denebilirse- panoramik görüntüsü büyüleyici fakat anlamsızdı. Bu şehrin karmaşık yapısını ne kadar incelerse incelesin hiçbir şey anlayamayacağı ortadaydı. Kamera onun kavrayabileceğinden çok daha fazla ayrıntıyı kaydedebilir ve bir gün -belki de yıllar sonra- bir bilim adamı onlarda Rama'nın sırlarının anahtarını bulabilirdi.

New York'tan ayrıldıktan sonra, denizin diğer yarısını geçmesi on beş dakika sürdü. Farkında değildi, fakat suyun üstünde daha hızlı yol alıyordu. Ancak güney sahiline ulaştıktan sonra bilinçdışı olarak gevşedi ve hızı saatte birkaç kilometre düştü. Artık tümüyle yabancı topraklar üstündeydi, fakat hiç olmazsa altında kara vardı.

Denizin güney sınırını oluşturan büyük uçurumu geçtikten onra, TV kamerası ile yavaşça bu bölümün çevresinde tam bir tur attı, "Fevkalâde!" dedi giriş kontrol "bu, harita yapımcılarını çok

mutlu edecek, kendini nasıl hissediyorsun?"

"Çok iyiyim -yalnız biraz yorgun, fakat tahmin ettiğim kadar değil. Kutuptan ne kadar uzaktayım?"

"On beş nokta altı kilometre."

"On kilometre kalınca bana haber verin, o zaman biraz dinlenirim. Yükseklik kaybetmememe dikkat edin. Kutba beş kilometre kalınca tekrar yükselmeye başlayacağım."

Yirmi dakika sonra, dünya üzerine kapanmaya başlamıştı. Rama'nın silindirik kısmının sonuna gelmiş, güney kubbesine giriyordu.

Burasını Rama'nın diğer ucundaki kubbede bulunan ana girişteki teleskoplardan saatlerce izlemiş ve coğrafyasını tümüyle ezberlemişti. Bu bile onu çevresindeki hayret verici manzaraya tam anlamıyla hazırlamamıştı.

Rama'nın kuzey ve güney uçları birbirinden tümüyle farklıydı. Burada üçlü merdivenler, dar ve ortak merkezli plato serileri, ana girişten düzlüğe kadar dümdüz uzanan bir kubbe yoktu. Bunun yerine kubbeden eksen boyunca uzanan muazzam bir ana boynuz ve onun çevresini eşit aralıklarla çevreleyen yarısı büyüklükte altı küçük boynuz vardı. Bütün küme, bir mağaranın tepesinden sarkan ve hayret uyandıracak kadar simetrik bir sarkıtlar grubuna benziyordu. Diğer taraftan, bakış açısını değiştirince de bir kraterin dibine inşa edilmiş bir Kamboçya tapınağının sivri kule-

sini andırıyordu.

Bu ince uzun ve ucuna doğru sivrileşen kuleleri birleştiren ve onlardan aşağı inerek kubbenin eğri düzlüğüne ulaşan dayanıma kemerleri, bir dünyanın ağırlığını çekebilecek kadar sağlam görünüyorlardı. Belki de, birinin ileri sürdüğü gibi bunlar egzotik bir sürüş sisteminin elemanları görevini yapıyorlardı.

Teğmen Pak merkezdeki boynuza dikkatle yaklaştı ve aralarında yüz metre kalınca pedal çevirmeyi keserek *Kızböceği'*ni durdurdu. Radyasyon düzeyini ölçtü, sonuç Rama'da şimdiye kadar bulunan çok düşük düzeyden hiç farklı değildi. Burada bazı güçler etkin durumda ise bunlar, insanların hiçbir aracının saptayamayacağı güçler olmalıydı. Bunlarla karşılaşmak da kaçınamayacağı başka bir riskti. Ana giriş endişeyle sordu:

"Ne görebiliyorsun?"

"Yalnız Büyük Boynuz -kesinlikle pürüzsüz- üstünde hiçbir işaret yok -ucu o kadar sivri ki iğne olarak kullanabilirsiniz. Neredeyse yanına gitmeye korkacağım."

Yarı şaka yarı ciddi konuşuyordu. Böyle muazzam bir cismin geometrik olarak bu derece mükemmel inceltilebilmesi inanılmaz bir şeydi. Jimmy iğnelere geçirilerek yapılmış böcek koleksiyonları görmüştü, sevgili *Kızböceği'*nin aynı akıbete uğraması hiç hoşuna gitmezdi.

Boynuz, önünde birkaç metrelik bir çapa ulaşıncaya kadar yavaş yavaş pedal çevirdi. Sonra tekrar durdu. Küçük bir kutuyu açtı, yavaşça içinden bir beyzbol topu büyüklüğünde bir küre çıkardı ve onu boynuza doğru fırlattı. Top havada giderken peşinden zor görülebilen çok ince bir ipi de sürüklüyordu.

Bomba pürüzsüz ve eğri yüzeye çarpıp yapıştı. Jimmy önce ipi hafifçe çekerek denedi, sonra daha kuvvetle asıldı. Bir balıkçının ağını çekmesi gibi, *Kızböceği*'ni yavaş yavaş -taktığı isme çok uyan- Büyük Boynuz'un ucuna elini değdirip bir temas sağlayıncaya kadar yanaştırdı. "Buna da bir tür başarılı iniş diyebilirsiniz" diyerek ana girişe rapor vermeye başladı, "insanda cam hissini uyandırıyor -hiçbir sürtünme yok ve çok hafif bir ısı var. Yapışkan bomba iyi iş gördü. Şimdi mikrofonu deniyorum... bakalım emici ayaklar sağlam tutuyor mu?.. şimdi fişi takıyorum... bir şey duyabiliyor musunuz?"

Ana girişte uzun bir sessizlik oldu. Sonra sıkıntılı bir ses konuştu:

"Kahretsin... normal ısı çıtırtıları dışında bir şey yok. Boynuza bir maden parçasıyla vurur musun? Hiç olmazsa içinin boş olup olmadığını öğreniriz."

"Peki... Şimdi ne yapayım?"

"Boynuz boyunca uçmanı ve her yarım kilometrede bir tam görüntü vermeni istiyoruz. Bu

arada olağandışı birşeyler ara. Sonra, eğer tehlikesiz olacağına karar verirsen küçük boynuzlardan birinin yanına gidebilirsin. Fakat tekrar sıfır gee'ye bir problemle karşılaşmadan geri dönebileceğine emin olmadan buna girişme."

"Eksenden aşağı üç kilometre... bu Ay çekiminden biraz fazla olacak. *Kızböceği* bu çekim için yapıldı, yalnız biraz daha fazla çalışmam gerekecek."

"Jimmy, Kaptan konuşuyor. Benim bu konudaki düşüncem başka. Yolladığın resimlerden anladığıma göre küçük boynuzlar da büyüğün aynı. Yakınlaştırıcı objektifler kullanarak onların resimlerini al daha iyi. Çok önemli olduğuna inandığın bir şeyi görmedikçe düşük çekim bölgesinden ayrılmanı istemiyorum... bunu gerektiği zaman konuşuruz."

"Peki Kaptan." Jimmy'nin sesinde bir ferahlama vardı. "Büyük Boynuz'a yakın kalmaya çalışırım, işte tekrar yola çıkıyoruz."

Kendini ince ve yüksek dağların arasında kalmış dar bir vadiye doğru düşüyor hissetti. Büyük Boynuz şimdi üstünde bir kilometre yükselen bir kule gibi görünüyordu ve küçük boynuzların altı sivri ucu onun çevresinde, olduğundan daha korkunç bir görüntü içindeydi. Alttaki eğimli kısımları çevreleyen payandalar ve kemerler kompleksi ona doğru hızla yaklaşıyordu. Bu dev mimarinin bir yerine güvenli bir iniş yapmak

mümkün olabilecek miydi? Gittikçe genişleyen eteklerindeki artan çekim, yapışkan bombanın zayıf gücünü etkisiz hale getireceği için Büyük Boynuz'a bir iniş yapabilmesi artık imkânsızdı.

Güney Kutbuna daha da yaklaştıkça, kendini çok büyük bir katedralin kemerli çatısı altında uçan bir serçeye benzetmeye başladı -kaldı ki şimdiye kadar inşa edilebilen en büyük katedral bu yerin yüzde biri büyüklüğünde bile değildi. Buranın dinsel bir yapı veya buna benzer bir yer olup olmadığını merak etti, fakat hemen bu fikrinden vazgeçti. Rama'nın hiçbir yerinde sanatsal bir anlatım izine rastlayamamışlardı. Her şey tümüyle işlevseldi. Belki Ramalılar evrenin bütün sırlarını bildiklerine inanıyorlar ve insanlığı peşinden sürükleyen dinsel özlem ve amaçlara artık esir olmuyorlardı.

Bunlar, Jimmy'nin genellikle pek derin olmayan felsefesine oldukça yabancı ve ürkütücü düşüncelerdi. Jimmy birden uzaktaki arkadaşlarıyla yeniden temas kurmak ve durumunu onlara bildirmek arzusunu duydu. Ana giriş:

"Bir daha tekrarla *Kızböceği*" dedi. "Seni anlayamıyoruz... yayın bozuluyor."

"Tekrar ediyorum... Altı numaralı küçük boynuzun dibine yaklaştım, kendimi iyice yanaştırmak için yapışkan bombayı kullanıyorum."

"Seni kısmen anladık. Bizi duyabiliyor musun?"

"Evet çok iyi. Tekrarlıyorum, çok iyi."

"Lütfen rakamları saymaya başla."

"Bir, iki, üç, dört..."

"Vazgeç bundan. Bize on beş saniye sinyal gönder, sonra tekrar konuş."

"Tamam."

Jimmy, Rama'nın neresinde olursa olsun kendisinin bulunmasını sağlayacak düşük güçlü sinyal aracının düğmesini çevirdi ve saniyeleri saymaya başladı. Tekrar konuşmaya başladığında sesi oldukça kuşkuluydu:

"Ne oluyor? Şimdi beni duyabiliyor musunuz?"

Galiba duymuyorlardı, çünkü karşıdan on beş saniyelik TV yayını istediler. Jimmy iki kez daha sorusunu tekrarladıktan sonra ancak cevap alabildi:

"Bizi duyduğuna sevindik Jimmy. Fakat senin uçta çok garip şeyler oluyor. Dinle."

Telsizden ona dinlettikleri bantta önce kendi sinyalinin tanıdık ıslığını duydu. Bir an için ona her şey çok normal gibi gelmişti, fakat sonra yayında garip bir bozulma olmaya ve bin çevrimli ıslık, sanki derin nabız atışlarına benzeyen titreşimlerle değişmeye başladı. Bu titreşimler işitme eşiğinin altında kalacak kadar hafifti ve bir tür çok derin bas tonundaydı. Öyle bir ritmi vardı ki her titreşim duyulabiliyordu. Diğer taraftan bu değişimin kendisi de değişmekteydi, yaklaşık olarak beş saniyelik aralarla yükseliyor, alçalıyor, yükseliyor, alçalıyordu.

Jimmy bunun haberleşme cihazındaki bir arızadan meydana geldiğini düşünmedi bile. Bu ses dışardan geliyordu. Fakat neydi bu? Ne anlama geliyordu? Bunlar onun düş gücünün ötesindeydi.

Ana giriştekilerin durumu da ondan farklı değildi, fakat hiç olmazsa sonunda bir fikir ileri sürdüler:

"Çok yoğun bir tür alan içinde olduğunu sanıyoruz -belki de manyetik- yaklaşık on çevrimlik bir frekansta... tehlike yaratabilecek kadar kuvvetli olabilir. Oradan hemen uzaklaşmanı istiyoruz. Bu güç yalnız bulunduğun bölgeyle sınırlı olabilir, bu nedenle uzaklaşırken sinyal düğmeni gene aç, biz onu sana geri dinletiriz, sen de böylece nerede bu etkiden kurtulduğunu anlayabilirsin."

Jimmy hemen boynuza yanaşma fikrinden vazgeçerek telaşla bombanın ipini çekip yapıştığı yerden kurtardı. Kulaklıklarında titreşen sesleri dinlerken, *Kızböceği*'ne geniş bir daire çizdirmeye başladı. Birkaç metre gittikten sonra, giriş kontrolün etkinin belirli bir yerde sınırlı olduğu tahminini doğrular gibi, sesin yoğunluğunun azalmaya başladığını söyleyebilirdi.

Sesi ancak beyninin derinliklerinde hafif bir atış gibi son olarak hissedebildiği noktada bir an durakladı. İlkel bir vahşi de dev bir enerji transformatörünün hafif mırıltılarını herhalde böyle

anlamsız bir korku ile dinleyebilirdi. Fakat vahşi hiç olmazsa işittiği sesin sadece devasa enerjiden sızıntı olduğunu, tamamen kontrol altında olduğunu, fakat zamanlarını sabırla beklediğini tahmin edebilirdi.

Bu ses ne anlama gelirse gelsin, Jimmy ondan uzaklaştığına memnundu. Burası, güney kutbunun heybetli mimarisi arasında, yalnız bir adamın Rama'nın sesini dinleyebileceği bir yer değildi.

27

ELEKTRİK RÜZGÂRI

Jimmy ana giriş yönüne döndüğü zaman Rama'nın kuzey ucunun inanılmayacak kadar uzakta olduğunu gördü. Üç dev merdiven bile bu dünyanın o ucunu kapatan kubbenin önünde silik bir Y şeklinde görülüyordu. Silindirik Deniz'in şeridi, eğer İkarus gibi ince kanatlarından biri kırılacak olursa, onu yutmayı bekleyen geniş ve tehdit edici bir engeldi.

Fakat bu yolu bir problemle karşılaşmadan gelmişti, şimdi kendisini biraz yorgun hissetmesine rağmen artık korkacak bir şey olmadığını biliyordu. Daha getirdiği yiyecek ve suya dokunmamıştı bile ve dinlenmeyi düşünemeyecek kadar da heyecanlıydı. Dönüş yolculuğunda rahatlayacak ve dinlenecekti. Diğer taraftan yuvaya dönüş yol-

culuğunun gelişten yirmi kilometre daha kısa sürebileceğini düşündükçe neşesi yerine geliyordu. Denizden kurtulduktan sonra kuzey kıtasında herhangi bir yere acil iniş yapabilirdi. Bu oldukça sıkıcı bir şey olacaktı, çünkü uzun ve yorucu bir yürüyüş yapmak zorunda kalacaktı -daha kötüsü *Kızböceği*'ni terk etmek zorunda kalacaktı.

Artık Büyük Boynuz'a doğru yükseklik kazanıyordu. Boynuz'un sivri ucu hâlâ onun bir kilometre önüne uzanıyordu, Jimmy bazen bütün Dünya'nın üzerinde döndüğü eksenin bu olduğu düşüncesine kapılıyordu.

Büyük Boynuz'un ucuna yaklaştığı zaman garip bir hisse kapıldığını fark etti. Bir önsezi... fiziksel olduğu kadar ruhsal bir rahatsızlık çökmüştü üzerine. Birdenbire aklına bir zamanlar okuduğu ve onu şu anda büsbütün huzursuz eden bir cümle geldi:

"Birisi senin mezarının üstünde yürüyor."

İlk önce bu hissi önemsememeye çalışarak düzgün şekilde pedal çevirmeye devam etti. Ana girişe henüz anlam veremediği böyle bir keyifsizliği bildirmeye hiç niyeti yoktu, fakat üstündeki gerginlik arttıkça durumunu anlatmanın daha iyi olacağını düşünmeye başladı. Bu ruhsal bir durum olamazdı, eğer öyle olsaydı, zihni şu andaki kadar güçlü çalışamazdı ve diğer taraftan artık iyice derisinin karıncalanmaya başladığını hissediyordu.

Ciddi şekilde tehlikenin kokusunu almaya başlamıştı. Boşlukta aracını durdurarak durumunu incelemeye başladı. Bu sarsıcı ve ağır duyuların onun için yeni bir şey olmayışı, durumu daha da güçleştiriyordu. Jimmy bunlarla daha önce de karşılaşmıştı, fakat nerede olduğunu hatırlamıyordu.

Çevresine göz gezdirdi. Hiçbir şey değişmemişti. Büyük Boynuz'un sivri ucu birkaç yüz metre üstünde Rama'nın gökyüzünü bütün heybetiyle kaplıyor, sekiz kilometre aşağıda, güney kıtasının hiçbir insanın göremeyeceği harikalarla dolu karmaşık yapıları uzanıyordu. Bu tümüyle yabancı, fakat ana hatlarını oldukça tanıdığı görüntüde onda bu tedirginliği uyandıracak bir neden göremedi.

Elinin arkasını bir şey gıdıklıyordu, bir an orada bir böceğin yürüdüğünü sandı ve bakmadan diğer eliyle böceği kovmaya çalıştı. Bu hareketin yarısına gelmişti ki ne yaptığının farkına vardı. Gıdıklanmanın nedenini anlamaya çalışırken aptallığına da kızıyordu. Elbette... şimdiye kadar kimse Rama'da bir böcek görmemişti.

Elini kaldırarak büyük bir şaşkınlıkla incelemeye başladı; çünkü gıdıklanma hissini hâlâ duyuyordu. Az sonra elindeki bütün tüylerin dimdik havada durduğunu gördü. Bütün kol tüyleri de dirseğine kadar aynı şekildeydi. Elleriyle kontrol ettiği zaman saçlarının da dimdik olduğunu anla-

dı.

Demek mesele buydu. Şu anda son derece güçlü bir elektrik alanı içindeydi. Onu huzursuz eden ağır baskı bazen Dünya'daki yıldırımlı şimşekli fırtınalarda üzerine çöken sıkıntının benzeriydi.

Bu buluşun getireceği sonuçları bir an içinde kavrayan Jimmy paniğe kapılmak üzereydi. Daha önce hayatında gerçek bir tehlike içinde hiç bulunmamıştı. Bazen bütün uzay adamları gibi çok yer kaplayan teçhizatın yarattığı sıkıntı ve sinirlilik anları olmuş, bazen de tecrübesizlikten doğan hatalar nedeniyle korkulu bir durum içinde bulunduğunu sanmıştı. Fakat bu olayların hiçbiri birkaç dakikadan fazla sürmemiş ve genellikle kendisi bunları çözümleyip telaşına gülmüştü.

Bu kez o kadar kolay kurtulabileceğe benzemiyordu. Kendini her an üzerine ateşlerini boşaltabilecek dev güçlerin hüküm sürdüğü düşman bir gökte çıplak ve yalnız hissediyordu. Kolaylıkla kırılabilecek bir yapıya sahip olan *Kızböceği*, artık onun için en sağlam bir örümcek ağından daha az dayanıklıydı. Fırtınanın ilk patlaması onu çok küçük parçalara ayırabilirdi. Telaşla seslendi:

"Ana giriş, çevremde durgun elektrik oluşuyor. Her an bir fırtına patlayabilir."

Sözlerini bitirdiği anda arkasında titreşen ışığı fark etti. İlk gürlemenin çatırtısı ona ulaştığı zaman içinden ona kadar saymıştı. Bu üç kilomet-

re demek oluyordu... Yani küçük boynuzların çevresinde birşeyler olmaya başlamıştı. Onlara doğru baktığında altı iğnenin her birinin ateşler içinde olduğunu gördü. Sanki her biri birer yıldırım kaynağıymış gibi uçlarında yüzlerce metreye uzanan çatallı kıvılcımlar dans ediyordu.

Gerilerde olan şeyler daha büyük çapta Büyük Boynuz'un sivri ucunda da olmaya başlayabilirdi. Yapacağı en doğru şey bu tehlikeli yapıdan mümkün olduğu kadar uzağa kaçmak ve sakin hava aramaktı. Tekrar pedal çevirmeye ve *Kızböceği*'ne büyük bir yük yüklememeye çaba sarf ederek hız kazanmaya çalıştı. Aynı zamanda, bunun yüksek çekim bölgesine girmek anlamına geldiğini bildiği halde, yükseklik kaybetmeye başladı. Böyle bir riski göze almaya hazırdı. Sekiz kilometre onun hesabına göre yerden yeterli bir yükseklikti.

Büyük Boynuz'un uğursuz sivri ucu henüz göze görünür kıvılcımlardan uzaktı, fakat çevresinde muazzam bir potansiyelin toplanmakta olduğu kuşkusuzdu. Zaman zaman arkasındaki gökgürültüleri Rama'nın içinde yuvarlanarak büyük patlamalar oluşturuyordu. Birden Jimmy böyle açık ve temiz bir havada fırtına olmasının ne kadar garip olduğunu düşündü. Sonra, bunun meteorolojik bir olay olmadığını anladı. Aslında bu, Rama'nın güney kubbesinin derinliklerinde gizli bir kaynaktan gelen önemsiz bir enerji sızıntısıy-

dı. Fakat neden *şimdi* olmuştu? Daha önemlisi bunu *ne izleyecekti*?

Şimdi Büyük Boynuz'un ucunu biraz geçmişti ve az sonra herhangi bir yıldırım boşalmasının sınırı dışına çıkacağını umuyordu. Fakat bu kez de karşısına yeni bir problem çıkmış, hava anaforlar içinde çalkalanmaya başlamıştı. Jimmy, *Kızböceği*'ni kontrol etmekte güçlük çekiyordu. Nereden ortaya çıktığı belli olmayan bir rüzgâr ortalığı karıştırmıştı ve daha şiddetlenirse bisikletin ince iskeleti tehlikeye girecekti. Bütün gücüyle pedal çevirerek hava darbelerini hız ve vücudunun hareketleriyle önlemeye çalıştı. *Kızböceği* zaten onun vücudunun bir uzantısı gibiydi. Bu hareketleriyle kısmen başarılı olmasına rağmen bisikletin ana kirişinden gelen hafif protesto çatırtıları ve her rüzgâr sağanağında kanatların aşağı yukarı oynayış şekli hiç hoşuna gitmiyordu.

Diğer yandan onu endişelendiren başka bir şey daha vardı. Büyük Boynuz yönünden geldiğini sandığı ve gittikçe güçlenen bir fısıltı duymaya başlamıştı. Bu tıpkı büyük basınçla gelen gazın bir süpaptan yaptığı kaçak nedeniyle çıkardığı sese benziyordu. Jimmy savaşmakta olduğu ani rüzgârla bunun bir ilişkisi olup olmadığını merak etti. Fakat nedeni ne olursa olsun, bu da zaten fazlasıyla var olan dertlerine bir yenisini eklemişti.

Zaman zaman bu olağanüstü olayları, heyecan-

dan ve yorgunluktan nefesi kesilmiş halde, ana girişe özetliyordu. Fakat oradan kimse ona bir öğüt veremiyor, hatta neler olduğuna dair bir fikir bile yürütemiyordu. Ancak, artık onları bir daha görme umudunu yitirmeye başlamasına rağmen, arkadaşlarının sesini duymak Jimmy'ye güven veriyordu.

Havadaki anafor ve çalkalanma artmaya devam ediyordu. Sanki büyük bir hava akıntısına kapılmıştı -Bunu da bir zamanlar Dünya'da çok yükseklerde planör kullanırken rekor denemek için yaptığını hatırlıyordu. Fakat böyle berrak bir günde Rama'nın içinde böyle güçlü bir hava akımı yaratan ne olabilirdi?

Bu kez kendine doğru soruyu sormuştu. Biraz düşündükten sonra da doğru cevabı buldu.

Duyduğu fısıltı Büyük Boynuz'un çevresinde biriktirdiği aşırı iyonlaşmayı taşıyan elektrik rüzgârından oluşuyordu. Elektrik yüklü hava Rama'nın ekseni boyunca yayılmaya ve arkasında kalan yüksek basınç merkezi de oraya akan havayla dolmaya başlamıştı. Arkasında kalan ve artık onu çok tehlikeli şekilde tehdit eden dev iğneye bakarak, ondan patlayacak fırtınanın sınırlarını saptamaya çalıştı. Belki de en iyi taktik kulağına güvenerek uçmak ve o uğursuz tıslamadan mümkün olduğu kadar uzağa kaçmaktı.

Fakat Rama ondan bu şansı esirgedi. Arkasında bir alev tabakası parladı. Jimmy, Büyük Boy-

nuz'un ucundan uzanan bir alevin altı şeride ayrılarak her birinin küçük boynuzlardan birinin ucuna uzandığını görebilecek zamanı buldu... Sonra hava darbesi ona erişti.

28

İKARUS

Kızböceği yavaş yavaş etrafında parçalanırken Jimmy Pak durumunu telsiz ile ancak bildirebildi:

"Kanatlar bükülüyor... düşüyorum... düşüyorum!"

Sol kanat tam ortasından çatırdayarak koptu ve ayrılan parça düşen bir yaprak gibi süzülerek aşağılarda kayboldu. Sağ kanat ise daha karmaşık bir gösteriyle tam dibinden öyle bir açıyla büküldü ki ucu geriye gelerek kuyruğun üstüne yapıştı. Jimmy kendisini gökyüzünden yavaş yavaş düşen bir uçurtmanın üzerinde oturuyor sandı.

Buna rağmen tam anlamıyla çaresiz değildi. Pedallar ve pervane hâlâ çalışıyordu. Gücü oldukça, uçucuyu biraz kontrol edebilme şansı vardı. Belki daha beş dakika onu kulanabilirdi.

Denize ulaşma şansı var mıydı? Hayır -Deniz çok, çok uzaktaydı. Sonra hâlâ Dünya'daki şartlara göre düşündüğünü fark etti. Çok iyi bir yüzücü olmasına rağmen denizden kurtarılması sa-

atler alacaktı, bu arada denizin zehirli sularının onu öldüreceğine kuşku yoktu. Tek çaresi karaya inebilmekti. Dik güney uçurumu sonra düşüneceği bir engel olacaktı -eğer bir 'sonra' varsa.

Bu onda birlik çekim gücünde çok yavaş düşüyordu, fakat yakında eksenden uzaklaştıkça, gittikçe hızlanacaktı. Diğer taraftan havadaki anaforlar ve çalkantı, durumu daha karmaşık hale getirmişti ve şans eseri olarak onun büyük bir düşme hızı kazanmasını engelliyordu. Pervaneyi çeviremese bile *Kızböceği* kaba bir paraşüt gibi hareket edecekti. Jimmy'nin sağlayabildiği birkaç kilogramlık itme gücü hayat ve ölüm arasındaki farkı belirleyecekti ve onun da tek ümidi buydu.

Ana giriş konuşmayı kesmişti. Arkadaşları onun başına gelenleri tümüyle görüyor, sözlerinin ona yararlı olamayacağını biliyorlardı. Jimmy şu anda hayatının en ustalıklı uçuşunu yapıyordu. Buruk bir espriyle içinden seyircisinin çok az olduğunu ve ne yazık ki gösterisinin en ustaca kısımlarını anlayamayacaklarını düşündü.

Aşağıya geniş bir çember çizerek iniyordu. Uçucunun gövdesini mümkün olduğu kadar düz tutmayı başarabildiği takdirde kurtulma şansı oldukça fazlaydı. Pedal çevirmesi *Kızböceği*'ni uçar vaziyette tutmaya yardım ediyordu; ama fazla zorlayıp zaten kırılmış olan kanatların gövdeden ayrılmasına yol açmak istemiyordu. Daireler çizerken yönü ne zaman güneye dönse, Rama'nın

onun şerefine düzenlediği fantastik gösteriyi daha fazla takdir ediyordu.

Büyük Boynuz'un ucundan, altındaki altı sivri iğneye kıvılcım akımı hâlâ devam ediyordu, fakat bu akım şimdi sırayla döner bir düzen göstermeye başlamıştı. Altı sivri ateş şeridi, Rama'nın dönüşüne ters yönde, her birkaç saniyede bir tur atarak dönüyordu. Jimmy dev bir elektrik motorunun çalışmasını izlediğini sandı, belki de bu gerçeğe pek uzak bir düşünce değildi.

Geniş çemberler çizerek altındaki düzlüğe ulaşan yolun yarısına gelmişti ki bu havai fişeklerin gösterisi birdenbire sona erdi. Havadaki gerilimin azaldığını hissediyor ve bakmaya gerek görmeden kollarındaki tüylerin artık dik durmadığını biliyordu. Hayatı için vermekte olduğu savaşın son birkaç dakikasında onu engelleyecek veya aklını karıştıracak bir şey kalmamıştı.

Şimdi iniş yapacağı bölgeden emin olması gerekiyordu. Bu nedenle aşağıyı daha dikkatle incelemeye başladı. Bu bölgenin büyük kısmı dama tahtası gibi bölümlere ayrılmıştı. Sanki deli bir manzara bahçıvanına aklından geçenleri en son noktasına kadar uygulaması için yetki verilmiş ve o bildiğini yaparken de hiç karışılmamıştı. Dama tahtasının karelerinin bir kenarı yaklaşık olarak bir kilometre uzunluktaydı ve çoğu dümdüzdü. Bunların katı olduğundan kuşku duyuyordu, ayrıca renkleri ve yapıları çok değişikti.

Karar verebilmek için son dakikaya kadar beklemeyi uygun buldu... eğer bir seçme şansı olabilirse.

İnişe birkaç yüz metre kala ana girişi son kez aradı.

"Bisikleti hâlâ biraz kontrol edebiliyorum... birkaç dakikaya kadar inmiş olacağım... sizi sonra ararım."

Bu çok iyimser bir konuşmaydı ve herkes bunun farkındaydı. Jimmy korkusuzca ve sonuna kadar savaşarak düştüğünü arkadaşlarının bilmesini istiyordu.

Gerçekten de büyük bir korku hissetmiyordu. Özellikle kendini cesur bir insan olarak düşünmediğinden, bu onu şaşırtıyordu. Sanki kendisine tamamen yabancı birinin mücadelesini seyrediyor ve hiç karışmıyordu. Daha çok, hava dinamiğinin çok ilginç bir problemini inceliyor ve çeşitli paremetreler değiştirerek sonuçlarını gözlüyor gibiydi. Hemen hemen duyduğu tek heyecan -en önemlisi yaklaşan Ay Olimpiyatları olan- kaçırdığı fırsatlar için duyduğu hafif bir üzüntüydü. Gelecek için şu anda kesinlikle bildiği tek şey vardı: *Kızböceği* artık Ay'da hiçbir zaman yarışamayacaktı.

Yüz metre daha kalmıştı; ilerleme hızı oldukça uygun gözüküyordu, fakat acaba düşme hızı neydi? İşte... şansı biraz iyi gidiyordu, inmek üzere olduğu yer tam anlamıyla düzdü. Artık bütün

gücüyle pervaneyi son kez ve en hızlı şekilde döndürmeliydi... şimdi!

Görevini yapmış olan sağ kanat sonunda kökünden yırtılarak ayrıldı. *Kızböceği* havada yuvarlanmaya başlamıştı. Jimmy vücudunu dönüş yönünün aksine atarak durumu düzeltmeye çalıştı. Yere çarptığı zaman on altı kilometre yukardaki dünyanın eğri görüntüsüne bakıyordu.

Gökyüzünün ona karşı bu kadar sert oluşu çok haksız ve mantıksız geldi.

29

İLK KARŞILAŞMA

Jimmy Pak kendine geldiği zaman ilk hissettiği şey şiddetli bir baş ağrısı oldu. Bunu sevinçle karşıladı, çünkü ona yaşadığını kanıtlıyordu.

Sonra kımıldamaya çalıştı. Bir anda vücudunun her yerinden ağrı ve sızılar yükselince durdu. Anlayabildiği kadarıyla hiçbir yeri de kırılmamıştı.

Bunlardan sonra gözlerini açmaya cesaret etti, fakat doğruca dünyanın tavanındaki ışık çizgisine baktığını görünce hemen kapattı. Baş ağrısı olan bir insana böyle bir görüntü iyi değildi.

Orada yatıp gücünü toplamaya çalışırken gözlerini ne zaman açmasının doğru olacağını düşünüyordu. Birdenbire çok yakınından çatırtılı bir çiğneme sesi duydu. Başını yavaşça sesin geldiği

yöne çevirdi, bakmaya cesaret etti -az daha tekrar bayılıyordu.

Kendisine beş metreden daha az uzakta büyük bir yengece benzeyen bir yaratık, zavallı *Kızböceği*'nin enkazını yiyordu. Jimmy biraz aklını başına toplayınca, daha iştah açıcı bir yiyecek olduğunu anlayıp kıskaçlarıyla her an onu kavrayacağı korkusu içinde, yavaşça ve sessizce yuvarlanarak canavardan uzaklaşmaya çalıştı. Aralarındaki açıklığı on metreye çıkardı ve sırtını zorla bir yere yaslayarak oturdu. O ise Jimmy'nin farkına bile varmamış gibi gözüküyordu.

Daha uzak mesafeden bu şey o kadar korkunç gözükmüyordu. Altı tane üç eklemli bacağın taşıdığı iki metre uzunluğunda, bir metre genişliğinde alçak ve yassı bir vücudu vardı. Jimmy onun *Kızböceği*'ni yediğini düşünmekle yanıldığını görüyordu. Onda ağıza benzer bir şey yoktu. Yaratık aslında makas biçimindeki kıskaçlarıyla uzay bisikletini ufak bölümlere ayırarak temiz bir parçalama işi yapıyordu. Küçük, insan ellerine benzeyen bir dizi manipülatör, bisikletin parçalarını hayvanın sırtında gittikçe büyüyen yığının üzerine taşıyordu.

Acaba bu bir hayvan mıydı? Jimmy ilk anda onun bir hayvan olduğunu sanmıştı, fakat şimdi daha başka düşünüyordu. Bu yaratığın oldukça yüksek bir zekâyı gösteren amaçlı davranışları vardı. Herhangi bir yaratığın -yuva yapmak için

malzeme toplama güdüsü dışında- uzay bisikletinin dağılmış parçalarını içgüdüsel olarak toplaması için bir neden göremiyordu.

Jimmy, ona tümüyle önem vermez gözüken yengeçten kuşkulu gözlerini ayırmadan ayağa kalkmaya çalıştı. Birkaç titrek adım ona tekrar yürüyebileceğini gösteriyordu, fakat şu altı ayağın yapabileceğini düşündüğü hızı da geçebileceğini pek sanmıyordu. Sonra, çalıştığına hiç kuşku duymadan telsizini açtı. Kendisinin kurtulabildiği bir çarpmanın çok sağlam elektronik araca hiçbir şey yapamadığına emindi.

"Giriş kontrol" dedi yavaşça. "Beni duyuyor musunuz?"

"Tanrı'ya şükür! İyi misin?"

"Biraz sarsılmış durumdayım. Şuna bir bakın."

Kızböceği'nin kanadının son kısmının parçalanışının kaydedilebilmesi için kamerasını tam zamanında çevirmeyi başarmıştı.

"Bu Allah'ın belası şey de ne? -Neden senin bisikletini çiğniyor?"

"Keşke bilseydim! -*Kızböceği*'ni bitirdi. Benim üzerimde de aynı şeyi denemesi olasılığına karşı geri çekiliyorum."

Gözlerini yengeçten ayırmadan yavaş yavaş geri çekilmeye başladı. Yaratık şimdi gittikçe genişleyen çemberler çiziyor, görünüşe göre gözden kaçırdığı parçalar olup olmadığını araştırıyordu. Böylece Jimmy ilk kez olarak onu tümüy-

le inceleme fırsatını buldu.

Artık üstündeki ilk şoku atlatmış olduğundan, bunun oldukça sevimli bir yaratık olduğunu kabul etmeye başlamıştı. Düşünmeden verdiği yengeç ismi biraz yanıltıcıydı; imkânsız derecede büyük olmasa, ona hamamböceği ismi daha uygun düşerdi. Üst kabuğu harikulade metalik bir parlaklıktaydı, bir bakıma Jimmy onun metal *olduğuna* yemin etmeye hazırdı.

Bu çok ilginç bir fikirdi. Acaba bu bir hayvan değil de, robot olabilir miydi? Aklında bu düşünceyle yengece, anatomisinin bütün ayrıntılarını inceleyerek, daha dikkatli baktı. Ağız olması gereken yerde bir sürü alet görülüyordu. Bunlar Jimmy'ye bütün kabadayı delikanlıların taşımaktan hoşlandıkları, çeşitli işlerde kullanılabilen bıçakları hatırlattı. Yaratığın ağzında kerpetenler, sondalar, eğeler hatta matkaba benzeyen bir şey de vardı. Fakat bunların hiçbirinden kesin emin olamıyordu. Aslında Dünya'daki böcek dünyası bu aletlerle boy ölçüşebilir, hatta üstünlük sağlardı. Hayvan mı yoksa robot mu olduğu konusunda bir karar veremedi.

Konuyu halledebilecek olan gözler durumu daha belirsiz hale soktu. Başın içine o derece derine gömülmüşlerdi ki merceklerinin kristalden mi yoksa jelatinden mi yapılmış olduğunu söylemek mümkün değildi. Oldukça ifadesiz ve şaşılacak kadar berrak mavi renkteydiler. Birkaç kez

Jimmy'ye doğru çevrildikleri halde en küçük bir ilgi belirtisi göstermemişlerdi. Jimmy belki de peşin hükümle yaratığın zekâsı üzerinde karara vardı. Robot veya hayvan... bir insanın varlığını önemsemeyen bir yaratığın zekâsı pek parlak olamazdı.

Şimdi, yengeç çemberler çizmeyi bırakmıştı. Sanki duyulmayan bir mesajı dinler gibi birkaç saniye durdu. Sonra deniz yönünde garip bir yürüyüşle yola koyuldu. Saatte dört veya beş kilometre hızla tam bir düz hat çizerek yol almaya başlamıştı. Yengeç ancak birkaç yüz metre gittikten sonra Jimmy'nin hâlâ hafif şok geçiren kafası, sevgili *Kızböceği*'nin son zavallı parçalarının ondan uzaklaştığını fark edebildi. Hemen, kararlı ve kızgın bir takibe başladı.

Bu davranışı tümüyle mantıksız da değildi. Yengeç denize doğru yürüyordu ve eğer onu kurtarmaları mümkün olabilirse, bu ancak deniz yönünden olacaktı. Diğer taraftan, bu yaratığın ganimetini ne yapacağını merak ediyordu. Bu, onun amaçları ve zekâsı hakkında daha belirgin ipuçları verecekti.

Hâlâ hırpalanmış ve gergin durumda olduğundan, amaçlı bir yol izleyen yengeci yakalaması birkaç dakika sürdü, yetiştikten sonra da, yaratığın onun varlığına kızmadığına emin olmak için, aralarında saygılı bir aralık bırakarak onu izlemeye başladı. Birden su termosu ile acil yiyecek pa-

ketinin *Kızböceği*'nin kalıntıları arasında olduğunu gördü ve o anda aç susuz olduğunu hissetti.

Orada... dünyanın bu yarısındaki tek yiyecek ve su... İnsafsızca ve saatte beş kilometre hızla kendisinden uzaklaşmaktaydı. Tehlikesi ne olursa olsun, onları ele geçirmeliydi.

Sağ arkadan yanaşarak yengeç ile arasındaki açıklığı kapadı. Onunla aynı hızla yürümeye dikkat ederken hayvanın ayaklarının karmaşık ritmini her an onların nerede olduğunu bilecek kadar dikkatle inceledi. Hazır olduğu zaman hafifçe 'Özür dilerim' diye mırıldanarak eşyalarını kaptı. Jimmy bir gün yankesicilerin ustalıklarını deneyeceğini hiç düşünmemişti ve başarısı nedeniyle çok sevinçliydi. Bir saniyeden az bir süre içinde yaratıktan tekrar uzaklaşmış ve yengeç hızını hiç azaltmamıştı.

On, on beş metre geri kalarak dudaklarını termostan aldığı suyla ıslattı ve bir dilim et konsantresi çiğnemeye başladı. Bu küçük zafer onu çok mutlu etmişti, şimdi artık karanlık geleceğini düşünmeyi bile göze alabilirdi.

Yaşam oldukça, ümit de var demekti. Fakat kendisini kurtarabilecekleri bir yol aklına gelmiyordu. Arkadaşları denizi aşsalar bile, kendisi yarım kilometre aşağıya, onlara nasıl ulaşabilecekti? Giriş kontrol ona '*Nasıl olsa* aşağıya bir yol bulacağız' diye söz vermişti 'bu uçurum bir yerde geçit vermeden bu dünyanın çevresini tam ola-

rak dolaşmıyor elbette.'

Az daha 'Neden olmasın?' diye cevap vermek gelmişti içinden. Sonra bunun doğru olmayacağını düşünmüştü.

Rama'nın içinde yürümenin en garip yönlerinden biri de her zaman insanın hedefini görebilmesiydi. Burada, dünyanın eğri oluşu hiçbir şeyi gizlemiyordu; açığa çıkarıyordu. Jimmy bir süredir yengecin hedefinin ne olduğunu kestirmeye başlamıştı. İki yanından yükselip üstünde birleşen arazide, tam tepede yarım kilometre genişliğinde bir çukur görünüyordu. Bu, güneş kıtasında bulunan üç çukurdan biriydi. Ana girişten bunların ne kadar derin olduklarını anlamak mümkün olamamıştı. Üçüne de ünlü Ay kraterlerinin isimleri verilmişti ve şimdi onlar Kopernik'e yaklaşıyorlardı. Etrafını saran dağlar ve ortasından yükselen sivri tepeler olmadığından bu isim ona pek uygun düşmüyordu. Rama'nın Kopernik'i kusursuz dikey kenarlarıyla ancak derin bir baca veya kuyuydu.

İçine bakabilecek kadar yaklaştığı zaman Jimmy en az yarım kilometre aşağıda uğursuz, kurşuni mavi bir havuz gördü. Bu yükseklik deniz düzeyine tam uygun düşüyordu, birbirlerine bağlı olup olmadıklarını merak etti.

Kuyunun aşağılarına doğru dönerek uzanan tümüyle dik duvarların içinde oyulmuş spiral bir rampa vardı. Bu, insanda tıpkı çok büyük bir to-

pun namlusundan içeri baktığı izlenimini uyandırıyordu. Jimmy rampayı izleyerek aşağı doğru gözleriyle birkaç tur atmaya çalıştıysa da bunu başaramadığını görerek şaşırdı. Fakat biraz inceleyince bu yanılgının aslında bir rampa sandığı şeyin 120 derece aralıklarla başlayarak aşağı inen üç rampayı birbirine karıştırmasından ileri geldiğini anladı. Bunlar kusursuz bir düzen gösteriyorlardı. Aslında Rama, herhangi bir bölümüyle değil, tüm bir mimari yapı olarak büyük bir güç anıtını simgeliyordu.

Üç rampa da doğruca havuzun kenarına kadar iniyor ve suyun donuk yüzeyinin altında kayboluyorlardı. Jimmy su hattına yakın yerlerde bir grup siyah tünel veya mağara gördü. Bunların çok ürkütücü bir görünüşü vardı ve Jimmy içinde yaşayanlar olup olmadığını merak etti. Belki de Ramalılar hem suda hem karada yaşayan amfibi türündendiler.

Yengeç, kuyunun kenarına yaklaşırken Jimmy onun rampalardan birinden ineceğini ve *Kızböceği*'nin kalıntılarını belki de onu değerlendirecek bir varlığa götüreceğini tahmin ediyordu. Fakat bunun yerine yaratık doğruca uçurumun kenarına yürüdü, birkaç santimetrelik bir hatanın bile felaketle sonuçlanacağı belli olmasına rağmen, vücudun hemen hemen yarısını tereddüt bile etmeden boşluğa uzattı ve birden sert bir şekilde silkindi. *Kızböceği*'nin parçaları derinliklere

doğru süzülmeye başlamıştı. Onların düşüşünü seyreden Jimmy'nin gözleri yaşlarla doldu. Bu yaratığın oldukça zeki olduğuna istemeyerek karar verdi.

Çöplerini boşalttıktan sonra yengeç çevresinde bir döndü ve on metre gerisinde bulunan Jimmy'ye doğru yürümeye başladı. Jimmy 'Acaba bana da aynı işlemi mi yapacak?' diye düşünürken, hızla yaklaşan canavarı ana girişe gösteren kamerayı tutan elinin titremediğini ümit ediyordu.

"Ne diyorsunuz?" diye fısıldarken yararlı bir cevap alacağını pek sanmıyordu. Şu anda bir tarih yarattığını düşünmek küçük bir teselliydi. Bir anda aklında böyle bir karşılaşma için düşünülen çeşitli modeller geldi. Şu ana kadar bütün o fikirler saf bir teoriydi. Kendisi ise bu fikirleri pratikte uygulayacak ilk insan olacaktı.

Giriş kontrol ona fısıltıyla cevap verdi:

"Düşman olduğundan emin olmadan sakın kaçma."

'Kaçmak mı? Nereye?' Jimmy kendine sordu. Yüz metrelik kısa mesafeli bir koşuda bu şeye fark yapacağına emindi, fakat uzun bir kovalamacada onun kendisini yorarak yakalayacağını acı bir şekilde biliyordu.

Jimmy yavaşça ellerini havaya kaldırdı. İnsanlar iki yüz yıldır bu davranış üzerinde münakaşa ediyorlardı. Acaba evrende her yaratık bunu 'Gö-

rüyorsun... silahsızım' şeklinde yorumlayacak mıydı? Fakat kimse de daha iyisini düşünememişti.

Yengeç onun bu hareketine ne bir tepki göstferdi, ne de yürüyüşünü yavaşlattı. Jimmy'ye hiç önem vermeden tam yanından geçti ve ne yaptığını bilir adımlarla güneye doğru ilerlemeye başladı. *Homo sapiens*'in temsilcisi, ilk temas kurduğu yabancı bir yaratığın, onun varlığına bile aldırış etmeden Rama düzlüğünde uzaklaşmasını elleri havada seyrederken kendini son derece küçük düşmüş hissediyordu.

Jimmy hayatında hiçbir zaman bu derece aşağılanmamıştı. Neyse ki olayların gülünç yanını görme huyu kısa sürede yardımına yetişti. Ne de olsa canlı bir çöp kamyonu tarafından önemsenmemek o kadar mühim bir olay sayılmazdı. Fakat ya bu nesne onu uzun süredir aradığı kardeşi olarak bağrına basmaya kalksa ne olurdu...

Tekrar Kopernik'in kenarına yaklaştı ve aşağıdaki durgun suları incelemeye başladı. İlk kez olarak bazıları oldukça büyük bir takım belirsiz gölgelerin su yüzeyinin altında gidip geldiklerinin farkına vardı. Birden içlerinden biri en yakın spiral rampaya ilerledi ve çok ayaklı tanka benzeyen bir şey rampadan yukarı çıkmaya başladı. Jimmy onun yaptığı hıza göre yukarıya çıkmasının en az bir saat süreceğini düşündü. Eğer bu bir tehditse, çok yavaş ilerleyen bir tehditti.

Sonra, birdenbire, su hattına yakın yerdeki mağaraya benzeyen deliklerin yakınında, çok hızlı bir hareketten oluşan bir titreşim fark etti. Bir şey çok süratle rampadan çıkıyor fakat o bir türlü görüşünü onun üstünde sabitleştiremediğinden bu şeyi belirli bir şekle sokamıyordu. Sanki insan büyüklüğünde bir hortum veya kum fırtınasını gözlemekteydi...

Gözlerini kırpıştırdı ve başını salladı, birkaç saniye gözlerini kapadı. Tekrar açtığı zaman görüntüler kaybolmuştu.

Belki de yere çarpmak onu tahmin ettiğinden daha çok sarsmıştı. İlk kez halüsinasyon başına geliyordu ve bundan da ana girişe hiç bahsetmeyecekti.

Az önce bu rampaları incelemek için aşağıya inmeye karar vermişti. Fakat şimdi bunun boş yere yorgunluk ve enerji kaybı olacağını düşünüyordu.

Biraz önce gördüğünü sandığı döner hayaletin bu kararla hiçbir ilgisi yoktu.

Hem de hiç yoktu, çünkü Jimmy hayaletlere inanmazdı.

30

ÇİÇEK

Az önceki uzun yürüyüş ve harcadığı çaba Jimmy'yi susatmıştı. Fakat bu ülkede insanın içebileceği su olmadığını çok iyi biliyordu. Termosundaki su ile belki bir hafta idare edebilirdi -fakat ne için? Dünya'daki en iyi beyinlerin yakında bu problem üzerinde düşünmeye başlayacaklarını ve Kumandan Norton'un çeşitli öneriler bombardımanına tutulacağını biliyordu. Fakat Jimmy, kendisini bu yarım kilometre yüksekliğindeki uçurumdan aşağı indirebilecek hiçbir yol düşünemiyordu. Elinde yeteri kadar uzun bir ip olsa bile, uçurumun yakınında onu bağlayabileceği hiçbir şey yoktu.

Her şeye rağmen mücadele etmeden yenilgiyi kabullenmek küçültücüydü ve erkekliğe yakışmazdı. Kendisine ancak deniz yönünden bir yardım gelebilirdi ve o da denize doğru ilerlerken, hiçbir şey olmamış gibi görevini yapmaya devam edebilirdi. Geçmek zorunda olduğu bu değişik bölgeyi kendisinden başka kimse inceleyemeyecek ve fotoğraflarını çekemeyecekti ve bunlar da belki ona ölümünden sonra ölümsüzlük sağlayacaktı. Fakat o, böyle boş aldatmacalar yerine sağ kalıp başka başarılar kazanmayı yeğlerdi.

Zavallı *Kızböceği*'nin uçuşuyla denizden yalnız

üç kilometre uzaktaydı, ancak üzerindeki arazinin bazı bölümleri büyük engeller oluşturduğundan düz bir yol izlemesi imkânsız görünüyordu. Fakat çeşitli rota seçenekleri olduğundan bu onun için problem yaratmayacaktı. Jimmy bütün bunları iki yanından yükselip on altı kilometre üstünde birleşen eğri haritada mükemmel bir şekilde görebiliyordu.

Bol zamanı vardı. Onu doğru yolundan ayırsa bile, işe en ilginç bulduğu görüntüyü incelemekle başlayacaktı. Sağa doğru yarım kilometre ötede kesme kristalden yapılmış gibi veya dev bir mücevher sergisi gibi parıldayan bir kare vardı. Belki de bu düşünceler Jimmy'nin adımlarını hızlandırmasına yol açtı. En kötü yazgılı adamın bile herhalde birkaç bin metre kare dolusu mücevhere hafif bir ilgi göstermesi beklenirdi.

Yanına gittiği zaman bunların, kuma benzeyen bir yatak üstünde milyonlarca kuvartz kristali olduğunu görünce pek de düş kırıklığına uğramadı. Kristallere bitişik olan kare daha ilginçti; en az bir ve en çok beş metre yükseklikte içi boş metal direklerin birbirine çok yakın sıralar halinde dizilmesinden oluşmuş çok değişik bir görüntüydü bu. Buranın içinden geçmek tamamen imkânsızdı. Ancak bir tank bu borular ormanını yarıp aşabilirdi.

Jimmy ilk kavşağa gelinceye kadar kristallerle boruların arasındaki yolda yürüdü. Şimdi sağında

kalan kare, örülmüş tellerden yapılmış büyük bir halıyı andırıyordu. Halının tellerinden birini sökmeye çalıştı, fakat bir tekini bile kırmayı başaramadı.

Solundaki kare altıgen biçiminde taşlardan yapılmış bir mozayikti. Taşlar birbiriyle o kadar düz ve pürüzsüz şekilde birleştirilmişti ki, aralarında bir tek birleşme çizgisi bile görülmüyordu. Eğer taşların her biri tek tek gökkuşağının değişik renklerine boyalı olmasa; burasının tek parçadan yapılmış bir yüzey olduğu sanılabilirdi. Jimmy, aynı renge boyalı bitişik iki taş bulabilmek ve bu yoldan sınırlarını saptayabilmek için dakikalarca uğraştıysa da böyle bir rastlantı göremedi.

Bütün bu görüntüleri kamerası yavaşça sağa sola çevirerek ana girişe aktardıktan sonra şaşkın bir şekilde arkadaşlarına sordu:

"Bütün bunlar için ne düşünüyorsunuz? Kendimi dev bir bilmecenin içine hapsedilmiş gibi hissediyorum. Yoksa burası bir Rama sanat galerisi mi?"

"Biz de senin kadar şaşkınlık içindeyiz Jimmy, fakat bu ana kadar Ramalıların sanatla uğraştıklarına dair bir ize rastlayamadık. Herhangi bir karara varmadan önce daha fazla örnek incelememiz lâzım."

Bir sonraki kavşakta bulduğu iki örneğin de pek yararı olmamıştı. Bunlardan biri tümüyle boş-dümdüz ve ölü bir grilikte, sert fakat doku-

nunca kaygan bir his uyandıran bir düzlüktü. Diğeri ise üzerinde milyarlarca milyarlarca küçük delik olan yumuşak bir sünger görünümündeydi. Burasını ayağıyla denediği zaman bütün yüzey, yeni stabilize edilmiş bataklık kumu gibi, iç bunaltıcı bir esneklikle hafifçe oynamıştı.

Bundan sonraki kavşakta tıpkı yeni sürülmüş bir tarlaya benzeyen bir kareyle karşılaştı, fakat burada saban tarafından açılan yarıklar hep aynı biçimde ve bir metre derinlikteydi. Bunların yapıldığı maddenin üstü bir eğe veya rendeyi andıran dokudaydı. Jimmy bunların üstünde çok durmadı, çünkü buna bitişik kare, şimdiye kadar rastladıkları içinde ilgisini en fazla çeken olmuştu. Hiç olmazsa sonunda anlayabildiği bir şeye rastlamıştı, fakat bu da Dünya görüşüyle oldukça tedirgin edici bir görüntüydü.

Bütün kare tel örgülerle çevrelenmişti. Bu o kadar tanıdık bir şeydi ki, Dünya'da böyle bir şeye rastlasa bir daha incelemeye gerek görmezdi. Madenden yapılmışa benzeyen beşer metre aralıklı direkler vardı ve bunların arasında çok gergin altışar tel her iki direği birbirine bağlıyordu.

Bu tel örgünün arkasında tam benzeri olan ikinci bir tel örgü ve tabii onun da arkasında bir üçüncüsü vardı. Rama tekrarlamalarının başka bir tipik örneğiydi bu. Tel örgülerin arkasına ne hapsedilmişse içerden çıkma şansı hiç yoktu. Eğer bunun içinde bazı hayvanlar tutuluyorsa,

bunların içeri girip çıkacağı bir yer veya kapı görülmüyordu. Bunların yerine karenin tam ortasında Kopernik'in küçük bir taklidi olan tek bir delik vardı.

Başka şartlar altında Jimmy belki tereddüt ederdi, fakat şimdi kaybedecek bir şeyi yoktu. Tırmanarak hızla üç engeli de aştı ve deliğe yaklaşarak içine baktı.

Kopernik'in aksine bu kuyu yalnız elli metre derinlikteydi. Aşağıda her biri bir fili içine alabilecek kadar büyük üç tünel çıkışı vardı ve hepsi de bu kadardı.

Görüntüyü bir süre inceledikten sonra Jimmy, aşağıdaki düzlükten yukarıya ancak bir asansörle çıkılabileceğini, en mantıklı çözüm olarak kabul etti. Fakat çıkarılan şeyin ne olduğunu hiç bir zaman bilemeyecekti. Yalnız oldukça büyük ve belki de oldukça tehlikeli olabileceğini tahmin ediyordu.

Bunu izleyen birkaç saat süresince deniz kıyısında on kilometreden fazla yürüdü. Artık dama tahtası kareleri zihninde birbirine karışmaya başlamıştı. Sanki dev kuş kafeslerine benzeyen, ağ şeklinde telden örülü, tümüyle kapalı yapılar görmüş, başka yerde donmuş sıvıdan yapılmış havuzlara benzeyen ve üzerinde girdap izi gibi şekiller olan havuzlarla karşılaşmıştı. Ancak bu havuzları ihtiyatla kontrol edince katı olduklarını anlamıştı. İçlerinde o derece koyu siyah renkte

olan bir tanesi vardı ki, ne olduğunu iyice görmek bile mümkün olamamıştı. Jimmy ancak dokunma duyusu ile orada bir şey olduğunu anlayabilmişti.

Bu arada artık çok ustaca hazırlanmış ve değişik bir düzen gösteren bir bölgeye geldiğini fark etmeye başladı. Güneye doğru, birbirini izler biçimde -daha başka bir kelime bulamıyordu- bir takım tarlalar dizisi uzanıyordu. Sanki Dünya'da bir deney çiftliğini geziyor gibiydi. Her kare Rama'nın metalik manzarasında ilk kez rastladığı şekilde çok muntazam biçimde aynı düzeye getirilmiş toprak parçalarını andırıyordu.

Büyük tarlalar bakir, cansız ve hiçbir zaman ekilmemiş olan ekinlerini bekliyor gibiydiler. Jimmy bunların yapılma amacının ne olduğunu merak etti. Ramalılar gibi ileri düzeyde bir uygarlığın tarımla uğraşması inanılır şey değildi, çünkü Dünya'da bile artık çiftçilik bir tür eğlence için yapılan uğraş ve lüks yiyecekler kaynağıydı. Fakat gene de bu gördüklerinin kusursuz düzenlenmiş tarlalar olduğuna yemin edebilirdi. Dünya'daki tarlalar elbette buradakiler kadar kusursuz düzenlenmiş olamazdı. Burada her kare şeffaf ve sert bir plastik tabakayla kaplanmıştı. Bir örnek almak için ufak bir parça kesmek istedi, fakat bıçağı plastiğin üzerinde ufak bir çizik bile oluşturamadı.

Daha içerlerde başka tarlalar da vardı, birçoğu-

nun içinde belki de büyüyen bitkilere destek görevi yapan, çubuklar ve tellerden oluşmuş karmaşık yapılar bulunuyordu. Hepsi sanki derin kış günlerindeki yapraksız ağaçlar gibi çıplak ve terk edilmiş haldeydiler. Bunların gördüğü kışın çok uzun ve müthiş olduğu kuşkusuzdu ve bu birkaç haftalık ışık ve sıcaklık, o kış tekrar geri gelmeden önce kısa bir yaz mevsimi gibiydi.

Jimmy birden onu durdurup güneyin metal labirentlerini daha dikkatli incelemeye yönelten şeyin ne olduğunu bilmiyordu. Belki de bilinçaltından çevresindeki her ayrıntıyı dikkatle inceleyen zihni, bu tamamen fantastik ve yabancı manzarada çok daha farklı bir görüntü saptamıştı.

Yaklaşık çeyrek kilometre ötede, bir çubuklar ve teller kafesinin ortasında, bir tek renk beneği parıldıyordu. O kadar küçük ve o derece zor fark edilir bir pırıltıydı ki, sanki görme yeteneğinin sınırlarındaydı. Dünya'da bu tanıdık görüntüye kimse ikinci kez kafasını bile çevirip bakmazdı. Fakat kuşkusuz şu anda onu fark edişinin en büyük nedeni de belki de ona Dünya'yı hatırlatmasıydı...

Giriş kontrole, görüşünde bir hata olmadığına ve bunun içindeki bir arzunun yanılgısı olmadığına emin olmadan hiçbir şey söylemeyecekti. Birkaç metreye yaklaşıncaya kadar, onun bildiği biçimde bir hayatın Rama'nın steril ve mikropsuz dünyasında yeşerebileceğinden tam anlamıyla

nasıl emin olabilirdi? Fakat, işte... güney kıtasının bir köşesinde, yalnız bir görkem içinde Rama'da bir çiçek açmıştı.

Jimmy yaklaştıkça görüntüde bir şeyin kendisine ters geldiğini hissediyordu. Araziyi, belki de istenmeyen hayat çeşitlerinin toprak katmanını kirletmesini önlemek için, kaplayan örtüde bir delik vardı ve bu delikten bir insanın küçük parmağı kalınlığında yeşil bir sap uzanmış ve yanındaki kafese sarılarak yukarılara yükselmişti. Yerden bir metre yukarda Jimmy'nin tanıdığı bütün bitkilerden farklı biçimde, daha çok tüye benzeyen mavimtırak yapraklar görülüyordu. Sap, göz hizasında tek bir çiçekle sona eriyordu. Jimmy bunu ilk bakışta tek bir çiçek sandıysa da, aslında sıkıca birbirine yanaşmış üç ayrı çiçek olduğunu görünce hiç şaşırmadı.

Çiçeğin taçyaprakları yaklaşık beş santimetre uzunluğunda, parlak renkli borulardan oluşmuştu. Her çiçekte en az elli taçyaprak vardı ve o derece canlı metalik maviler, menekşeler ve yeşiller içinde parıldıyordu ki, bitkiler krallığındaki herhangi bir şeyden çok, bir kelebeği andırıyorlardı. Jimmy'nin botanik hakkında hemen hemen hiç fikri yoktu, fakat gene de bu çiçekte Dünya'dakilere benzer taçyapraklar ve üreme organlarına benzer şeyler göremeyince çok şaşırdı. Dünya'daki çiçeklere olan bu benzerliğin bir rastlantı olup olamayacağını düşündü. Belki de bu, da-

ha çok mercan poliplerine benzer bir şeydi. Her iki durumda da bu çiçek, dölleme aracı veya yiyecek olarak, küçük ve havada uçan yaratıkların varlığını kanıtlıyordu.

Aslında bunlar hiç de önemli değildi. Bilimsel ayrıntıları ne olursa olsun, Jimmy için bu bir çiçekti. Bu garip harikanın sanki Rama'ya tümüyle ters düşen varlığı, Jimmy'de onu bir daha göremeyeceği hissini uyandırıyordu; ve bu nedenle de çiçeği ele geçirmeye karar verdi.

Bu kolay olmayacaktı. Çiçek ondan on metreden biraz fazla uzakta ve ince çubuklardan yapılmış kafes şeklinde engellerle ayrılmış durumdaydı. Engeller küp şeklinde ve her iki tarafında kırkar santimlik aralıklar bırakarak çeşitli sıralar oluşturmuş durumdaydı. Jimmy eğer zayıf, sırım gibi olmasaydı hiçbir zaman uzay bisikleti kullanamazdı. Bu nedenle küplerin arasındaki kırk santim aralıktaki ince labirentten kolaylıkla kıvrılarak sürünebileceğini biliyordu. Fakat tekrar dışarı çıkmaya gelince iş değişiyordu. O daracık yerde dönmek imkânsız olacağından geri geri sürünerek çıkmak zorunda kalacaktı.

Çiçeği tanımlayıp, mümkün olan her açıdan onlara kamerayla gösterdiği zaman giriş kontrol onun bu buluşuna çok memnun olmuştu. Jimmy "Onu koparmaya gidiyorum" dediği zaman da hiç itiraz etmediler, zaten o da edeceklerini sanmıyordu. İçinde bulunduğu şartlarda hayatı onun

sayılırdı ve ne isterse yapabilirdi.

Bütün giysilerini çıkardı, düzgün metal çubukları kavradı ve solucan gibi kıvrılarak çerçevenin içinde ilerlemeye başladı. Bu oldukça zor bir iş olacaktı. Kendisini hücresinin parmaklıkları arasından sıyrılarak kaçmaya çalışan bir mahkuma benzetti. Tümüyle labirentin içine girdikten sonra, bir problem çıkmayacağına emin olmak için geriye doğru sürünerek ilerlemeyi denedi. Bu iş ileriye gitmekten çok daha zordu, çünkü ellerini kendini çekmek için değil, geriye itmek için kullanmak zorunda kalıyordu. Durumu inceledikten sonra, kendini tuzağa düşmüş bir insan gibi hissetmesi için bir neden olmadığına ve bu işi başarabileceğine karar verdi.

Jimmy her zaman, kendi düşünce ve hislerini analiz etmekten çok, içgüdüleriyle davranan hareketli bir insandı. Çok zor şartlar altında çubuklar arasındaki dar koridorlar arasında sürünürken böyle Don Kişot'vari bir gösteriye neden kalkıştığını kendine soruyordu. Hayatı boyunca çiçeklere karşı ilgi duymamıştı, fakat şimdi bir tanesini ele geçirebilmek için kalan son enerjisini ortaya koyuyordu.

Bu örneğin tek ve büyük bir bilimsel değeri olduğu gerçekti. Fakat Jimmy onu hayatla ve doğduğu gezegenle tek bağı olduğu için istiyordu.

Buna rağmen çiçeği koparmak için elini uzattığı zaman ani bir vicdan azabı hissetti. Belki de

bu, Rama'nın içinde yetişen tek çiçekti; bunu koparmaya hakkı var mıydı?

Eğer bir özür bulması gerekliyse; bu çiçeğin Ramalıların planları dışında bir kaza olduğunu, belki de milyonlarca yıl geç -veya erken büyüyen bir yanlışlık olduğunu ileri sürerek kendini teselli edebilirdi. Fakat aslında bir özüre de ihtiyacı yoktu, zaten kararsızlığı bir an sürmüştü. Uzandı... sapı kavradı ve sert bir şekilde çekti.

Çiçek sapından çok kolay ayrılmıştı, Jimmy ayrıca iki de yaprak kopardı, sonra kafeste yavaş yavaş geri gitmeye başladı. Şimdi yalnız tek eli serbest olduğundan, geriye çekiliş son derece zor, hatta azap verici oluyordu. Az sonra biraz soluk alabilmek için durmak zorunda kaldı ve o anda gözü uzaklaştığı bitkiye takıldı. Tüye benzeyen yapraklar kapanmaya ve başsız kalan sap, sarıldığı kafesten çözülmeye başlamıştı. Jimmy bu görüntüyü büyük bir hayret ve dehşetle izlerken bütün bitkinin, ağır şekilde yaralanmış bir yılan gibi, yavaş yavaş çıktığı delikten toprağın içine çekildiğini gördü.

Jimmy kendi kendine 'güzel bir şeye kıydım, fakat sonra da Rama onu öldürdü' diye düşündü. Oysa Jimmy yalnız hakkı olduğuna inandığı bir şeyi almıştı.

31

EN YÜKSEK HIZ

Kumandan Norton hiç insan kaybına uğramamıştı ve şu andan sonra da böyle bir şeye niyeti yoktu. Jimmy daha Güney Kutbu yönünde uçuşa başlamadan, bir kaza olması halinde onu nasıl kurtaracağını düşünmeye başlamıştı. Fakat bu öyle çözümü zor bir şeye dönüşmüştü ki, hiçbir sonuca varamamış, sadece elle tutulabilir bütün çözümleri elemişti.

Düşük çekim gücünde bile olsa, yarım kilometrelik dik bir uçurumu kim tırmanabilirdi? Uygun donanım ve eğitimle bu çok kolay olabilirdi. Fakat *Endeavour*'un deposunda dağlara tırmanılırken kullanılan çiviler ve onları çakacak olan tabancalar yoktu. Kimse bu ayna gibi düz ve sert yüzeye, yukarı tırmanabilmek için gerekli yüzlerce çiviyi çakacak başka bir yol bulamıyordu.

Bazıları gerçekten çılgınca olan bir sürü başka çözüm yolu da düşünmemiş değildi. Belki vantuzlu ayakkabılar giymiş bir maymun uçurumu çıkmayı başarabilirdi. Bu düşünce yararlı bile olsa böyle bir donanımın yapılıp denenmesi, maymunun onu kullanabilecek şekilde eğitilmesi ne kadar süre isterdi? Diğer taraftan bir insanın aynı işi tekrarlayabilmek için gerekli gücü gösterebileceği de kuşkuluydu.

Ayrıca daha ileri bir teknoloji de kullanabilirlerdi. EVA jetleri aklını çok kurcalamıştı. Fakat bunlar sıfır gee'de çalışmak için hazırlanmış olduklarından itici güçleri çok azdı. Rama'nın çok düşük çekimine rağmen bir insanın ağırlığını havalandırmaları imkânsızdı.

Bir kurtarma ipi taşıyan otomatik kontrollü bir EVA jeti yapmak acaba mümkün olamaz mıydı? Bunu Çavuş Myron'a açacak olduysa da hemen pişman oldu, çünkü Çavuş birkaç cümle ile bu fikri hemen çürütmüştü. Mühendis karmaşık bazı denge problemlerine işaret etmişti. Bunlar çözülmeyecek şeyler değildi, fakat uzun süre alabilirdi -belki de gerektiğinden fazla uzun süre.

Ya balonlar? Eğer bir zarf yapabilseler ve yeterince yoğun bir gazı ısıtarak içine doldurabilseler... bunda zayıf da olsa bir ümit vardı. Norton'un vazgeçemediği tek yaklaşım yolu bu iken olay bir anda teori olmaktan çıkarak Birleşik Gezegenler Dünyalarında bütün haberlere egemen oldu ve herkes tarafından bir ölüm kalım konusu olarak kabul edilmeye başlandı.

Jimmy deniz kıyısındaki araştırmalarını sürdürürken, Güneş Sistemi'ndeki delilerin çoğu onu kurtarmaya çalışıyorlardı. Filo Genel Karargâhında bütün fikirler değerlendiriliyor ve ancak binde biri *Endeavour*'a gönderiliyordu. Dr. Carlisle Perera, *Endeavour* ile biri Uzay Araştırma'nın kendi haberleşme hattı, diğeri de Planetcom'un

'Rama Önceliği' kanalı ile iki kez temas kurmuştu. Gönderdiği haber bilim adamının düşünce olarak beş dakikasını ve bilgisayarda da bir milisaniyelik zamanını almıştı.

İlk anda, Kumandan Norton bunun çok kötü bir şaka olduğunu sandı. Sonra gönderenin imzasını ve ekte gönderilen hesapları gördü ve birden anlatılmak istenen şeyi kavradı. Mesajı Karl Mercer'e uzatırken sesine mümkün olduğu kadar tarafsız bir ton vermeye çalışıyordu:

"Buna ne diyorsun?"

Karl kâğıdı hızla okuduktan sonra:

"Evet... kör şeytan! Haklı elbette."

"*Emin* misin?"

"Fırtına hakkında da haklı çıkmadı mı? Bunu düşünmemiz lazımdı. Kendimi aptal gibi hissediyorum."

"Son söylediğinde yalnız değilsin. Fakat ortaya ikinci bir problem çıkıyor... Bunu Jimmy'ye nasıl anlatacağız?"

"Bence anlatmamalıyız... en son dakikaya kadar. Eğer onun yerinde ben olsaydım böyle yapmanızı yeğlerdim. Ona kendisini kurtarma yolunu bulduğumuzu söyleyin."

Silindirik Deniz'in bütün çevresini görebilmesine ve genel olarak da *Resolution*'un geleceği yönü bilmesine rağmen Jimmy küçük tekneyi ancak New York'u geçtikten çok sonra fark edebil-

di. Bu ufacık şeyin altı kişi ve onu kurtarmak için getirilen donanımı taşıdığına inanmak çok zordu.

Tekne sahile bir kilometre kadar yaklaştıktan sonra Kumandan Norton'u tanıdı ve el sallamaya başladı. Az sonra Kaptan da onu görüp el sallarken telsizden ona sesleniyordu:

"Seni iyi durumda gördüğüme çok sevindim Jimmy. Seni burada bırakmayacağımıza söz vermiştim. Şimdi bana inandın mı?"

'Pek değil' diye düşündü Jimmy. Şu ana kadar bütün o konuşmaların onun moralini yüksek tutmak için kullanılan bir taktik olduğunu düşünmüştü..Fakat kumandan da herhalde denizi sadece ona veda etmek için aşmamıştı. Birşeyler üzerinde uğraşmış olmalıydılar. Onlara neşeyle cevap verdi:

"Aşağıda, güvertede olduğum zaman size daha çok inanacağım Kaptan. *Şimdi* bana bu işi nasıl yapacağımı söyler misiniz?"

Artık *Resolution* yavaşlıyordu. Uçurumun dibinden yüz metre açıktaydı şimdi ve Jimmy'nin gördüğü kadarıyla da hiçbir olağandışı donanım taşımıyordu. Zaten o da ne görmeyi umduğunu pek bilmiyordu.

"Üzgünüm Jimmy... fakat senin çok fazla kuruntuya kapılmanı istemedik."

Al bakalım... *bu* pek tekin bir konuşma değildi... Tanrı aşkına Kaptan ne demek istiyordu?

Resolution onun beş yüz metre altında ve elli

metre açığında durdu. Kumandan onunla tekrar konuşurken Jimmy onları kuşbakışı görüyordu.

"İşte böyle Jimmy. Sonuçta sana bir şey olmayacak, fakat başarabilmek için çok soğukkanlı olmak gerekir. Sende de bunun fazlasıyla var olduğunu biliyoruz. Aşağı atlayacaksın Jimmy."

"Beş yüz metre!"

"Evet, fakat sadece yarım çekim gücünde."

"Demek öyle?.. Siz yeryüzünde hiç iki yüz elli metre düştünüz mü?"

"Çeneni kapa yoksa ilk iznini iptal ederim. Bu fikri sen de düşünebilirdin, en yüksek hız meselesi... Bu atmosferde iki yüz veya iki bin metre de düşsen, saatte doksan kilometreden fazla hıza ulaşamazsın. Evet... doksan kilometre pek rahat bir hız değil, fakat bunu da biraz makaslayabiliriz, senin yapmak zorunda olduğun da bu. Şimdi beni dikkatli dinle..."

"Olur," dedi Jimmy. "Belki başarırım."

Bir daha Kumandanının sözünü kesmedi ve Norton bitirdikten sonra da bir yorumda bulunmadı. Evet... bu fikir mantıklıydı ve o derece olmayacak şekilde basitti ki, ancak bir dahi bunu düşünebilirdi. Ve tabii... bu işi kendi yapmak zorunda olmayan bir dahi...

Jimmy, kendisine yapacağı bu gösteride biraz psikolojik destek sağlayacak kadar, yüksekten dalış yapmayı veya paraşütle atlamayı hiç denememişti. Bir insana uçurum üstüne konmuş bir

tahtada yürümenin çok kolay olduğu söylense ve tahtanın kusursuz bir sağlamlık ve denge ile yerleştirilmiş olduğu kanıtlansa bile o insan bu işi yapmaktan hâlâ çekinebilirdi. Kendi durumu da buna benziyordu. Jimmy şimdi Kumandanının onun kurtarılma işlemi hakkında o ana kadar neden kaçamak konuştuğunu anlıyordu. Norton Jimmy'ye bu işi kafasında kurma ve itiraz etme zamanı bırakmamıştı.

Norton yarım kilometre aşağıdan ona inandırıcı bir sesle:

"Seni aceleye getirmek istemiyorum," diyordu. "Fakat ne kadar çabuk davranırsan o kadar iyi olur."

Jimmy elindeki değerli hatıraya, Rama'da yetişen tek çiçeğe baktı. Mendilini çıkararak onu dikkatle sardı, kumaşı hafifçe düğümledi ve uçurumun kenarından aşağı bıraktı.

Mendil ona güven veren bir yavaşlıkla aşağı süzülmeye başladı... küçüldü... küçüldü... küçüldü ve gözden kayboldu. Fakat Jimmy aşağıdakilerin onu gördüğünü biliyordu, çünkü *Resolution* hızla o yana gitmeye başlamıştı. Kumandan büyük bir heyecanla:

"Fevkalâde," dedi. "Buna senin ismini vereceklerine eminim. Pekâlâ... seni bekliyoruz."

Jimmy bu tropik iklimde herkesin giydiği tek üst giysisi olan gömleğini çıkardı ve onu düşünceli şekilde eline gerdi. Güney kıtasındaki yolcu-

luğu sırasında kaç kez az daha onu atmayı düşünmüştü. Şimdi ise bu gömlek hayatını kurtarmaya yarayacaktı.

Son kez tek başına dolaştığı bu eğri dünyaya, büyük ve küçük boynuzların uzak, sevimsiz iğnelerine baktı... sonra gömleği sağ eliyle sımsıkı kavrayarak uçurumun kenarına hızla koştu ve kendini mümkün olduğu kadar uzağa fırlattı.

Artık acele etmesine gerek kalmamıştı. Bu deneme yirmi saniye sürecekti, gerekli önlemleri aldıktan sonra bu inişin tadını çıkarabilirdi! Çevresindeki rüzgâr gittikçe sertleşiyor ve *Resolution* yavaşça görüş alanı içinde genişliyordu. Hiç vakit kaybetmeden iki eliyle kavradığı gömleğini başının üstüne kaldırarak gerdi, hücum eden hava, kumaşın içine dolarak gömleği biraz şişirdi.

Bir paraşüt olarak bunun pek başarılı olduğu söylenemezdi. Düşme hızında yarattığı birkaç kilometrelik bir azalma, yararlı fakat o kadar önemli değildi. Aslında gömlek çok daha önemli bir görev yapıyor, onun vücudunun dik durmasını sağlıyordu. Böylece denize bir ok gibi dimdik inebilecekti.

Jimmy, kendisinin hiç hareket etmediği, fakat altındaki denizin onun üstüne geldiği hissine kapılmıştı. Korkmadığına kendini o kadar inandırmıştı ki, içinden Kaptan'a, kendisini karanlıkta bırakıp daha önce bu planı açıklamadığı için biraz öfke bile duyuyordu. Kaptan, onun bu konu-

yu kafasında kurduğu takdirde atlamaktan korkacağına *gerçekten* inanmış mıydı?

Son anda gömleği bıraktı, derin bir nefes aldı, ağzını ve burnunu elleriyle kapadı ve kendisine verilen talimata uyarak vücudunu dik ve gergin duruma getirirken ayaklarını birbirine yapıştırdı. Suya bir mızrak gibi tertemiz dalacaktı...

Kumandan ona garanti vermişti:

"Dünya'daki bir tramplenden suya dalmaktan hiç farkı olmayacak... eğer suya iyi bir giriş yaparsan."

O sormuştu:

"Ya yapamazsam?"

"O zaman tekrar yukarı çıkıp bir daha denersin"

Bir şey ayaklarının altına çarptı. Sert fakat şiddetli değil... milyonlarca yapışkan el vücudunu tırmalıyor, artan basınç, kulaklarında şiddetli uğultular yapıyordu. Gözleri sımsıkı kapalı olmasına rağmen çevresindeki karanlığın gittikçe arttığını ve Silindirik Deniz'in karanlıklarına sürüklendiğini hissediyordu.

Bütün gücüyle yukarıya, gittikçe zayıflayan ışığa doğru yüzmeye başladı. Gözlerini ancak bir an açabiliyordu. Bunu yaptığı zaman da zehirli su bir asit gibi gözlerini acıttı. Kendisine asırlar kadar uzun gelen bir süre suyla boğuştuktan sonra kaç kez yönünü kaybedip derinlere dalmakta olduğunu sanarak gözlerini tekrar arala-

maya cesaret ettiğini hatırlamıyordu. Fakat bu çabuk göz atmaların her keresinde, ışığın biraz daha güçlendiğini görmüştü.

Sudan dışarı fırladığı zaman gözleri hâlâ sımsıkı kapalıydı. Derin bir nefes alarak patlamak üzere olan ciğerlerini havayla doldurdu ve sırtüstü yatarak etrafa bakındı.

Resolution tam yolla ona doğru geliyordu, birkaç saniye sonra güçlü kollar onu kavrayarak güverteye çektiler. Kumandanın ilk sorusu kaygı doluydu:

"Su yuttun mu?"

"Sanmıyorum."

"Yuttunsa da hemen çıkarmaya bak. Bu iyi. Kendini nasıl hissediyorsun?"

"Pek emin değilim. Birkaç dakikaya kadar söyleyebilirim. Oh... hepinize teşekkür ederim."

Birkaç dakika geçmeden Jimmy nasıl olduğunu anlamaya başladı bile. Perişan bir şekilde fısıldadı:

"Ben... sanırım midem bulanıyor."

Kurtarıcıları onu üzüntüyle süzerken, Jimmy'nin bu davranışını ustalığına bir hakaret sayan Çavuş Barnes itiraz etti:

"Bu sakin, dümdüz denizde mi?"

Kumandan Norton eliyle gökyüzünü çevreleyen su şeridini işaret ederken:

"Buna pek de düz denmez," dedi. "Fakat utanma Jimmy, şu lanet şeyden biraz yutmuş olabilir-

sin. En kısa sürede içindekileri boşaltmaya çalış."

Jimmy kendini pek kahramanca olmayan bir şekilde ve başarısızca zorlarken arkalarında, gökyüzünde büyük bir ışık parıltısı oldu. Bütün gözler birden Güney Kutbuna çevrilmiş ve Jimmy de o anda hastalığını unutmuştu. Boynuzlar tekrar havai fişek gösterilerine başlamışlardı.

Ana boynuzla küçük arkadaşları arasında bir kilometreye yakın uzunlukta alev sütunları dans etmeye başlamıştı. Tıpkı elektrikten yapılmış bir atlıkarıncanın çevresine ateşten kurdelelerle bağlı, görünmeyen dansözler gibi, bir kez daha o heybetli dönüşlerine başladılar. Fakat şimdi gittikçe hızlanıyorlardı. Hızlandılar... hızlandılar... sonunda ateşten, titreyen bir koni halinde parıldamaya başladılar.

Bu, şimdiye kadar Rama'da gördükleri her şeyden daha nefes kesici bir görüntüydü. Buna ek olarak, az sonra derinden ve olağanüstü bir gücü simgeleyen çatırtılı bir gürültü duyuldu. Gösteri beş dakika kadar sürdü. Sonra... sanki biri bir düğmeyi çevirmişçesine birden kesiliverdi.

Norton yüksek sesle söylendi:

"Rama Komitesi *buna* ne diyecek çok merak ediyorum." Sonra çevresindekilere sordu. "Bu konuda bir fikir yürütmek isteyen var mı?"

Kimse cevap verecek zaman bulamadı, çünkü o anda ana giriş telaşla onları aradı:

"*Resolution*... hissettiniz mi? Size bir şey olmadı

ya!"

"*Neyi* hissettik mi?"

"Bir deprem olduğunu sanıyoruz... şu havai fişek gösterisi biter bitmez."

"Bir hasar var mı?"

"Sanmam. Çok şiddetli değildi... fakat bizi biraz salladı."

"Bir şey duymadık. Bu denizin ortasında zaten duyamazdık."

"Elbette... amma saçmalıyorum. Neyse şimdi her şey eskisi gibi... bir dahaki sefere kadar."

Norton içinden yankıladı 'Evet, bir dahaki sefere kadar.'

Rama'nın sırrı gittikçe büyüyordu. Onu keşfettikçe daha anlamaz oluyorlardı. Başlığının içinden ana girişin bağırtısı bir daha çınladı:

"Kaptan... bakın... gökyüzünde!"

Norton gözlerini kaldırarak denizi hızla taramaya başladı. Tam doruk noktasına varıncaya kadar bir şey göremedi, dünyanın tam diğer ucunda birden takıldı:

"Tanrım," diye fısıldarken 'Bir dahaki sefer'in işte orada olduğunu görüyordu.

Silindirik Deniz'in sonsuz eğrisinde büyük bir deprem dalgası hızla onlara doğru koşuyordu.

32

DALGA

Bu heyecan ve kargaşa anında bile Norton'un ilk düşüncesi gemisi olmuştu:

"*Endeavour*" diye endişeyle seslendi. "Durum raporu."

"Her şey tamam Kaptan." İkinci kaptanın sesi güven vericiydi. "Hafif bir sarsıntı hissettik, fakat bir hasara yol açacak kadar değil. Rama'da hafif bir yön değişikliği oldu -köprü bunun sıfır nokta iki derece olduğunu söylüyor. Eksendeki dönüş hızının da biraz değiştiğini bildiriyorlar- bunun gerçek değerini birkaç dakika sonra anlayacağız."

Norton; 'Demek kıpırdamaya başladı' diye düşündü 'umduğumuzdan da önce. Halbuki yörünge değişikliği için en mantıklı yer olan Güneş'e en yakın noktadan hâlâ epeyce uzaktayız. Fakat, kuşkusuz bir tür rota düzenlemesi yapılmaya başlandı. Başka şoklar da bekleyebiliriz.'

Bu arada, işte, ilk şokun etkileri oldukça belirgin şekilde yukarıda gökten üzerlerine dökülürcesine yaklaşan eğri su şeridinde görülüyordu. Dalga hâlâ onlardan on kilometre uzaktaydı ve kuzey kıyılarından güney kıyılarına kadar bütün deniz boyunca uzanıyordu. Karaya yakın yerlerde köpüklü, beyaz bir duvar gibi görünüyor, fa-

kat daha derin sularda, zorlukla fark edilen ve her iki sahile çarparak kırılan kısımlarına oranla çok daha hızlı ilerleyen mavi bir şerit halini alıyordu. Sahilin sığ bölümlerinin çekişi, dalgayı büküülmeye zorlayarak orta bölümün gittikçe daha fazla ilerlemesini ve her an biraz daha önde yol almasını sağlıyordu. Norton acele:

"Çavuş," dedi. "Bu *senin* işin, biz ne yapabiliriz?"

Çavuş Barnes salı durdurarak durumu dikkatle incelemeye başlamıştı. Norton onun hiçbir korku izi olmayan, daha çok yarışmaya başlamak üzere olan usta bir atlet gibi, tatlı bir heyecan okunan yüzüne baktıkça rahatlıyordu.

"Keşke iskandil aracımız olsaydı," dedi Çavuş. "Derin sularda olsaydık korkacak bir şey kalmazdı."

"Öyleyse güvendeyiz. Çünkü hâlâ kıyıdan dört kilometre uzaktayız."

"Umarım, fakat durumu iyice incelemek istiyorum."

Barnes tekrar motoru çalıştırdı. *Resolution* çevresinde bir tur attıktan sonra yaklaşan dalgaya burun vererek ilerlemeye başladı. Norton hızla ilerleyen orta bölümün onlara beş dakikadan az sürede ulaşacağını sanıyordu. Aynı zamanda dalganın bu şekliyle ciddi bir tehlike yaratmayacağını da görüyordu. Çünkü üzerlerine gelen şey, tekneyi biraz sallamaktan fazla bir şey yapama-

yacak, yalnız bir metre yüksekliğinde küçücük bir dalgaydı. Asıl gerilerde kalan ve sahillere çarpan köpük duvarları gerçek bir tehlikeydi.

Birden, denizin tam ortasında, dalganın bir yere çarpmasından oluşan köpükler belirdi. Dalganın, su düzeyinin hemen altında kalmış, birkaç kilometre uzunluğunda bir duvara çarptığı belliydi. Aynı anda, kırılan bu dalga önündeki derin suya koşarken köpükler içinde katlanmaya başladı.

Norton 'Önleme duvarları' diye düşündü 'tıpkı *Endeavour*'un yakıt tanklarında olduğu gibi -fakat burada binlerce kez büyük çapta. Herhangi bir dalgayı en kısa sürede söndürebilmek için bunlar herhalde denizde çok karmaşık şekilde dağılmış durumdalar. Fakat bizim için en önemli ve tehlikeli nokta; acaba bu duvarlardan birinin üstünde miyiz?'

Çavuş Barnes da onun gibi düşünüyor olmalıydı ki *Resolution*'u durdurarak demir attı. Beş metre indikten sonra demir dibi bulmuştu.

"Demiri çekin" diye arkadaşlarına haykırdı. "Buradan uzaklaşmalıyız."

Norton ona gönülden katılıyordu, fakat hangi yöne? Çavuş tam yolla artık onlardan sadece beş kilometre ötede olan dalgaya *doğru* gidiyordu. İlk kez olarak Norton dalganın yaklaşırken çıkardığı sesi duydu -yanılgısız tanıyabileceği, fakat Rama'nın içinde işitmeyi hiç ummadığı bir kükre-

meydi bu. Sonra sesin şiddeti değişti, orta bölüm bir daha kırılıyor, yeniden köpükler oluşturuyordu.

Her birinin eşit aralıklarla konmuş olduğunu kabul ederek bu su altı engelleri arasındaki uzaklığı kestirmeye çalıştı. Eğer yanılmıyorsa dalganın bir duvara daha rastlaması lazımdı. Salı iki duvar arasındaki derin bölgede tutabilecek olurlarsa tam anlamıyla güven içinde olacaklardı.

Çavuş Barnes motoru durdurarak yeniden demir attı, hiçbir yere takılmayan demir otuz metre derine gitmişti, rahat bir nefes alarak:

"Artık rahatız," dedi. "Fakat gene de motoru işler durumda tutacağım."

Şimdi onlara hızla yaklaşan ve gözle ancak fark edilebilen küçük mavi dalga dışında denizin ortası çok sakindi, yalnız kıyılara vuran dalgaların köpükleri görünüyordu. Çavuş, *Resolution*'u dalganın geldiği yönde, her an tam yolla ileri fırlamaya hazır şekilde tutuyordu.

Sonra, onlardan sadece iki kilometre ötede deniz bir daha köpürmeye, beyaz yeleli bir öfke gibi önlerinde yükselmeye başladı. Gürültüsü bütün dünyayı dolduruyordu. Silindirik Deniz'in on altı kilometre yükseklikte üzerlerinde birleşen dev dalgasının üstünde küçük görünen bu dalga, dağlardan kükreyerek yuvarlanan bir çığ gibi aşağıya geliyordu ve bu küçük dalga onları öldürebilecek kadar büyüktü.

Çavuş Barnes arkadaşlarının yüzündeki ifadeyi görmüş olmalıydı, dalganın gürültüsünü bastıran bir sesle haykırdı:

"Neden korkuyorsunuz? Ben bundan daha büyükleri ile başa çıktım."

Bu pek doğru sayılmazdı, çünkü Çavuş onlara daha önceki denemelerinde altında derme çatma bir sal değil, çok sağlam ve dalgalara dayanıklı bir tekne olduğunu söylememişti.

"Eğer denize atlamanız gerekirse ben size söyleyinceye kadar bekleyin. Şimdi cankurtaran yeleklerinizi kontrol edin."

Norton 'Bu kız bir harika' diye düşünüyordu. 'Şu durumun her anından sanki savaşmaya giden bir Viking savaşçısı gibi zevk aldığı belli. Belki de haklı -eğer yerimizi yanlış hesaplamamışsak.'

Dalga gitgide yukarılara kıvrılarak yükselmeye devam ediyordu. Rama'nın üzerlerine doğru kıvrılan eğriliği belki de onun büyüklüğünü abartmalı bir şekle sokuyordu. Fakat gene de müthiş bir görünüşü vardı -yolundaki her şeyi acımasızca yok edebilecek, karşı konulmaz bir doğa gücüydü bu.

Sonra, bu muazzam görüntü, birkaç saniye içinde tıpkı temelleri altından çekilmiş gibi katlanarak çöküverdi. Dalga, denize gömülü engeli aşıp tekrar derin suya gelmişti. Bir dakika sonra onlara ulaştığı zaman *Resolution* sadece birkaç kez aşağı yukarı sallandı. Çavuş Barnes bu sal-

lantının bitmesini bile beklemeden *Resolution*'a çevresinde ufak bir tur attırıp son hızla kuzeye yola koyuldu.

"Sağol Ruby -mükemmeldi. Fakat dalga bir tur atıp tekrar bizi yakalayıncaya kadar kıyıya varabilecek miyiz?"

"Muhtemelen varamayız, çünkü dalga yirmi dakika sonra tekrar gelecek. Fakat o zamana kadar bütün gücünü kaybedeceğinden fark etmeyeceğiz bile."

Artık dalga tehlikesini atlatmış olduklarından oldukça rahatlamış ve yolculuğun tadını çıkarmaya başlamışlardı -fakat hiçbiri karaya ayak basmadıkça tam anlamıyla rahatlayamayacağını biliyordu. Dalganın yarattığı karışıklık çevrelerinde ufak girdaplar oluşturmuş ve ortalığı aside benzeyen tuhaf bir koku kaplamıştı. Jimmy "Ezilmiş karıncalar gibi kokuyor" diyerek hemen adını koydu. Koku şiddetli ve tatsız olmasına rağmen hiçbirinde deniz tutmasına yol açacak bulantılara neden olmamıştı. O kadar yabancı bir kokuydu ki, insan fizyolojisi buna karşılık veremiyordu.

Bir dakika sonra, artık onlardan uzaklaşarak gökyüzüne tırmanmakta olan dalga bir sonraki su engeline çarptı, bu kez arkadan gördükleri manzara o derece etkili değildi ve yolcularda az önceki korkularından dolayı bir utanç yarattı. Güvenleri yerine gelmiş ve kendilerini Silindirik Deniz'in efendileri olarak görmeye başlamışlardı.

Bu nedenle de, yüz metreden daha az ilerde yavaş dönen bir tekerleğe benzeyen bir şey sudan fırladığı zaman, uğradıkları şok çok daha büyük oldu. Beş metre uzunluğundaki gövdesi, sular damlayarak ve metalik renklerle parlayarak Rama'nın parlak ışığı altında bir an havada kalan şey, büyük bir gürültüyle ve etrafa sular sıçratarak denize düştüğü zaman hepsinin sanki kanı donmuştu. Boru şeklindeki kollarıyla denizin yüzünü döven bu şey dev bir deniz yıldızına benziyordu.

İlk bakışta bunun bir hayvan mı, yoksa bir makine mi olduğunu söylemek çok zordu. Yaratık biraz çırpındı, sonra suyun üstünde yan döndü ve dalganın yarattığı ufak çalkantıların arasında sallanmaya başladı.

Artık onun ana bir diskten çıkarak birleşen dokuz kolu olduğunu görebiliyorlardı. Kolların ikisi, diskin altındaki bir birleşme yerinden kırılmış, gelişigüzel sallanıyordu. Diğer kollarının uçlarında çeşitli, karmaşık aletler koleksiyonu göze çarpıyordu. Bunlar bir anda Jimmy'ye rastladığı yengeci hatırlattı. Her iki yaratık da aynı evrim çizgisinden -veya aynı tasarım masasından- geçmişlerdi.

Diskin tam ortasında içinde üç göz olan döner bir taret vardı. Gözlerden ikisi kapalı, biri açıktı. Açık olan da bulanık ve görüntü alamaz bir haldeydi. Az önce denizi alt üst eden dalganın dip-

te yarattığı karışıklık nedeniyle yukarılara fırlayan garip bir canavarın can çekişmesini seyrettiklerinden kimsenin kuşkusu yoktu.

Sonra onun yalnız olmadığını fark ettiler. Çevresinde rahatça yüzerek onun hafif kımıldayan kollarını hızla ısıran, çok iri istakozlara benzeyen iki hayvan vardı. Canavar sağlam kalan kollarındaki güçlü kıskaçlarıyla her ikisiyle de kolayca başa çıkabileceği halde, onların kendisini parçalamasına hiç direnmiyordu.

Jimmy bir kez daha *Kızböceği*'ni parçalayan yengeci hatırladı. Bir süre denizde süren tek yönlü mücadeleyi dikkatle izledi, artık düşündüğünün doğru olduğuna emindi.

"Bakın Kaptan," diye fısıldadı. "Görüyor musunuz? Onu yemiyorlar, ağızları bile yok. Sadece onu *parçalara ayırıyorlar*. Zavallı *Kızböceği*'nin de başına aynı şeyler gelmişti."

"Evet. Onu parçalıyorlar, tıpkı... tıpkı kırık bir makine gibi fakat..." havayı koklayarak devam etti: "Hiçbir makine de böyle kokmaz."

Birden başka bir düşünce Norton'u telaşlandırdı:

"Tanrım... ya bize de aynı şeyi yapmaya kalkarlarsa! Ruby, bizi en kısa sürede sahile götürmelisin."

Resolution, pillerinin bir daha kullanılamayacak şekilde zorlanması pahasına ileri atıldı. Arkalarında dev deniz yıldızının -buna verecek başka

isim bulamamışlardı- dokuz kolu da yavaş yavaş makaslanıyordu. Sonunda bu garip tablo denizin derinliklerinde kayboldu.

Kendilerini izleyen olmamıştı, fakat *Resolution* merdivenlere yanaşıp hepsi karaya çıkıncaya kadar rahat nefes alamadılar. Norton bu esrarengiz fakat aynı zamanda artık uğursuz olarak görmeye başladığı su şeridine baktıktan sonra bir daha kimsenin bu sulara açılmamasına karar verdi. Burada bilinmeyen çok şey vardı.

Tekrar New York'un kulelerini, duvarlarını ve onun arkasında gözüken kıtanın siyah uçurumunu inceledi. Artık onları ziyaret etmeyeceklerdi ve onlar da bu meraklı insanlardan kurtulmuşlardı.

Bir daha Rama'nın tanrılarını kışkırtmayacaktı.

33

ÖRÜMCEK

Norton kesin emir yayınlamıştı. Bundan sonra Alfa kampında her grup en az üç kişiden oluşacak ve bunlardan bir tanesi her zaman nöbette olacaktı. Ayrıca araştırma ve inceleme turunda bulunan bütün ekipler de aynı şekilde davranacaktı. Tehlikeli olmaları mümkün olan bazı yaratıklar Rama'nın içinde dolaşmaya başlamışlardı. Henüz hiçbiri düşmanca bir harekette bulunma-

dıysa da, tedbirli bir kumandan işi şansa bırakamazdı.

Bu tedbirlere ek olarak, ana girişte güçlü bir teleskopla onları izleyen devamlı bir gözcü bulunacaktı. Bu her yere hakim noktadan Rama'nın içinin tümü rahatça gözlenebilirdi, güney kutbu bile oradan sanki birkaç yüz metre ötedeymiş gibi gözüküyordu. Kavisli ana düzlüğe yayılmış bütün gruplar gözlem altında tutulacaktı. Bu şekilde bir sürprizle karşılaşma olasılığı ortadan kaldırılmak istenmişti. Evet, bu iyi bir plandı... fakat tümüyle başarısızlığa uğradı.

Günün son yemeğinden sonra, uyku saati olarak saptanan 22'den önce, Norton, Rodrigo, Calvert ve Dr. Laura Ernst Merkür'deki Inferno kentinde bulunan vericiden onlar için özel olarak televizyonla yayınlanan normal akşam haberlerini izliyorlardı. Özellikle Jimmy'nin güney kıtasını ve kendilerinin Silindirik Deniz'den geriye dönüşlerini gösteren filmlerle çok ilgilendiler... bu bölümler, seyreden herkesi çok heyecanlandırmıştı. Bilim adamları, haber yorumcuları ve Rama Komitesi üyeleri, genellikle birbirine zıt fikirler ileri sürdüler. Jimmy'nin karşılaştığı yengece benzer yaratık bir hayvan mı? Bir makine mi? Gerçek bir Ramalı mı? Yoksa bu kategorilerin hiçbirine uymayan başka bir şey mi olduğu konusunda kimse fikir birliğine varamıyordu.

Biraz mide bulantısı ve ürpertiyle dev deniz yıl-

dızının ıstakozlar tarafından parçalanışını sessizce seyrederken birden artık yalnız olmadıklarını fark ettiler. Kampta davetsiz bir konuk vardı.

Onu ilk fark eden Dr. Laura Ernst olmuştu. İlk anda büyük bir şaşkınlıkla donup kalan Laura kendisini toplamaya çalışarak:

"Kımıldama Bill," dedi. "Şimdi yavaşça sağa bak."

Norton başını çevirdi. On metre ötesinde çok ince üç bacağın üstünde bir futbol topundan büyük olmayan küresel bir vücut gördü. Vücudun çevresinde 360 derecelik görüş açısı sağladığı belli olan üç büyük ve ifadesiz göz bulunuyordu. Gözlerinin altından da üç tane kamçıya benzeyen uzantı veya duyarga sallanıyordu. Yaratık bir insandan daha uzun değildi ve tehlikeli olamayacak kadar narin bir görünüşü vardı. Fakat bunlar, onun kimsenin haberi olmadan içeri sızmasına yol açan dikkatsizliklerini mazur gösteremezdi. Yaratık bu görünüşüyle Norton'da üç ayaklı bir örümcek izlenimi yaratmıştı. Dünya'da hiçbir yaratıkta görülmeyen bu üç ayakla nasıl yürümeyi başardığını merak etmeye başladı.

Televizyon vericisinin sesini kısarken fısıldadı:

"Buna ne diyorsun Doktor?"

"Her zamanki üçlü Rama simetrisi."

"Bize zarar verecek bir tarafını göremiyorum, belki şu kamçılarla tatsız işler yapabilir... belki de denizanalarınınki gibi zehirlidir. Yerinizden kı-

mıldamayın. Ne yapacağını izleyelim."

Onları hiçbir ilgi belirtisi göstermeden birkaç dakika süzen yaratık birden hareket etti -ve o anda onun yanlarına kadar gelişinin neden farkına varamadıklarını anladılar. Çok hızlıydı ve düzlükte o derece olağandışı bir dönme hareketiyle ilerliyordu ki, insan gözü ve zihninin bunu izlemesi son derece zordu.

Aslında çok yüksek hızlı bir kamera ile alınan bir filmin yavaş olarak oynatılması bu meseleyi çözebilirdi. Fakat Norton'un şu anda anladığına göre, her bacak yaratığın hızla döndürdüğü vücuduna bir eksen mili görevini yapıyordu. Diğer taraftan pek emin olmamasına rağmen, her birkaç adımda yaratık vücudunun dönüş yönünü değiştiriyor gibi gelmişti ona. Hareket halinde iken yere değen kamçılar küçük ve titrek kıvılcımlar çıkarıyordu. Tümüyle kestirmek pek kolay değildi, fakat yaratığın hızı en az saatte otuz kilometre kadar vardı.

Yaratık bütün kampı hızla kontrol etti. Hiçbir şeyi atlamadan her donanım parçasını; yatakları, iskemleleri, masaları, haberleşme cihazını, yiyecek paketlerini, Elektrosanları, kameraları, su tanklarını, aletleri... her şeyi ufak dokunmalarla inceliyordu. Yalnız kendisini izleyen dört kişiye yaklaşmadı. İnsanlarla onların cansız eşyaları arasındaki farkı çizebilecek kadar akıllı olduğu belliydi. Davranışları, onun son derece metotlu bir

merak veya araştırma güdüsü olan bir yaratık olduğu konusunda kesin izlenim uyandırmıştı.

O, ayakları üzerinde hızlı piruetine devam ederken, Laura arzu dolu bir heyecanla:

"Şunu inceleyebilmek isterdim," dedi. "Onu yakalamaya çalışacak mıyız?"

Calvert'in sorusu çok mantıklıydı:

"Nasıl?"

"Biliyorsunuz... ilkel avcılar hızlı koşan hayvanları bir ipin iki ucuna sardıkları ağırlıklarla alaşağı edebiliyorlardı. Bu yakalama şekli hayvanları incitmiyordu bile."

"Bunu başarabileceğimizden kuşkuluyum," dedi Norton. "Fakat emin bile olsak göze alamayız. Bir kere bu yaratığın zekâ düzeyini bilmiyoruz. Sonra anlattığın yol ince bacaklarını kolayca kırar. Son olarak da kendimizi burnumuzun ucuna kadar belanın içinde buluruz... Rama'da, Dünya'da ve her yerde."

"Fakat bir örnek ele geçirip incelemem lazım!"

"Bu yaratıklardan biri seninle işbirliği yapmayı kabul edinceye kadar Jimmy'nin çiçeği ile yetinmek zorundasın. Şiddet kullanmak yok. Dünya'ya gelen bazı akıllı yaratıklar seni iyi bir örnek görüp ameliyat masasına yatırsalardı ne hissederdin?"

"Onu parçalamak istemiyorum ki," diyen Laura'nın sesi pek inandırıcı değildi. "Ben yalnız onu incelemek istiyorum."

"Eh... dışardan gelen yaratıklar da sana karşı aynı hisleri besleyebilirlerdi. Fakat sen, onlara güveninceye kadar kim bilir ne korkulu anlar geçirirdin. Bu yaratığın bir tehdit olarak kabul edeceği hiçbir davranışta bulunmamalıyız."

Norton gemi yönetmeliğini tekrarlıyordu, zaten Laura da bunu biliyordu. Bilimin istekleri, uzay diplomasisi yanında daha az önemseniyordu.

Aslında bu konuyu fazla uzatmakta bir anlam yoktu, çünkü yönetmeliklere uyan bir iyi davranış konusuydu bu. Ne de olsa hepsi burada konuk olarak bulunuyorlardı ve içeri girmek için de kimseden izin almamışlardı.

Yaratık incelemesini bitirmişe benziyordu. Kampta son hızla bir tur daha attı, sonra birden merdivenlere yöneldi. Laura fısıldadı:

"Merdivenleri nasıl çıkacağını merak ediyorum."

Sorusu çabucak cevaplanmıştı. Örümcek onlara hiç aldırmadan yanlarından geçti, hiçbir sıkıntı çekmeden ve hızını hiç azaltmadan merdivenlerden çıkmaya başladı.

"Ana giriş" diye seslendi Norton. "Az sonra bir konuğunuz olacak. Alfa merdiveni altıncı platforma bakın. Ayrıca... aklıma gelmişken bizi çok iyi gözetlediğiniz için teşekkür ederim."

Ancak bir dakika sonra iğneleme anlaşıldı ve ana girişten özür dileyen sesler duyuldu, sonra:

"Şey... Kaptan," dedi gözcü. "Ancak siz söyle-

dikten sonra orada bir şey olduğunu fark edebildim... nedir?"

"Ben de senden fazla bir şey bilmiyorum."

Sonra Norton genel alarm düğmesine bastı.

"Alfa kampı bütün istasyonları arıyor. Az önce örümceğe benzeyen üç ayaklı bir yaratık tarafından ziyaret edildik. Bacakları çok ince, iki metreye yaklaşan boyu ve küresel bir gövdesi var. Döner hareketlerle çok hızlı yol alıyor. Zararsız görünüşü var fakat çok meraklı. Sizler farkına varmadan aranıza sızabilir. Lütfen cevap verin."

İlk cevap beş kilometre doğudaki Londra'dan geldi:

"Burada olağandışı bir şey yok Kaptan."

Aynı uzaklıkta fakat batıda olan Roma'dan uykulu ve kuşkulu bir ses cevap verdi:

"Burada da aynı Kaptan, oh... bir dakika..."

"Ne oldu?"

"Kalemimi bir dakika önce yanıma koymuştum... şimdi yok! Nasıl?.. tamam!"

"Mantıklı konuşsana!"

"İnanmayacaksınız kaptan. Bazı notlar tutuyordum... biliyorsunuz boş vakitlerimde kimseyi rahatsız etmeden bazı yazılar yazarım... yaklaşık iki yüzyıllık olan en sevdiğim tükenmezkalemimi kullanıyordum... işte şimdi beş metre ilerde yerde duruyor! Anlıyorum... neyse şükür bir şey olmamış."

"Oraya nasıl gitmiş?"

"Şey... belki biraz içim geçmiştir. Biliyorsunuz... çok yorucu bir gün geçirdik."

Norton içini çekti fakat bir şey söylemedi. O kadar az sayıda adamı ve bir dünyayı keşfetmek için o kadar da az zamanı vardı ki! İstekli ve gayretli olmak her zaman yorgunluğa üstün gelemiyordu. Norton bazı gereksiz risklere girip girmediğini düşündü. Belki de adamlarını bu kadar küçük gruplara ayırıp bu kadar büyük sahaya dağıtmakla hata ediyordu. Fakat hızla geçip giden günlerin ve çevrelerinde çözülemeden duran sırların iyice farkındaydı. Her geçen gün birşeyler olacağına ve Rama daha Güneş'e en yakın noktaya varmadan onu terk etmek zorunda kalacaklarına daha çok inanıyordu -İlk yörünge değişikliği olduğu andan beri içinde bu his vardı.

"Şimdi... ana giriş, Roma, Londra -herkes beni dinlesin," dedi. "Gece boyunca her yarım saatte bir rapor istiyorum. Şu andan itibaren her an konuklarımız olmasını bekleyebiliriz. Bunların bazıları tehlikeli olabilir, fakat, ne olursa olsun olay çıkarmamalıyız. Bu konudaki yönetmeliği biliyorsunuz."

Bu doğruydu ve eğitimlerinin bir parçasıydı. Fakat içlerinden hiçbiri uzun süredir onlara teorik olarak öğretilen 'Dış dünyalardan gelen akıllı yaratıklarla fiziksel karşılaşma'nın gerçekleşeceğini -hatta kendilerinin böyle durumla karşılaşacaklarını- ömürleri boyunca hiç düşünmemiş-

lerdi.

Eğitim ve gerçek birbirinden tümüyle farklı şeylerdi. İçlerinden hiçbiri, eski insanlara has 'kendini koruma' içgüdüsünün kritik bir durumda tekrar ortaya çıkmayacağından emin olamazdı. Fakat Rama'nın içinde karşılaşacakları her varlığın iyi niyetli ve zararsız olduğunu kabul etmek zorundaydılar. En son dakikaya... hatta daha ötesine kadar...

Kumandan Norton ilk yıldızlararası savaşı başlatan insan olarak tarihe geçmek istemiyordu.

Birkaç saat içinde yüzlerce örümcek ortaya çıkmıştı. Ana düzlüğün her yerinde dolaşıyorlardı. Teleskoptan güney kıtasının da bunlarla dolup taştığı görülüyordu. Fakat, New York adasında bir tane bile yoktu.

Örümcekler kâşiflere aldırış bile etmiyorlardı. Her ne kadar Norton ara sıra Dr. Ernst'in gözlerinde bazı vahşi parıltılar yakalıyorsa da, bir süre sonra kâşifler de onlara aldırmamaya başladılar. Norton örümceklerden birinin üzücü bir kaza geçirmesi kadar hiçbir şeyin doktoru memnun edemeyeceğini biliyordu. Böyle, bilimin yararına olan bir durumda ona engel olamazdı.

Örümceklerin pek akıllı olmadıklarına karar vermişlerdi. Gövdeleri bir beyin sığacak kadar büyük değildi. Hareket etmek için harcadıkları enerjiyi nereye depolamış olduklarını anlamak

çok zordu. Fakat davranışları merak uyandıracak kadar amaçlı ve işbirlikçi bir düzen gösteriyordu. Sanki her yerdeymiş gibi gözüküyorlar, fakat bir yeri de ikinci kez ziyaret etmiyorlardı. Norton onların bu halini inceledikçe birşeyler *aradıklarını* sanmaya başlamıştı. Fakat aradıkları şey ne ise henüz onu bulmuşa benzemiyorlardı.

Örümcekler üç büyük merdivenle alay edercesine ana girişe kadar çıktılar. Dikey kısımları -sıfır çekim gücü olan yerlerde bile- bu hızla nasıl çıktıkları pek açıklığa kavuşmamıştı. Laura onların ayaklarında emici vantzlar olduğunu ileri sürüyordu.

Ve sonra, Laura büyük bir sevinçle özlediği örneğe kavuştu. Ana giriş onlara bir örümceğin dikey bölümlerden birinden düştüğünü ve birinci platformun üstünde ölü veya güçsüz halde yattığını haber vermişti. Laura'nın ana düzlükten birinci platforma çıkma süresi, hiçbir zaman kırılamayan bir rekor olarak kaldı.

Laura platforma çıktığı zaman, düşük çekim gücünde bir düşme olmasına rağmen, yaratığın üç ayağının da kırılmış olduğunu gördü. Gözleri hâlâ açık olmasına rağmen dışardan yapılan hiçbir teste olumlu reaksiyon göstermiyordu. Taze bir insan cesedi bile bundan daha canlı olurdu. Laura kararını verdi. Ödülünü *Endeavour*'a taşır taşımaz teşrih takımıyla üstünde çalışmaya başladı.

Örümcek o derece narindi ki, neredeyse onun yardımı olmadan parçalara ayrıldı. Önce bacakları mafsallarından ayırdı. Sonra, üç büyük daireye bölünmüş ve portakal gibi soyulabilen nazik üst kabuk üstünde çalışmaya başladı. Tanıyıp teşhis edebileceği hiçbir şey görmediğinden, kuşkulu birkaç saniyeden sonra dikkatle bir seri fotoğraf çekti ve sonra neşterini eline aldı.

Nereden kesmeye başlasaydı? İçinden gözlerini kapatıp neşteri rastgele bir yere saplamak geliyordu. Fakat bu da pek bilimsel olmayacaktı.

Neşter hiçbir direnmeyle karşılaşmadan derinlere indi. Bir saniye sonra da Operatör Doktor Ernst'in hiç de kadınca olmayan bağırtısı *Endeavour*'un her yanında ve Rama'da çınlıyordu.

Çavuş McAndrews'un ürken maymunları yatıştırması tam yirmi dakika sürdü.

34

SAYIN BÜYÜKELÇİ ÖZÜR DİLİYORLAR

Mars elçisi konuşmayı açtı:

"Hepinizin çok iyi bildiği gibi, son toplantımızdan bu yana çok şey oldu. Görüşüp karar vermemiz gereken bir sürü konu var. Bu nedenle Merkür'den değerli meslektaşımızın aramızda bulunamadığına çok üzgün olduğumu belirtmek isterim."

Bu sözler pek doğru değildi. Dr. Bose, Sayın Merkür Büyükelçisinin toplantıda bulunamayışından sadece üzüntü duymakla kalmıyordu, doğrusunu söylemek gerekirse oldukça endişeleniyordu. Bütün diplomatik içgüdüleri ona birşeyler döndüğünü söylüyor ve bilgi kaynaklarının kusursuz olmasına rağmen, hiçbir ipucu elde edemiyordu.

Büyükelçinin özür mektubu çok nazik ve tümüyle bir şey anlatmayacak kadar basmakalıptı. Sayın Büyükelçi acele ve geri bırakamayacağı kadar önemli bir işi nedeniyle şahsen veya video yoluyla toplantıya katılamayacağını üzülerek bildiriyordu. Dr. Bose, Rama'dan daha acele veya önemli bir işin olabileceğine inanamıyordu.

"İki üyemiz konuşmak için söz östediler. İlk

sözü Profesör Davidson'a vermek istiyorum."

Komitedeki diğer bilim adamları arasında bir heyecan dalgası esti. İçlerinden çoğu, çok iyi bilinen bir kozmik görüşe sahip olan astronomun Uzay Danışma Meclisi'nin Yönetim Kurulu Başkanlığına uygun bir adam olmadığını düşünüyorlardı. Profesör herkeşte, yıldızlar ve galaksilerden oluşan muhteşem evrende, insanlardan başka zekâ belirtisi gösterecek başka hayat türüne rastlama şansının olmadığına kesinlikle inandığına ve böyle bir şeyi aramakla uğraşmanın boş çaba harcamak olduğunu düşündüğüne dair olumsuz izlenimler bırakmıştı. Bu düşünceleri onu, tam zıttı düşünceleri savunan Dr. Perera gibi uzay biyologlarına sevdiremiyordu. Onlar göre ise Evrenin tek amacı zekâyı üretmekti, esas olan zekâydı, salt astronomik fenomenlere dudak bükerlerdi. 'Ölü madde' deyimi ise en favori sözleriydi.

"Sayın Elçi" Profesör konuşmaya başlamıştı. "Son birkaç gündür Rama'nın garip davranışlarını inceliyorum ve bazıları oldukça şaşırtıcı olsa da bulduğum sonuçları takdim etmek istiyorum."

Dr. Perera oldukça şaşırmış görünüyordu. Profesör Davidson'u şaşırtan her şeyi bütün gücüyle destekleyebilirdi. Profesör devam etti:

"Her şeyden önce genç Teğmen, Güney yarımküresine uçtuğu zaman bir olağanüstü olaylar dizisi oldu. Elektrik deşarjları; görülmeye değer olmalarına rağmen, o kadar önemli değil. Nispeten

az enerji taşıdıklarını kanıtlamak çok kolay. Bunlar Rama'nın dönüş hızının ve yörünge eğiminin değişmesiyle, yani uzaydaki yönüyle ilgili. İşte bu tahmin edilemeyecek kadar büyük bir enerji miktarını içeriyor olmalı. Mr... Ee... Mr. Pak'ın az daha hayatına mal olacak olan deşarjlar bu enerjinin sadece ufak bir bölümü. Belki de Güney Kutbundaki dev şimşek gösterileriyle zayıflatılması gereken bir sıkıntı.

"Bundan iki sonuç çıkartıyorum.

"Bir uzay gemisi -fantastik büyüklüğüne rağmen Rama'ya bir uzay gemisi demeliyiz- durumunda bazı değişiklikler yapmaya başladığı zaman yörünge değişikliğine hazırlanıyor demektir. Bu nedenle de, Rama'nın yıldızlara geri dönmek yerine, Güneşimizin başka bir gezegeni olmaya hazırlandığına inananların fikirlerini ciddiye almamız gerekir.

"Bu durumda *Endeavour* alarga etmeye -uzay gemileri için de böyle denir değil mi?- derhal hazırlanmalıdır. Rama'ya hâlâ bitişik durumda yol aldığından gerçek bir tehlike içindedir. Aslında Kumandan Norton'un bütün bu olasılıkları göz önüne aldığına eminim, fakat ona ek bir uyarı göndermemiz gerektiğine inanıyorum."

"Çok teşekkür ederiz Profesör Davidson. Evet... Dr. Solomons?"

Bilim tarihçisi söz istemişti:

"Bu konuda kafamı kurcalayan bir düşünceyi

açmak istiyorum. Anlaşıldığına göre Rama, dönüş hızındaki değişikliği herhangi bir jet veya başka bir reaksiyon aleti *kullanmadan* gerçekleştirmiş. Bana göre iki seçenek kalıyor: Birincisi, içinde jiroskop veya benzeri araçları varsa bunların aşırı büyüklükte olmaları lazım. Öyleyse neredeler?

"Diğer taraftan bizim bildiğimiz fizik kurallarını tersine çevirecek ikinci seçenek ise reaksiyonsuz bir itici güç sistemidir. Buna da Uzay Sürüşü deniyor ve Profesör Davidson da buna inanmıyor. Eğer durum böyle ise, Rama'nın yapamayacağı bir şey yoktur ve yapacaklarını ise, en kaba fiziksel düzeyde bile, önceden kestirmemize imkân yoktur."

Diplomatlar bu iki konuşma sonunda oldukça şaşırmışlardı. Profesör Davidson zaten bugün yeterince yalnız kalmıştı. Berabere kalmayı kabul edemezdi.

"Eğer izin verirseniz, vazgeçmeye zorlanmadıkça ben fizik kanunlarına bağlı kalmaya kararlıyım. Eğer Rama'nın içinde bazı jiroskoplar bulamadıysak, bu çok iyi araştırma yapmadığımızdan veya doğru yere bakmadığımızdan olmuştur."

Büyükelçi Bose, Dr. Perera'nın sabırsızlandığını görüyordu. Uzay biyoloğu normalde spekülasyona katılmaktan herkes kadar memnundu. Fakat ilk defa elinde somut gerçekler vardı. Çoktandır yoksul olan bilimi dün gece zenginleşmişti.

"Çok güzel," dedi Dr. Bose. "Eğer başka yorum yoksa... Dr. Perera'nın bize çok önemli bilgiler vereceğini biliyorum."

"Teşekkürler sayın Büyükelçi. Hepinizin bildiği gibi en sonunda Rama hayat biçimi ile ilgili bir örnek elde edebildik ve diğer bir kısmını yerleşim yerlerinin yakınlarında gözlemledik. *Endeavour* Tıp Subayı Operatör Dr. Ernst parçaladığı örümceğe benzer yaratıkla ilgili tam bir raporu bize yolladı.

"Şunu söylemeliyim ki elde ettiği sonuçların bazıları çok şaşırtıcı ve başka şartlar altında olsaydık bunlara inanmayı kesinlikle reddederdim. Örümcek tümüyle organik bir yapıya sahip, fakat kimyası bizimkinden çeşitli yönlerden farklılık gösteriyor. İçinde oldukça büyük oranda hafif madenler bulunuyor. Her şeye rağmen ona bir hayvan demekte çeşitli temel nedenlerle tereddüt ediyorum.

"İlk önce; bir ağzı, midesi, hazım sistemi... yani yemek yiyebileceği hiçbir şeyi yok. Ayrıca hava alabileceği bir delik, ciğer, kan ve üreme organları gibi şeyler de bulunmuyor.

"Öyle ise onda neler bulunduğunu merak edebilirsiniz. Söyleyeyim; üç ayağını ve üç duyargasını kontrol eden basit bir kas yapısı var. Ayrıca beyni var, oldukça karmaşık bir yapıda ve büyük bölümü yaratığın olağanüstü gelişmiş üç gözlü görme duyusunu yönetiyor. Fakat vücudunun

yüzde sekseni bal peteği şeklinde büyük hücrelerden oluşmuş ve bu hücreler de, yaratığı kesmeye başladığı zaman Dr. Ernst'e oldukça tatsız bir şaka yapmışlar. Eğer biraz dikkat etseydi bunu zamanında fark edebilirdi.Çünkü, ancak çok az sayıda deniz hayvanında bulunmasına rağmen, Dünya'da da eşi bulunan tek Rama bünyesi bu.

"Örümceğin büyük bölümü, tıpkı elektrikli yılan ve torpil balıklarında gördüklerimize benzeyen bir bataryadan başka bir şey değil. Böyle olduğu halde yaratık bunları kendini savunmak için kullanmıyor. *Bu güç onun enerji kaynağı.* Bu nedenle de yiyecek ve nefes alacak organları bulunmuyor. Yani yaratığın böyle ilkel araçlara ihtiyacı yok. Bunun da anlamı... bu yaratık boşlukta evindeki kadar rahattır.

"Şimdi elimizde öyle bir yaratık modeli var ki, bütün amaçları ve davranışları ne olursa olsun, hareket eden bir gözden başka bir şey değil, hiçbir iş görebilecek organı yok, o duyargalar çok güçsüz. Bütün bunları bana başkası anlatmış olsa ben bu yaratığa bir keşif ve araştırma aygıtı derdim.

"Onun davranışları tümüyle bu anlatıma uyuyor. Çünkü örümceklerin bütün yaptıkları etrafa koşuşup her şeye bakmak, incelemek. Evet bütün yaptıkları bu...

"Fakat diğer hayvanlar farklı. Yengeç, deniz

yıldızı, köpekbalıkları -başka isimler de konabilir- bunlar çevrelerindeki eşyaların yerini değiştirebilirler ve her birinin belirli bir görev için yetiştirildikleri belli. Bunların da elektrikle işlediklerini sanıyorum çünkü, örümcek gibi hiçbirinde ağıza benzer bir şey görülmüyor.

"Bu açıklamalarımdan çıkan biyolojik problemleri hepinizin anladığını sanıyorum. Bu gibi yaratıklar doğal bir gelişim gösterebilir mi? Hiç sanmıyorum. Bunlar tıpkı belirli işler için *tasarlanmış* makinelere benziyorlar. Eğer bir isim vermem gerikiyorsa, ben bunların robot olduklarını söyleyebilirim -biyolojik robotlar- işte bunun Dünya üzerinde bir eşi yok.

"Eğer Rama bir uzay gemisi ise bunlar onun mürettebatının bir kısmıdır. Nasıl doğdukları -veya yaratıldıkları- konusuna gelince; bunu size açıklayamam. Fakat cevabın orada... New York'ta olduğunu tahmin ediyorum. Eğer Kumandan Norton ve adamları Rama'da yeteri kadar kalacak olurlarsa, gittikçe artan sayıda ve şimdiden kestirilemeyecek davranışları olan daha karmaşık yaratıklara rastlamaları mümkündür... hatta bu çizginin sonunda bu dünyanın gerçek yaratıcıları Ramalılarla karşılaşabilirler... ve baylar böyle bir şey olduğu zaman da, artık hiçbir kuşku kalmayacaktır..."

35

ÖZEL TESLİM

Özel haberleşme aygıtı onu zorla uyandırdığı zaman, Kumandan Norton çok derin bir uykuda ve tatlı rüyalar içindeydi. Ailesiyle birlikte Mars'ta tatil yapıyordu. Güneş Sistemi'nin en müthiş volkanı Nix Olimpica'nın karlarla kaplı zirvesinin çevresinde uçuyorlardı. Küçük Billie tam ona birşeyler söylemek üzereydi... şimdi bunların ne olduğunu hiç öğrenemeyecekti.

Rüya yarım kalmıştı, gerçek ise gemiden onu arayan ikinci kaptanıydı. "Sizi uyandırdığıma üzgünüm Kaptan," dedi Teğmen Jerry Kirchoff. "Genel Karargâh'tan bir mesaj aldık. Üç kat öncelikli."

"Oku bana."

"Okuyamam, şifreli -Yalnız kumandan açabilir."

Norton artık iyice uyanmıştı. Bütün meslek yaşamı boyunca bu mesajlardan üç tane almıştı, her seferinde de bunlar dert getirmişti.

"Hay aksi," dedi. "Şimdi ne yapacağız?"

İkinci kaptan cevap vermedi. İkisi de problemi anladı. Gemi yönetmeliği böylesi bir durumu hiç öngörmemişti. Aslında normal olarak, bir kumandan bürosundan birkaç dakikalık uzaklıkta olurdu, bu nedenle de şifre kitabı özel dolabındaydı.

Şu anda yola çıksa ancak dört veya beş saat sonra bitkin bir halde gemide olabilirdi. Bu, AAA öncelikli mesajı halletmenin doğru yolu değildi. Biraz düşündükten sonra:

"Jerry" dedi. "Yayın masasında kim var?"

"Kimse yok, sizi kendim aradım?"

"Kayıt cihazı kapalı mı?"

"Kurallara aykırı olarak evet."

Norton gülümsedi, Jerry şimdiye kadar çalıştığı en iyi ikinci kaptandı ve her şeyi düşünürdü.

"Çok iyi. Anahtarımın nerede olduğunu biliyorsun. Sonra beni ara."

Bunu izleyen on dakikayı olabildiği kadar sakin ve başka problemleri düşünerek geçirmeye çalıştıysa da pek başarılı olamadı. Aslında, gelen mesajı önceden tahmin ettiğini sanıyordu ve içeriğini birazdan öğrenecekti. Asıl o zaman endişe etmeye başlayabilirdi.

İkinci Kaptan onu tekrar aradığında oldukça gergin bir tonda konuştuğu hissediliyordu:

"O kadar acele değilmiş Kaptan -bir saat gecikmesi pek fark etmez. Bu nedenle size telsiz ile bildirmemeyi tercih ediyorum. Aşağıya bir haberci ile yollayacağım."

"Fakat niçin... oh..., pekâlâ... senin yargına güvenirim. Haberi hava kabininden kim getirecek?"

"Ben getireceğim. Ana girişe geldiğim zaman sizi ararım."

"Gemide yetkili olarak Laura mı kalıyor?"

"En çok bir saat. Sonra hemen gemiye döneceğim."

Bir tıp subayı hiçbir zaman aktif bir gemi kumandanının gördüğü eğitimden geçmezdi. Zaten onlardan böyle bir şey de beklenmezdi. Acil durumlarda bazen onlara bu tür görevler verildiği olurdu. Fakat pek tavsiye edilmezdi. Ancak... nasıl olsa bu gece kurallardan biri çiğnenmişti, ikincisi de...

"Kayıtlara göre gemiyi hiç terk etmedin. Laura'yı uyardın mı?"

"Evet, bu fırsata çok sevindi."

"İyi ki doktorlar sır tutmaya alışıklar. Oh -mesajın alındığını bildirdin mi?"

"Evet, sizin imzanızla."

"Öyleyse bekliyorum."

Şimdi artık kaygılı bir bekleyiş başlıyordu. 'O kadar acele değilmiş -telsiz ile bildirmemeyi tercih ediyorum...' bir şey iyice belli olmuştu. Kumandan'a bu gece artık uyku yoktu.

36

BİOT GÖZCÜSÜ

Çavuş Pieter Rousseau bu işi neden gönüllü olarak istediğini biliyordu. Bir bakıma bu, çocukluk rüyalarının gerçekleşmesi gibiydi. Beş, altı yaşından beri teleskoplar onu adeta büyülemişti ve gençliğinin büyük kısmı her tür ve büyüklükte mercek toplamakla geçmişti. Bunları kartondan yaptığı borulara yerleştirerek gittikçe daha güçlü teleskoplar yapmış, böylece Ay'ı, gezegenleri, yakın uzay istasyonlarını ve evinin otuz kilometre çevresindeki araziyi yakından tanır hale gelmişti.

Kolorado Dağları arasında, her yönü harikulade ve bitmez tükenmez manzaralarla dolu olan doğum yeri yönünden de şanslı sayılırdı. Tam bir güven ve rahatlık içinde, her yıl bir sürü dikkatsiz dağcının hayatına mal olan dorukları inceliyor; her kayanın, her ağacın yerini ezbere biliyordu. Çevreyi yeterince görmesine rağmen, daha ötesini düşlüyordu, teleskopunun ulaştığı yerlerin dışında, her tepenin arkasında, olağanüstü yaratıklarla dolu dünyaların olduğunu hayal etmek hoşuna gidiyordu. Uzun yıllar merceklerinin ona yaklaştırdığı yerleri gezmemişti, çünkü gerçeklerin düşlerle bağdaşmayacağını çok iyi biliyordu.

Şimdi ise; Rama'nın ekseninden gençliğinin en çılgın düşlerinin ötesinde olan harikaları gözleme şansını bulmuştu. Önünde bütün bir dünya uzanıyordu -bunun küçük bir dünya olduğu gerçekti, fakat, ölü ve hiç değişmeyen bir yer bile olsa, dört bin kilometre karelik bir alanı incelemek bir insanın bütün ömrünü alabilirdi.

Oysa, artık bütün sonsuz değişkeleriyle yaşam Rama'ya gelmişti. Eğer bu biyolojik robotlar canlı değillerse, çok iyi birer taklit oldukları ortadaydı.

'Biot' kelimesini kimin bulduğunu kimse bilmiyordu. Sanki bir anda kendiliğinden ortaya çıkmış ve herkes tarafından kullanılmaya başlanmıştı. Bu duruma göre ana girişte Pieter, 'Şef Biot Gözcüsü' oluyordu. Ve onları inceledikçe bazı davranışlarını anlamaya başladığına inanıyordu.

Örümcekler hareketli alıcılardı. Görme duyusunu -belki de dokunma duyusu ile birlikte- kullanarak Rama'nın bütün içini inceliyorlardı. Bazen yüzlercesi tam hızla sağa sola koşuşuyor, fakat bir iki gün içinde de yok oluyorlardı. Şimdi ortalıkta bir tane bile görmek çok zordu.

Onların yerine çok ilginç ve etkileyici yaratıklarla dolu bir hayvanlar kolleksiyonu ortaya çıkmıştı. Her birine uygun bir isim bulmak hiç de önemsiz bir iş değildi. Büyük, yastık gibi yumuşak ayaklı ve Rama'nın altı yapay güneşinin üzerinde dolaşarak onu cilalar ve temizler gibi dav-

ranan 'Pencere Silicileri' vardı. Bunların büyük gölgeleri dünyanın öbür yanında korkunç şekiller yaratıyor, bazen de belirli bölgelerde geçici Güneş tutulmalarına yol açıyordu.

Kızböceği'ni parçalayan yengeç Leş Yiyici'ydi. Ona benzeyen bir sürü hayvan Alfa kampına yaklaşarak düzenli şekilde çevreye yığılan çöpleri taşımaya başlamışlardı. Eğer Norton ve Mercer onların önüne kararlı bir şekilde dikilip geri çekilmeye zorlamasalar, her şeyi taşımaya kalkacaklardı. Uzlaşma oldukça kaygı verici, fakat temiz şekilde olmuştu. Bundan sonra Leş Yiyiciler nelere dokunmalarına izin verildiğini anlamışlar ve muntazam aralıklarla kampa uğrayarak hizmetlerine gerek olup olmadığını kontrol etmeye başlamışlardı. Bu, en uygun ve yararlı anlaşma olmuştu ve Leş Yiyicilerin veya çevrede onları kontrol eden varlığın çok yüksek zekâ düzeyi olduğunu kanıtlamıştı.

Rama'da çöp temizlemek çok kolaydı. Her şey, belki de yeniden kullanılabilecek parçalara ayrılmak üzere, denize atılıyordu. İşlem çok hızlıydı. *Resolution*, Ruby Barnes'ı büyük üzüntüye boğarak, bir gecede yok olmuştu. Norton, teknenin görevini mükemmel bir şekilde yerine getirdiği ve artık onu kimsenin kullanmasına nasıl olsa izin veremeyeceğini söyleyerek kızı teselli etmişti. Çünkü Köpekbalıkları, Leş Yiyiciler kadar anlayışlı olmayabilirlerdi.

Bilinmeyen bir gezegeni bulan hiçbir astronom, yeni tip bir biot görüp, teleskopuyla onun güzel bir resmini çeken Pieter kadar mutlu olamazdı. Ne yazık ki en ilginç örneklerin Güney Kutbunda olduğu görülüyordu. Bunlar orada, Boynuzların çevresinde anlaşılmaz şeyler yapıyorlardı. Emici ayakları olan kırkayak türünde bir hayvanın zaman zaman Büyük Boynuz'u incelediği görülüyordu. Pieter bir an için küçük boynuzların çevresinde hipopotam ile buldozer arasında melez bir tür oluşturan iri yarı bir hayvan gördüğüne emindi. Hatta orada hareketli bir vinç görevi yapan çifte boyunlu bir zürafa bile vardı.

Rama'nın da, her uzay gemisi gibi, yaptığı uzun yolculuktan sonra denenmeye, kontrola ve tamire ihtiyacı olduğu ortadaydı. Mürettebatı da bütün güçleriyle buna çalışıyorlardı. Acaba yolcular ne zaman ortaya çıkacaktı?

Biotları sınıflandırmak Pieter'in tek görevi değildi. Bir görevi de her an Rama düzlüğünde keşif görevi yapan iki veya üç grubu da izleyerek başlarına bir dert gelmemesini sağlamak ve onlara bir şey yaklaşacak olursa haber vermekti. Her altı saatte bir bu işe ayrılabilen başka arkadaşıyla yer değiştiriyordu. Birkaç kez on iki saatten fazla görevde kaldığı olmuştu. Bunun sonucu olarak da Rama'nın coğrafyasını herkesten çok iyi biliyordu. Artık Rama, onun için gençliğinin Kolorado Dağları kadar tanıdıktı.

Jerry Kirchoff Alfa hava kabininde göründüğü zaman, Pieter olağanüstü bir şey olduğunu hemen anlamıştı. Uyku sürelerinde personel değişimi yapılmazdı ve şimdi görev saatine göre gece yarısını geçiyordu. Sonra birden Jerry'nin gemide kalan tek yetkili subay olduğunu hatırladı ve bu kuraldışı duruma büsbütün şaşırdı.

"Jerry... gemide yetkili kim var?"

İkinci Kaptan soğuk bir şekilde:

"Ben," diye cevap verdi ve başlığının önünü açarken ekledi: "Görevde iken köprüden ayrılacağımı düşünmezsin değil mi?"

Elbisesinin cebini açarak üstünde 'KONSANTRE PORTAKAL SUYU. BEŞ LİTRE İÇİN' yazılı küçük bir teneke kutu çıkardı.

"Bu işi iyi beceriyorsun Pieter," dedi. "Kaptan bunu bekliyor."

Pieter kutuyu eliyle tarttı.

"Umarım içine yeterli ağırlık koymuşsundur, çünkü bazen birinci platforma takılıp kalıyorlar."

"Eh... uzman sensin."

Bu doğruydu. Ana girişteki gözcüler, unutulmuş veya acele gerek duyulan bazı küçük maddeleri aşağıya fırlatmakta bol pratik yapma fırsatını bulmuşlardı. Bu işin ana noktası atılan maddeyi düşük basınç bölgesinde bir yere takılmadan geçirebilecek ve yana çekim etkisinin sekiz kilometrelik düşüşte onu kampın çok açığına çekmemesini sağlayabilecek bir atış yapmaktı.

Pieter yere sağlamca bastı, teneke kutuyu sıkıca kavrayarak bütün hızıyla uçurumdan aşağıya fırlattı. Doğru Alfa kampını hedef almamış, atışını otuz derece kadar uzağa yapmıştı.

Hava sürtünmesi hemen kutuyu yakalayarak ilk hızını kesti ve çekim gücü etkisini göstererek kutuyu artan bir hızla aşağı çekmeye başladı. Kutu ilk merdivenlere düştü, çarparak yavaş bir sıçrama ile ilk terastan kurtuldu.

"Artık tamam," dedi Pieter. "Bir iddiaya var mısın?"

"Hayır, sen ne olacağını biliyorsun."

"Hiç sporcu değilsin. Fakat sana ne olacağını söyleyeyim. Kampın üç yüz metre yakınına düşecek."

"Bu pek yakın değil gibi geldi bana."

"Bu işi ara sıra denemelisin. Bir kere Joe'nun birkaç kilometre uzağa atış yaptığını gördüm."

Kutu artık çekime iyice yakalanmış ve kuzey kubbesinin eğimine uygun bir eğri çizerek aşağı düşmeye başlamıştı. İkinci terasa vardığı zaman ise bu çekim ve sürtünmede kazanabileceği en yüksek hıza -saatte yirmi ila otuz kilometre arası- ulaşmıştı.

Pieter teleskopun arkasına geçerek kutuyu izlemeye çalıştı.

"Şimdi göreceğiz. On dakikaya kadar aşağıya varmış olacak. Ah, işte Kaptan gözüktü... bu açıdan hepsini tanımaya alıştım artık... şimdi bize

bakıyor."

"Bu teleskop sana bir iktidar duygusu kazandırmış gibi geldi bana."

"Oh, evet, Rama'da aynı anda neler olduğunu tek bilen benim. Hiç değilse bildiğimi *sanıyorum*" dedi hüzünlü bir biçimde ve Kirchoff'a azarlayıcı bir bakış fırlatarak.

"Eğer seni mutlu edecekse, Kaptan diş macununun bittiğini anladı."

Bu sözden sonra konuşma azaldı.

Bir süre daha kutunun düşüşünü izleyen Pieter:

"Keşke iddiaya girseydin," dedi. "Kaptan yalnız elli metre yürümek zorunda... kutuyu gördü... görev tamam."

"Teşekkür ederim Pieter, iyi iş başardın. Şimdi tekrar uykuya dönebilirsin."

"Uyku mu? Ne diyorsun saat 04'e kadar nöbetteyim."

"Üzgünüm, herhalde uykudasın. Yoksa benim buraya geldiğimi ve bütün bu olanları rüyanda nasıl görebilirdin?"

"UZAY ARAŞTIRMA'DAN -UZAY ARAŞTIRMA GEMİSİ *ENDEAVOUR*'UN KAPTANINA. AAA ÖNCELİKLİ. OKUNUP YOK EDİLECEK. KAYDI OLMAYACAK.

UZAY MUHAFIZLIĞI'NIN BİLDİRDİĞİNE GÖRE ON, ON İKİ GÜN ÖNCE MERKÜR'DEN RAMA YÖNÜNDE ULTRA YÜKSEK HIZDA BİR ARAÇ HAVALANMIŞ BULUNUYOR. EĞER BİR YÖRÜNGE DEĞİŞİKLİĞİ OLMAZSA

VARIŞ 322. GÜN SAAT 15'TE OLACAK. BUNDAN EVVEL RAMA'YI BOŞALTMANIZ GEREKEBİLİR. TEKRAR BİLGİ VERECEĞİZ -BAŞKUMANDAN."

Norton tarihi aklında tutabilmek için mesajı en az altı kez okudu. Rama'nın içinde zamanı izleyebilmek çok zordu. Takvimli saatine bakınca 315. günde olduklarını gördü. Demek ki kendilerine bir haftalık bir süre kalıyordu.

Bu haber, içinde yazılı olanlar yönünden değil, fakat ima ettiği şeyler yönünden tüyler ürperticiydi. Merkürlüler gizli şekilde bir araç havalandırmışlardı. Bu Uzay Hukukuna zıt bir tutum oluyordu. Sonuç çok açıktı. Bu araç ancak bir füze olabilirdi.

Fakat *niçin? Endeavour*'u tehlikeye atmayı göze almaları anlaşılmaz şeydi. Belki de Merkürlülerden geniş bilgi içeren bir uyarı alacaktı. Acil bir durumda birkaç saat içinde Rama'dan ayrılabilirdi. Fakat bunu son derece sert bir protesto ve Başkumandan'ın direkt emri ile yapacaktı.

Yavaş ve düşünceli bir şekilde yaşam destek sistemi boyunca yürüyerek mesajı bir elektrosanın içine attı. Makinenin içinde lazer ışığının parlak alevi güvenlik önleminin yerine geldiğini bildiriyordu. İçinden bütün problemlerin böyle çabuk ve temiz şekilde halledilmemesinin çok kötü olduğunu düşündü.

37

FÜZE

Füze, plazma fren jetlerinin parıltısı *Endeavour*'un ana teleskobunda göründüğü zaman, daha beş milyon kilometre uzaktaydı. Bu arada artık sır ortaya yayılmış ve Norton, isteksiz olduğu yüzünden okunarak, Rama'yı ikinci ve belki de son kez boşaltma emrini verdi. Fakat olaylar ona başka çıkış yolu göstermedikçe Rama'yı terk etmeye henüz niyeti yoktu.

Frenleme işlerini bitirdiği zaman, Merkür'den gelen bu istenmeyen konuk Rama'dan yalnız elli kilometre ötedeydi ve TV kameraları ile onu incelediği belli oluyordu. Teleskoptan biri önde, diğeri arkada olan iki kamera iyice gözüküyordu. Diğer yandan bir sürü küçük anten ve bunların arasında çok uzaklardaki Merkür'e devamlı yönelik duran ucu çanak şeklinde, daha büyük bir anten daha görülüyordu. Norton bu antenlerden ne gibi emirler geldiğini ve ne tür bilgilerin geri gittiğini merak etti.

Fakat Merkürlüler yeni bir şey öğrenebilmiş değillerdi. *Endeavour*'un keşfettiği her şey Güneş Sistemi'ne yayınlanmıştı: Bütün hız rekorlarını kırarak buraya ulaşan bu uzay aracı, onu yapanların amacının bir parçasıydı ve bu amaç Birleşik Gezegenler Merkür Elçisinin, Genel Ku-

rul'da üç saat sonra yapacağı konuşma sonunda anlaşılacaktı.

Füze henüz resmen ortada yoktu. Üstünde hiçbir tanıtma işareti taşımıyor, herhangi bir standart frekans üzerinden de sinyal vermiyordu. Bu, Uzay Hukukunun kesin şekilde bozulması demek oluyordu. Fakat Uzay Muhafızlığı bile henüz resmi bir protesto açıklamamıştı. Herkes Merkür'ün bundan sonra ne yapacağını sinirli bir sabırsızlıkla bekliyordu.

Füzenin varlığı ve geldiği yön açıklanalı üç gün geçtiği halde Merkürlüler inatçı bir şekilde susuyorlardı. İstedikleri zaman bu şekilde davranmayı çok iyi bilirlerdi.

Bazı psikologlar, Merkür'de doğmuş ve büyümüş bir kimsenin mantığını tam olarak anlamanın kesinlikle imkânsız olduğunu ileri sürüyorlardı. Üç kat fazla çekim gücüne sahip Dünya'dan sonsuza kadar sürgün edilmişlerdi. Merkürlüler Ay'ı ziyaret edebilir ve aradaki kısa mesafeden atalarının -hatta anne ve babalarının- doğduğu gezegeni seyredebilirlerdi. Fakat oraya hiç inemeyeceklerini bilirlerdi. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak da böyle bir şeyi hiç arzu etmediklerini ileri sürerlerdi.

Bu küçümser göründükleri tatlı yağmurları, engebeli tarlaları, gölleri, denizleri, mavi gökyüzünü... her şeyi ancak filmler ve TV'den tanıyıp izleyebiliyorlardı. Çünkü kendi gezegenleri öyle

bir Güneş enerjisiyle yıkanmaktaydı ki gündüz ısısı altı yüz derecenin üstüne çıkıyordu. Bu nedenle de dünyalarının bu sertliğine hiçbir şekilde yüzeyde dayanamayacaklarını biliyorlar ve bu çevreden tümüyle izole ettikleri yerlerde yaşamlarını sürdürüyorlardı. Kapalı kentler içinde yaşadıklarından fiziksel yönden çok güçsüzlerdi. Bir Merkürlü, Dünya'nın yüksek çekimine katlansa bile, ekvator üstündeki bir ülkenin sıcak bir gününde gücünü hızla kaybederdi.

İşte bütün bunlar, onları sert huylu insanlar yapmıştı. Bu vahşi ve inatçı gezegenin derinliklerine inebilmek için karşılaştıkları mühendislik problemleri ve yaşamak için gerekli şeyleri ondan alırken verdikleri büyük savaşın yarattığı psikolojik baskılar, konforsuz ve bir bakıma takdir edilecek bir kültür ortaya çıkarmıştı. Eğer bir şeye söz verirlerse Merkürlülere güvenebilirdiniz; çünkü sözlerini tutarlardı, fakat fatura yüksek olabilir. Kendi yaptıkları bir şakaya göre, eğer bir gün Güneş nova haline gelecek olursa onu kontrol altına alarak büyemesinin önüne geçebileceklerini, ancak bunu yapmak için de önceden fiyatını bilmeleri gerektiğini söylerlerdi. Merkürlü olmayan bir şakaya göre de sanat, felsefe veya soyut matematiğe ilgi duyan bir öğrenci, ilaçlı sular içinde bitki yetiştirilen çiftliklere sürülüyordu. Fakat suçlular ve ruh hastaları için bu bir şaka olmaktan çıkıyordu. Suç, Merkür'ün kaldırabileceği

bir lüks değildi.

Kumandan Norton bir kez Merkür'de bulunmuş ve çoğu konuklar gibi son derece etkilenmişti. Orada birçok dost edinmişti. Lucifer kentinden bir kıza aşık olmuş, hatta onunla üç yıllık bir anlaşma bile imzalamaya kalkmıştı. Fakat kızın ailesinin Venüs yörüngesi dışında bir damat istememesi ağır basmıştı.

Köprü ona seslendi:

"Kaptan, Dünya'dan üç öncelikli bir mesaj var. Ses ve onu doğrulayan şifre Başkumandana ait. Almaya hazır mısınız?"

"Şifreyi kontrol edin ve dosyalayın, konuşmayı bana bağlayın."

Amiral Hendrix uzay tarihinde az rastlanan bir konuyu ele alıyor değil de, sanki günlük bir filo emrini yayınlıyormuş gibi sakin görünüyordu. Fakat ne de olsa bombadan on kilometre uzakta olan o değildi.

"Başkumandan'dan *Endeavour* Kumandanı'na. Şimdi size durumun bizim görüşümüze göre kısa bir değerlendirmesini yapacağım. Genel Kurul'un saat 14'te toplanacağını biliyorsunuz ve siz de toplantıyı izleyeceksiniz. Daha sonra bizlere danışmadan derhal bazı kararlar almanız gerekebilir.

"Bize gönderdiğiniz fotoğrafları inceledik. Füze, standart bir uzay sondası, yalnız yüksek itici güçle takviye edilmiş. Başlangıçtaki yüksek hız

için belki lazer kullanılmış olabilir. Büyüklüğü ve kütlesi 500 ila 1000 megaton gücünde bir füzyon bombası için yeterli. Merkürlüler madencilik işlerinde genellikle 100 kullanmaya alışık olduklarından böyle bir savaş başlığını füzeye takmakta zorluk çekmemişlerdir.

"Uzmanlarımız bize bunun Rama'yı yok edebilmek için gerekli en az güç olduğunu hesapladılar. Eğer dış kabuğun ince bir yerinde -Silindirik Deniz'in altında- patlatılacak olursa, kabuk kırılacak ve gövdenin dönüş hızı da onun parçalanmasını kolaylaştıracaktır.

"Eğer Merkürlüler böyle bir şeyi planlıyorlarsa, size oradan ayrılmak için yeterli zaman bırakacaklarını tahmin ediyorum. Bilgi olarak şunları not edin; böyle bir bombadan fışkıracak gama ışıkları sizin için bin kilometre uzaklığa kadar tehlikeli olabilir.

"Fakat, en ciddi tehlike bu değil. Rama'nın tonlarca gelen ve saatte binlerce kilometre hızla dönerek ilerleyecek olan parçaları sizi *her* uzaklıkta yok edebilir. Bu nedenle dönen eksen boyunca uzaklaşmanızı öğütleriz, çünkü Rama'nın parçaları bir tek o yönde dağılamaz. Sizin için on bin kilometre oldukça güvenli bir sınır olabilir.

"Bu mesaj durdurulmadan ve dinlenemeyen güvenli bir kanaldan size ulaştırılacağından konuşmamı açık olarak yapıyorum. Cevabınız ve bizimle diğer temaslarınız güvenli kanallardan

gelemeyeceği için dikkatli konuşun ve gerekirse şifre kullanın. Genel Kurul toplantısından sonra sizi hemen arayacağım. Mesaj bitmiştir. Başkumandan."

38

GENEL KURUL

Tarih kitaplarına göre -birçok kimsenin hâlâ inanmadığı bir sayı- eski Birleşmiş Milletlerin 172 üyesi olduğu zamanlar olmuş. Birleşik Gezegenler'in ise sadece yedi üyesi vardı. Bu bile ara sıra oldukça kalabalık oldukları izlenimi yaratıyordu. Güneş'ten uzaklık sırasına göre üyeler; Merkür, Dünya, Ay, Mars. Ganymede, Titan ve Triton'du.

Bu liste belki gelecekte düzeltilmesi gereken bir sürü hatayı ve belirsizlikleri kapsıyordu. Eleştirmenler, Birleşik Gezegenler üyelerinin çoğunun aslında gezegen değil, uydu olduklarını ve Jüpiter, Satürn, Uranüs ve Neptün gibi dört devin bu listeye alınmamalarının çok saçma olduğunu belirtmekten yorulmuyorlardı.

Fakat bu Gaz Devlerinde kimse yaşamıyordu ve belki de hiçbir zaman yaşamayacaktı. Listede olmayan bir başka gezegen Venüs için de aynı durum vardı. En hevesli gezegen mühendisleri bile, Venüs'ü evcilleştirebilmek için asırlar geç-

mesi gerektiğinde fikir birliğine varmışlardı. Bu arada Merkürlüler de ona göz dikmişlerdi ve kuşkusuz üzerinde uzun vadeli planlar yapıyorlardı.

Dünya ve Ay'ın ayrı olarak temsil edilmesi de bir anlaşmazlık nedeniydi. Diğer üyeler bunun, Güneş Sistemi'nin bir köşesine büyük güç sağladığını ileri sürüyorlardı. Fakat Ay'da -Dünya'nın dışında- bütün dünyalardan fazla insan yaşıyordu ve Birleşik Gezegenler'in toplantı merkeziydi, ayrıca Dünya ve Ay'ın hemen hemen hiçbir konuda fikir birliğine vardıkları pek görülmemişti ve bu halleriyle tehlikeli bir blok oluşturmaktan çok uzaktılar.

Merkür tarafından yönetilen Icarian grubu ve yörüngeleri Satürn'ün arkasına uzanan ve Titan'ın üstünde hak iddia ettiği birkaç tanesi dışında Mars, bütün asteroitlerin yönetimini üstlenmişti. Bir gün Pallas, Vesta, Juno ve Ceres gibi büyük asteroitler de kendi elçilerini bulunduracak kadar önem kazanacaklar ve Birleşik Gezegenler'in üye sayısı da iki basamaklı bir sayı olacaktı.

Ganymede, sadece Güneş Sistemi'ndeki her şeyin toplamından fazla kütlesi olan Jüpiter'i değil, onun elliden fazla uydusunu da temsil ediyordu. Bu uydulardan bir tanesi asteroit kuşağı tarafından yakalandığı takdirde ortaya çıkan durum hukukçular arasında hâlâ süren tartışmalara yol açıyordu. Titan; Satürn'ü, onun halkalarını ve otuza

yakın uydusunu yönetiyordu.

Triton'un durumu ise çok daha karışıktı. Neptün'ün bu büyük uydusu Güneş Sistemi'nde devamlı yerleşim yeri olan en dış göksel cisimdi. Bunun sonucu olarak da elçisi bir sürü yeri temsil etmek zorunda kalıyordu. Elçi; Uranüs ve henüz hiçbirinde yerleşim yapılmamış sekiz ayını, Neptün ve diğer üç uydusunu, Plüto'nu ve yalnız, uydusuz Persephone'u temsil etmek zorundaydı. Eğer ilerde Persephone dışında da gezegenler bulunacak olursa, bunlar da Triton'un sorumluluğuna bırakılacaktı. Bunlar yetmiyormuş gibi bu en son karanlığın elçisinin 'Kuyrukluyıldızlar ne olacak?' sorusunu duyanlar olmuştu. Bu problemin çok ilerde halledilmesi düşünülebilirdi.

Fakat, artık bir bakıma bu 'çok ileri'nin şimdi karşılarına dikildiğini görüyorlardı. Bazı tariflere göre, Rama bir kuyrukluyıldızdı. Kuyrukluyıldızlar, yıldızlararası derinliklerden gelen ve çoğu Güneş'e, Rama'dan daha yakın hiperbolik yörüngeler çizen ziyaretçilerdi. İyi bir uzay avukatı bunlardan iyi iş çıkarırdı ve Merkür Elçisi de bunların en iyisiydi.

"Sayın Merkür Büyükelçisi'ne söz veriyorum."

Delegeler, Güneş'e olan uzaklıkları sırasıyla, yarım daire çizerek oturmuş olduklarından, Merkürlü, başkanın tam sağında oturuyordu. Son da-

kikaya kadar başını önündeki bilgisayardan kaldırmamıştı. Şimdi, ekrandaki yazıları yalnız onun görmesini sağlayan senkronize gözlükleri çıkardı, önündeki yazılı notların bulunduğu kağıtları aldı ve canlı bir şekilde ayağa kalktı.

"Sayın Başkan, saygıdeğer delege arkadaşlarım, karşılaştığımız durumun kısa bir özetini yaparak sözlerime başlamak istiyorum."

Bazı delegeler ve dinleyiciler arasında bu 'kısa bir özet' ifadesi hafif homurtulara yol açtıysa da, hepsi Merkürlülerin söyledikleri şeyi yaptıklarını biliyorlardı.

"Rama adı verilen dev uzay gemisi veya yapay asteroit, bir yıl kadar önce henüz Jüpiter'in arkasındaki bölgede keşfedilmişti. İlk önce onun Güneş'in çevresinde dönüp tekrar yıldızlara uzanan hiperbolik bir yörünge üzerinde hareket eden doğal bir cisim olduğu sanılmıştı.

"Gerçek yapısı anlaşıldığı zaman Uzay Araştırma Gemisi *Endeavour*'a onunla buluşma emri verildi. Hepimizin bu eşsiz görevi bu kadar etkin şekilde başarıyla yerine getirdiklerinden dolayı Kumandan Norton ve mürettebatını kutlayacağımızdan eminim.

"İlk önce Rama'nın ölü olduğuna ve binlerce yıldır o kadar donmuş bir cisimde yeniden canlanmanın mümkün olamayacağına inanıldı. Bu, biyolojik anlamda hâlâ doğru olabilir. Yaşayan bir organizma veya daha karmaşık türlerinin dö-

nemlik uykuya konduğu zaman birkaç asırdan fazla yaşayamayacağı üzerine konuyu inceleyenler arasında fikir birliği olduğu görülüyor. Mutlak sıfırda bile artık quantum etkileri er geç, yeniden canlanmayı sağlayacak hücresel yapıyı son derece bozuyor. Bu nedenle de Rama'nın büyük arkeolojik önemi olmasına karşılık, hiçbir astropolitik problem yaratmayacağı sanılmıştı.

"Fakat Rama'nın Güneş'i bu derece hassas biçimde hedef almasının bir rastlantı olamayacağına ilk anda işaret edenler olmasına rağmen, bu derece rahat davranmamızın büyük bir tecrübesizlik olduğu anlaşılıyor.

"Ayrıca; Rama'nın istenilen hedefe vardığı, fakat onu kontrol eden zekânın ömrünün buna yetmediği yani bunun başarılı olmamış bir deneme olduğu tartışılabilirdi, tartışılmıştır da. Bu görüş de çok basit bir gerçeği yansıtmış oluyor, çünkü o zaman, şu anda karşılaştığımız varlıkları küçümsemiş oluyoruz.

"Bizim dikkate almadığımız tek şey biyolojik olmayan bir yaşamdır. Eğer Dr. Perera'nın bütün gerçeklere tümüyle uyan ve çok mantıklı teorisini kabul edersek, şimdi Rama'nın içinde görülen yaratıkların kısa bir süre önceye kadar neden görünmediklerini anlarız. Modeller veya kalıplar bir tür merkez bilgi bankasına depolanmıştır ve zamanı gelince de eldeki hammaddelerden -büyük bir olasılıkla Silindirik Deniz'deki madensel/or-

ganik çorbadan- üretiliyorlar. Böyle bir beceri bizim yeteneklerimizin dışındadır, fakat fazla teorik problemler getirmiyor. Biz de katı madde devreleri'nin, yaşayan maddeden farklı olarak, hiçbir kayba uğramadan, sonsuz bir süre için bilgi depolayabildiğini biliyoruz.

"Demek oluyor ki, onu inşa edenler kim olursa olsun, Rama tam anlamıyla işler durumdadır ve mimarlarının amacına hizmet etmektedir. Bizim görüşümüze göre, ister Ramalılar bir milyon yıl önce ölmüş olsunlar, ister her an yeniden yaratılarak uşaklarının yanına katılsınlar, hiçbir şey değişmiyor. Onlarla veya onlar olmadan arzuları yapılmaktadır ve yapılmaya da devam edilecektir.

"Şimdi Rama bize itici gücünün hâlâ çalıştığını kanıtladı. Birkaç gün sonra Güneş'e en yakın, yani yeni bir yörünge değişikliği yapması en mantıklı noktaya varmış olacaktır. Bu nedenle yakında benim hükümetimin yetki sahasına giren bir bölgede dolaşmakta olan yeni bir gezegenimiz olabilir. Yahut Rama başka değişiklikler de yaparak Güneş'ten herhangi bir uzaklıkta başka bir yörünge seçebilir. Hatta bir ana gezegenin bile uydusu olabilir -örneğin Dünya'nın...

"Bu nedenle delege arkadaşlarım biz, bazıları gerçekten ciddi olan, bütün noktaları inceden inceye gözden geçirdik. Bu yaratıkların *muhakkak* iyi niyetli olacaklarını ve bize karışmayacaklarını

iddia etmek saflık olur. Eğer bizim Güneş Sistemi'mize gelmişlerse bu bir şeye ihtiyaçları olduğu içindir. Fakat yalnız bilimimizden yararlanmak için geldilerse, bu bilginin nasıl kullanılacağını bir düşünün...

"Şimdi karşımızda bizden yüzlerce, belki de binlerce, yıl ileride olan bir teknoloji ve hiçbir zaman temas kurma şansını bulamayacağımız bir *kültür* var. Rama'nın içindeki biyolojik robotların -biotların- davranışlarını, Kumandan Norton'un bize gönderdiği filmlerden inceledik ve belirli bazı sonuçlara vardık. Bu sonuçları da size aktarmak istiyorum.

"Merkür'de gözlem yapabildiğimiz bu tür hayat şekilleri ne yazık ki yok. Fakat Dünya'daki zoolojinin bütün kayıtları elbette var. İçlerinden bir tanesi ile Rama arasında kesin paralel çizgiler bulduk. Bu bir termit kolonisidir. Tıpkı Rama gibi onların da kontrol edilen bir çevresi bulunan yapay bir dünyaları var. Tıpkı Rama gibi onun çalışması da bir seri uzmanlaşmış biyolojik makinelere dayanıyor -işçiler, inşacılar, çiftçiler, *savaşçılar-* Rama'nın da bir kraliçesi olup olmadığını merak ediyorum. Bence New York denen ada aynı görevi yerine getirmekte.

"Şimdi bu benzetimi daha ileri götürmek gereksiz, elbette bazı noktalarda ayrılıklar da var. Fakat bu örneği önünüze getirme nedenimiz şu.

"İnsanlar ve termitler arasında ne kadar işbirli-

ği ve karşılıklı anlayış olabilir? Çıkarlarımız çatışmadığı sürece birbirimize katlanabiliriz. Fakat biri diğerinin arazi ve kaynaklarını ele geçirmek isterse karşısındakine hiç aman vermez.

"Çok şükür ki yeterli ve başarma azmiyle kararlı olduğumuzda her zaman bizi zafere ulaştıracak teknoloji ve zekâmız var. Fakat bu her zaman kolay olmuyor, uzun devrede son zaferin termitlere ait olacağına inananlar da var.

"Bunu aklımızdan çıkarmadan Rama'nın bizim uygarlığımıza karşı müthiş bir tehlike oluşturabileceğini -dikkat ederseniz oluşturacağını demiyorum- bir düşünün. En kötü sonuç ortaya çıkmasına karşı ne gibi tedbirler aldık? Sadece konuşmak, spekülasyon yapmaktan başka hiçbir şey.

"İşte delege arkadaşlarım Merkür bundan da fazlasını yapmıştır. Gerektiği zaman Güneş Sistemimizin bütünlüğünü korumak için bütün adımları atmamıza yetki veren 2057 yılı Uzay Antlaşmasının 34. maddesine göre hareket ederek Rama'ya yüksek enerjili bir nükleer füze yollamış bulunuyoruz. Bu önleme başvurmak zorunda kalmasaydık çok mutlu olacaktık. Fakat şimdi, eskiden olduğu gibi artık çaresiz değiliz.

"Bir ön görüşme yapmadan tek yanlı davrandığımız savunulabilir. Bunu kabul ediyoruz. Fakat, burada bulunanlardan bir kişi bile -bütün saygılarımla Sayın Başkan- önümüzdeki bu kısa sürede bir anlaşmaya varabileceğimizi düşünebilir

mi? Biz yalnız kendi adımıza değil, bütün insanlık adına davrandığımıza inanıyoruz. Gelecek nesiller bir gün bu ileri görüşümüz için bize teşekkür edecektir.

"Rama gibi harikulâde bir yapıtın yok edilmesinin bir trajedi -hatta suç- olduğunu kabul ediyoruz. Eğer *insanlığı bir riske sokmadan* bundan kaçınılabileceği hususunda herhangi bir görüş varsa, bunu dinlemekten çok memnun olacağız. Çünkü biz bulamadık ve zaman da hızla geçiyor.

"Birkaç gün sonra, Rama, Güneş'e en yakın noktasına ulaşmadan önce seçimi yapmak zorundayız. Elbette *Endeavour*'a geniş süreli bir uyarıda bulunacağız. Fakat Kumandan Norton'a her an bir saatlik süre içinde hareket etmeye hazır olmasını öğütlüyoruz. Çünkü, Rama'nın başka dramatik değişikliklere başlaması bir an meselesidir.

"Hepsi bu kadar Sayın Başkan, delege arkadaşlarım. Beni dikkatle dinlediğiniz için teşekkür ederim. İşbirliğinizi bekliyoruz."

39

KUMANDANIN KARARI

"Ee Rod? Ne dersin? Merkürlülerin inancı seninkilere uyuyor mu?"

"Fazlasıyla kumandanım," diyen Rodrigo'nun yüzünde tatsız bir gülümseme vardı. "Bence bu iyi ve kötü güçler arasında bitmeyen bir savaş. Fakat bazen insanların da bu savaşta bir yanı tutmaları gerekebilir."

Norton da buna benzer şeyler düşünmüştü. Merkür'ün tutumu Boris'te bir şok yaratmış olmalıydı. Fakat Boris böyle bir oldubittiyi boynunu bütüp sessizce kabullenecek bir tip değildi. Bütün "Kozmonot-İsa" taraftarları enerjik ve inatçı insanlardı. Bir bakıma Merkürlülere şaşılacak derecede benzer yönleri vardı.

"Bu konuşmandan kafandan bazı düşünceler geçtiğini anlıyorum Boris."

"Evet kumandanım çok basit bir plan. Bombayı etkisiz hale getirmemiz lazım."

"Anlıyorum... peki bunu nasıl yapmayı öneriyorsun?"

"Bir pense ile."

Karşısındaki başka biri olsaydı, Norton onun şaka yaptığını zannedebilirdi. Fakat Boris Rodrigo değil.

"Şimdi bir dakika! Bombanın üstü kameralarla

kaplı. Merkürlülerin hiçbir şey yapmadan oturup seni seyredeceklerini mi sanıyorsun?"

"Elbette. Yapabilecekleri tek şey bu. Sinyaller ve görüntüler onlara ulaştığı zaman iş işten geçmiş olacak. Bu işi on dakikada kolayca bitirebilirim."

"Anlıyorum. Çılgına dönecekleri muhakkak. Fakat ya bombada bubi tuzakları varsa ve senin dokunmanla bir patlama olursa?"

"Böyle bir şey olacağını pek sanmıyorum. Ne amaçla tuzak kuracaklar? Bu bomba özel olarak bir derin uzay görevi için hazırlanmış. Sadece, kesin emir dışında kaza patlamasını önlemek için bir sürü güvenlik aracı ile donatılmıştır. Merkürlüler dışardan gelecek bir saldırı düşünmemişlerdir bile. Her şeye rağmen ben bu riski göze almaya hazırım... ve bu işi gemiyi de tehlikeye sokmadan kolayca başarabilirim. Her şeyi hesapladım."

"Bundan eminim," dedi Norton. Fikir harikulâde çekici ve başvuru şekli de çok inandırıcıydı. Özellikle; düş kırıklığına uğramış, sinirli Merkürlüler fikrini çok beğenmişti. Öldürücü oyuncaklarına ne olduğunu çok geç fark ettiklerinde tepkilerinin ne olacağını seyredebilmek için çok şey vermeye hazırdı.

Fakat yapılacak işin çok zor yanları vardı ve Norton konuyu düşündükçe bu zorluklar daha da artıyorlardı. Şu anda mesleğinin en çetin ve

dönüm noktası olabilecek kararını vermekle karşı karşıyaydı.

Yapmak niyetinde oldukları işi çabuk değerlendirmek hatalı olabilirdi. Norton, bir kumandanın bir daha karşılaşmayacağı en önemli kararı vermek durumundaydı. Tüm insan ırkının geleceği buna bağlı olabilirdi. Ya Merkürlüler haklıysa?

Rodrigo çıktıktan sonra 'Rahatsız Etmeyin' düğmesini çevirdi. Son kez bu düğmeyi ne zaman kullandığını hatırlamıyordu, hatta çalıştığını görünce biraz şaşırmıştı. Şimdi, kalabalık ve hareketli gemisinin kalbinde tamamıyla -zamanın derinliklerinden onu izleyen Kaptan James Cook'un portresi dışında- yalnızdı.

Dünya'ya danışmak imkânsızdı; herhangi bir mesajın -belki de bombanın üzerindeki iletici araçlarla- dinlenebileceği konusunda daha yeni uyarılmıştı. Bu, bütün sorumluluğu ona yüklüyordu.

Masasında 'İtaatsizlik burada biter' yazılı bir levha bulunan Amerika Birleşik Devletleri'nin bir başkanı için bir yerde duyduğu hikaye vardı. -Acaba Roosevelt miydi yoksa Perez mi?- Norton bu 'itaatsizlik' kelimesiyle neyin anlatılmak istendiğini pek anlayamamıştı. Fakat şu anda böyle bir şeyin kafasında olduğunu biliyordu.

Hiçbir şey yapmayarak Merkürlülerin ona gön-

dereceği terk uyarısını bekleyebilirdi. Bu geleceğin tarihine nasıl geçecekti? Ölümünden sonra ünlü veya ünsüz bir kişi olmak Norton'un önem verdiği bir şey değildi. Fakat, önlemek elinde olduğu halde, kozmik bir suça yardım eden bir insan olarak da hatırlanmak istemiyordu.

Diğer taraftan plan kusursuzdu. Tahmin ettiği gibi Rodrigo her olasılığı düşünerek, hatta kurcalandığı zaman bombanın patlaması gibi uzak bir tehlikeyi bile hesaba katarak, bütün ayrıntılar üzerinde çalışmıştı. Böyle bir şey olursa *Endeavour*, Rama'nın kalkanı arkasında güvende olacaktı. Teğmen Rodrigo'ya gelince bir anda tanrısına kavuşmayı büyük bir gururla göze almışa benziyordu.

Bombayı başarılı şekilde etkisiz hale getirseler bile bu, konuyu çözümlemekten çok uzaktı. Onları durduracak başka bir yol bulununcaya kadar, Merkürlüler bir daha deneme yapabilirlerdi. Fakat hiç olmazsa birkaç haftalık zaman kazanılmış olacak ve kendisine başka bir füze ulaşıncaya kadar Rama çoktan Güneş'e en yakın noktasından geçmiş olacaktı. O zaman da bu telaşa kapılanların büyük korkuları çürümüş olacaktı, yahut da tam tersi...

Harekete geçmek veya geçmemek, bütün sorun buradaydı. Norton, Danimarka Prensi'ne şimdiye kadar hiç bu kadar yakınlık duymamıştı. Ne yönden düşünse, iyi veya kötü olasılıklar tam bir

dengede kalıyordu. Bütün kararlar içinde ahlak yönünden en güç olanıyla karşı karşıyaydı. Eğer seçimi yanlışsa çok çabuk öğrenecekti. Fakat eğer doğruysa hiçbir zaman kanıtlama şansını bulamayabilirdi.

Mantıksal tartışmalara sığınmanın, geleceğin değişik ve sonsuz haritalarını çizmenin bir yararı yoktu. Bu yol insanı aynı çemberde devamlı olarak dönmeye zorluyordu. Artık içinden gelen sesi dinlemenin zamanı gelmişti.

Sakin ve kendisine yüzyılların ötesinden bakan gözlere döndü: "Seninle aynı fikirdeyim Kaptan" diye fısıldadı, "insan ırkı vicdanıyla birlikte yaşamalı. Merkürlüler ne derse desin sadece hayatta kalmak her şey değildir."

Köprüyü çağıran düğmeye bastı ve yavaşça:

"Teğmen Rodrigo," dedi, "seninle konuşmak istiyorum."

Sonra gözlerini kapatarak ellerini iskemlesinin arkasına attı ve birkaç dakikalık tam bir dinlenmenin zevkine varmaya hazırlandı.

Bir daha bu fırsatı bulabilmesi için uzun süre geçmesi gerekebilirdi.

40

SABOTAJCI

Küçük hava motosikletinin üstünden bütün gereksiz donanım çıkarılmıştı. Motosiklet şimdi sadece itme, yönetme ve yaşam destek sistemlerini üstünde taşıyan basit bir çerçeveden başka bir şey değildi. Hatta ikinci pilotun oturacağı yer bile fazla yükün her kilosunun görev süresini etkileyeceği düşünülerek sökülmüştü.

Bu, en önemlisi olmasa bile, Rodrigo'nun yalnız gitmek istemesinin nedenlerinden biriydi. O kadar kolay bir iş olacaktı ki, yardımcıya gerek yoktu. Diğer taraftan başka bir yolcunun ağırlığı ona birkaç dakikalık fazla süreye mal olabilirdi. Şimdi bu çıplak motosiklet üçte bir kadar hızlanabilir ve *Endeavour*'la bomba arasındaki yolu dört dakikada alabilirdi. Geriye altı dakika kalıyordu, bu da ona yeterliydi.

Rodrigo gemiyi terk ettikten sonra yalnız bir kez arkasına baktı ve planladığı gibi ana eksenden havalanarak kuzey yüzünün dönen diski boyunca yavaşça ilerledi. Bombaya ulaşıncaya kadar Rama'nın kalınlığını aralarına koyacaktı.

Kutup bölgesini aşarken hızlanmadı. Burada aceleye gerek yoktu. Çünkü bombanın kameraları onu burada yakalayamazdı. Bu yoldan yakıt tasarrufu da yapabiliyordu. Sonra... Rama'nın

eğimli kenarından ileri fırladı -işte bomba oradaydı. Güneş ışığı altında, yapıldığı gezegenden daha vahşi parıltılarla parlıyordu.

Rodrigo yönetim devrelerine çoktan gerekli programı vermişti. Bombaya kadar yapacağı yolculuğu otomatik olarak kontrol edecek olan düğmeye bastı. Jetler bir an içinde tam hız yapmaya başladılar ve motosiklet birden ileri atıldı. İlk anda kazandığı ağırlık Rodrigo'da ezilmekte olduğu hissini uyandırmıştı, fakat kısa sürede buna alıştı. Ne de olsa bu çekimin iki katına Rama'da rahatça katlanmış -hatta üç katı olan Dünya'da da doğmuştu.

Motosiklet doğru bombaya ilerlerken, elli kilometre uzunluğundaki silindirin eğri dış duvarı ondan yavaş yavaş uzaklaşıyordu. Son derece pürüzsüz olduğu için ve üstünde hiçbir işaret olmadığından, Rama'nın büyüklüğünü kestirmek son derece güçtü -o kadar ki, ekseni çevresinde dönmekte olduğunu bile anlamak hemen hemen imkânsızdı.

Göreve başlayalı yüz saniye olmuştu. Yarı yola yaklaşıyordu. Bomba hâlâ bir ayrıntı göstermeyecek kadar çok uzaktaydı. Fakat simsiyah uzayda çok daha parlak gözüküyordu. Hiçbir yıldızı, hatta parlak Dünya'yı yahut göz kamaştırıcı Venüs'ü görememesi ona çok garip geliyordu. Fakat buna gözlerini Güneş'in öldürücü parlaklığından koruyan koyu filtrelerin neden olduğunu biliyor-

du. Rodrigo bir rekor kırmakta olduğunu düşündü. Belki de şimdiye kadar hiçbir insan Güneş'e bu kadar yakın yerde uzay gemisi dışında bir çalışma yapmamıştı. Güneş'teki canlılığın bugünlerde az olması da onun için bir şanstı.

İki dakika on saniye sonra ani manevra düğmesi yanıp sönmeye başladı, itiş gücü sıfıra indi ve motosiklet 180 derece döndükten sonra tüm güçle itiş tekrar başladı. Şimdi aynı çılgınca hızla -saniyede üç metre- frenlemeye başlamıştı. Yavaşlaması iyi olacaktı, çünkü yakıtının yaklaşık yarısını bitirmişti. Bomba yirmi beş kilometre uzağındaydı, iki dakika sonra orada olacaktı. Saatte bin beş yüz kilometrelik son hıza varmıştı. Bir uzay motosikleti için bunun bir delilik olduğu söylenebilirdi, belki de başka bir rekor daha kırmıştı. Fakat onun için bu yolculuk alışılmış bir EVA'dan başka bir şey değildi ve neler yapacağını kesinlikle biliyordu.

Bomba gittikçe büyüyordu. Aıtık Rodrigo onun görünmeyen gezegen Merkür'e devamlı dönük duran antenini görebiliyordu. Oradan giden ışınlar gittikçe yaklaşan motosikletin görüntüsünü son üç dakikadır ışık hızıyla taşıyordu. Merkür'e ulaşmak için daha iki dakika gitmeleri lazımdı.

Merkürlüler onu görünce ne yapacaklardı? Elbette önce bir şaşkınlık anı geçirecekler, sonra hemen onun bombayla buluşmaya geldiğini anlayarak onu görmelerinden kaç dakika önce yo-

la çıkmış olduğunu hesaplayacaklardı. Belki, devamlı gözcü olan subay, bir üst yetkiliye haber verecekti -bu daha çok zaman kazanması demek olacaktı. En kötü olasılığı düşünse -yani görevli subayın bombayı patlatma yetkisi olup onu görünce hemen düğmeye bassa- bu emrin bombaya gelmesi için beş dakika geçmesi gerekecekti.

Rodrigo bu işte kumar oynamıyordu -Kozmonot İsa taraftarları *asla* kumar oynamazlardı- Merkür'den böyle ani bir tepki gelmeyeceğinden kesinlikle emindi. Merkürlüler *Endeavour*'dan gelen bu keşif aracının amacından kuşkulansalar bile, onu yok etmekte tereddüt edecekler ve muhakkak önce onunla temas kurmaya çalışacaklardı -bu da onların daha çok zaman kaybetmelerine yol açacaktı.

Ortada daha iyi başka bir neden vardı. Merkürlüler basit bir motosiklet için bir gigatonluk bombayı ziyan etmezlerdi. Hedefinden yirmi kilometre ötede patlayacağından boşuna harcanmış olacaktı. Önce onu hareket ettirmeleri gerekirdi. Evet, çok bol zamanı vardı... fakat gene de en kötüsünü düşünmek zorundaydı.

Sanki füzeyi iten güç en kısa sürede gelecekmiş gibi davranacaktı... yalnız beş dakika.

Motosiklet son birkaç yüz metreyi kat ederken, Rodrigo uzak mesafeden alınmış fotoğraflardan incelediği ayrıntıları hemen tanımaya başladı. İncelemiş olduğu resim koleksiyonu bir anda me-

tal ve plastik yığınına, yani öldürücü gerçeğe dönüşmüştü.

Bomba yaklaşık on metre uzunluğunda ve üç metre çapında bir silindirdi -garip bir rastlantıyla Rama'yla orantılı yapılmıştı. Taşıyıcı bir aracın iskeletine kafes şeklinde kısa I kirişleriyle birleştirilmişti. Bir nedenle... belki orta ağırlığın yerine iyi oturması için bomba, taşıyıcının ekseni üzerine *dik açı* yapacak şekilde yerleştirilmişti. Bu haliyle uğursuz bir çekiç başı izlenimi veriyordu. Aslında gerçekten de bir dünyayı ezebilecek güçte bir çekiçti.

Bombanın her iki ucundan bantlarla sarılmış iki kablo kümesi, silindirik yüzeyin yanından geçip kafesin içine giriyor ve taşıyıcının içinde kayboluyordu. Demek bütün bağlantı ve kontrol buradaydı. Bombanın üstünde antene benzer bir şey görülmüyordu. Rodrigo'nun sadece bir iki kablo kümesini kesmesi gerekiyordu. Sonra geriye zararsız ve hareketsiz bir maden yığınından başka bir şey kalmayacaktı.

Bununla karşılaşmayı beklemesine rağmen, bu iş ona gerekenden daha kolay görünmeye başlamıştı. Saatine göz attı. Merkürlüler Rama'nın çevresinden çıktığı andan beri gemiyi gözlüyor olsalar bile, onun varlığını fark etmeleri için daha otuz saniye vardı. Hiç rahatsız edilmeden, rahatça çalışabileceği tam beş dakikası -ve bundan daha uzun süre kazanması için de yüzde doksan

olasılık- vardı.

Motosiklet tümüyle duruncaya kadar sürüklendikten sonra Rodrigo bombanın çatısını kancayla yakaladı. İki aracı sağlam şekilde birbirine yapışacak biçimde kancalarla bağladı. Bu iş sadece saniyelerini almıştı. Aletlerini zaten seçmişti. Hemen pilot yerini terk etti. Ağır uzay giysilerinin sertliği onu biraz sendeletti.

Az sonra kendini ufak bir madeni levhayı incelerken buldu:

ENERJİ MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
D kısmı
47, Sunset Bulvarı
Volkanopolis 17464
Bilgi için Mr. Henry K. Jones'e başvurun

Rodrigo birkaç dakika sonra Mr. Jones'un çok meşgul olacağını düşündü. Güçlü kablo kesicileri kablolar üzerinde kısa bir çalışma yaptılar. İlk teller koptuğu anda Rodrigo birkaç santimetre ötesindeki cehennem ateşini düşündü, eğer yaptığı iş o ateşin tetiğini çekmişse bunu hiç bilemeyecekti.

Saatine tekrar baktı, işi bir dakikadan az sürmüştü, yani programı yürüyordu. Şimdi sıra arka kablolardaydı -Sonra; çaresiz ve kızgın Merkürlülerin gözü önünde eve doğru yol alabilirdi.

İkinci kablo kümesi üzerinde tam çalışmaya başlamışken dokunduğu madende hafif bir titre-

şim hissetti. Şaşkınlıkla füzenin gövdesi boyunca geriye baktı.

Araç, tipik mavi-menekşe plazma alevleri püskürterek durum kontrol jetlerinden birinin çevresinde dönmekteydi. Bomba harekete hazırlanıyordu.

Rodrigo'nun Rama'nın arkasında kaybolmasından iki dakika sonra Merkür'den gelen mesaj kısa ve kahrediciydi.

"ENDEAVOUR KAPTAN'INA MERKÜR UZAY KONTROL IRFERNO WEST'TEN. BU MESAJI ALDIKTAN SONRA RAMA'NIN ÇEVRESİNDEN UZAKLAŞMAK İÇİN BİR SAATİNİZ VAR. EN YÜKSEK HIZLA DÖNÜŞ EKSENİ YÖNÜNDE UZAKLAŞMANIZI ÖĞÜTLERİZ. MESAJI ALDIĞINIZI BİLDİRİN, MESAJ BİTMİŞTİR."

Norton bunu, inanamayan bir hayretle, sonra da hiddetle okudu. Bir an bütün mürettebatının Rama'nın içinde olduğunu ve hepsini çıkarmak için saatler gerektiğini onlara bildirmek gibi çocukça bir arzuya kapıldı. Fakat bunun bir yararı olmazdı -Merkürlülerin sinirlerini ve kararlılıklarını sınamak dışında.

Fakat neden! Neden Güneş'e en yakın noktaya varmadan birkaç gün önce harekete geçmeye karar vermişlerdi? Kamuoyunun büyük ölçüde artan baskısının onları bu yola ittiğini ve işi bir oldubittiye getirerek sonuçlandırmak istediklerini düşündü. Bu pek inanılacak bir açıklama olmamıştı. Bu tür duyarlılık Merkürlülere özgü değil-

di.

Rodrigo'yu geri çağırabilecek hiçbir yol yoktu, çünkü motosiklet Rama'nın telsiz bağlantısını engelleyen gölge içindeydi ve tekrar görüş çizgisine gelinceye kadar bağlantı kuramayacaklardı. Bu da görevin başarılması -veya başarısızlıkla sonuçlanmasından önce olamazdı.

Bunun sonucunu beklemek zorundaydı. Şimdilik bol vakti vardı -tam elli dakika. Bundan sonra da Merkür'e en etkileyici cevabı vermeye karar vermişti.

Gelen mesajı görmezlikten gelecek ve Merkürlülerin ne yapacaklarını görecekti.

Füze hareket etmeye başlayınca Rodrigo'nun ilk hissettiği şey fiziksel bir korkudan çok, yıkıcı bir duygu olmuştu.

O, evrenin kesin kanunlara; Tanrı'nın bile -ve elbette Merkürlülerin de- dışına çıkamayacağı kanunlara göre yönetildiğine inanıyordu. Hiçbir mesaj ışıktan hızlı yol almazdı ve kendisi de Merkür'ün bir şey yapabilmesinden beş dakika önde olmalıydı.

Bombanın bu hareketi sadece bir rastlantı olabilirdi. Fantastik, belki öldürücü, fakat bunun dışında bir şey olmayan bir rastlantı. Şans eseri olarak o *Endeavour*'u terk ettiği anda bir kontrol sinyali bombaya gönderilmiş olmalıydı. Kendisi elli kilometre yol alırken bu sinyal seksen milyon

kilometre yol almıştı.

Belki de bu, aracın içindeki bir yerde aşırı ısınmayı önlemek için, sadece otomatik olarak yapılan bir ayarlamaydı. Yüzey ısısının bin beş yüz dereceye yaklaştığı bölgeler vardı. Bu nedenle de Rodrigo mümkün olduğu kadar gölgede kalmaya çalışıyordu.

İkinci bir jet, birincinin verdiği dönüşü kontrol altına almak için çalışmaya başladı. Hayır... bu sadece bir ısı ayarlaması değildi. Bomba kendisine Rama'yı hedef alacak şekilde dönmeye başlamıştı.

Bütün bunların neden şu anda olduğunu düşünmenin bir yararı yoktu. Bombanın yavaş hızlanan bir araç oluşu lehine bir unsurdu. Füzenin en yüksek başlangıç hızı onda bir gee olabilirdi, bu hızda da Rodrigo bombaya yapışık kalabilirdi.

Motosikleti bombanın çevresine bağlayan kancaları ve elbisesindeki emniyet kordonunu kontrol etti. Kararlılığına ek olarak soğuk bir öfke kafasında gittikçe büyüyordu. Bu manevra Merkürlülerin hiçbir uyarıda bulunmadan ve *Endeavour*'a kaçma fırsatı vermeden bombayı patlatmak üzere oldukları anlamına mı geliyordu? Bu çok inanılmaz... vahşice ve Güneş Sistemi'nin bütün gezegenlerini kendi karşılarına almayı hesaplayacak kadar aptalca bir davranıştı. Kendi elçilerinin o heybetli vaadini unutturacak ne olmuştu?

Planları ne olursa olsun, yanlarına kalmayacaktı.

Merkür'den gelen ikinci mesaj birincinin aynıydı ve on dakika sonra gelmişti. Demek süreyi uzatmışlardı... Norton'un hâlâ bir saati vardı. Merkürlülerin *Endeavour*'dan kendilerine gönderilecek bir mesajın yolda geçireceği süreyi bekledikten sonra tekrar onu arayacakları belliydi.

Şimdi ortaya başka bir etken daha çıkmıştı. Şu ana kadar artık Rodrigo'yu görmüş ve birkaç dakika önce de harekete geçmiş olmaları lazımdı. Bu konuda gönderdikleri talimat yolda olmalıydı ve her an ulaşması beklenebilirdi.

Aslında *Endeavour* Rama'dan ayrılmaya hazır olmalıydı. Rama'nın gökyüzünü dolduran kütlesi her an akkor hale gelerek çok kısa bir süre için de olsa gökyüzünde geçici bir zaferle Güneş'i gölgede bırakabilirdi.

Ana itiş geldiği zaman Rodrigo füzenin üstüne güvenli bir şekilde yerleşmişti. Yirmi saniye sonra jetler yeniden durdu. Rodrigo aklından çabuk bir hesap yaptı. Bu jetlerle aracın en yüksek hızı saatte on beş kilometreden fazla olamazdı. Yani bombanın Rama'ya ulaşması bir saate yakın bir süre alacaktı. Belki de bomba, daha çabuk harekete geçebilmek için Rama'ya yaklaşıp tekrar duracaktı. Eğer niyet bu ise akıllı bir önlemdi, fakat Merkürlüler bu işte çok geç kalmışlardı.

Rodrigo kontrol etmeden zamanın farkında olmasına rağmen, tekrar saatine baktı. Şimdi Merkür'de onun kasıtlı olarak bombaya doğru ilerlediğini ve iki kilometreden daha yakına gelmiş olduğunu görüyorlardı. Kuşkusuz, niyetini de anlamışlar ve bunu bomba üstünde de uygulayıp uygulamayacağını merak etmeye başlamışlardı.

İkinci kablo kümesini de birincisi kadar kolay halletti. Her iyi işçi gibi Rodrigo da kullanacağı aletleri iyi seçmişti. Bomba artık zararsız hale getirilmişti. Daha doğrusu uzaktan kumanda ile patlatılamazdı.

Fakat gerçekleşmesi mümkün başka bir nokta daha vardı ve Rodrigo bunu da göz önüne almadan geçemezdi. Ortada dış temas fünyelerine benzer birşeyler görülmüyordu. Fakat içerde çarpma etkisiyle çalışabilecek fünyeler bulunabilirdi. Merkürlüler hâlâ araçlarının hareketlerini kontrol altında tutabiliyorlardı ve istedikleri an onu Rama'nın üstüne sevkederek çarpmayı sağlayabilirlerdi. Rodrigo'nun işi henüz tam anlamıyla bitmemişti.

Bu andan itibaren Merkür'ün bir yerindeki kontrol odasında onun elinde basit bir tel kesici pense ile füzenin dışında dolaşarak insanlığın yaptığı en müthiş silahı etkisiz hale getirdiğini seyredeceklerdi. İçinden kameraya el sallamak geldi, fakat bunun pek ağırbaşlı bir davranış olmayacağını düşündü. Ne de olsa burada tarihi

değiştiriyordu ve ilerdeki yıllarda milyonlarca insan bu salınelere izleyecekti. Elbette, eğer Merkürlüler kayıtları kızgınlıkla yok etmezlerse... Kaldı ki etseler de onları pek haksız bulmazdı.

Uzun menzilli antenin takıldığı desteğe uzandı, eliyle yavaş yavaş antenin ucundaki büyük çanağı kendine eğdi, sadık penseleri tek kanalla bir sürü iş gören bu iletim aracıyla yanındaki lazer alıcısına benzeyen bir parçanın tellerini büküp parçalayarak kısa ve temiz bir iş gördüler. Son parçayı da kestikten sonra anten yavaş yavaş sallanmaya başladı. Bu beklemediği durum, aracın Merkür'le olan bağlantısını yok ettiğini anlayıncaya kadar onu çok şaşırttı. Artık beş dakika sonra Merkürlüler uşakları ile olan bütün teması kaybedeceklerdi. Şimdi füze yalnız güçsüz değil, aynı zamanda kör ve sağırdı.

Rodrigo yavaşça tekrar motosikletine tırmandı, kelepçeleri serbest bıraktı, hareket ederek ufak bir tur attı, sonra tamponları füzenin kütle merkezine yavaşça dokunacak şekilde yaklaştı, dokundu... sonra motosikleti tam hızla yirmi saniye çalıştırdı.

Defalarca itmesine rağmen ancak çok yavaş ve tembelce biraz kımıldadı. Rodrigo itiş gücünü sıfıra getirdikten sonra dikkatle bombanın yeni yönünü ve hızını ölçtü.

Bomba artık Rama'nın oldukça uzağından geçecekti... ayrıca ilerde yeri kesin olarak saptana-

bilecekti... ne de olsa çok değerli bir malzemeydi...

Teğmen Rodrigo hastalık derecesinde namuslu bir insandı. Merkürlülerin mallarının kaybolmasına yol açtığı gibi bir şeyle onu suçlamalarını istemezdi.

41

KAHRAMAN

"Sevgilim" diye başladı Norton. "Bu saçmalık bizim bir günden fazla zaman kaybetmemize neden oldu, fakat hiç olmazsa bana seninle dertleşme fırsatını verdi.

"Hâlâ gemideyim ve kutup eksenindeki yerimizi bozmadık. Bir saat önce sanki normal gözetleme görevinden dönüyormuş gibi sakin görünen Rodrigo'yu gemiye aldık. Bir daha hiçbirimizin Merkür'ü ziyaret edebileceğini sanmıyorum. Kafamı kurcalayan nokta; acaba Dünya'ya döndüğümüz zaman bir kahraman olarak mı yoksa bir hain olarak mı karşılanacağız? Fakat *benim* vicdanım rahat. Doğru olan şeyi yaptığımıza eminim. Ramalılar bir "teşekkür ederiz" diyecekler mi merak ediyorum.

"Burada ancak iki gün daha kalabiliriz. Rama gibi bizi Güneş'ten koruyan bir kilometreye yakın kalınlıkta örtümüz yok. *Endeavour*'un göv-

desinde şimdiden tehlikeli sıcak noktalar belirmeye başladı ve içerden bazı perdeler koymak zorunda kaldık. Üzgünüm... seni kendi dertlerimle sıkmak istemezdim...

"Şimdi Rama'yı son bir kez ziyaret edebilecek süremiz var ve bundan mümkün olduğunca fazla yararlanmak istiyorum. Merak etme... riske girmeye de hiç niyetim yok."

Norton kaydı durdurdu. Son sözleri pek gerçeği yansıtmıyordu. Rama'nın içinde geçen her anda tehlike ve belirsizlik vardı. Hiç kimse anlayışının dışındaki güçlerin hüküm sürdüğü o ortamda kendini gerçekten rahat hissedemezdi. Ve Norton bir daha geri dönülüp başka araştırmalara girişilemeyeceğini bildiği için bu son yolculukta şansını biraz daha fazla zorlamak istiyordu.

"Kırk sekiz saat içinde bu görevi tamamlamış olacağız. Sonra ne olacak, bu hâlâ belirsiz. Bildiğin gibi bu yörüngeye girebilmek için hemen hemen yakıtımızın tümünü bitirdik. Dünya'ya zamanında dönmemizi sağlayacak yakıt tankerinin bizimle buluşmak üzere hareket ettiği haberini hâlâ bekliyorum. Yoksa Mars'a doğru yavaş yavaş düşmek zorunda kalacağız. Her iki halde de yılbaşında evde olacağımızı sanıyorum. Oğlana söyle ona bir bebek biot getiremediğim için çok üzgünüm, çünkü burada öyle küçük hayvan yok...

"Hepimiz çok iyi, fakat çok yorgunuz. Bütün

bunlardan sonra uzun bir tatili hak ettim, böylece kaybettiğimiz günlerin acısını çıkartırız. Hakkımda ne derlerse desinler, bir kahramanla evlendiğini iddia edebilirsin. Bir dünya kurtaran adamla kaç kadın evlidir ki?"

Her zamanki gibi kopyasını çıkartmadan önce her iki ailesine de gönderebileceğinden emin olmak için teybi dikkatle dinledi. Hangi eşini daha önce görebileceğini bilememesi ona çok garip geliyordu. Fakat Norton'un programı gezegenlerin amansız yörüngeleri yüzünden en az bir yıl önceden kararlaştırılmıştı.

Fakat bütün bunlar Rama'dan önceki günlere aitti. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

42

CAM TAPINAK

"Eğer bunu denemeye kalkarsak" dedi Karl Mercer, "biotlar bizi durdurmaz mı dersiniz?"

"Olabilir, aslında öğrenmek istediğim şeylerden biri de bu... neden hepiniz bana öyle bakıyorsunuz?"

Mercer dudağındaki hafif gülümsemeyi artık gizlemeye gerek görmüyordu. Kaptanına takılmak hususundaki tereddüdünü yenerek:

"Düşünüyordum da Kaptan" dedi. "Siz sanki Rama'nın sahibiymiş gibi davranıp şu ana kadar

binaların içine girmek için yaptığımız her öneriyi reddediyordunuz. Bu ani dönüş neden? Yoksa Merkürlülerin davranışları mı sizi etkiledi?"

Norton gülmeye başladı. Bu çok zekice sorulmuş bir soruydu ve verebileceği cevabın da doğru olduğuna pek emin değildi.

"Evet" dedi, "belki fazlasıyla tedbirliydim... ortaya çıkması mümkün tehlikelerden kaçınmak istedim. Fakat bu son şansımız. Geri çekilmeye zorlansak bile kaybedecek fazla şeyimiz yok."

"Kazasız belasız çekilebilirsek eğer..."

"Elbette, fakat biotlar şu ana kadar bize hiçbir düşmanlık göstermediler ve örümceklerin dışında burada bizi yakalayabilecek hızda bir şey olduğunu sanmıyorum... eğer kaçmak zorunda kalırsak tabii."

"Siz kaçabilirsiniz, Kaptan. Fakat ben gurur içinde buradan ayrılacağım, çünkü bir rastlantı sonucu olarak biotlaın bize neden böyle kibar davrandıklarını buldum."

"Yeni bir teori için oldukça geç kalmadın mı?"

"Gene de anlatacağım. Bunlar bizi Ramalılar sanıyorlar, bir oksijen yiyiciyi diğerinden ayıramıyorlar."

"Bu kadar aptal olduklarını sanmıyorum."

"Bu aptallık değil. Onlar belirli işler için programlanmışlar, biz de onların ilgi çerçevesinin içinde değiliz."

"Belki de haklısın... Bunu yakında öğrenece-

ğiz... Londra'da işe başlar başlamaz."

Joe Calvert o eski banka soygunu filmlerinden her zaman hoşlanmıştı; fakat hiçbir zaman bir soyguna karışacağını düşünmemişti... Evet... esas olarak şu anda yaptığı buydu.

Londra'nın ıssız caddeleri şimdi ona tehditlerle dolu gözüküyordu. Aslında bu hissin yalnız suçlu vicdanından geldiğini biliyordu. Bu, etraflarını çevreleyen penceresiz ve mühürlü yapıların, yaptıklarını gözetleyen ve istilacılar arazilerine el atar atmaz kızgın kümeler halinde üzerlerine saldıracak yaratıklarla dolu olduğuna gerçekten inanmıyordu. Bir bakıma bu binalar kompleksinin de, diğer şehirler gibi, sadece bir depolama veya arşiv bölgesi olduğuna kesinlikle emindi.

Fakat bu kez, bir sürü eski cinayet dramında gördüğü gibi, başka olaylarla karşılaşacaklarını düşünmeye başlamıştı. Burada çınlayan ziller, öten sirenler belki yoktu. Fakat Rama'nın kendine has bir tür alarm sistemi olduğunu kabul etmeleri gerekiyordu, yoksa biotlar hizmetlerine gerek duyulduğunu nereden anlayacaklardı?

"Koruyucu gözlüğü olmayanlar sırtını dönsün" diye Çavuş Myron emretti. Lazer kaynağının ucundaki alevin etkisiyle havanın kendisi de yanmaya başlayınca ortalığı nitrik asit kokusu kaplamıştı, bir taraftan da insanlığın doğuşundan önce gizlenmiş olan sırların yolunu açan ateşten

bıçağın devamlı cızırtısı duyuluyordu.

Bu yoğun güce dayanabilecek hiçbir madde yoktu ve kesme işi dakikada birkaç metrelik bir hızla düzgün şekilde devam etti. Şaşılacak kadar kısa sürede bir insanın içeri girebileceği genişlikte bir bölüm kesilmişti.

Kesili bölüm hiç kımıldamıyordu, bu nedenle Çavuş Myron onu hafifçe itti... sonra daha sert şekilde... en sonunda da bütün gücüyle vurdu... kesilen bölüm yavaşça vė yankılar yapan bir gürültüyle içeri devrildi.

Tıpkı Rama'ya ilk girişinde olduğu gibi Norton o eski Mısır mezarını açan arkeoloğu hatırladı. Başlığının ışığını yakarak açılan delikten içeri girerken altın pırıltılarıyla karşılaşmayı beklemiyordu.

Camdan yapılmış bir Yunan tapınağı... Norton'un ilk izlenimi buydu. Yapı bir metre genişliğinde, tavandan tabana kadar uzanan, sıra sıra dikey kristal sütunlarla doluydu... Başlığındaki ışığın ulaşamadığı karanlıklara kadar uzanan yüzlerce kristal sütun.

Norton en yakın sütuna yürüyerek ışığını içine tuttu. Silindirik bir mercekten geçmiş gibi kırılan ışık arkadaki sütunlar dizisinde tekrar tekrar odak noktasında toplanıp her tekrarda gittikçe zayıflayarak yelpaze gibi dağıldı. Norton kendisini karmaşık bir optik gösterinin ortasında hissetti.

Pratik bir insan olan Mercer "Çok sevimli" dedi. "Fakat ne anlama geliyor? Bu camdan sütunlar ormanına kimin ihtiyacı var?"

Norton sütunlardan birine hafifçe vurdu. Katıydı ve kristalden çok, madensel bir ses veriyordu. Tam anlamıyla şaşırmıştı, birden aklına çok evvel duyduğu bir öğüt geldi 'tereddütte olduğun zaman bir şey söyleme, bir şey yapma, geç git'. Birincinin aynı olan ikinci sütuna yaklaşırken Mercer'in hayretle kendisine seslendiğini duydu.

"Kaptan, bu sütunun boş olduğuna yemin edebilirdim, fakat şimdi içinde bir şey var."

Norton ona baktı:

"Nerede? Bir şey göremiyorum."

Mercer'in parmağıyla gösterdiği yere baktı, hiçbir şey göremedi, sütun hâlâ tümüyle şeffaftı.

Mercer kuşkulu bir şekilde söylendi:

"Oradan göremezsin Kaptan, bu tarafa gel. Kahretsin... şimdi kaybettim!"

Calvert sordu:

"Burada neler oluyor?"

Halbuki birkaç dakika önce, beklediği cevaba oldukça yakın tahminlerde bulunmuştu.

Sütunlar her açıdan veya bütün aydınlatmalara karşı şeffaf değildi. Çevrelerinde dolaşıldığı zaman cisimler, tıpkı amber içinde gömülü kalmış sinekler gibi, birden göz önüne çıkıyor, sonra tekrar birden kayboluveriyordu. Hepsi birbirinden farklı düzinelerle cisim vardı. Kesinlikle ger-

çek, katı ve sanki uzayda kapladıkları hacim büyüklüğünde görünüyorlardı.

"Hologramlar" dedi Calvert. "Tıpkı Dünya'daki bir müze gibi..."

Bu çok belirgin bir açıklamaydı, fakat Rama'nın içinde olduklarını unutmayan Norton bunu kuşkuyla kabul etti. Diğer sütunları inceleyip içlerinde depolanan hayalleri gördükçe kuşkusu gitgide artıyordu.

Büyük ve garip eller için yapılmış el aletleri, şişeler, beş parmaktan fazlası için yapılmışa benzeyen klavyeli küçük makineler, bilimsel araçlar, şaşırtıcı şekilde Dünya'dakilere benzeyen ev tencereleri, Dünya'daki bir masanın üstünde olsa ikinci bir bakışa gerek duyulmayacak kadar normal bıçaklar ve tabaklar... hepsi oradaydı. Ayrıca yüzlerce de daha az tanımlanabilen cisim vardı. Bunların bazıları aynı sütun içinde karışık olarak duruyorlardı. Böyle bir müzenin elbette mantıksal bir düzeni olmalı ve cisimlerin belli bir ayrıma göre dizilmeleri gerekirdi. Bu ise bir sürü hırdavatın rastgele toplanmasından oluşmuş bir koleksiyona benziyordu.

Kristal sütunların içinden bir sürü anlaşılması zor eşyanın resmini çektiler. Cisimlerin bu kadar değişik tipte olması birden Norton'a bir ipucu verdi. Belki bu bir koleksiyon değil, bir *katalogdu.* Gelişigüzel hazırlanmışa benzeyen, fakat mükemmel bir mantık sistemine dayalı bir katalog.

Bir sözlük veya alfabetik listeden elde edilebilecek en ters bağdaştırmaları düşündü ve bu düşüncesini arkadaşlarına açtı.

"Ne demek istediğini anlıyorum" dedi Mercer, "Ramalılar da bizim alfabetik listemize göre düzenlenen bir müzede kamera ile kampanayı yan yana, görselerdi..."

Calvert birkaç saniye düşündükten sonra ekledi:

"Yahut kitapların yanında kilitleri..."

Daha uyumsuz eşleştirmeler yaparak bu oyunu saatlerce oynayabilirlerdi.

"Fikir bu" dedi Norton, "Burası üç boyutlu görüntülerin... kalıpların... katı projelerin... ne isim verirseniz, sıralandığı bir katalog olabilir."

"Hangi amaçla?"

"Eh, biotlar hakkındaki teoriyi biliyorsun... şu kendilerine gerek duyulmadığı sürece ortada görünmeyip sonra bir yerde depolanmış örnekten yaratılmaları... sentezle ortaya çıkarılmaları fikri..."

Mercer düşünceli bir şekilde:

"Anlıyorum" dedi, "yani bir Ramalı ihtiyaç duyduğu bir şey için doğru kod numarasının düğmesine bastığı zaman, bir kopyası buradaki örnekten imal ediliyor."

"Bunun gibi bir şey, fakat rica ederim bana pratik ayrıntılarını sorma."

Arasında ilerledikleri sütunlar devamlı şekilde

büyüyordu, şimdi artık çapları iki metreden daha büyüktü. Görüntüler de buna uygun olarak büyümekteydi. Anlayamadıkları çok hassas nedenlerle Ramalıların bire bir ölçülere sadık kaldıkları açıkça belli oluyordu. Norton bu durumda *gerçekten* çok büyük bir şeyin modelini nasıl depoladıklarını çok merak etti.

İnceleme hızlarını arttırabilmek için, dördü kristal sütunların arasında dağıldılar. Hızlı geçen görüntüleri kameralarını odakladıkları anda resimliyorlardı. Norton bunun şaşırtıcı bir şans olduğunu düşündü, fakat bu şansı da hak etmişti. Zaten bu Rama Ürünleri Resimli Kataloğundan daha iyi bir şansları olamazdı. Fakat diğer yandan bu, oldukça düş kırıklığı uyandıran bir durumdu. *Burada* gerçek bir şey yoktu. Sadece kolay anlaşılamayan ışık örnekleri ve karanlık... Bu katı cisimlere benzeyen şeylerin ne yazık ki orada olmadığını biliyordu.

Bunu bildiği halde Norton birkaç kez lazerle sütunlardan birinin içine dalıp Dünya'ya götürecek bir şey elde edebilmek için dayanılmaz bir istek duydu. Fakat aynı hisler ona bu girişimin aynadaki görüntüsünü yakalamaya çalışan bir maymunun davranışından farklı bir şey olmayacağını söylüyordu.

Optik araca benzeyen bir cismin fotoğrafını çekerken Calvert'in bağırtısını duyunca sütunlar arasından hızla ona koştu:

"Kaptan... Karl... Will... *şuna* bakın!"

Joe çabuk heyecanlanan bir insandı, fakat bulduğu şey de bu aşırı gösterisini haklı çıkartacak bir görüntüydü.

İki metre çapındaki sütunlardan birinin içinde dik duran, insandan daha uzun bir yaratık için yapıldığı belli bir giysi veya üniforma görünüyordu. Çok dar bir orta metal bant, bel... göğüs veya Dünya zoolojisine göre bilinmeyen bir bölgeyi sarıyordu. Bu banttan üç ince tabaka yükselerek bir metre kadar çapta ve tam daire şeklinde bir kuşakta bitiyordu. Bunun çevresinde bırakılan deliklerin anlamı açıktı. Bunlar yalnız üst uzantılar veya kollar için bırakılmış olabilirdi. Tam üç tane...

Sayısız keseler, tokalar, üzerine aletlerin -yoksa silahların mı?- asılacağı omuz kayışları, borular ve elektrik kumandaları, hatta Dünya'daki bir laboratuvarda kullanılanlardan hiç farkı olmayan küçük siyah kutular görülüyordu. Bütün bu düzenlemenin onu kullanan yaratığın giysilerinin bir parçası olduğu belli olmasına rağmen, bir uzay elbisesi kadar karmaşıktı.

Ve, acaba bu yaratık bir Ramalı mıydı? Norton kendine bunu soruyordu. Belki hiç öğrenemeyeceklerdi, fakat yaratığın zeki olduğu belliydi, hiçbir hayvan bu derece karmaşık teçhizatla başa çıkamazdı.

"İki buçuk metre" dedi Mercer düşünceli bir

şekilde, "başını da saymıyorum. Acaba neye benziyordu?"

"Üç kollu ve üç ayaklı olması kuvvetli bir ihtimal. Örümceklerle aynı planda, ancak çok daha büyük ölçüde. Bunun bir rastlantı olduğunu sanıyor musun?"

"Hayır, sanmıyorum. Biz de robotlarımızı kendi görüntümüze göre yapıyoruz. Ramalıların da aynı şekilde davrandığını düşünebiliriz."

Çok etkilenmiş görünen Calvert karşısındaki görüntüye kuşku ve çekingenlikle bakıyordu. Yarı fısıldayarak konuştu:

"Burada olduğumuzu biliyorlar mı acaba?"

"Sanmıyorum" dedi Mercer, "onların bilinçlerinin eşiğine bile ulaşamadık... Fakat Merkürlüler az daha bu işi başarıyorlardı."

Pieter telaşlı bir sesle onları ana girişten aradığı zaman, hâlâ o sütunun önünden ayrılamamışlardı.

"Kaptan dışarı çıksanız iyi olacak."

"Ne oluyor? Biotlar bu yana mı geliyorlar?"

"Hayır... çok daha önemli. *Işıklar sönüyor.*"

43

GERİ ÇEKİLİŞ

Lazerle açtıkları delikten dışarı telaşla fırladığı zaman, Rama'nın altı güneşi de Norton'a eskisi kadar parlak gözüktü. Bir an 'Pieter'in hata yaptığı belli' diye düşündü... Halbuki hata, Pieter'in yapmayacağı bir şeydi.

Sanki Pieter onun böyle düşündüğünü biliyormuş gibi özür dileyen bir sesle açıkladı:

"O kadar yavaş oldu ki, ben bir değişiklik fark edinceye kadar uzun bir süre geçti. Şimdi artık kuşkum yok... fotometre ölçüsünü aldım yüzde kırk düşme gösteriyor."

Şimdi, cam tapınağın karanlığından çıkan gözleri kendini ışığa ayarladığında Norton ona inanmaya başlamıştı. Rama'nın uzun günü sona ermeye başlıyordu.

Ortalık hâlâ eskisi gibi sıcak olmasına rağmen Norton titrediğini hissetti. Böyle bir hisse Dünya'da fevkalade güzel bir yaz gününde de kapıldığını hatırlıyordu. Gökyüzünde hiç bulut olmamasına rağmen gökten karanlık yağıyormuş veya Güneş tüm gücünü yitiriyormuş gibi ışıkta ilk anda açıklayamadığı bir zayıflama olmuştu. Sonra bunun bir kısmi Güneş tutulması olduğunu anlamıştı.

Kararlı bir ifadeyle,

"Tamam" dedi. "Eve dönüyoruz. Bütün teçhizatı burada bırakın, artık onlara ihtiyacımız olmayacak."

Bir parça planlı hareket etmiş olmanın onlara şimdi yararlı olacağını umuyordu. Londra'yı özellikle böyle bir kaçış için seçmişti. Çünkü diğer şehirlerin hiçbiri merdivenlere bu kadar yakın değildi. Beta merdivenlerinin ucu sadece dört kilometre önlerindeydi.

Uzun ve rahat adımlarla koşar gibi gitmeye başladılar. Yarım çekim gücünde bu en rahat yürüme şekliydi. Norton kendini ve arkadaşlarını fazla yormadan en kısa zamanda düzlüğün sonuna ulaştıracağını umduğu bir hızla ilerlemeye başlamıştı. Beta'ya vardıktan sonra daha tırmanmaları gereken sekiz kilometre olduğunu acı şekilde biliyordu. Fakat tırmanmaya başladıkları zaman kendilerini daha güvende hissedecekti.

Merdivenlere oldukça yaklaşmışlardı, ilk sarsıntıyı duydular. Çok hafifti. Norton içgüdüsel olarak güneye dönüp boynuzların çevresinde yeni havai fişek gösterileri olup olmadığını kontrol etti. Fakat Rama hiçbir şeyi iki kez tekrarlamıyordu. Eğer bu iğne ucu kadar keskin dağlar arasında elektrik deşarjları oluyorsa, bunlar gözle görülmeyecek kadar hafifti.

"Köprü" diye seslendi, "bunu fark ettiniz mi?"

"Evet Kaptan. Çok hafif bir şok. Başka bir durum değişikliği olabilir. Jiroskoptan ölçü alıyo-

rız... henüz bir şey yok... bir dakika! Sonuç olumlu. Şimdi fark ettim... saniyede bir mikroradyandan az fakat devamlı."

Demek Rama dönmeye başlamıştı. Eskiden hissettikleri şoklar bir yanlışlık olabilirdi. Fakat artık bu durum bir gerçekti.

"Hız artıyor... beş mikroradyan. Alo, bu şoku duydunuz mu?"

"Elbette duyduk. Geminin bütün sistemlerini işler duruma getirin. Buradan acele ayrılmak zorunda kalabiliriz."

"Herhangi bir yörünge değişikliği bekliyor musunuz? Güneş'e en yakın noktadan oldukça uzaktayız."

"Rama'nın bizim hesaplarımıza göre hareket ettiğini pek sanmıyorum. Beta'ya ulaşmak üzereyiz. Orada beş dakika dinleneceğiz."

Beş dakika kesinlikle yetersizdi, fakat onlara beş asır gibi gelecekti. Artık ışığın zayıfladığına, hem de çok hızla zayıfladığına kuşku yoktu.

Hepsinin başlığında fener olmasına rağmen burada bir karanlık fikrine dayanamıyorlardı. Psikolojik olarak sonsuz gün ışığına o kadar alışmışlardı ki, bu dünyayı ilk kez hangi şartlar altında ziyaret ettiklerini hatırlamıyorlardı bile. Kaçmak... silindirik duvarların bir kilometre arkasında kalan Güneş ışığına ulaşmak için bunaltıcı bir korkuya kapılmışlardı. Norton seslendi:

"Ana giriş, projektör çalışıyor mu? Ona acele

ihtiyacımız olabilir."

"Evet Kaptan, işte geliyor."

Başlarının sekiz kilometre üstünde projektörün ışığı güven verici şekilde parlamaya başladı. Rama'nın artık oldukça zayıflayan gündüzü içinde ışık onlara çok parlak görünüyordu. Daha önce işlerine yaramıştı ve şimdi onlara bir kez daha yol gösterecekti.

Norton bunun şimdiye kadar yaptıkları en zor ve en sinir bozucu çıkış olacağını biliyordu. Ne olursa olsun, acele etmelerine imkân yoktu. Eğer kendilerini aşırı şekilde yoracak olurlarsa, bu baş döndürücü çıkışın bir yerinde çökmeleri ve sızıldayan kaslarının onların hareket etmesine izin vermesini beklemeleri gerekecekti. Şu ana kadar böyle bir uzay görevini en iyi şekilde yerine getirebilecek ekip olduklarını kanıtlamışlardı. Fakat et ve kanın da yapabileceğinin bir sınırı vardı.

Bir saatlik devamlı ve yorucu bir çıkıştan sonra düzlükten üç kilometre yukarıya, merdivenlerin dördüncü platformuna ulaşmışlardı. Bundan sonra iş daha kolaylaşacaktı. Artık çekim, Dünya'ya oranla üçte bire düşmüştü. Ara sıra ufak sarsıntılar olması dışında henüz başka olağandışı bir durum yoktu ve hâlâ bol miktarda ışık vardı. Bu kez de oldukça iyimser düşüncelere kapılarak adeta erken terk ettiklerine üzülmeye başlamışlardı. Fakat artık geriye dönüş yoktu. Bir saat önce hepsi Rama'nın düzlüğünde son kez yürümüş-

lerdi.

Dördüncü platformda on dakikalık dinlenme süresinde Joe Calvert birden hayretle bağırdı.

"Bu ses neydi Kaptan?"

"Ses..? Ben bir şey duymadım."

"Çok kuvvetli bir ıslık... sonra zayıfladı. Duymuş *olmalısınız.*"

"Senin kulakların benimkinden genç... oh! Şimdi duydum."

Islık her yerden geliyor gibiydi. Kısa sürede hepsinin içine işlercesine kuvvetlendi... sonra yavaşça hafifledi ve birdenbire durdu.

Birkaç saniye sonra ıslık yeniden duyularak aynı şeyleri tekrarladı. Bir fener kulesi sireninden sislerle örtülü geceye yayılan hüzünlü ve uyarıcı tondaydı. Bunda bir haber vardı... acele bir haber. Onların kulakları için ayarlanmamıştı, fakat hissediyorlardı. Sonra... bu işi kesin sonuca bağlamak istercesine haber ışıklarla güçlendirilmeye başlandı.

Işıklar artık sönmeye yakın derecede zayıflamışlardı, sonra birden parlamaya başladılar. Tıpkı birbiri peşinden yuvarlanan yüzlerce ışık küresi, bir zamanlar bu dünyayı aydınlatmış olan altı dar vadide hızla kaymaya başladı. Her iki kutuptan da denize doğru muntazam diziler halinde ve insanı adeta hipnotize ederek kayıyorlardı. Bunun bir anlamı olabilirdi: "Denize"... ışıklar çağırıyorlardı... "Deniz... denize". Ve bu dayanılması

çok zor bir çağrıydı. O derece ki geriye dönüp Rama'nın sularında huzur aramak gibi zorlayıcı hislere kapılmamak imkânsızdı. Norton acele yukarı seslendi. "Giriş kontrol, ne olduğunu görebiliyor musunuz?"

Pieter şaşkın... biraz da korkulu bir sesle ona cevap verdi:

"Evet kaptan. Güney yarımküreye bakıyorum. Orada hâlâ fazla sayıda biot var. İçlerinde Vinçler, Buldozerler gibi büyüklerle bir sürü Leş Yiyici görüyorum. Hepsi de onlarda bugüne kadar görmediğim bir hızla denize doğru koşuyorlar. İşte bir vinç uçurumdan aşağı atlıyor, tıpkı Jimmy gibi... fakat aşağı ondan hızlı düşüyor... suya çarpınca parçalandı... işte Köpekbalıkları geliyor... onu parçalıyorlar... öf... hiç güzel bir manzara değil...

"Şimdi ana düzlüğe bakıyorum... işte bozulmuşa benzeyen bir buldozer var... durmadan kendi çevresinde daireler çizip duruyor... şimdi de bir çift yengeç onu parçalamaya başladılar... Kaptan bir an önce yukarıya çıksanız iyi olacak."

Norton ona büyük bir içtenlikle cevap verdi:

"İnan bana en kısa sürede oraya gelmeye çalışacağız."

Rama fırtınaya hazırlanan bir tekne gibi ambar kapaklarını kapatmaya başlamıştı. Bu fikir Norton'u bir anda büyük bir korkunun içine itti. Düşüncelerini bir türlü mantıksal bir temele dayan-

dıramıyordu. Artık tam anlamıyla gerçekçi de düşünemiyordu. Şu anda ona hakim olan iki his vardı, kaçma arzusu veya hâlâ gökyüzünde parıldayan ışıkların biotlara katılarak denize yürümesi için ona verdikleri emir.

Merdivende bir bölüm daha... kaslarında biriken zehirlerin dışarı süzülmesi için on dakikalık bir dinlenme... sonra tekrar çıkışa başla... çıkılacak iki kilometre daha... fakat bunu düşünmemeye çalışalım...

Artan ıslıkların çıldırtıcı gürültüsü birden kesiliverdi. Aynı anda Düz Vadiler boyunca koşuşmakta olan ateş toplarının denize akımı durdu. Rama'nın altı çizgisel güneşi de tekrar bir ışık bantı şeklini aldılar.

Fakat ışıklarını hızla kaybediyorlar... bazen sanki gittikçe zayıflayan enerji kaynaklarından muazzam çekilmeler oluyormuş gibi ara sıra parlayıp tekrar sönüyorlardı. Tırmananlar ayaklarının dibinde sık sık hafif titremeler hissediyorlardı. Köprü, Rama'nın hâlâ tıpkı zayıf bir manyetik alan etkisine kapılmış bir pusula gibi, zor fark edilen bir yavaşlıkla dönmekte olduğunu bildiriyordu. Bu, belki de güven verici bir durumdu. Rama dönüşünü *durdurduğu* zaman Norton gerçekten korkmaya başlayacaktı.

Pieter artık ortalıkta hiçbir biot görünmediğini bildirdi. Şimdi Rama'nın içinde hareket eden tek şey, kuzey kubbesinin eğri yüzeyinde azap veri-

ci bir yavaşlıkla yukarı tırmanan birkaç insandı.

Norton ilk tırmanışındaki baş dönmesini çoktan atlatmıştı. Fakat şimdi yeni bir korku ona hakim olmaya başlıyordu. Burada, düzlükten ana girişe kadar olan sonsuz tırmanışlarında çok çaresizdiler. Ya Rama durum değiştirmeyi tamamlayıp birden hızlanmaya başlarsa!

Hızlanmanın eksen boyunca olması çok mümkündü. Eğer bu hızlanma kuzey yönüne doğru olursa, bu bir problem olmayacaktı. Sadece tırmanmakta oldukları merdivenlere biraz daha sıkıca yapışacaklardı. Fakat hızlanma eğer güney yönünde olursa, boşluğa fırlayarak çok aşağıda kalan düzlüğe düşeceklerdi.

Norton bu hızlanmanın çok az hissedilecek şiddette olacağına kendini inandırmaya çalıştı. Dr. Perera'nın hesapları çok inandırıcıydı. Rama beşte bir yerçekiminin ellide birinden fazla bir hıza ulaşamazdı, aksi takdirde Silindirik Deniz'in suları uçurumu tırmanıp güney kıtasını sular altında bırakırdı. Fakat Perera bu hesapları tepesinde yükselen ve her an üzerine çökebilecek binlerce ton maden yığınının içinde değil, Dünya'daki rahat çalışma masasının başında yapmıştı. Ya Rama periyodik su baskınları için düzenlenmişse...

Hayır... Bu, trilyonlarca tonluk şeyin yeterli bir hızlanma kazanmadan birden ileri atılarak onu boşluğa fırlatacağını düşünmek çok saçmaydı.

Böyle düşünmesine rağmen Norton tırmanışın geri kalan bölümünde trabzanların güvenliğinden hiç uzak kalmadı.

Ömür kadar uzun gelen bir süre sonunda merdivenler bitmiş, önlerinde yalnız yüz metrelik bir bölüm kalmıştı. Bu bölümü tırmanmak gerekmeyecekti. Çünkü ana girişte mürettebattan biri uzattığı bir kabloyla, azalan çekim gücünün de yardımıyla, onları kolayca yukarı çekebilirdi. Yüz metrelik bu dik merdivenin, dibinde beş kilo gelen insan, tepede yaklaşık sıfır kiloya düşüyordu.

Norton yukarı çekilirken rahatlamıştı. Ara sıra trabzanları tutarak hâlâ onu merdivenlerden uzaklaştırmak isteyen yana çekim gücünü kontrol ediyordu. Rama'yı son kez seyrederken ağrıyan kaslarını bile unutmuştu.

Rama'nın içi şimdi Dünya'daki bir dolunay gecesi aydınlığındaydı. Her şey açık bir şekilde görülebiliyor, fakat ince ayrıntılar artık seçilmiyordu. Güney kutbu hafif parıldayan bir sisle kısmen örtülmüştü. Yalnız Büyük Boynuz'un sivri ucu bu sisin arkasından fırlamıştı ve önden küçük bir siyah nokta gibi gözüküyordu.

Denizin ötesinde kalan, dikkatle haritasını çıkardıkları, fakat onlar için bilinmeyen olarak kalan kıta, gene o her zamanki gelişigüzel dizilmiş, yamalı şekliyle karşısındaydı. Çok yandan göründüğü ve çok karmaşık ayrıntıları olduğu için Norton ona, incelemekten çok sadece bir göz atmak-

la yetindi.

Gözlerini Silindirik Deniz'in Rama'yı çevreleyen şeridinde dolaştırdığı zaman, ilk kez olarak denizin dalgalı olduğunu fark etti. Dalgalar geometrik denebilecek bir düzenle kıyıya vurmaya başlamışlardı. Rama'nın manevraları çok hafif de olsa, etkisini göstermeye başlamıştı. Eğer *Resolution* ile bu denizi geçmesini istese Çavuş Barnes'in dalgalarla savaşmaktan büyük zevk alacağından emindi.

New York, Londra, Paris, Moskova, Roma... bütün şehirlere elveda derken Ramalıların, yol açtığı bazı zararlardan dolayı onu bağışlamalarını diledi. Belki bütün bunların bilim uğruna yapıldığını anlayacaklardı.

Sonra, birden kendini ana girişte buldu ve sabırsız eller onu çekerek hava kabinleri boyunca taşımaya başladılar. Elleri ve ayakları aşırı yorgunluktan o derece kontrol edemediği bir titreme içindeydi ki, kendi başına hareket edebilecek gücü bulamıyordu. Bu nedenle kendisine yarı felçli bir yatalak gibi davranılmasından memnundu.

Ana girişten içeri ilk süzüldüğü anda Rama'nın simsiyah gökyüzünün üzerine çöktüğünü sanmıştı. Şimdi de hava kabini bu manzaraları ondan sonsuza kadar saklayarak arkasından kapanıyordu. "Rama Güneş'e en yakın noktaya geldiği zaman gecenin geri gelmesi ne garip" diye düşündü.

44

UZAY SÜRÜŞÜ

Norton yüz kilometrelik bir uzaklığın uygun bir güven payı olduğuna karar vermişti. Şimdi Rama onlara bordasını vermiş, Güneş'i tümüyle kapatan çok büyük bir dikdörtgendi. Norton bu fırsattan yararlanıp *Endeavour*'u onun gölgesi içinde uçurmaya başladı. Bu şekilde geminin soğutma sistemi üstündeki yükü alıp gecikmiş bakım ve tamiratın yapılmasını sağlamış oluyordu. Rama'nın koruyucu gölge konisi her an ortadan kaybolacağından, bundan mümkün olduğu kadar çok yararlanmak istiyordu.

Rama hâlâ dönüyordu. Şu ana kadar yaklaşık on beş derece dönmüştü. Yakında bir yörünge değişikliği yapacağı artık kesindi. Birleşik Gezegenler'de heyecan artık bir isteri düzeyine varmıştı. Fakat bu heyecanın en küçük bir bölümü bile *Endeavour*'a yansımıyordu. Mürettebat fiziksel ve duygusal yönden neredeyse tükenmişti. Kuzey Kutup Üssünden hareketlerinden sonra, nöbette bırakılan birkaç kişi dışında herkes on iki saat uyudu. Doktorun emriyle Norton elektrosakinleştirici kullanmasına rağmen rüyasında sonsuz merdivenler tırmandığını gördü.

İkinci gün gemide her şey hemen hemen normale dönmüştü. Rama'nın keşfi ve incelenmesi

sanki başka bir yaşamın bölümü gibi geride kalmıştı. Norton birikmiş büro işleriyle uğraşmaya ve gelecek için planlar yapmaya başladı. Bu arada Uzay Araştırma'nın hatta Uzay Muhafızlığı'nın telsiz kanallarından, her nasılsa sızmayı başaran bazı röportaj isteklerini reddetmişti. Merkür'den hiç ses çıkmıyordu ve Birleşik Gezegenler'in Genel Kurul toplantısı, bir saat içinde toplanmaya hazırken, ertelenmişti.

Rama'dan ayrılışlarından otuz saat sonra, Norton ilk kez tatlı bir uyku içindeyken, sarsılarak uyandırıldı. Sersemlemiş bir halde önce küfretti, sonra da her iyi kumandan gibi hemen kendini toparlayarak Karl Mercer'e sordu:

"Dönmeyi durdurdu mu?"

"Evet. Bir kaya gibi hareketsiz."

"Köprüye gidelim."

Bütün gemi ayaktaydı. Maymunlar bile ortalıkta birşeyler döndüğünü hissetmişler, telaşlı sesler çıkarıyorlardı. Çavuş Mc Andrews onları birkaç hızlı el işaretiyle yatıştırdı. Norton koltuğuna oturup emniyet kayışını beline takarken bunun da yanlış bir alarm olup olmadığını düşünüyordu.

Rama şimdi uzaktan silindir biçiminde bir kütük gibi gözüküyordu. Güneş'in yakıcı ucu bir kenarından görünmeye başlamıştı. Norton *Endeavour*'u Rama'nın yarattığı yapay Güneş tutulmasının gölgesine sürerek parlak yıldızların önünde parıldayan Koronanın inciye benzeyen görkemi-

ni seyretti. En az yarım milyon kilometre yüksekliğe ulaşan çok büyük bir fışkırma görülüyordu; alev Güneş'ten o kadar yükseklere fışkırmıştı ki, oluşturduğu dallarıyla tıpkı kırmızı bir ağaca benziyordu.

'Şimdi artık bekleyeceğiz' diye düşündü. 'Önemli olan sabır etmek, her an harekete geçmeye hazır olmalı ve ne kadar uzun sürerse sürsün bütün alıcı araçları ve kameraları işler tutmalıyız...'

Fakat, birden garip şeyler olmaya başladı... sanki itici jetleri çalıştırılmış ve gemi hareket ediyormuş gibi, yıldızlar yer değiştirmeye başlamıştı. O elini kontrollere sürmemişti bile... makineler gerçekten çalışmakta olsalar hissetmesi gerekirdi.

Calvert telaşla seyir masasından ona seslendi:

"Kaptan! Yuvarlanıyoruz... yıldızlara bakın! *Bir şey anlayamıyorum çünkü araçlarımızın hiçbiri çalışmıyor.*"

"Jiroskoplar çalışıyor mu?"

"Tümüyle normal... sıfırda titreşiyor. Fakat biz saniyede birkaç derece kayıyoruz."

"Bu imkânsız!"

"Tabii imkânsız... fakat isterseniz kontrol edin..."

Her şey bozuk olsa bile kendi gözlerine güvenmek zorundaydılar. Norton'un yıldızların hareket etmekte olduklarından kuşkusu yoktu... İşte lum-

bozun kenarından geçen Akyıldız'dı. Ya evren Kopernik öncesi astronomisinde olduğu gibi birden *Endeavour* 'un çevresinde dönmeye karar vermişti, ya da yıldızlar yerinde duruyor, fakat *Endeavour* dönüyordu.

Elbette bir ikinci açıklama daha mantıklıydı. Fakat beraberinde bu ilk şaşkınlık anında çözemediği bir sürü paradoks getirmişti. Eğer gemi gerçekten bu hızla dönmekte olsaydı bunu *hissetmesi* gerekirdi... hiç olmazsa eski bir deyimle 'pantolonunu koyduğu yer' titrerdi. Ayrıca jiroskopların hepsi de aynı anda bozulmamışlardı ya... teker teker aynı anda...

Geriye bir tek cevap kalıyordu. *Endeavour* 'un her atomu büyük bir gücün etkisi altına girmişti... yalnız çok güçlü bir çekim gücü bu etkiyi yaratabilirdi. Çevrede böyle bir etki yaratabilecek tek güç de...

Birden yıldızlar kayboldu. Güneş'in köreltici diski Rama'nın arkasından ortaya çıktı ve parlaklığı onları gökyüzünden sildi.

"Radarın ne gösterdiğini okuyabiliyor musun? Doppler neyi gösteriyor?" Norton bunların da çalışmadığı cevabına kendini hazırlamıştı. Fakat yanılıyordu.

Rama sonunda yola koyulmuştu. Orta denebilecek bir hız olan 0,015 çekim ile hızlanmaya başlamıştı. Norton, Dr. Perera'nın çok memnun olacağını düşündü, çünkü o en çok 0,02'lik bir

hız tahmin etmişti... Ve *Endeavour* gittikçe hızlanan Rama'nın anaforuna yakalanmış bir gemi leşi gibi dönüyor, dönüyordu...

Saatler geçtikçe Rama'nın hızı düzgün şekilde artmaya başladı. Rama, *Endeavour* 'dan, gittikçe artan bir hızla uzaklaşıyordu. Aralarındaki uzaklık arttıkça *Endeavour* 'daki garip davranışlar yavaş yavaş azaldı. Süredurumun normal yasaları tekrar işlemeye başlamıştı. Az kalsın ne gibi bir enerjinin pençesine yakalanmak üzere olduklarını ancak tahmin ediyorlardı. Norton, *Endeavour*'u Rama hareket etmeden önce güvenli bir uzaklıkta tuttuğuna içinden şükretti.

Rama'nın nasıl ilerlediğine gelince; bu konuda gene her şey bir sırdı. Fakat ortada olan bir gerçek vardı. Rama'yı yeni yörüngesine sokacak itme gücüyle ilgili hiçbir jet gazı, hiçbir plazma iyonlaşması ışını... hiçbir şey görülmüyordu. Bu durumu şaşkınlık ve inanmazlıkla söylenen Çavuş-Profesör Myron'dan daha iyi kimse ortaya koyamazdı: "*İşte* Newton'un üçüncü kanunu güme gidiyor."

Fakat, ertesi gün kendini Güneş'ten dışarı bir yörüngeye sokmak için kalan son yakıtını da harcayacak olan *Endeavour*, Newton'un üçüncü kanununa göre hareket etmek zorundaydı. Değişiklik çok az fark edilir biçimde olacak, fakat onun Güneş'e olan uzaklığını on milyon kilometreye çıkaracaktı. Bu da onları ateşte yanarak ölmekten

kurtararak geminin soğutma sistemlerinin yüzde doksan beş kapasiteyle çalışmasını sağlayacaktı.

Onlar kendi manevralarını tamamladıkları zaman, Rama iki yüz bin kilometre uzaklarındaydı. Güneş'in parlaklığı nedeniyle onu görmeleri çok zor oluyordu, fakat radar ölçüleriyle kesin yerini saptayabiliyorlardı. Gözlemlerine devam ettikçe yeni bilmecelerle karşılaşmaya başladılar.

Rama'nın inanılmaz sonuçtan kaçamayacağına emin oluncaya kadar ölçüm rakamlarını tekrar tekrar incelediler. Merkürlülerin bütün korkularının, Rodrigo'nun kahramanlığının, Genel Kurul'daki retoriğin hepsinin... hepsinin tümüyle boş olduğu ortadaydı.

Norton elindeki kesin sonuçlara bakarken 'ne acı bir kozmik ironi' diye düşündü. Milyonlarca yıl mükemmel bir şekilde kendini yönettikten sonra Rama'nın bilgisayarları küçük bir hata yapmışlardı... belki de bir denklemin işaretini artıdan eksiye değiştiren küçük bir hata.

Herkes Rama'nın hız kaybedeceğini ve böylece Güneş'in çekim gücüne yakalanarak Güneş Sistemi'nin yeni bir gezegeni olacağını sanmıştı. Halbuki o tam tersini yapıyordu.

Rama hız kazanıyordu... hem de en kötü yönde.

Rama her saniye daha artan bir hızla Güneş'e doğru düşüyordu.

45

ANKA

Yeni yörüngesinin hatları daha belirgin şekilde ortaya çıktıkça, Rama'nın kendisini yaklaşan felaketten kurtarabileceğini düşünmek artık imkânsızdı. Erimiş ve kaynayan hidrojen cehenneminin yarım milyon kilometreden daha yakınından geçen bir yörüngeden ancak birkaç kuyrükluyıldız sıyrılabilmişti. Bu kadar yaklaşmaya hiçbir katı madde dayanamazdı. Rama'nın dış kabuğunu oluşturan sert karışım daha bu uzaklığın on katında erimeye başlardı.

Endeavour kendisi için tehlikeli olan sınırı geçerek herkesi rahatlattı. Güneş'le arasındaki uzaklığı gittikçe açıyordu. Rama ise Güneş'e yaklaşabileceğinden çok daha yakın bir yörünge izliyordu. Artık Koronanın en dış saçaklarının içindeydi. *Endeavour*'dakiler bu dramın son perdesini tribünden izlemeye hazırlanıyorlardı.

Sonra, Güneş'ten beş milyon kilometre uzakta ve gittikçe hızlanırken Rama kozasını örmeye başladı. O ana kadar *Endeavour*'un teleskoplarının en son gücü ile küçük, parlak bir çubuk gibi gözüküyordu. Birden tıpkı ufukta sisler içinden görülen bir yıldız gibi, ışıklar saçarak parıldamaya başladı. Bu haliyle sanki parçalandığı etkisi uyandırıyordu. Görüntünün dağıldığını gördüğü

an Norton böyle harikulade bir şeyin yok oluşundan. büyük bir üzüntü duydu. Sonra birden Rama'nın hâlâ orada olduğunu, fakat çevresinin titreyen sisli bir ışıkla kaplanmış bulunduğunu anladı.

Ve birden bu da kayboldu. Bu kez parlak, yıldıza benzer ve belirgin bir disk görüntüsü vermeyen bir cisim ortaya çıkmıştı... sanki Rama birden büzülerek küçük bir top halini alıvermişti.

Onlar ne olduğunu anlayıncaya kadar uzun bir süre geçti. Rama gerçekten gözden kaybolmuştu. Şimdi yüz kilometre çapında, mükemmel bir yansıtıcı küre ile çevrilmişti. Bütün görebildikleri; Güneş'in, bu kürenin onlara dönük yüzeyindeki yansımasıydı. Bu koruyucu köpüğün ortasında Rama, Güneş cehenneminden tümüyle korunuyordu.

Saatler geçtikçe köpük şekil değiştirmeye, Güneş'in o bölgedeki görüntüsü de uzamaya, bozulmaya başladı. Küre gittikçe bir elips şekline dönüşüyor ve uzun ekseni de Rama'nın uçuş yönünü gösteriyordu. Bu andan itibaren iki yüz yıldan beri devamlı olarak Güneş'i izleyen çeşitli robot gözlemevlerinden normaldışı durum bildiren ilk raporlar gelmeye başladı.

Rama'nın çevresindeki bölgede Güneş'in manyetik alanında birşeyler oluyordu. Koronayı bir ağ gibi ören ve korkunç sıcak iyonize gaz kütlelerini bazen Güneş'in ezici çekim gücünü bile ta-

nımayan bir hızla bir milyon kilometreye kadar fırlatan güç çizgileri, bu parlak elipsin çevresinde şekillenmeye başlamışlardı. Henüz gözle bir şey görülemiyordu, fakat yörüngedeki araçlar manyetik akımdaki ve morötesi radyasyondaki her değişimi anında haber veriyorlardı.

Şimdi artık göz bile Koronadaki değişikliği görebiliyordu. Güneş'in dış atmosferinin yukarılarında, yüz bin kilometre kadar uzunlukta, hafifçe parıldayan bir boru veya tünel belirmişti. Bu tünel Rama'nın izlediği yörüngeye eğilmişti ve Rama... veya onu çevreleyen koruyucu köpük... parıldayan bir baş gibi, her an gittikçe hızlanarak, peşinde bu hayalet tünelle birlikte Koronanın içinde ilerliyordu.

Rama harekete başladığı ilk anlarda yalnız hız kazanıyordu, şimdi ise saniyede iki bin kilometreden fazla hıza ulaşmıştı. Artık Güneş'in esiri olması gibi bir problem kalmamıştı. Sonunda Ram'nın taktiği ortaya çıkmıştı; Güneş'e o kadar yaklaşmasının sebebi, onun enerjisini kaynağında çalmak ve son, bilinmeyen hedefine giden yolda daha hızlı olabilmek için bu yoldan hız ve enerji kazanmaktı.

Anlaşıldığına göre enerjiden de fazla şeyler alıyordu. Kimse bunun ne olduğundan emin olamazdı, çünkü en yakın gözlem araçları otuz milyon kilometre uzaktaydı. Fakat Güneş'ten *Rama'ya doğru* bir madde akımı olduğuna dair be-

lirtiler vardı. Sanki Rama uzayda geçen on bin asrın sızıntılarını ve eksikliklerini tamamlıyordu.

Hızlanarak... daha da hızlanarak Rama, şimdiye kadar hiçbir cismin ulaşamadığı kadar büyük bir hızla Güneş'in çevresinde döndü. İki saatten az bir sürede hareket yönü doksan dereceden fazla sapmıştı. Bu da; barışçı bir niyet taşıdığının ve son derece rahatsız ettiği dünyalara hiçbir ilgi duymadığının son ve kesin kanıtıydı.

Artık Güneş'in çevresinden, bütün gezegenlerin içinde dolaştığı bölgenin dışına, güney göklerine düşmeye başlamıştı. Son hedefi olup olmadığı hakkında kesin bir şey söylenemezdi, ama Rama, Büyük Macellan Bulutu'nun tam ortasına ve Samanyolu'nun ötesindeki yalnız uçurumlara gidiyordu.

Kapısındaki hafif tıkırtıyı duyan Kumandan Norton dalgın şekilde seslendi. "Girin."

46

PERDE ARASI

"Sana bir haberim var Bill. Mürettebat harekete geçmeden önce ilk ben davranayım dedim. Hem ne de olsa haber benim bölümle ilgili..."

Norton hâlâ çok uzaklardaydı. Ellerini başının altına koymuş, gözleri yarı kapalı, ışığı zayıflatılmış kabininde yatıyordu... Aslında uyuklamıyordu fakat son günlerin olayları gözünün önünden silinmiyordu.

Birkaç kez gözlerini kırpıştırdı... kendini toparlamaya çalıştı:

"Üzgünüm Laura. Anlayamadım. Neden bahsediyorsun?"

"Sakın unuttuğunu söyleme!.."

"Pis kadın, alay etme. Son zamanlarda aklımda o kadar çok şey var ki..."

Dr. Ernst bir iskemleyi yuvalarından çıkartarak onun yanına geçti ve oturdu. "Gezegenlerarası krizler gelir geçer, fakat Mars bürokrasisinin çarkı hâlâ dönüyor. Buna Rama'nın da yardımı olduğunu sanıyorum. Şanslısın ki Merkürlülerden izin almana gerek yoktu."

Anlamaya başlamıştı:

"Oh... Port Lowell izin verdi mi?"

"Bundan fazlasını da yaptılar... harekete geçtiler bile." Laura elindeki kağıda bir göz attıktan

sora "derhal" dedi, "belki de şu anda karın yeni oğluna hamile kalmıştır... tebrikler."

"Teşekkürler. Umarım beklemeye dayanabilir."

Hizmete alındığı zaman, uzayda geçireceği yıllarda karşılaşacağı radyasyon göz önüne alınarak Norton kısırlaştırılmıştı. Radyasyon karışmış bir üreme göze alınamazdı. İki yüz milyon kilometre uzaktaki Mars'ta şu anda görevini yapmakta olan sperm, otuz yıl önce ondan alınıp muhafaza edilen kümedendi.

Norton doğuma kadar evde olup olamayacağını düşündü. İzni, dinlenmeyi, bir astronotun hiç bilemeyeceği normal aile hayatını hak etmişti. Şimdi görevleri esas olarak bitmişti. Gevşemeye, kendinin ve ailelelerinin geleceğini bir kez daha düşünmeye ihtiyacı vardı. Evet, bir süre evde olmak ve kaybolan zamanın yerini doldurmak iyi olacaktı... her bakımdan...

Laura hafifçe itiraz etti:

"Buraya gelişim tümüyle iş nedeniyle idi."

"Bunca yıldan sonra," dedi Norton, "Birbirimizi daha iyi tanıyoruz. Hem şu anda görevde değilsin."

Çok sonra Laura sordu:

"*Şimdi* ne düşünüyorsun? Duygusal olmaya başlamadığını umarım."

"Bizi değil, Rama'yı düşünüyordum. Onu özleyeceğim."

"İltifatına teşekkür ederim."

Norton onu kollarında sıktı. Bütün gece boyunca kan dolaşımı kesilmeden birbirine sarılıp yatmanın, ağırlıksızlığın en iyi yönlerinden biri olduğunu sık sık düşünürdü. Bir gee'de sevişmenin son derece sıkıcı ve ağır olması nedeniyle Dünya'da artık böyle şeylerden zevk almadığını iddia edenler vardı.

"Çok kuvvetle hissettiğim bir gerçek var Laura," dedi. "Kadınlara oranla erkeklerin ruhsal yapıları gabila daha karmaşık... Ne demek istediğimi anlatamıyorum. Fakat çok ciddi olarak birşeyler kaybettiğimi hissediyorum..."

"Bunu anlayabilirim."

"Durumumu doktor gözüyle görmemelisin... Sonra tek neden bu değil, neyse, boş ver." Vazgeçmişti, içinde bulunduğu karmaşık hisleri Laura'ya anlatması çok zordu... hatta kendisine bile.

Beklenenin üstünde başarı gösterdiği kesindi. Adamlarının Rama'da buldukları şeyler bilim adamlarını yıllarca uğraştırmaya yeterdi. Hepsinden önemlisi bütün bunları bir tek bile kayıp vermeden başarmıştı.

Fakat, aynı zamanda başarısızlığa da uğramıştı. Bunun üstüne sınırsız spekülasyon yapılabilirdi... Ramalıların doğaları ve amaçları hakkında hâlâ hiçbir şey bilinmiyordu. Onlar Güneş Sistemi'ni bir yakıt yenileme durağı veya voltaj yükseltme

istasyonu olarak kullanmışlardı. Ve sonra onları görmezlikten gelip hiçe sayarak, daha önemli görevlerine yollanmışlardı. Belki de insan ırkı diye bir şeyin var olduğunu hiç bilemeyeceklerdi. Böyle büyük bir aldırışsızlık, herhangi bir kasıtlı hakaretten daha acıydı.

Norton, Rama'ya son kez göz attığı zaman, küçük bir yıldız, Venüs'ün ötesinde hızla ilerliyordu. Norton yaşamının bir bölümünün onunla gittiğini hissediyordu. Henüz elli beş yaşındaydı, fakat gençliğini orada... o eğri düzlükte... artık hiçbir insanın ulaşamayacağı bir hızla uzaklaşan sırların ve harikaların arasında bıraktığını biliyordu. Gelecek ona ne şerefler, ne başarılar getirirse getirsin, ömrünün geri kalan kısmında her zaman bir eksiklik ve kaçırdığı fırsatların bilincini hissedecekti.

İşte hislerini kendisine açmıştı. Keşke böyle hissedeceğini daha önce bilseydi.

Ve... çok uzakta... Dünya'da... Dr. Carlisle Perera, huzursuz bir uykudan, bilinçaltından gelip hâlâ beyninde yankılanan şu mesajla nasıl uyandığını henüz kimseye anlatmamıştı.

Ramalılar her şeyi üç kez yaparlar.

Dev bir metalik silindir muazzam bir hızla güneşe yaklaşmaktadır. İnsanlığın karşılaştığı yabancı bir uygarlığa ait ilk ürün... Teknolojik mucizelerin ve yapay ekolojinin dünyası...

"Clarke'ın yazdığı en iyi romanlardan biri... gerilim ve gizem dolu."

Sunday Times

"Arthur C. Clarke... fizik ve astronomi konusunda olağanüstü bilgili ve yazın dünyasının en şaşırtıcı hayal güçlerinden birine sahip."

New York Times

"Son 40 yılın bilimkurgu yazarlarının çoğu için, bu türün temellerini oluşturdu ve bilimkurgu okuruna evrenin gizem ve tehlikelerini anlatan romanlar yazdı."

Waterstone's BK, Fantezi ve Korku Kitapları Kılavuzu

A. C. CLARKE'IN BÜTÜN BÜYÜK BK ÖDÜLLERİNİ ALAN DEV YAPITI

RAMA;

ASLINA UYGUN 4 CİLTLİK BASKISIYLA

İTHAKİ'DE.

ISBN 975-6902-05-1

